

T.C.
NIĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

**TEMETTUAT DEFTERLERİNE GÖRE BUDAKÖZÜ KAZASI'NIN SOSYAL
VE EKONOMİK YAPISI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Dönüş AYÇİÇEK

Niğde
Ağustos, 2019

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

**TEMETTUAT DEFTERLERİNE GÖRE BUDAKÖZÜ KAZASI'NIN SOSYAL
VE EKONOMİK YAPISI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Dönüş AYÇİÇEK

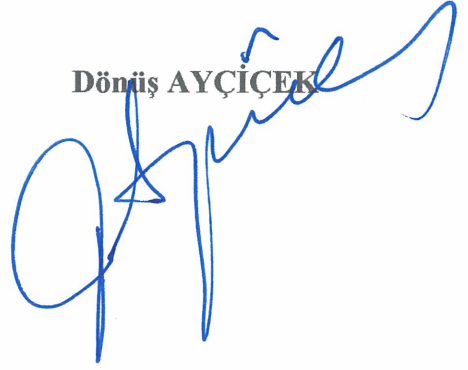
Danışman : Prof. Dr. Musa ŞAŞMAZ
Üye : Prof. Dr. Nevzat TOPAL
Üye : Doç. Dr. Ahmet OĞUZ

Niğde
Ağustos, 2019

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırladığım ‘Temettuat Defterlerine Göre Budaközü Kazası’nın Sosyal ve Ekonomik Yapısı’ adlı bu çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte, bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içinde bilgilerinde yararlandığım bütün eserlerin kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını beyan eder ve doğrularım. 01/08/2019

Dönüş AYÇİÇEK

ONAY SAYFASI

Prof. Dr. Musa ŞAŞMAZ danışmanlığında **Dönüş AYÇİÇEK** tarafından hazırlanan "**Temettuat Defterlerine Göre Budaközü Kazası'nın Sosyal ve Ekonomik Yapısı**" adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

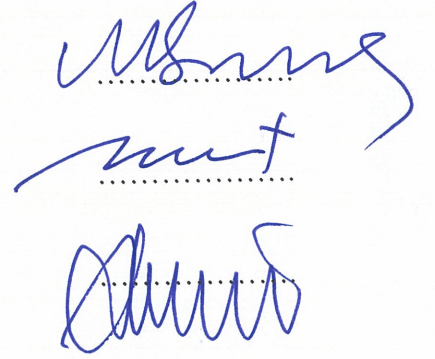
Tarih: 01/08/2019

JÜRİ :

Danışman : Prof. Dr. Musa ŞAŞMAZ

Üye : Prof. Dr. Nevzat TOPAL

Üye : Doç. Dr. Ahmet OĞUZ

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun ..... Tarih ve ..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. Emin Hüseyin ÇETENAK
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde, 1988' den itibaren araştırmacıların hizmetine sunulan belgelerden olan Temettuat defterleri, 19. yy. ortalarında Osmanlı Devleti'nin sosyal ve iktisadi tarihi için oldukça fazla bilgi içermektedir. Özellikle köy, kaza, kasaba gibi küçük idari birimlerdeki sosyo-ekonomik ve kültürel faaliyetlerin ayrıntılı bir şekilde incelenmesine olanak sağlamaktadır.

Bu çalışmada Budaközü kazasına ait Temettuat defterlerinin transkripsiyon ve değerlendirilmesi yapılmış, toplamda 53 defterden 48' i araştırma kapsamında kullanılmıştır. Kaza merkezi olan Sungurlu Kasabası (6 mahalleden oluşmaktadır) ve 42 köyün sosyal ve ekonomik özellikleri defterler ışığında tahlil edilmiştir. Kullanılmayan 5 defter aşiretlerle ilgili olduğundan ve ayrı bir tez konusu olabileceğinden dolayı bizim çalışmamızın dışında bırakılmıştır.

Bu temettuat defterlerindeki bilgilerden yola çıkarak Budaközü Kazası'nın 19.yy. ortalarında sosyo-ekonomik durumunu incelemeye çalıştık. Çalışmamızda ana kaynak olarak Temettuat defterlerini kullanmakla birlikte, dönemin devlet yapısı hakkında yazılmış bazı araştırma ve inceleme eserlerindende faydalandık. Bu tezi hazırlamaktaki asıl amacım ise; yerel tarihçiliğe, sosyal ve ekonomik tarihe yeni bilgiler ve veriler kazandırmaktır.

Araştırma konumuz olan Budaközü Kazası'nın bütün yönleri üzerinde durmaya çalıştık. Genelde yerleşik hayata geçmiş olan bölge halkı büyük oranda çiftçilik yapmakla birlikte merkezde azımsanmayacak bir nüfus oranında diğer iş kollarında çalıştığını tespit ettik. Bunları işçiler, esnaflar, ticaret erbabları olarak özetlemek mümkündür. Bölgedeki gelişmeleri daha iyi anlamak için çalışmamızın giriş bölümünde, Tanzimat dönemi Osmanlı vergi politikası ve Temettuat defterlerinin tutulmasına dair çalışmalardan bahsettik.

Birinci Bölüm'de kazanın coğrafi yapısı ve tarihi gelişimi, İkinci Bölüm'de Tanzimat dönemi vergi sistemi ve Temettuat defterleri, Üçüncü Bölüm'de Budaközü Kazası merkez ve köyleri ayrıntılı olarak anlatılmış, Dördüncü Bölüm'de ise Budaközü Kazası'nın demografik ve ekonomik yapısına dair değerlendirmeler verilmiştir. Sonuç bölümünde ise konunun kısa özetine değinilmiştir.

Yaklaşık üç yıllık bir çalışmanın ürünü olan bu eserde gözden kaçan ve eksik olan bilgiler olabilir. Zira daha önce bu bölge üzerinde, bu döneme ait, çok fazla

alışılmamıştır. Bu çalışmanın bölge halkında döneme dair diğer çalışmalara da örnek ve teşvik olması en büyük dileğimizdir.

Bu çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Musa şAşMAZ'a, tezin yazım aşamasında ve tashihinde katkılarını esirgemeyen, çalışmamı tamamlamam konusunda moral ve motivasyonumu en st düzeyde tutmama yardımcı olan annem Zeliha AYÇİÇEK ve babam Emin AYÇİÇEK'e teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Dönüş AYÇİÇEK
NİĞDE

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEMETTUAT DEFTERLERİNE GÖRE BUDAKÖZÜ KAZASI'NIN SOSYAL
VE EKONOMİK YAPISI**

AYÇİÇEK, Dönüş
Yakınçağ Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Musa ŞAŞMAZ
Ağustos 2019, 260 sayfa

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde Maliye Nezareti Temettuat Defterleri Tanzimat ile birlikte ortaya konulan vergi reformunun bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu çalışma 1844-1845 yıllarında Sivas Eyaleti'ne bağlı Bozok Sancağı'nın bir kaza merkezi olan Budaközü Kazası'nın sosyo-ekonomik yapısını aydınlatmayı amaçlamaktadır. Öncelikle transkripsiyonları yapılan defterlerden elde edilen bilgiler analitik bakışla tasnif edilmiş ve tablolarla görselleştirilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın içeriği, Tanzimat Dönemi Osmanlı vergi sistemi, Temettuat defterlerinin ortaya çıkış süreci, defterlerin kayıt altına alınması ve özellikleri, defterlerde geçen yöre olan Budaközü Kazası'nın (günümüzde Çorum ilinin Sungurlu ilçesi) nüfus, sosyal ve ekonomik yapısını tahlil ve tetkik etmeye dayalıdır. Merkez 6 mahalle ve 42 köyden oluşan bu araştırma, mahalle, köy ve hane bazında değerlendirilmeye çalışılmıştır. Kaza merkezinde çeşitli iş kollarının, köylerde ise tarım ve hayvancılığın yapıldığı; halkın müslümanlardan ve gayrimüslimlerden oluşan kozmopolit yapısı olduğu tesbit edilmiştir.

Sonuç olarak, incelenen 1844-1845 (H.1260-1261) tarihli 48 defter ışığında, Budaközü, Sivas Eyaleti'ne bağlı Bozok Kaymakamlığı'na tabi bir kazadır. İç Anadolu'da bir yerleşim yeri olan Budaközü (Sungurlu) Kazası'nın bölgesel yapısının incelenmesiyle, yerel tarihçiliğe katkıda bulunularak, XIX. yüzyıl ortaları Osmanlı toplum yapısının ve ekonomisinin ülke genelindeki durumunun anlaşılmasına katkı sağlamaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tanzimat, Budaközü, Temettuat, Sosyo-Ekonomik Yapı, Vergi

ABSTRACT
MASTER THESIS

**SOCIAL AND ECONOMIC STRUCTURE OF BUDAKÖZÜ ACCORDING TO
THE DIVIDEND REGİSTERS**

AYÇİÇEK, Dönüş
Department of Contemporary History
Supervisor: Professor Musa ŞAŞMAZ
August 2019, 260 pages.

Dividend Books of Ministry of Finance, in the Prime ministry of Ottoman Archive, have emerged as a result of the tax reform with Tanzimat. This study aims to illuminate the socio-economik structure of Budaközü distric which is from Sivas province Bozok town between 1844-1845. At firsrt infor mation obtalned from transcribed books has been classified with analytical perspective and visualised with tables.

Content of the study is based on Ottoman tax system within Tanzimat period and occurence of dividend books, recording these books. And also it is based on analysing population, socio-economic structure of Budaközü which is from Çorum province Sungurlu district nowadays. This study, constituted by 6 central neighborhood and 42 village, has been evaluated on the basis of neighborhood, village and household. It is determined that mainstay in district is various line of work and in village that is agriculture and livestock breeding. Besides that there is a cosmopolit social structure built by Muslims and non-muslims.

After all, in the light analyzied 48 book dated 1844-1845 (H.1260-1261). Budaközü is a district from Sivas state Bozok district governorship. With analyzing the regional structure of Budaközü district which is a settlement in central Anotolia, by contributing local history, it has been tried to contribute to comprehend the mid XIX. century Ottoman socia-economic structure throughtot the country.

Keywords: Tanzimat, Budaközü, Dividend, Socio- economic structure, Tax.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xix

GİRİŞ

BİRİNCİ BÖLÜM

BUDAKÖZÜ KAZASI'NIN COĞRAFI YAPISI VE TARİHİ GELİŞİMİ

1.1. Budaközü Kazası'nın Coğrafi Yapısı	6
1.2. Budaközü Kazası'nın Tarihi Gelişimi	7
1.2.1. İsmi'nin Menşesine Dair	7
1.2.2. Osmanlı Hakimiyeti'ne Kadar	8
1.2.3. Osmanlı Dönemi	9

İKİNCİ BÖLÜM

TANZİMAT DÖNEMİ OSMANLI VERGİ SİSTEMİ VE TEMETTUAT DEFTERLERİ

2.1. Tanzimat Dönemi Osmanlı Vergi Sistemi	14
2.1.1. Tanzimat'ın Uygulandığı Yerler	16
2.1.2. Maliye Teşkilatı.....	17
2.2. Vergi Çeşitleri	18
2.2.1. Âşar (Öşür) Vergisi	18
2.2.2. Ağnam Vergisi	19
2.2.3. Cizye Vergisi.....	19
2.2.4. Harçlar, Damga Resmi ve Diğer Vergiler	20
2.2.5. Vergi-yi Mahsusa	21
2.3. Temettuat Defterleri ve Önemi	22

2.3.1. Temettuat Defterleri ve Tahriri	22
2.3.2. Sosyal Tarih Kaynağı Olarak Temettuat Defterleri	26
2.3.3. Tarihin Ekonomik Veri Kaynağı Olarak Temettuat Defterleri	29
2.3.4. Budaközü Temettuat Defterleri	32

3.BÖLÜM

BUDAKÖZÜ KAZASI VE KÖYLERİ

3.1. Budaközü Kaza Merkezi Olan Sungurlu Kasabası.....	34
3.1.1. Sungurlu Bala Mahallesi	34
3.1.1.1. Bala Mahallesi'nde Nüfus.....	34
3.1.1.2. Bala Mahallesi'nde Tarım.....	37
3.1.1.3. Bala Mahallesi'nde Hayvancılık.....	38
3.1.1.4. Bala Mahallesi'nde Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	39
3.1.2. Sungurlu Dere Mahallesi	40
3.1.2.1. Dere Mahallesi'nde Nüfus	40
3.1.2.2. Dere Mahallesi'nde Tarım	42
3.1.2.3. Dere Mahallesi'nde Hayvancılık	43
3.1.2.4. Dere Mahallesi'nin Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranla	44
3.1.3. Sungurlu Pınar Mahallesi.....	45
3.1.3.1. Pınar Mahallesi'nde Nüfus.	45
3.1.3.2. Pınar Mahallesi'nde Tarım	46
3.1.3.3. Pınar Mahallesinde Hayvancılık	46
3.1.3.4. Pınar Mahallesi'nin Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları.....	46
3.1.4. Sungurlu Ermeniyan Mahallesi	47
3.1.4.1. Ermeniyan Mahallesi'nde Nüfus	47
3.1.4.2. Ermeniyan Mahallesi'nde Tarım	50
3.1.4.3. Ermeniyan Mahallesi'nde Hayvancılık.....	51
3.1.4.4. Ermeniyan Mahallesi'nin Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları....	52

3.1.5. Sungurlu Puşıyan Mahallesi	53
3.1.5.1. Poşıyan Mahallesi'nde Nüfus	53
3.1.5.2. Puşıyan Mahallesi'nde Tarım	54
3.1.5.3. Puşıyan Mahallesi'nde Hayvancılık	54
3.1.5.4. Puşıyan Mahallesi'nin Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları.....	55
3.1.6. Sungurlu Rumiyan Mahallesi	56
3.1.6.1. Rumiyan Mahallesi'nde Nüfus	56
3.1.6.2. Rumiyan Mahallesi'nde Tarım	56
3.1.6.3. Rumiyan Mahallesi'nde Hayvancılık.	57
3.1.6.4. Rumiyan Mahallesi'nin Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları.....	57
3.2. Budaközü Kazası'nın Köyleri	58
3.2.1. Ağcakoyunlu Köyü	58
3.2.1.1. Ağcakoyunlu Köyü'nde Nüfus	58
3.2.1.2. Ağcakoyunlu Köyü'nde Tarım	58
3.2.1.3. Ağcakoyunlu Köyü'nde Hayvancılık	59
3.2.1.4. Ağcakoyunlu Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları.....	60
3.2.2. Ağcalı Köyü	61
3.2.2.1. Ağcalı Köyü'nde Nüfus	61
3.2.2.2. Ağcalı Köyü'nde Tarım	61
3.2.2.3. Ağcalı Köyü'nde Hayvancılık	62
3.2.2.4. Ağcalı Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları.....	63
3.2.3. Alembeyli Köyü	63
3.2.3.1. Alembeyli Köyü'nde Nüfus.....	63
3.2.3.2. Alembeyli Köyü'nde Tarım.....	64
3.2.3.3. Alembeyli Köyü'nde Hayvancılık	65
3.2.3.4. Alembeyli Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	65
3.2.4. İmad (İlyas Fakılı) Köyü	66

3.2.4.1. İmad (İlyas Fakılı) Köyü'nde Nüfus.....	66
3.2.4.2. İmad (İlyas Fakılı) Köyü'nde Tarım.....	67
3.2.4.3. İmad (İlyas Fakılı) Köyü'nde Hayvancılık.....	68
3.2.4.4. İmad (İlyas Fakılı) Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	68
3.2.5. Aşağı Beşpınar Köyü.....	69
3.2.5.1. Aşağı Beşpınar Köyü'de Nüfus	69
3.2.5.2. Aşağı Beşpınar Köyü'de Tarım	70
3.2.5.3. Aşağı Beşpınar Köyü'de Hayvancılık	71
3.2.5.4. Aşağı Beşpınar Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları... 71	
3.2.6. Aşıklı Köyü	72
3.2.6.1. Aşıklı Köyü'nde Nüfus.....	72
3.2.6.2. Aşıklı Köyü'nde Tarım	72
3.2.6.3. Aşıklı Köyü'nde Hayvancılık	73
3.2.6.4. Aşıklı Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	74
3.2.7. Ayağbüyük Köyü.....	75
3.2.7.1. Ayağbüyük Köyü'nde Nüfus	75
3.2.7.2. Ayağbüyük Köyü'nde Tarım.....	75
3.2.7.3. Ayağbüyük Köyü'nde Hayvancılık	76
3.2.7.4. Ayağbüyük Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	76
3.2.8. Bahşılı Köyü.....	77
3.2.8.1. Bahşılı Köyü'nde Nüfus	77
3.2.8.2. Bahşılı Köyü'nde Tarım	77
3.2.8.3. Bahşılı Köyü'nde Hayvancılık.....	78
3.2.8.4. Bahşılı Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları.....	78
3.2.9. Başak Köyü	79
3.2.9.1. Başak Köyü'nde Nüfus	79

3.2.9.2. Başak Köyü'nde Tarım	79
3.2.9.3. Başak Köyü'nde Hayvancılık	80
3.2.9.4. Başak Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	80
3.2.10. Beşdam Köyü	81
3.2.10.1. Beşdam Köyü'nde Nüfus	81
3.2.10.2. Beşdam Köyü'nde Tarım	81
3.2.10.3. Beşdam Köyü'nde Hayvancılık	82
3.2.10.4. Beşdam Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	82
3.2.11. Boğazkale Köyü	83
3.2.11.1. Boğazkale Köyü'nde Nüfus	83
3.2.11.2. Boğazkale Köyü'nde Tarım	85
3.2.11.3. Boğazkale Köyü'nde Hayvancılık	85
3.2.11.4. Boğazkale Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	86
3.2.12. Cılvar Köyü	88
3.2.12.1. Cılvar Köyü'nde Nüfus	88
3.2.12.2. Cılvar Köyü'nde Tarım	88
3.2.12.3. Cılvar Köyü'nde Hayvancılık	89
3.2.12.4. Cılvar Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	89
3.2.13. Çadıröyük Köyü	90
3.2.13.1. Çadıröyük Köyü'nde Nüfus	90
3.2.13.2. Çadıröyük Köyü'nde Tarım	91
3.2.13.3. Çadıröyük Köyü'nde Hayvancılık	91
3.2.13.4. Çadıröyük Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	92
3.2.14. Çukurlu Köyü	93
3.2.14.1. Çukurlu Köyü'nde Nüfus	93
3.2.14.2. Çukurlu Köyü'nde Tarım	93
3.2.14.3. Çukurlu Köyü'nde Hayvancılık	94

3.2.14.4. Çukurlu Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	95
3.2.15. Derbend Köyü.....	95
3.2.15.1. Derbend Köyü'nde Nüfus.....	95
3.2.15.2. Derbend Köyü'nde Tarım.....	96
3.2.15.3. Derbend Köyü'nde Hayvancılık	96
3.2.15.4. Derbend Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	97
3.2.16. Derekişla Köyü	98
3.2.16.1. Derekişla Köyü'nde Nüfus	98
3.2.16.2. Derekişla Köyü'nde Tarım.	99
3.2.16.3. Derekişla Köyü'nde Hayvancılık.....	99
3.2.16.4. Derekişla Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları.....	100
3.2.17. Derzili Köyü	101
3.2.17.1. Derzili Köyü'nde Nüfus.....	101
3.2.17.2. Derzili Köyü'nde Tarım.....	101
3.2.17.3. Derzili Köyü'nde Hayvancılık.....	102
3.2.17.4. Derzili Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	102
3.2.18. Dikli Köyü	103
3.2.19. Durgutlu Köyü.....	104
3.2.19.1. Durgutlu Köyü'nde Nüfus	104
3.2.19.2. Durgutlu Köyü'nde Tarım	104
3.2.19.3. Durgutlu Köyü'nde Hayvancılık.....	105
3.2.19.4. Durgutlu Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları.....	106
3.2.20. Düzlük Köyü	106
3.2.20.1. Düzlük Köyü'nde Nüfus	106
3.2.20.2. Düzlük Köyü'nde Tarım.....	107
3.2.20.3. Düzlük Köyü'nde Hayvancılık	107
3.2.20.4. Düzlük Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	108

3.2.21. Eşekli Köyü (Nam-ı Diğer Korkçaylı)	109
3.2.21.1. Eşekli Köyü’nde Nüfus	109
3.2.21.2. Eşekli Köyü’nde Tarım	109
3.2.21.3. Eşekli Köyü’nde Hayvancılık	110
3.2.21.4. Eşekli Köyü’nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	110
3.2.22. Etmekçi Köyü (Nam-ı Diğer Haldeli)	111
3.2.22.1. Etmekçi Köyü’nde Nüfus	111
3.2.22.2. Etmekçi Köyü’nde Tarım	112
3.2.22.3. Etmekçi Köyü’nde Hayvancılık	112
3.2.22.4. Etmekçi Köyü’nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	113
3.2.23. Fındıklı Köyü (Fındıklı-i Zir – Aşağı Fındıklı)	114
3.2.23.1. Fındıklı Köyü’nde Nüfus	114
3.2.23.2. Fındıklı Köyü’nde Tarım	114
3.2.23.3. Fındıklı Köyü’nde Hayvancılık	115
3.2.23.4. Fındıklı Köyü’nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	115
3.2.24. Gaymaz Köyü	116
3.2.24.1. Gaymaz Köyü’nde Nüfus	116
3.2.24.2. Gaymaz Köyü’nde Tarım.	116
3.2.24.3. Gaymaz Köyü’nde Hayvancılık	117
3.2.24.4. Gaymaz Köyü’nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	117
3.2.25. Hamallı Köyü	118
3.2.25.1. Hamallı Köyü’nde Nüfus	118
3.2.25.2. Hamallı Köyü’nde Tarım	118
3.2.25.3. Hamallı Köyü’nde Hayvancılık	119
3.2.25.4. Hamallı Köyü’nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	119
3.2.26. İncesu Köyü	120
3.2.26.1. İncesu Köyü’nde Nüfus	120

3.2.26.2. İncesu Köyü'nde Tarım	121
3.2.26.3. İncesu Köyü'nde Hayvancılık.....	121
3.2.26.4. İncesu Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları.....	122
3.2.27. Kalecikkaya Köyü	123
3.2.27.1. Kalecikkaya Köyü'nde Nüfus.....	123
3.2.27.2. Kalecikkaya Köyü'nde Tarım.....	123
3.2.27.3. Kalecikkaya Köyü'nde Hayvancılık	124
3.2.27.4. Kalecikkaya Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları ...	124
3.2.28. Karakeçili Köyü.....	125
3.2.28.1. Karakeçili Köyü'nde Nüfus	125
3.2.28.2. Karakeçili Köyü'nde Tarım	125
3.2.28.3. Karakeçili Köyü'nde Hayvancılık	126
3.2.28.4. Karakeçili Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları.....	126
3.2.29. Keller Köyü (Nam-ı Diğer Çiçekli)	127
3.2.29.1. Keller Köyü'nde Nüfus.....	127
3.2.29.2. Keller Köyü'nde Tarım.....	128
3.2.29.3. Keller Köyü'nde Hayvancılık.....	128
3.2.29.4. Keller Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	129
3.2.30. Kemallı Köyü	130
3.2.30.1. Kemallı Köyü'nde Nüfus.....	130
3.2.30.2. Kemallı Köyü'nde Tarım.....	131
3.2.30.3. Kemallı Köyü'nde Hayvancılık	132
3.2.30.4. Kemallı Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	132
3.2.31. Körkü Köyü	133
3.2.31.1. Körkü Köyü'nde Nüfus.....	133
3.2.31.2. Körkü Köyü'nde Tarım.....	134
3.2.31.3. Körkü Köyü'nde Hayvancılık.....	134

3.2.31.4. Krk Köyü'nde Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	135
3.2.32. Mahmadlu Köyü	136
3.2.32.1. Mahmadlu Köyü'nde Nüfus	136
3.2.32.2. Mahmadlu Köyü'nde Tarım	136
3.2.32.3. Mahmadlu Köyü'nde Hayvancılık.....	137
3.2.32.4. Mahmadlu Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları.....	137
3.2.33. Mahmandı Köyü	138
3.2.33.1. Mahmandı Köyü'nde Nüfus	138
3.2.33.2. Mahmandı Köyü'nde Tarım	138
3.2.33.3. Mahmandı Köyü'nde Hayvancılık.....	139
3.2.33.4. Mahmandı Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları.....	140
3.2.34. Mehmetbeyli Köyü	140
3.2.35. Müdü Köyü	141
3.2.35.1. Müdü Köyü'nde Nüfus	141
3.2.35.2. Müdü Köyü'nde Tarım	141
3.2.35.3. Müdü Köyü'nde Hayvancılık	142
3.2.35.4. Müdü Köyü'nde Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları.....	142
3.2.36. Salman Köyü	143
3.2.36.1. Salman Köyü'nde Nüfus.....	143
3.2.36.2. Salman Köyü'nde Tarım.....	144
3.2.36.3. Salman Köyü'nde Hayvancılık.....	144
3.2.36.4. Salman Köyü'nde Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	145
3.2.37. Sarıkaya Köyü	146
3.2.37.1. Sarıkaya Köyü'nde Nüfus.....	146
3.2.37.2. Sarıkaya Köyü'nde Tarım.....	146
3.2.37.3. Sarıkaya Köyü'nde Hayvancılık.....	147
3.2.37.4. Sarıkaya Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları.	147

3.2.38. Şekerhacılı Köyü	148
3.2.38.1. Şekerhacılı Köyü'nde Nüfus.....	148
3.2.38.2. Şekerhacılı Köyü'nde Tarım.....	149
3.2.38.3. Şekerhacılı Köyü'nde Hayvancılık.....	149
3.2.38.4. Şekerhacılı Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	150
3.2.39. Tergeş Köyü	151
3.2.39.1. Tergeş Köyü'nde Nüfus	151
3.2.39.2. Tergeş Köyü'nde Tarım.....	151
3.2.39.3. Tergeş Köyü'nde Hayvancılık	152
3.2.39.4. Tergeş Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	152
3.2.40. Terkeşan Köyü.....	153
3.2.40.1. Terkeşan Köyü'de Nüfus	153
3.2.40.2. Terkeşan Köyü'de Tarım	154
3.2.40.3. Terkeşan Köyü'de Hayvancılık	154
3.2.40.4. Terkeşan Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları.....	155
3.2.41. Yazır Köyü	156
3.2.41.1. Yazır Köyü'nde Nüfus	156
3.2.41.2. Yazır Köyü'nde Tarım.....	156
3.2.41.3. Yazır Köyü'nde Hayvancılık	157
3.2.41.4. Yazır Köyü'nde Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları.....	157
3.2.42. Yorgalı Köyü.....	158
3.2.42.1. Yorgalı Köyü'nde Nüfus.....	158
3.2.42.2. Yorgalı Köyü'nde Tarım.....	159
3.2.42.3. Yorgalı Köyü'nde Hayvancılık.....	159
3.2.42.4. Yorgalı Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları	160

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BUDAKÖZÜ KAZASI'NIN DEMOGRAFİK VE EKONOMİK YAPISI

4.1. Demografik Yapı	162
4.1.1. Temettuat Defterlerine Göre Sungurlu Kasaba'sının Tahmini Nüfusu	162
4.1.2. Temettuat Defterlerine Göre Köylerin Tahmini Nüfusu.....	163
4.2. Ekonomik Yapı	167
4.2.1. Meslekler.....	167
4.2.1.1. Sungurlu Kasabası'nda Mesleklerin Dağılımı.	167
4.2.1.2. Budaközü Kazası'na Bağlı Köylerde Mesleklerin Dağılımı.	169
4.2.2. Tarım	171
4.2.2.1. Sungurlu Kasabası Toprak Miktarı ve Dağılımı.....	171
4.2.2.2. Budaközü Kazası'nın Köylerinde Arazi Dağılımı.....	173
4.2.3. Hayvancılık	177
4.2.3.1. Sungurlu Kasabası'nda Küçükbaş ve Büyükbaş Hayvan Sayıları.....	177
4.2.3.2. Budaközü Kazası'nın Köylerinde Küçükbaş ve Büyükbaş Hayvan Sayıları.	178
4.2.4. Vergiler.....	181
4.2.4.1. Vergi-yi Mahsusa.....	181
4.2.4.2. Cizye	185
4.2.4.3. Temettuat Oranları	186
SONUÇ	190
KAYNAKÇA.....	192
EKLER.....	197
ÖZGEÇMİŞ	260

KISALTMALAR

a.g.e:	Adı Geçen Eser
a.g.m:	Adı Geçen Makale
a.g.s:	Adı Geçen Sözlük
Bkz.:	Bakınız
BOA:	Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C.:	Cilt
D.T.C.F:	Dil Tarih Coğrafya Fakültesi
G.M.T:	Gayrı Mezru Tarla
Haz.:	Hazırlayan
H.S:	Hasılat-1 Seneviyesi
ML.VRD.TMT.d:	Maliye Varidatı Tmettuat Defterleri
M.T:	Mezru Tarla
OTAM:	Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi
S.:	Sayı
s. / ss.:	Sayfa / Sayfalar Arası
TDV:	Türkiye Diyanet Vakfı
TTK:	Türk Tarih Kurumu
vb / vs:	Ve Benzeri / Vesaire
Vergi-yi Mahsusa:	Sene-i Sabıkada Vergi-yi Mahsusadan Olarak Bir Senede Vermiş Olduğu
Yay.:	Yayını
YLT:	Yüksek Lisans Tezi

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Sungurlu Kasabası'nda Nüfus	163
Tablo 2. Köylerin Tahmini Nüfusu.....	163
Tablo 3. Köylerin Zamanla İsim Değişiklikleri	165
Tablo 4. Sungurlu Kasabası Meslek Dağılımları	168
Tablo 5. Budaközü Köylerinde Meslek Dağılımı	170
Tablo 6. Sungurlu Kasabası Arazi Dağılımı	172
Tablo 7. Budaközü Kazası'nın Köylerinde Arazi Dağılımı	173
Tablo 8. Sungurlu Kasabası Hayvan Sayıları ve Hasılat-ı Seneviyeleri.....	178
Tablo 9. Budaközü Kazası Köylerinde Hayvan Sayıları Ve Hasılat-ı Seneviyeleri.	179
Tablo 10. Sungurlu Kasabası Vergi-yi Mahsusa Oranları	182
Tablo 11. Budaközü Köylerinde Vergi-yi Mahsusa Oranları	183
Tablo 12. Cizye Vergisi	186
Tablo 13. Sungurlu Kasabası Temettuat Oranları.....	187
Tablo 14. Budaközü Köylerinde Temettuat Oranları	188

GİRİŞ

Sözlükte “sıraya koymak, düzenlemek, ıslah etmek” anlamındaki tanzim kelimesinin çoğulu olan Tanzimat, yönetimde modernleşme, gelişme, idareyi yeniden organize etme demektir. 3 Kasım 1839’da Gülhane Hatt-ı Hümayunu’nun ilanıyla başlayan Tanzimat döneminin, genel olarak Meclis-i Mebusan’ın kapatıldığı 1878 yılında sona erdiği kabul edilir.¹ Tanzimat’ın hedefi haklar, maliye, askerlik, maarif ve idare alanlarında, Gülhane Hattı’ndaki genel prensiplere uygun bir düzen kurmaktır.² Ancak Tanzimat dönemiyle birlikte Osmanlı Devleti’ndeki en önemli değişiklikler mali alanda olmuştur.

Osmanlı Devleti’nde mali sıkıntıların başlangıç tarihi 16. yüzyılın sonlarına kadar götürülebilir. Bu yüzyılın ortalarında devlet azami sınırlarına ulaşmış, savaşlar sonunda elde edilen gelirler azalmıştır. Ayrıca savaş teknolojisi değişmiş ve gelişen savaş teknolojisi karşısında tımarlı sipahiler fonksiyonlarını yerine getiremez hale gelmiştir. Artan giderler ve çekilen nakit sıkıntısı tımarların iltizam yoluyla işletilmesi kapısını açarak uzun dönemde tımar sisteminin bozulması ve yıkılmasına neden olmuştur.³ Tımar sisteminin bozulması ile üretim mekanizmasındaki dengeler bozulmuş, toprak düzeni ile toplumsal düzen de bozulmaya yüz tutmuştur, buna bağlı olarak Osmanlı ordusunun eski gücü kalmamıştır. Bu durum yüzyılın sonuna doğru girilen savaşların uzamasına, 17. yüzyılda yenilgilere ve 18. yüzyılda geniş toprak kayıplarına neden olmuştur. 17. yüzyıldan itibaren tımarlı sipahilerin sayısı azalmış, yeniçerilerin sayısı artmış, bunların maaşlarını ödemek için konan vergiler köylünün zor durumda kalmasına ve yerlerini terk edip şehirlere göçmesine neden olmuştur. Tımar sistemi ve askeri düzen bu durumdan olumsuz etkilenmiştir. Avrupa’da meydana gelen gelişmeler, buradaki devletlerin ekonomisini canlandırmış ancak Osmanlı Devleti’nde fiyatların artmasına, enflasyonun ortaya çıkmasına ve vergilerde ciddi erimelere sebep olmuştur. Mali durumun düzeltilmesi için, 16. yüzyıldan Tanzimat’a kadar vergilerin artırılması, iltizam gibi yeni vergi toplama usullerinin kullanılması, iç hazineden merkez hazineye kaynak aktarılması, dış borçlanma

¹ Ali Akyıldız, “Tanzimat” DİA. , C.40, İstanbul 2011, s.1-2.

² Ziya Karal, **Osmanlı Tarihi**, Türk Tarih Kurumu, C.V, Ankara 1999, s.172.

³ Ahmet Tabakoğlu, **Gerileme Dönemine Girerken Osmanlı Maliyesi**, Dergâh Yayınları, İstanbul 1985, s.19

teşebbüsleri gibi birçok yol denenmiş ancak istenen faydalar bir türlü elde edilememiştir.⁴

Tanzimat Fermanı'nın temel hedefi devletin güçlendirilmesi ve mali alandaki hedefler çerçevesinde iltizam usulünün kaldırılması, vergilerde adaletin sağlanması ve bir gider bütçesinin hazırlanması olarak belirlenmiştir.⁵ 3 Kasım 1839'da okunan Gülhane Hatt-ı Hümayun'u ile iltizam usulünün kaldırıldığı ilan olunarak, halkın emlak ve kudretine göre münasip bir verginin tayin edileceği belirtilmiştir.⁶ Bu amaçla gerçekleştirilen "Emlak, Arazi ve Temettuat" sayımlarıyla da 9 katalog halinde ve sayısı 17.747'yi bulan defterler serisi oluşmuştur. Bu sayı Maliyeden Müdevver ve Kepeci Tasnifi'nden Temettuat Defterleri'in eklenmesiyle daha da artmaktadır. Temettuat defterleri Tanzimat'ın uygulandığı bölgelerde yapılan tahrirler neticesinde oluşturulmuştur. Bu tahrirlerin yapılması ve uygulanması ile ilgili işleri yürütmek amacıyla muhassıllık teşkilatı kurulmuştur. Muhassılların görev ve sorumluluklarını belirleyen bir talimat-ı seniyye, Meclis-i Vâlâ tarafından 25 Ocak 1840 tarihinde düzenlenmiştir. Tahrir usulü, bu talimatın dördüncü maddesinde belirtilmiştir.⁷ Bu dönemde, genel ifade ile "tahsildar" olarak görevlendirilen maliye memurunun adı Muhassıl-ı Emval'dir.⁸ Bu memurlar görev alanlarındaki herkesi isim, lakap, sıfat ve şöhretleriyle birlikte yazarak, sahip oldukları emlak, arazi ve hayvanları defterlere kaydetmişlerdir. Esnaf ve tüccarların ise bir yıllık tahmini temettuatları bu defterlere yazılmıştır. Tüm bu işlemler yapılırken herkese eşit davranılmasına ve herkesin vereceği vergiyi bilmesine önem gösterilmiştir. Fakat temettuat yazımlarında bazı sorunlarda karşılaşılmıştır. Bunlar; eskiden vergiden muaf olan müftü, imam, gayrimüslim din adamları gibi görevlilerin direnişi, esnaftan alınan ihtisab vergisi yerine temettuat vergisi getirilmesi, yazım alanının genişliği, konar-göçer aşiretlerin yazımındaki zorluklar ve yapılan yolsuzluklar gibi mevzulardır.⁹ Bazı muhassallar yetkilerinin sınırlarını zorlayarak halktan fazla vergi toplamaya yönelmiş, öte yandan bir kısım muhassallar kendilerine verilen talimatlara aykırı hareket ederek, emlak ve

⁴ Coşkun Çakır, **Tanzimat Dönemi Osmanlı Maliyesi**, Küre Yayınları, İstanbul 2001, s.17-21.

⁵ Çakır, **a.g.e.**, s.22.

⁶ Reşit Kaynar, **Mustafa Reşit Paşa ve Tanzimat**, Ankara 1985, s.224-225.

⁷ Said Öztürk, "Türkiye'de Temettuat Çalışmaları", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C.1,S.1, 2003, s.287-289.

⁸ Ayla Efe, **Muhassıllık Teşkilatı**, Doktora Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002, s. 8. ; Süleyman Sudi, **Defter-i Muktesid I**, İstanbul 1306, s 179; Abdurrahman Vefik, **Tekalif Kavaidi II**, İstanbul 1330, s. 72-73.

⁹ Nuri Adıyeko, "Temettuat Sayımları ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamname Örnekleri", *OTAM*, S.11 2000, s.784-785.

temettu tahririne gereken önemi vermemişlerdir. Çoğu yerde halk gelirini gizlerken, bazı bölgelerde ise birkaç katı olarak hesaplanmıştır.¹⁰ Vergi toplımda eşitliği sağlamak için ahalinin mal ve emlakının doğru bir biçimde tespiti gerekiyordu. Bu maksatla pilot bölge olarak Anadolu tarafında Hüdavendigâr, Rumeli tarafında ise Gelibolu Sancakları seçilerek emlak ve temettuat tahririne başlandı.¹¹ Ancak çeşitli sebeplerden ötürü adı geçen sancaklarda yürütülen tahrir çalışmaları 1254'ün mali yılbaşına yetiştirilemediği için verginin, bu seneye mahsus olmak üzere yine eskisi gibi toplanması kararlaştırılmıştır. Tanzimat Fermanı 'nından bir yıl sonra Tekalif-i Şer'iyeye adı altında ve çeşitli oranlarda alınan tüm vergiler ile angarya niteliğindeki mükellefiyetler kaldırılarak¹² “Vergi-yi Mahsusa” ve “Virgü” adlı bir verginin toplanmasıyla işe başlanmıştır.¹³

Temettü kelimesi kâr etme, fayda görme anlamındadır.¹⁴ Temettüat vergisi ise herkesin kazancına göre alınan vergi demektir.¹⁵ Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde muhafaza edilen ve 1988 yılında kataloglanarak araştırmacıların istifadesine sunulan Temettuat defterleri bu gün daha fazla önem arz eder bir konuma ulaşmıştır.¹⁶ Bu defterler tasnif edilip araştırmalara açılmadan önce ilk defa Tefvik Güran tarafından kullanılmıştır. Temettuat defterleri şehirler ve birden fazla mahallesi olan köyler için her mahalleye bir defter, mahallesi olmayan köyler için ise köy adına bir defter şeklinde düzenlenmiştir. Müslüman ve gayrimüslimlere ait defterler ayrılmış, sadece müslümanların olduğu yerlerde bu belirtilmediği halde gayrimüslimlerin olduğu yerlerde defterin başında müslüman veya gayrimüslimlere ait olduğu belirtilmiştir.¹⁷ Bu çalışmaya konu olan Budaközü Kazası'nın merkezi olan Sungurlu Kasabası'nın üç

---

¹⁰ Musa Çadırcı, **Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapıları**, Ankara 1991, s.209.

¹¹ Kemalettin Kuzucu, **19.yy Ortalarında İlbeyli Kazasının Sosyal ve İktisadi Durumu (1844)**, Atatürk Üniv. YLT, Erzurum 1996, s.10.

¹² Tefvik Güran, **Tanzimat Döneminde Osmanlı Maliyesi Bütçeler ve Hazine Hesapları (1844)**, Ankara 1989,s.13

¹³ Abdüllatif Şener, **Tanzimat Dönemi Osmanlı Vergi Reformları, 150. Yılında Tanzimat**, Ankara 1992, s.260.

¹⁴ Şemseddin Sami, **Kamus-ı Türki**, Çağrı Matbaası, 7.Baskı, İstanbul 1999, s. 437.

¹⁵ Ayşe Özdemir Kızıllan, **“Osmanlı Vergi Düzeninde Temettüat Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme”**, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.20, 2008, s.60.

¹⁶ Mübahat S. Kütükoğlu, “Osmanlı Sosyal ve İktisadi Tarihi Kaynaklarından Temettü Defterleri”, *Bellekten*, C.LIX, S.225, Ankara, 1995, s.395.

¹⁷ Kütükoğlu, **a.g.m.**, s.395-398.

mahallesi gayrimüslimdir ve temettuat defterlerinin başında ‘‘ahali-i zimmet’’¹⁸ tabiri kullanılmıştır.¹⁹

Temettuat sayımlarında her hane için elde edilen bilgiler dört grupta toplanmıştır:

- 1- **Kişilik bilgileri:** Hane reisinin adı, ünvanı ve mesleği
- 2- **Taşınır ve taşınmaz mallar:** Hanenin sahip olduğu araziler, değirmen, küçük ve büyükbaş hayvan sayısı
- 3- **Vergiler:** Bir yıl içinde hane reisinin ödediği ‘‘Vergi-yi Mahsusa’’ , aşar ve ağnam vergilerinin, kuruş olarak miktarı, hane reisi gayrimüslim ise aile üyelerinin ödemelerigereken cizye miktarı
- 4- **Gelirler:** Haneye ait olan veya tasarrufunda tuttuğu, yukarıda belirtilen taşınır veya taşınmaz malların bir yıl içinde sağladığı hâsılat veya kira gelirleri. Ayrıca hane reisi ve hane üyelerinin esnaflık, ticaret veya emek faaliyetlerinden gelirleri.²⁰

Öncelikle Ankara, Aydın, Edirne, Hüdavendigar, Konya, Sivas, Rumeli, Biga, Silistre, Selanik ve Vidin eyaletlerinde uygulanan Tanzimat uygulamaları ülkenin tamamına yayılamamıştır. Dolayısıyla Osmanlı Eyaletleri’nin tamamının Temettuat Defterleri bulunmamaktadır.²¹ Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü’ne bağlı Osmanlı Arşivi 1986 yılında yeniden yapılanmaya başlayarak asırlık zenginlikleri araştırmacılarla buluşturup Osmanlı araştırmalarının yeni ufuklara açılmasını sağlamıştır.²² Bu kapsamda birçok üniversite tarafından yüksek lisans ve doktora tez çalışması olarak yaptırılan Temettuat defterleri, 19. yüzyıl Osmanlı tarihinin anlaşılmasında büyük faydalar sağlayacaktır.

Bu çalışmamız Sivas Eyaleti’ne bağlı Bozok Kaymakamlığı dahilinde ki Budaközü Kazası’na ait, Başbakanlık Osmanlı Arşivi’ndeki 53 temettuat defterinden 48’ini²³ kapsamaktadır. İnceleme kapsamındaki bu 48 defterin tamamı müstakildir. 6

¹⁸ **Ahali-i zimmet:** İslam devletinin tabiiyetinden olan Hristiyanlar. İslam devleti tarafından korunan müslümandan başka kimse.

¹⁹ ML.VRD.TMT.d.13131 s,2 ; ML.VRD.TMT.d.13141 s,2 ; ML.VRD.TMT.d.13170 s,2

²⁰ Tevfik Güran, ‘‘19. Yüzyıl Temettuat Tahrirleri’’, *Osmanlı Devletinde Bilgi ve İstatistik*, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara, 2000, s.75-78

²¹ İsmail Aslan, ‘‘XIX. Yüzyıl Osmanlı Tarihinde Temettuat Defterleri’nin Yeri: İğdiç (Selimağa Köyü) Temettuat Defteri Örneği’’, *B.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 8, C. 5, 2002, s.60.

²² Öztürk, **a.g.m.**, s.287

²³ ML.VRD.TMT. d., 13127, 13128, 13130, 13131, 13132, 13133, 13134, 13135, 13136, 13137, 13138, 13139, 13140, 13141, 13142, 13143, 13144, 13145, 13146, 13147, 13148, 13149, 13150, 13151, 13152, 13153, 13154, 13155, 13156, 13157, 13158, 13159, 13160, 13161, 13162, 13163, 13164, 13165, 13166, 13167, 13168, 13169, 13170, 13171, 13172, 13173, 13174, 13175.

adet defter Budaközü Kaza Merkezi, Sungurlu Kasabası'na ait mahallelere aitken, geriye kalan 42 defter köylere aittir. Bu defterlerdeki bilgiler doğrultusunda, önemli bir tarım ve hayvancılıkmerkezi olduğu anlaşılan bölge hakkında birçok değerlendirme yapma imkânı doğmuştur. Budaközü Kazası (Sungurlu) ile ilgili bu çalışmamızla, bundan önce yapılan çalışmalara bir ek yapılması, bundan sonraki çalışmalara da bir katkı sunulması amaçlanmıştır.

Mübahat Kütükoğlu'nun "Temettüat" şeklinde kullandığı bu kelimenin yazımı ile ilgili olarak temettuat, temettuât, temettüât gibi birçok farklı uygulama olduğu görülmektedir. Bu çalışmada, kaynaklardaki alıntılar haricinde, temettuat şeklinde kullanılmıştır.

Araştırma konumuz kapsamında; dönemin belgeleri temettuat defterleri, çeşitli yüksek lisans tezleri, sempozyum bildirileri ve birçok makale ile kaynak eserden faydalanılarak il-ilçe yıllıkları kullanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

BUDAKÖZÜ KAZASI'NIN COĞRAFİ YAPISI VE TARİHİ GELİŞİMİ

1.1. Budaközü Kazası'nın Coğrafi Yapısı

Günümüzde Budaközü'nün (Sungurlu) bağlı olduğu Çorum, İç Anadolu'nun kuzeyi ile Karadeniz Bölgesi'nde oldukça geniş bir alanı içine almaktadır. Araştırma konumuz olan eski adıyla Budaközü şimdiki adıyla Sungurlu ise daha çok İç Anadolu' da yer almaktadır. İl merkezine 71 km (bazı kaynaklarda 70 km)²⁴ uzaklıkta olup, yüzölçümü 2557 km² ' dir. Deniz seviyesinden yüksekliği 780 m olan Sungurlu 40° 09' 50" N enlemi ile 34° 22' 30" E boylamında yer almaktadır.²⁵

İç Anadolu Bölgesi'nden, Karadeniz Bölgesi'ne geçişi sağlayan tabii bir koridor üzerinde bulunan Sungurlu ilçesi, kuzeyde; Bayat ve Uğurludağ ilçeleri, doğuda Çorum merkez ve Alaca ilçesi, güneydoğuda; Boğazkale ilçesi, güneyde; Yozgat merkez ve Yerköy ilçesi, güneybatıda; Delice ilçesi, batıda; Sulakyurt ilçesi ve kuzeybatıda; Kızılırmak ilçeleriyle sınırlandırılmıştır. Sungurlu merkezden geçen Budaközü Deresi'ne karışan Diğ Çayı ve Akçay arasında kalan, yayla tepelerinin eteğinde kurulmuştur. Bölgenin en önemli akarsuyu Delice Irmağı'dır. Bu ırmağın önemli kolları ise Budaközü deresi, Acıöz, İncesu ve Kemallı Çayı'dır. Bu akarsular geçtiği yerlerde ki önemli ovaları sulamaktadır. Sungurlu Ovası 750 km² ' dir ve Demirşeyh, Aydoğan, Budaközü, Beşpınar, Çiftlik, Meymandı ovaları ile birleşir. Sungurlu ovasının Delice ırmağı ile birleştiği yer olan Çadırhöyük köyüne kadar ki bütün küçük ovalar tarıma elverişlidir. Yörede buğday, arpa, şeker pancarı, ayçiçeği ve kavun yetiştirilmektedir.

Sungurlu ilçe merkezi ve çevresinde karasal iklim hüküm sürmektedir. Yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve kar yağışlıdır. Bitki örtüsü bakımından zengin

²⁴ Cevdet Yılmaz, "Çorum İl Nüfusunun Sosyo-Ekonomik Yapısı Demografik Yapısı, Demografik Nitelikleri ve Coğrafi Dağılım Özellikleri", *Uluslararası Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Çorum Sempozyumu*, Çorum Belediyesi Kültür Yayınları, C.III, Çorum 2008, s. 1367.

²⁵ **Sungurlu İlçe Yıllığı**, Sungurlu Kaymakamlığı 2000, s.52 ; Yavuz Aşık, *Sungurlu'da Şehirsel Gelişme*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bölgesel Coğrafya Anabilim Dalı, Basılmamış YLT, İstanbul 1996, s.2-3.

sayılmayan Sungurlu’da, step egemen olmakla beraber, yüksek yerlerde neşe ve sarıçam ormanları yer almaktadır.

Sungurlu, Doğu ve Orta Karadeniz kıyılarının İç Anadolu, Akdeniz ve Ege kıyılarına bağlantısını sağlayan 190-02 nolu Devlet Karayolu üzerinde bulunmaktadır. Bölgelerin birbiriyle bağlantısını sağlayan bir güzergâh üzerinde kurulmuş olmasının Sungurlu’nun gelişmesine büyük katkısı olmuştur.

1.2. Budaközü Kazası’nın Tarihi Gelişimi

1.2.1 İsmi’nin Menşesine Dair

İnsanlar, yaşadıkları çevreye coğrafi özellikleri ve kendi kültürlerine göre yer adları vermişlerdir. Budaközü adının tam olarak nereden geldiği bilinmemekle beraber yöreden geçen ve bölgeye hayat veren Budaközü çayından geldiği söylenebilir. Bazı kaynaklarda Dulkadirli’lerin güçlü beylerinden Şahbudak Bey ve buna yakın aşiretlerden aldığı öne sürülmektedir.²⁶ 16. yy’dan beri bu kaza, defterlerde Budaközü olarak geçmektedir. Kazanın merkezi olan Sungurlu ismine ilk kez 16.yy tahrir defterinde küçük bir köy ismi olarak rastlanmaktadır. Halk arasındaki bir rivayete göre ise 1509’da gerçekleşen bir deprem sonucu eski Sungurlu olarak geçen bölge (bugün ki Tuğcu köyü civarı) bir hayli tahrip olmuş, yerine doğuya doğru Sarıtepe eteklerinde şehir yeniden kurulmuştur. Fakat gerek Suraiya Faroqi gerekse diğer tarihçiler Çorum tarihini yazarken Sungurlu adından bahsetmemişlerdir.²⁷ Ancak ünlü seyyah Evliya Çelebi 1644 yılında kaleme aldığı seyahatnamesinde Budaközü’nü Kaza, Sungurlu’yu ‘‘Sungur içi’’olarak, Alaca (Hüseyin ova) kazasından daha büyük bir nahiye olarak kaydetmiştir.²⁸

Bir diğer rivayet ise Sungurlu’nun adının Kalınsaz olduğuna yöneliktir.²⁹ Yavuz Sultan Selim, 1515 tarihinde doğu seferine giderken (bazı kaynaklarda dönerken³⁰) Sungurlu’ya gelmiş ve Manastır tepesinin ön tarafındaki boşlukta konaklamıştır. Yavuz Sultan Selim’in ‘‘Amma da sazlık!’’ demesinden dolayı Sungurlu Kalınsaz adını almıştır.³¹

²⁶ İsmail Uçakçı, **Tarihi Kültürü ve İnançlarıyla Sungurlu**, Ankara 2006, s.23.

²⁷ Ertuğrul İrkıçakal, **16.Yüzyılda Sosyal ve Ekonomik Açından Budaközü Kazası**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, YLT , Ankara 2004, s.14.

²⁸ İsmail Uçakçı, **a.g.e.**, s.24.

²⁹ Yurt Ansiklopedisi, **Çorum Maddesi, C.III**, s.2044.

³⁰ İrkıçakal , **a.g.t.**, s.14

³¹ Sungurlu İlçe Yıllığı, s.25-26.

16. yüzyıldan beri Osmanlı kaynaklarında Budaközü olarak anılan bu yöre;1867 Vilayetler Nizamnamesi'ne göre Ankara Vilayeti Yozgat Sancağı'na bağlı üçüncü sınıf bir kaza konumundadır ve Sungurlu'nun adı bu tarihlerde de hala Budaközü'dür. Tahminen 1873 tarihinde Sungurlu adını aldığı görülmektedir.³²

1.2.2 Osmanlı Hakimiyeti'ne Kadar

Sungurlu, Anadolu'nun birçok il ve ilçesi gibi ilkçağlardan beri çeşitli kültür ve medeniyetlerin izlerini taşımaktadır. Yörede ilk yerleşmeler Kalkolitik dönemde M.Ö. 3000 olmasına rağmen, uygarlığın gelişmesi Anadolu'da yaşayan Hattiler döneminde olmuştur. Asurlu tüccarlar tarafından kurulan ve "Karum" adı verilen iş merkezinin Boğazköy "Hattuş" da yer alması³³, Kral Yolu adı verilen ünlü yolun üzerinde bulunması³⁴, Karadeniz, Akdeniz ve Ege havzasını kuzeydoğu Anadolu ile İran yaylasını bağlayan bir merkez olması önemini iyice arttırmıştır.³⁵

M.Ö. 1200 yılında Hitit Devleti'nin yıkılmasından sonra yöre Frigler'in hakimiyetine girmiş M.Ö. 676'dan itibaren Kimmerler'in denetimine geçmiş, daha sonra M.Ö.333 Makedonyalı İskender'in Anadolu'yu istilasına kadar Perslerin elinde kalmıştır. M.Ö. 276' da Trakya Bölgesi'nden gelen Galatlar'ın hakimiyet sahasına dahil olup³⁶, sonrasında Roma Devleti'ne katılmış; M.S. 395 yılında Büyük Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılması sonucu Bizans (Doğu Roma) İmparatorluğu'nun sınırları içerisinde kalmıştır.³⁷ Sungurlu toprakları Bizans döneminde Sungurlu yöresi; İslam orduları tarafından gerçekleştirilen (Emevi ve Abbasi'lerin) İstanbul seferlerine güzergâh olmuştur.³⁸ Bu seferlerden netice alınamamıştır belki ama bu tarihi olayların izleri "izli kaya" başka bir ifadeyle yörede bulunan bazı kaya üzerlerinde Peygamber ya da sahabe izleri olduğu söylemleri halk kültüründe yer edinmiştir.³⁹

1071 yılında Büyük Selçuklu Sultanı Alpaslan, Malazgirt Savaşı'nı kazanarak Anadolu kapılarını Türklere açmıştır. Danişment Gazi; Sivas, Amasya, Tokat, Kayseri, Malatya ve Çorum'u ele geçirmiş ve bu topraklar üzerinde Büyük Selçuklu

³² Mehmet Çanlı, **Ankara, Kastamonu, Sivas Osmanlı Vilayet Salnamelerinde Çorum (1869-1908)**, Çorum Belediyesi Kültür Yayını, Çorum 2013, s.17.

³³ Sevim Uluç, "Çorum ve Çevresi", **5.Hitit Festival Komitesi Çorum Tarihi**, Tarihsiz, s.31.

³⁴ Mehmet Aydın, **Bayat Boyu ve Oğuzların Tarihi**, Hatiboğlu Yayınevi Yayınları, 1. Baskı, Ankara 1984, s.7.

³⁵ İsmail Uçakcı, a.g.e., s. 10.

³⁶ Sevim Uluç, a.g.m.s.44.

³⁷ İsmail Uçakcı, a.g.e. , s.11.

³⁸ Pars Tuğlacı, **Osmanlı Şehirleri**, Milliyet Yayınları, 1.Baskı, İstanbul 1985, s.89.

³⁹ Çorum İl Yıllığı, Çorum Valiliği 1973, s.5.

Devleti'ne bağılı Danişment'ler Beyliği'ni kurmuştur.⁴⁰ Selçuklular Rum diyarına yaptıkları akınlarda Danişmentlilerin bu civarı iyi tanımlarından çok istifade etmiştir. Sultan Alparslan bu beyliğe yaptığı yararlılıkların karşılığı olarak Sivas'ı ve civarını yurt olarak vermiştir.⁴¹ Çorum'un fethinden sonra 1075 yılının yaz aylarında Kara Hisar-ı Demürlü* feth edilmiş ve Sungurlu yöresi Danişmentli Beyliği yönetimindeki Türklerin eline geçmiştir.⁴²

Çorum ve yöresinde Danişment hakimiyetinin en önemli olaylarından ilki Haçlı Seferleri, ikincisi tarikat hareketleri (Babai İsyanı), üçüncüsü ise Moğol istilası olmuştur. 1243 Köseadağ Savaşı'ndan sonra bu bölgede sırasıyla Eretna oğulları ve Kadı Burhanettin Beylikleri kurulacaktır.⁴³ Daha sonra bu bölgeye, Dulkadirli gelip siyasi hakimiyetlerini kurduktan sonra birbirine çok yakın Kara Hisar-ı Demürlü, Sunguroğlu adlarıyla anılan yerleşim yerleri; Budaközü adı ile bağılı aşiretleri de çanlı, Kerküklü veya Maraşlı diye anılmaya başlanmıştır.⁴⁴

1.2.3 Osmanlı Dönemi

1344 yılında, bir Uygur Türkü olan Eretna, Kayseri merkezli bir devlet kurdu. Eretna Beyi Ali Bey'in de 1380 yılında ölmesi üzerine, bölgenin hâkimiyetini eline geçiren, Kadı Burhanettin Ahmet, kendi adıyla anılan devletini kurmuştur. Kadı Burhanettin'in 1389 yılında ölmesi üzerine, yerine geçen küçük yaştaki oğlunun devrinde baş gösteren Timur tehlikesi karşısında Sivas halkının da desteği ile bölge ilk defa ve geçici bir süre ile Yıldırım Beyazıt zamanında Osmanlı topraklarına katılmıştır. 1402 Ankara Savaşı'ndan sonra Yıldırım Beyazıt'ın yenilmesi ile Bölge Timur'un eline geçmiştir. Timur'un 1404 yılında Kara Tatarları Anadolu'dan göç ettirmesi üzerine Yozgat ve komşu yöreler, eskiden beri Sivas'ın güneyinde ve Kayseri'nin doğusunu (özellikle Uzun Yayla) yaylak olarak kullanan Dulkadirli

⁴⁰ Osman Turan, **Selçuklular Zamanında Türkiye**, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1996, s. 32- 44.

⁴¹ Nazmi Tuğrul, **Çorum Tarihi ve Coğrafyası**, Yayına Hazırlayan; Ramazan Karaman, Çorum 2006, s.58.

***Kara Hisar-ı Demürlü**: Adını Anadolu'nun fethine katılmış bir komutandan alan bu yöre, Danişmentliler dolayısıyla Selçuklular döneminde önemli bir yere sahiptir. Osmanlı vesikalarında da geniş yer tutan bu nahiyenin yerleşim yerinin bu günkü Yörüklü Beldesi, Sarıkamış mevki olduğu anlaşılmaktadır. Çorum sancağına bağılı iken 1860 yılında lağv edilmiş, burada yaşayan ahalinin de ilhakı yaşadıkları mahalleye yapılmıştır.

⁴² İsmail Uçakcı, **a.g.e.** , s.13

⁴³ Ömür Bakırer, '*Bizans Danişmend Selçuklu ve Beylikler Dönemlerinde Çorum*', **5. Hitit Festival Komitesi Çorum Tarihi**, Tarihsiz, s.60-61

⁴⁴ İsmail Uçakcı, **a.g.e.** , s.17.

Türkmenleri tarafından sağlanmasıyla yöre tekrar Osmanlı hakimiyetine geçmiştir.⁴⁵ Moğol istilası sırasında Anadolu'nun çeşitli yerlerini, özellikle iç Anadolu'ya yerleşen Kara Tatarların (Moğol) büyük bir bölümü, Ankara Savaşı'ndan sonra Timur tarafından Türkistan'a götürülmüştür.⁴⁶

XVI. yüzyılda bölgeye hakim olup daha sonra yerleşen Yörük, Tatar, Moğol ve Türkmen oymakları şunlardır: Kızılkocalu, Süleymanlı, Salmanlı, Ağcalu, Çiçekli, Bozoklu, Zâkirlü, Mes'udlu, Ağca Koyunlu, Kavurgalu, Demircili, Ali Beyli, Sekili, Tecirli, Şam Bayadı, Deli Alili, Karamanlu-yı Dinik ve diğerleridir. Adı geçen oymaklardan biri ikisi müstesna, hepsinin adlarını boy beylerinden aldıkları görülmektedir.⁴⁷ Defter-i Mufassal Liva-i Çorum I adlı kitapta bu oymaklar cemaat ya da taife olarak anılmaktadır.⁴⁸ Bu cemaatlerin isimleriyle kurulmuş köyler Yozgat ve civarında ayrıca Budaközü kazasında da mevcuttur. Ağcakoyunlu⁴⁹, Ağcalı⁵⁰, Keller (Çiçekli)⁵¹, Salman⁵², Terkeşan⁵³, Yazır⁵⁴, Karakeçili⁵⁵ vb. köyler buna örnek olarak verilebilir.

XV. yüzyılın sonlarına doğru Kara Hisar-ı Demürlü ile Budaközü'nün ayrı birer kaza olduğu; Kara Hisar-ı Demürlü Çorum Sancağı'na, Budaközü de merkezi Kırşehir ve Yozgat'ta bulunan Bozok Sancağı'na bağlı olduğu görülmektedir.⁵⁶ Bozok Sancağı önce Dulkadirli Beyliği'nin yeni statüsü olarak Zülkadriye Vilayetine bağlı yönetildiği sonradan sonradan Sivas (Rum) vilayetine bağlandığı anlaşılmaktadır. Bozok'un Sivas'a bağlılığı uzun süre devam etmiş ve 16.yy da muhtelif tahrirler yapılmıştır. Bu tahrirlerden birisi 966/1558 tarihli tahrirdir. Bu kayıtlarda Budaközü ismine rastlanmazken, 1052/ 1642 tarihli bir tahrirde Bozok livasının kazaları; Sorgun, Akdağ, Boğazlıyan, Gedikçubuk, Kızılkocalar, Nefs-i Bozok, Sağır, Emlak, Şehnazlıy-ı Kebir, Budaközü olmak üzere 9 tanedir. 1053/1643

⁴⁵Faruk Sümer, “*Bozok Tarihine Dair Araştırmalar*”. Cumhuriyetin 50. Yılına Anma Kitabı, Ankara Üniversitesi DTCF Yayını, Ankara 1974, s.309.

⁴⁶ Yunus Koç, “*Dulkadirli'den Osmanlı'ya Bozok*”, Osmanlı Devleti ve Bozok Sancağı, Türk Ocakları Yozgat Şubesi Yayınları, İstanbul 2000, s. 485.

⁴⁷ Orhan Sakin, *16.Yüzyılda Anadolu'da Türkmenler ve Yörükler*, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul 2006, s.65.

⁴⁸**H.984 (M.1576/1577) Tarihli ve TKG.KK.TTd.54 Numaralı Defter-i Mufassal-ı Liva-i Çorum I**, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Arşiv Dairesi Başkanlığı, Yayın No:8, Ankara 2014, ss.23-25.

⁴⁹ ML. VRD. TMT.d.13139.

⁵⁰ ML. VRD. TMT.d.13140.

⁵¹ ML. VRD. TMT.d 13135.

⁵² ML. VRD. TMT.d 13155.

⁵³ ML. VRD. TMT.d 13168.

⁵⁴ ML. VRD. TMT.d 13160.

⁵⁵ ML. VRD. TMT.d 13132.

⁵⁶ Uçakcı, a.g.e. ,s.119.

tarıhli tahrirde de kaza sayısı aynıdır.⁵⁷ 16. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, Eyalet-i Rum'u meydana getiren sancakların artık sabit hale geldiği müşahede edilebilmektedir; Sivas, Amasya, Çorum, Bozok, Divriği, Canik ve Arankir'dir.⁵⁸

XVII. yüzyılın sonlarında Türkmen boylarından Çapanoğulları, Çorum, Ankara, Sivas, Amasya, Tokat gibi Bozok'ta da büyük güç kazanmıştır.⁵⁹ Çapanoğullarından Ahmet Ağa, Mütesellimliğe getirilmiştir. Bu görevde başarı göstermiş, Kapıcıbaşı payesi ile ödüllendirildikten sonra Yozgat ve yöresinde imar işlerine girişmiştir. Ayrıca 1755'te İstanbul'da baş gösteren et sıkıntısını gidermiştir. Buna karşılık da Bozok Sancağı Çapanoğlu Ahmet Ağa'ya verilmiştir. Bunun sonucu olarak Çapanoğulları yörede kuvvetli bir konuma gelmiş, halka yaptığı baskılardan ötürü saraya sık sık şikâyet mektupları yazılmıştır. Bunun üzerine Osmanlı Devleti Ahmet Ağa'ya yapmış olduğu zulümlere son vermemesi durumunda, malikânesinin elinden alınacağını bildirmiştir. Ahmet Ağa buna rağmen Maraş Valiliği'ne de göz dikmiş ve 1765'te idam edilmiştir. Bundan sonra Çapanoğulları, Yozgat yöresinde etkinliklerini yitirmişlerdir. 1768'de Mütesellim olan Mustafa Bey saray ile iyi geçinmiş, devlete asker ve malzeme yardımında bulunmuş ve Çapanoğulları 1772'den sonra Yozgat ve yöresinde yeniden söz sahibi olmuşlardır. Çapanoğulları Mustafa Bey'den sonra kardeşi Süleyman Bey zamanında da saray tarafından desteklenmiş ve kendisine mukataa olarak Bozok verilmiş, ayrıca Çapanoğulları Amasya, Şarki Karahisar, Sivas, Kayseri, Maraş, Antep, Halep, Rakka, Adana, Tarsus, Konya Ereğlisi, Niğe, Nevşehir, Kırşehir ve Ankara'da da büyük bir nüfuza sahip olmuşlardır. Çapanoğullarının bu konumu XX. Yüzyılın başlarına kadar sürmüştür.⁶⁰

1841'e değin Sivas Eyaleti'ne bağlı olan Çorum, bu tarihte Ankara Eyaleti'ne bağlanmış ve 1863' e kadar sancak merkezi olarak kalmıştır. Çorum 1864' te, Yozgat'a bağlı bir kaza olmuştur. Bu arada İskilip Çankırı Sancağı'na, Osmancık Amasya'ya, Sungurlu'da Yozgat Sancağı'na bağlanmışır. Sungurlu'nun, Akdağmadeni ve Boğazlıyan kazaları ile birlikte, Ankara Vilayeti'ne bağlı Yozgat Sancağı içinde yer aldığı ve 199 köyden oluştđu yazılmışır. 1869 devlet salnamesinde ve daha sonraki salnamelerde Çorum, Bozok sancağına bağlı kaza

⁵⁷ Meryem Nihal Savrım, **Boğazlıyan Temettü Defterleri ve Değerlendirilmesi**, Niğe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, YLT, Niğe 2007, s.9.

⁵⁸ Üçler Bulduk, **Çorum Sancağının Osmanlı İdari Teşkilatındaki Yeri-1**, OTAM, S.3, Ankara 1992, s.131.

⁵⁹ Çadırcı, a.g.e., s.12.

⁶⁰ **Yozgat İl Yıllığı**, Yozgat Valiliği 1991. ss. 39- 42.

merkezi olarak yer almıştır. Bozok sancağının diğer kazaları ise Budaközü ve Maden'dir.⁶¹

5 Aralık 1882 tarihinde, Çorum kaymakamlığı ve yörenin ileri gelenleri tarafından Ankara Vilayetine bir yazı gönderilmiştir. Ankara vilayetinden Şurâ-yı Devlete gönderilen bu yazıda, Amasya'ya bağlı olan Mecitözü, Osmancık; Kastamonu'ya bağlı İskilip, Yozgat'a bağlı Sungurlu (Budaközü- Kalınsaz - Aşiret-i Yeniil) ve Hüseyinâbâd (Alaca) nahiyesinin bağlı oldukları sancaklardan ziyade Çorum kazasına yakın oldukları belirtilmiştir. Ancak bu kazaların ilhak edilmesiyle Çorum'un sancak yapılması isteği Şurâ-yı Devlet tarafından reddedilmiştir.⁶² 1892-93 (1310) tarihli salname de Bozok sancağında beş kaza vardır ve bunlar merkez, Çorum, Maden, Sungurlu ve Boğazlayan'dır.⁶³ 1894'te Çorum, Beşiktaş Muhafızı Hasan Paşa'nın çabası ve Ankara Valisi Abidin Paşa'nın yardımıyla Ankara'ya bağlı bir sancak merkezi olmuş ve Osmancık, İskilip, Sungurlu kazaları da Çorum'a bağlanmıştır.⁶⁴ 1894'te Çorum Sancağı'na bağlanan Sungurlu'nun bazı köyleri bu dönemde Yozgat'a bağlılığını sürdürmüştür.⁶⁵

Şemseddin Sami Kamusü'l Alâm' da Sungurlu hakkında şu bilgileri verir: "Ankara Vilayeti'nin Yozgat Sancağı'nda ve Yozgat'ın 60 km kuzeybatısı olarak, Kızılırmak mecrasının 40 km doğusunda ve Delice Irmağı'na dökülen bir çayın üzerindeki kaza merkezi bir kasaba olup yalnız 1.500 kadarı Ermeni diğer nüfus müslim olmak üzere 5.210 nüfusludur.

Kasabada (merkezde) 5 cami, 3 medrese, 4 kilise ve perşembeleri duran pazarı vardır. Yazın ise hayvan pazarı da kurulur. Kasaba etrafında güzel bağ ve bahçeleri ve meşhur meyveleri vardır. Yozgat Sancağı, Kırşehir Sancağı ve Çorum Kazası'yla huduttur. Kızılırmak ve Delice dışında en büyük çay bu kasabadan geçen çay olup diğerleri deredir. Kuzey tarafında ormanlar olup meşe ve çam ağaçları daha çoktur. Salmanlı Nahiyesi ile beraber 171 köy vardır. Köy nüfuslarının 2000 kadarı Hristiyan olup toplam 29.208 nüfusa sahiptir. Toprağı oldukça verimli olan kasabanın tahmini arazisi 900.000 dönümdür. 350.000 dönümü ziraat arazisi, 325.000 dönümü mera ve kalanı orman ve boş arazidir. Toprağın oldukça verimli olup genellikle buğday, arpa,

⁶¹ Adem Kara, **Osmanlı Teşkilat Yapısı İçerisinde Çorum Sancağı**, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2.Baskı, İstanbul 2008, s.50-51.

⁶² Kara, **a.g.e.**, s.52.

⁶³ Yunus Koç, "Yozgat", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.43, İstanbul 2013, s.559-564.

⁶⁴ Yurt Ansiklopedisi, "Çorum", C.III, Anadolu Yayınları, İstanbul 1982, s.2034. Tahir Kodal, **Türkiye Cumhuriyeti'nin İlk Genel Nüfus Sayımında Çorum Vilâyeti'nin Nüfus Özellikleri**, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.19, S.1, Elazığ 2009, s. 238.

⁶⁵ Çanlı, **a.g.e.**, s.18.

yulaf, mısır, burçak, nohut, mercimek vb. hububat ile armut, zerdali, üzüm, erik, ayva elde edilir. Bunlardan başka bol miktarda pamukta üretilir. 530.000 kile buğday 260.000 kile arpa toplanır. Evcil hayvan olarak 64.902 koyun, 29.733 keçi, 54.831 tiftik keçisi, 18.244 sığır, 1833 manda, 4958 eşek, 1329 at, 180 katır, 151 deveden ibarettir. Sanayi ürünleri olarak kilim, seccade, aba ve pamuktan bez ve diğer zorunlu ihtiyaç maddeleri üretilir. Kaza dahilinde 156 cami, 171 mektep. 3 kütüphane, 3 medrese, 4 kilise, 3 hristiyan okulu, 4'ü harap olmak üzere 14 köprü 310 çeşme, 1 hamam, 3 han, 8 fırın 194 dükkan vardı. Kaza da eski köy (Taviyum) ve Boğazköy civarında diğer bazı yerlerde çok sayıda eski eserler ve harabeler bulunmaktaydı.’’⁶⁶

Sungurlu 1911-1912 yıllarında Çorum Sancağı'na bağlı 3 kazadan biridir.⁶⁷

---

⁶⁶ Şemseddin Sami, **Kamusü'l Alâm**, C.IV, Mihran Matbaası, İstanbul 1311 (1894), s.2664.

⁶⁷ Musa Şaşmaz, **Türkiye'nin İdari Taksimatı (1920-2013)**, C.5, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2014, s.81.

İKİNCİ BÖLÜM

TANZİMAT DÖNEMİ OSMANLI VERGİ SİSTEMİ VE TEMETTUAT DEFTERLERİ

2.1. Tanzimat Dönemi Osmanlı Vergi Sistemi

Devletin görevlerini yerine getirebilmesi, yani kamu hizmetlerini ve kendisine düşen vazifeleri, düzenli ve başarılı bir şekilde yürütebilmesi için, belirli hukuk kurallarına göre kişilerden karşılıksız ve tek taraflı olarak vergi almak zorundadır. Osmanlı Devleti, kuruluşundan itibaren vergilerin tespiti konusunda önceki Türk Devletleri'nde uygulanan vergi sistemini esas alarak, tahrir (sayım) yöntemini benimsemiştir. Fethedilen her bölgede vergi kaynaklarının tespiti için tahrirler yapılmış ve devletin genel durumundaki gelişme ve değişmelere paralel olarak bunlar yenilenmiştir. Tahrir esnasında vergi kaynaklarının gözden kaçmaması için büyük gayret sarf edilmiş, çeşitli nedenlerle vergilendirilemeyen kaynaklar sık sık yapılan teftişlerle vergi sistemine dâhil edilmeye çalışılmıştır.⁶⁸ Osmanlı Devleti yöneticilerinin fethedilen bir yerde ilk yaptıkları çalışmalardan biri, bölgenin tahririni yapmak olmuştur. Yapılan tahrirlerde bölgenin nüfus ve arazileri kaydedilerek, vergi gelirlerinin belirlenmesi ve tımar sistemine geçilmesi amaçlanmıştır.⁶⁹ Bazı köylüler bazı hizmetleri karşılığı vergilerden muaf tutulmuş, çeşitli topraklar vakıf toprağı olarak kaydedilerek muayyen camiler, yollar, köprüler yapıp onarılmıştır.⁷⁰ Yalnızca tarımsal topraklar değil, kentlerdeki imalathaneler, pazar yerleri, limanlar, değirmenler ve gümrük kapıları da bu defterlere kaydedilmiştir. Daha sonra bu kaynaklar da sağlayacakları yıllık gelirlerinin miktarına göre dirlik adı verilen irili ufaklı birimlere ayrılırlardı. En çok gelir sağlayan dirliklere has, orta gelirlere zeamet ve sayıca oldukça çok olan küçük dirliklere, tımar adı verilirdi. Has ve zeametlerin gelirleri padişahın kendisine veya maaşlarına karşılık olmak üzere yüksek devlet memurlarına ayrılırdı. Tımarlar ise bir berat ile beraber sipahilere dağıtılırdı.⁷¹

⁶⁸ Kızılkın, **a.g.m** , ss. 57-58.

⁶⁹ Zeynep Akbulut, *Tanzimat Dönemindeki Temettuat Defterlerine Göre Akdağmadeni Kazası ve Köylerinin Sosyo- Ekonomik Yapısı (H.1260-1261)*, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Niğde 2002, s.30.

⁷⁰ İlber Ortaylı, **Osmanlı Barışı**, Ufuk Yay. , 7. Baskı, İstanbul 2006, s.76.

⁷¹ Şevket Pamuk, **Osmanlı- Türkiye İktisadî Tarihi 1500- 1914**, İletişim Yayınları, İstanbul 2005, ss. 201-202.

Tımar sisteminin çökmesi, uzun süren savaşlar, çeşitli ayaklanmalar, XIX. yüzyılda başlayan milliyetçi isyanlar, ekonomik ve mali sıkıntılar yaşayan devlette ıslahat yapılması ihtiyacını doğurmuştur. Buna bağlı olarak Osmanlı Devleti yeni bir vergi sistemi arayışına gidilmiştir.⁷² Ancak Osmanlı ekonomisindeki yenileşme çabalarına II. Mahmut'un son zamanlarında başlanmış olduğunu belirtmekte fayda vardır. Tanzimat sonrası uygulanabilecek olan yeni vergi için tahrir çalışması Hüdavendigâr ve Gelibolu Sancakları'nda, II. Mahmut devrinde başlanmıştır ve bu çalışmalar Tanzimat ıslahatının öncüleri sayılmaktadır.⁷³

Osmanlı ekonomi tarihi açısından Tanzimat, önceki dönemlerden farklı olarak yeni bir dönemin başlangıcı kabul edilmiştir. Hatta ekonomide ıslahat, Tanzimat'ın temeli olarak görülmüş, idari ıslahatın da ekonomik merkezileşme için bir vasıta olduğu belirtilmiştir.⁷⁴ Ekonomideki merkezileşme, vergi hukuku ve bütçe anlayışındaki gelişmeler, örfî vergilerin son bulması, vergi tasnifinde, yükümlülüklerinde, muafiyetlerinde gelişmeler, yeni vergiler ve tahsilât biçimleri oluşturma çabaları, iltizam usulüne son verme girişimleri, bu dönemin önemli ekonomik reform hedefleri haline gelmiştir. Gerçekten de Tanzimat geleneksel Osmanlı vergi sisteminin değişime uğradığı önemli bir aşımadır.⁷⁵

Osmanlı vergi sisteminde, Tanzimat ile birlikte gerçekleştirilen en önemli yenilik, vergilerin oldukça basit ve sade bir hale getirilmesidir. Bu bağlamda daha önce “tekâlif-i şeriyye” adı altında ve çok çeşitli oranlarda alınan vergiler kaldırılmış, yerine zirai ürünlerden onda bir oranında öşür, koyunlardan “ağnam resmi” ve gayrimüslimlerden “cizye” alınması esası getirilmiştir. Aynı şekilde “tekâlif-i örfiyye” adı altında pek çok türü ve tahsil şekli olan muhtelif vergiler de birleştirilmiştir. Böylece, ödeme gücü dikkate alınmaksızın erkek nüfus üzerine yüklenen baş vergisinden sayılabilecek pek çok örfî vergiden, herkesin ticaret ve kazancı dikkate alınarak tarh edilen genel bir vergi düzenine geçilmiştir.⁷⁶ Tanzimat Dönemi Osmanlı vergi sisteminde vergi yükünün köylüler ve tarımsal faaliyetler üzerinde olduğu açıkça söylenebilir.⁷⁷

---

⁷² Abdullatif Şener, **Tanzimat Dönemi Osmanlı Vergi Sistemi**, İşaret Yayınları, İstanbul 1990, s.17-18.

⁷³ Said Öztürk, **Temettuat Tahrirleri**, *Akademik Araştırmalar Dergisi Osmanlı Özel Sayısı*, S.4-5, İstanbul 2000, s.543.

⁷⁴ Abdullatif Şener, **Sona Doğru Osmanlı**, Birleşik Kitabevi, 2.Baskı, Ankara 2007, s. 143.

⁷⁵ Şener (1990), **a.g.e** , s.22.

⁷⁶ Şener (1990), **a.g.e** , ss.96-97.

⁷⁷ Şener (2007), **a.g.e** , s.131.

Aynı olarak tahsil olunan vergi yükümlülüklerini nakde çevirmek de muhassılların görevleriydi. Muhassılların gittikleri yerlerdeki ilk görevleri olan Tanzimat'ı tanıttıktan sonra ki en önemli görevleri nüfus ve emlak tahrirleriydi. Tanzimat ile birlikte herkesin ödeme gücü tespit edilerek, çeşitli isimlerle anılan örfi vergilerin yerine tek bir vergi tahsiline başlanacaktı. Bu verginin başlatılması için Tanzimat'ın uygulandığı bölgelerde,⁷⁸ tahrir çalışmaları yapmak gerekiyordu. Herkesin istisnasız isim ve şöhreti, ne kadar emlak, arazi hayvanı olduğu, tüccar ve esnafın bir senede tahminen ne kadar ticaret ve geliri olacağını inceleyerek tahrir ettirmeleri görevi muhassıllara verildi. 1840 yılı başlarından itibaren muhassıllar yanlarına verilen kâtiplerle birlikte mal ve emlak sayımına başlamışlardır. Tanzimat'ın uygulandığı yerlerde yapılan bu sayımlar sonucu *Emlâk ve Arazi ve Hayvanat ve Temettuât Defterleri* adıyla bilinen defterler teşekkül etmiştir. Ancak tahsil işleri nedeni ile tahrir zaman ayıramama durumunda, mahalli meclisin halktan ileri gelen birini kazaların her birinde tahrir için seçeceği talimatı hükme bağlanmıştır. Muhassıllar tahsil ve tahrir işleriyle ilgili olarak bazı defterler düzenlerler, bu defterleri önce mahalli meclis tarafından denetlenmesi yapılırdı. Belli usuller içerisinde İstanbul'a da gönderilen bu defterler merkezde de ilgili birimlerde denetime tabi tutulurdu.⁷⁹

2.1.2 Tanzimat'ın Uygulandığı Yerler

Tanzimat'la birlikte yeni bir ekonomik sistem tüm ülkede uygulanmak istenmişti. Fakat bazı uzak bölgeler dışarıda bırakılmıştır. Zaten tüm ülkede uygulanması da mümkün değildi. Öncelikle Anadolu ve Rumeli'de bazı eyaletlerde yürürlüğe girmiştir. Tanzimat vergi reformları ilk önce Hüdavendigâr, Konya, Aydın, Sivas, Ankara, Biga, Edirne, Rumeli, Silistre, Vidin ve Selanik eyaletlerinde uygulanmaya konuldu. Vergi reformları Tanzimat'ın uygulanmadığı yerlerde yürürlüğe girmezken, buralarda eski sistem devam ettirilmiştir. Devlete imtiyazlı olarak bağlı olan yerler ise, yıllık maktu bir ödemede bulunurken, iç işlerinde özerk bir mali yapıya sahiptiler. Böylece ülkede üç ayrı uygulama yer almış oldu.

⁷⁸ Yavuz Cezar, **Osmanlı Maliyesinde Bunalım ve Değişim Dönemi (XVIII. yy.'dan Tanzimat'a Mali Tarih)**, Alan Yayıncılık, 1.Baskı, İstanbul 1986, s.282-283.

⁷⁹ Şener(1990), **a.g.e** , s.38-41.

Tanzimat'ın zamanla tüm ülkeyi kapsaması amaçlanmıştı. Bu hedef gerçekleşme bile devamlı genişleme eğilimi göstermiştir.⁸⁰

2.1.3 Maliye Teşkilatı

Maliye Nezareti ilk kurulan nezaretler arasındadır. Mali sorunlardan dolayı sık sık Nazırlar değiştirilmiş ve ortalama görev süresi bir yılı bulmamıştır. Yeni reformların uygulanışından doğan sorunları çözmek, mali idareye yardımcı olmak amacıyla komisyon ve meclisler oluşturulmuştur. Meclis-i Muhasebe-i Maliye, Zimemat Komisyonu, Meclis-i Ali-i Hazain, Divan-ı Muhasebat vb.⁸¹

Maliye Nezareti bünyesinde kurulan muhassallık uygulaması 1840 yılında emlak sayımlarına başlamıştır. Yaklaşık iki yıl süren muhassallık uygulaması bekleneni karşılamamıştır. Defterler meclise geldikçe ilgili şahıslar kaza ve köylerdeki halkın *ruz-ı hızır ve ruz-ı kasım*⁸² aylarında ödeyecekleri vergi miktarları belirlenerek defterlere kaydedilmiştir. Merkezde hazine tarafından bu defterler tetkik edilerek Bâb-ı Aliye veriliyor, Meclis-i Vâlâ tarafından tasdik edildikten sonra padişahın onayı alınarak hangi seneden itibaren muteber olacağı başta vilayetin vali ve defterdarı olmak üzere bütün köy ve kazanın ileri gelenlerine hitaben Emr-i Ali'ler ısdar edilip gönderiliyordu. Ancak bilgisizlik, ulaşım güçlüklerinin yanı sıra, uzun yıllardan beri hazineye hiç vergi ödememiş olanların ortaya çıkardıkları zorluklar yüzünden istenilen olumlu sonuç alınamamıştı. Çoğu yerde halk gerçek gelirini gizlerken, bazı bölgelerde iki katı gelir gösterildiği oluyordu. Diğer taraftan hazine gelirlerinin önemli bir bölümünü oluşturan aşarın toplanması muhassıllara verilmemiş, emaneten idare edilmesi yoluna gidilmişti. Zahirenin toplatılıp zamanında satılması çoğu bölgelerde gerçekleştirilemiyordu. Hazinenin gelirleri bu yüzden sürekli olarak azalıyordu.⁸³ Bu sorunların yanında yeni reformlardan memnun olmayanların direnmesi, muhassılların görevlerini iyi yapamaması gibi nedenlerden dolayı 1842 yılında muhassallık uygulaması kaldırılarak yetkileri valilere devredilmiş ve sonuç olarak yeniden iltizam sistemine dönülmüştür. Eyalet merkezinde defterdar, sancaklarda mal müdürleri sorumlu maliye memurları olarak yerlerini almışlardır.

⁸⁰ Şener (1990), **a.g.e** , ss.23-24.

⁸¹ Şener (1990), **a.g.e** , ss.25-33.

⁸² **Ruz-ı Hızır**: Hıdırellez günü, miladi Mayıs'ın altısı. **Ruz-ı Kasım**: Miladi Kasım'ın dokuzu. Hicri takvimin kullanıldığı dönemde mali hesaplarda (vergi toplanması gibi) vade ve taksit dönemi olarak belirlenen zamanlardır. Geniş bilgi için bkz; Mehmet Zeki Pakalın, **Osmanlı Tarihi Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, M.E.B. Yayınları, C.III., İstanbul 1971, ss. 59- 60.

⁸³ Çadırcı, **a.g.e** , ss. 210.-211.

Islahat Fermanı'nda iltizama son verilmesi gereği ortaya konulmuş ancak bu çabalar da pek başarılı olamamış, iltizam sistemi farklı şekillerle varlığını uzun süre korumuştur.⁸⁴

2.2. Vergi Çeşitleri

2.2.1 Âşar (Öşür) Vergisi

'Öşür' onda bir anlamında, Arapça bir kelime olup, çoğulu 'Âşar' dır. Öşür vergisi, esas itibariyle şer'i bir vergi olmakla birlikte, Osmanlı'nın uygulama şekli kendine has özelliklere sahiptir. Osmanlı Devleti'nde ziraî ürünlerin her çeşidinden alınan, şer'i bir vergidir. Mülk arazisinden değil, kuru mülkiyeti devlete, tasarruf hakkı reayaya ait olan miri arazilerden alınan âşarı gayrimüslimlerde ödemişlerdir. Hububat çeşitlerinden bağ, bahçe, bostan, meyve ağaçlarından ve otlaklardan aynî, nakdî ve maktû olmak üzere üç şekilde uygulanmıştır. Ziraî ürünlerin çeşidine, yetiştirilme usullerine, ziraî toprakların verimliliği ve mahalli özellikler göz önünde bulundurularak 1/3 ile 1/20 arasında değişen oranlarda öşür alındığı görülmektedir. Genellikle iltizam usulüyle tahsil edilmiştir. Tanzimat'la birlikte âşar üzerindeki en önemli değişiklik, oranın haksızlıklara yol açtığı düşüncesiyle kelime anlamına da uygun olarak 1/10 oranında sabitleştirilmesi olmuştur. 1256 yılından itibaren iltizam usulünün kaldırılması ile muhassıllar aracılığı ile doğrudan doruya devlet hazinesine nakdi gelir olarak tahsiledilmeye ve "emaneten idare" usulü ile toplanmaya çalışılmıştır. Ancak istenilen fayda sağlanmadığı için 1258 yılında tekrar iltizam usulüne dönmüştür. Mültezimlerin bir kazanın âşar gelirlerini arttırma usulü ihale ile üzerlerine aldıktan sonra kazada tali bölgeler oluşturularak ikinci derece mültezimlere tahsil ettirme yoluna başvurmaları ve çeşitli usulsüzlükler şikayet konusu olmuştur. Bu sistemde üreticinin vergi yükü artarken diğer taraftan devletin vergi kaybı büyümüştür. Zaman ve şartlara göre tahsil yönteminde değişiklikler yapılan âşar vergisi Osmanlı Devleti'nin yıkılmasına kadar devam etmiştir.⁸⁵

⁸⁴ Çakır, **a.g.e** , s. 48. ; Şener (2007), **a.g.e** , s.75-80.

⁸⁵ Şener(1990), **a.g.e** , s.119 ; Çakır, **a.g.e** , ss.51-52; Ziya Kazıcı, **Osmanlı'da Vergi Sistemi**, Bilge Yayıncılık, İstanbul 2005, s. 41.

2.2.2 Ağnam Vergisi

Arapça koyun anlamına gelen ‘ganem’ kelimesinin çoğulu ‘ağnam’ dır. Osmanlı maliyesinde koyun ve keçilerden alınan şer’i nitelikli bir vergidir. Tanzimat ile beraber ağnam vergisinin aynî olarak ve iltizam usulü ile toplanması kaldırılmıştır. Mübaşirler tarafından toplanan bu vergiler koyun ve keçi başına 5’er kuruş olarak belirlenmiştir. Bu paraya ek olarak da yarım kuruş ‘ mübaşiriyye’ eklenmesi kararlaştırılmıştır.⁸⁶ Koyun ve keçiden alınan ağnam resmi hayvan sayısı üzerinden değil, hayvanların gelirlerinden alınmaya başlanmıştır. Değişik isimlerle alınan çeşitli nitelikteki vergiler ağnam vergisi olarak basitleştirilmiştir.⁸⁷ Bu çalışmada ki defterlerde ağnam vergisinin hane başına sağman keçi ve koyun için 1’er kuruş olduğu görülmektedir. Sonuç olarak alınan vergiler bölgesel olarak farklıdır.

2.2.3 Cizye Vergisi

“Cizye”, zimmiler üzerinden alınan himaye ve emniyet vergisinin adıdır. Zimmiler ise İslam devletlerinin himayesine girmiş gayrimüslimlerdir. Cizyenin dini dayanağı Kuran ve sünnettir. Müslümanların yaptığı askerlik hizmetinin karşılığı olarak alınan bu verginin mükellefleri, buluş çağına ermiş, akli başında ve para kazanan erkek nüfustur. Bunların dışında kalan, kadınlar, çocuklar ve 75 yaşından evvel çalışamaz duruma gelmiş erkeklerden, yani erkeklerin sakat ve ihtiyarlarından cizye alınmamış, fakat sakat olduğu halde servet sahibi olanlardan alınmıştır.⁸⁸ Devlet hizmetinde bulunan görevlilerden ve ruhban sınıfından (istisnalar hariç) cizye alınmamıştır.

Tanzimat cizyeyi kaldırmamış ama tahsil usulünü değiştirmiştir. Gayrimüslim tebaa üzerinden insan başına alınan cizyeyi toplama ve toplanan gelirleri hazineye nakletme yetkisini cemaat liderlerine vermiştir. Cemaat mensubu olmayan cizyedarlar tarafından yapılan tahsilât yerine, İstanbul’da patrikhaneler, taşrada piskoposlar ve kocabaşılardan yararlanılarak tahsilât yapılmaya başlanmıştır. Bundan böyle cemaatlerden topluca alınmaya başlanan cizye 1840-42 yıllarında bu usule göre toplanmış ancak toplam tahsilatda azalmalar olmuştur. Avrupa Devletleri’nin baskısı, müslüman ile gayrimüslimler arasında eşitliğin sağlanmak istenmesi,

⁸⁶ Çakır, **a.g.e** , s. 52.

⁸⁷ Şener (2007), **a.g.e** , ss.120-122 ; Çadırcı, **a.g.e** , s.347.

⁸⁸ İlbeyi Özer, **Darende (Tanzimat Döneminde Bir Anadolu Şehri (1844)**, Mega Basım, İstanbul 2000, ss. 83- 84.

gayrimüslimlerin askere alınmasından dolayı cizye isim değiştirerek ‘‘bedel-i askeri’’ olmuştur.⁸⁹

Cizye vergisi yükümlüleri servetlerine göre üç guruba ayrılıyordu. Bunlar; Âlâ(iyi), Evsat (ortalama), Edna (düşük) seviyedir. Klasik islami usulde olduğu gibi, âlâdan 48 kuruş, evsattan 24 kuruş ve ednadan 12 kuruş alınmaya başlanmıştır.⁹⁰ Ancak 1834 yılındaki sikke üzerinde yapılan bir ayarlama ile alâ; 60 kuruş, evsat; 30 kuruş ve edna; 15 kuruş olmuştur.⁹¹ Ülke genelindeki bütün bölgelerde bu oran aynıdır.

2.2.4 Harçlar, Damga Resmive Diğer Vergiler

Devletçe basılan kâğıtların kullanılması veya pul yapıştırılması yoluyla damga resmi alınmasına bu dönemde başlanmıştır. Harçlar ise mahkeme, tapu, nüfus, mürur ve kontrat olmak üzere uygulanmıştır. Tanzimat’la örfî vergiler içinde yer alan harçlar kaldırılırken, diğerleri yeni esaslara bağlanmış ve kurulan yeni mahkemelerle beraber değişikliğe uğramıştır. En çok tapu harcının gelir sağladığı görülmektedir. Batıdan geçen bu damga vergisi ve harçların vergiler içinde, en fazla artış oranı göstermesi önemlidir. Bu durum daha önceden vergilendirilmeyen işlemlerin vergilendirilmesi ve batı kurum ve kuruluşlarının ülkedeki gelişimiyle ilgilidir.⁹²

Diğer vergiler ise Osmanlı bütçelerinde yer alan gümrük resimleri, duhan, harir, müskirat adıyla anılanlar dolaylı vergilerdir. Bunların en önemlisi gümrük resmidir. Zamanla devlet kara gümrüklerini kapatarak bunu almamıştır. Fakat deniz ve harici gümrüklerden vergi almaya devam etmiştir.⁹³

⁸⁹ Şener (2007), **a.g.e** , s.119 ; Çadırcı, **a.g.e** , s.347.

⁹⁰ Kemal H. Karpaz, **Osmanlı Nüfusu (1830-1914) Demografik ve Sosyal Özellikleri**, Çeviren: Bahar Tırnakçı, Tarih Vakfı Yurt Yay. , İstanbul 2003, s.57.

⁹¹ Önceleri yapılan hesaplarda bir gümüş dirhem bir kuruşa eşit olması sonucunda, cizyenin dirhem yerine 48, 24, 12 olarak, o sıralarda tedavülde olan kuruş ile toplanmasında bir sakınca görülmemiştir. Ancak 1249 yılı başlarında yapılan hesapta kuruşun değer kaybettiği görülerek cizyenin durumu iyi olanlardan 72, maddi durumu orta olanlardan 36 ve maddi durumu ortanın altında olanlardan 18 kuruş alınmasının uygun olduğu ortaya çıkmış ama hemen uygulanamamıştır.1250(1834/1835) yıllarında ise cizye de yukarıdaki rakamların daha altında bir tespit yapılmış ve üç gruba ait sabit cizye miktarlarının 60, 30, 15 kuruş olarak toplanması uygun görülmüştür. (Süleyman Sudi, **a.g.e**, s.126.) İncelenen defterlerde de bu rakamlar üzerinden cizye hasaplaması yapılmıştır.

⁹² Şener (2007), **a.g.e** , s.125-131; Şener (1990), **a.g.e.**, s.171.

⁹³ Şener (2007), **a.g.e** , s.122-123.

2.2.5 Vergi-yi Mahsusa

Osmanlı vergi sisteminde, Tanzimat'ın ilanı ile beraber gerçekleştirilen en önemli yenilik, yıllardan beri süregelen “örfi vergiler” yerine “ancemaatin vergi”, “vergü-yi mahsusa”, “vergü” ve “komşuca alınan vergi” diye adlandırılan tek bir verginin getirilmesi olmuştur.⁹⁴ Önceleri devletin olağanüstü giderlerin karşılanması amacıyla zaman zaman başvurduğu örfi vergiler, Osmanlı fetihlerinin durması, toprak kayıplarının başlamasıyla bir kısım sürekli olmayan örfi vergiler de süreklilik kazanmıştır. İhtiyaç duyulan para memleketin erkek nüfus veya hanesi üzerine taksim edilerek “Tevzi Defterleri” düzenlenir, Şer’i mahkemelerin siciline kaydedilir ve iki taksitte tahsil olunurdu. İstanbul, maktu vergi ödeyen idareler ve müstesna eyaletler örfi vergi kapsamı dışında tutulurdu. Özellikle ödeme gücü hesaba katılmadan tahsil edilen bu vergiler devamlı şikâyet konusu haline gelmişti. Daha II. Mahmut zamanında bu verginin düzene sokulabilmesi için bazı önlemlere başvuruldu. Ve nihayet Tanzimat'ın ilanı ile kaldırılarak tüm örfi vergiler yerine yukarıda adı geçen “ancemaatin vergi” uygulamasına geçildi. Böylece; Anadolu ve Rumeli’de bulunan her bir kazanın örfi vergi olarak çeşitli isimlerle bir senede vermekte oldukları tutar tespit edilecek, hesaplanan tutardan bazı indirimler yapıldıktan sonra, bulunan miktar tek bir vergi olarak ilgili kaza ahalisinden ‘lazım gelenler’ vasıtasıyla tahsil edilecekti. Bu sebeple iltizamlar, bu uygulamaya karıştırılmayacaktı. Fakat böyle önemli bir yeniliğin tüm ülkede uygulama yakonması sakıncalı olabileceğinden, tevziinde ödeme gücü esas alınacak bu vergi için Anadolu’da Hüdavendigâr, Rumeli’de Gelibolu sancaklarında tahrir başlandı. Tanzimat-ı Hayriye’ye örnek olmak üzere başlanan tahrir çalışmaları tamamlanmadığından II. Mahmut zamanında anılan düşünceler uygulanmadı ve eski örfi vergilerin iltizam usulüyle tahsiline devam edildi. Nihayet Abdülmecit zamanında bu reformlar 1840 yılında (19 Zilkade 1255) gerçekleştirildi. Tüm örfi vergilere, bu arada devlete kendir, kereste, güherçile sağlayan kazaların aynı yükümlülüklerine ve yine bazı yörelerin yol, köprü yapımı gibi angarya niteliğindeki mükellefiyetlerine son verildi. Bu arada çıkarılan hukuki düzenlemelerde, ihtisap ve ispenç resimlerinin de kaldırıldığı ifade edilmişse de her ikisi de varlıklarını uzunca bir süre korumuşlardır. Bunların yerine kaynaklarda genellikle “ancemaatin vergi”, hukuki metinlerde ise daha çok yalnızca “vergi”, Tanzimat’tan bir hayli sonra çıkarılan bir nizamname de ise “komşuca alınan vergiler” diye isimlendirilen tek bir

⁹⁴ Öztürk, a.g.e. , s.174.

vergi getirildi. Böylece ödeme gücü dikkate alınmaksızın erkek nüfus üzerine yüklenen baş vergisi sayılabilecek çok sayıda örfi vergiden, herkesin ticaret ve kazancı az çok gözetilerek tevzi edilen oldukça genel bir vergiye geçilmiş oluyordu.⁹⁵

Önceleri tüccar ve esnafın yıllık geliri üzerinden yüzde üç olarak alınan, sonraları yüzde dört olarak alınan bir vergiden, Tanzimat“la beraber tahrir dayalı bir gelir vergisine geçilmiştir.⁹⁶ Örfi tekâlif eşit olarak dağıtıldığından ödeme gücünü dikkate almamıştır. Vergide adalet ilkesine uymadığından kaldırılarak, yerine ödeme gücünü esas alan vergiye geçilmiştir.

M.1844 yılında ülkenin önemli bir kesiminde sayımlar yapılmıştır. Bu sayımlar sonucu Temettuat Defterleri oluşturulmuştur. Bu vergi, yılda iki taksit halinde mart ve eylül aylarında toplanırdı. Bu sürelerde vergisini ödemeyenlerden, ödemesi gereken vergi %20 zamlı alınırdı. Devlet alacağını tahsil için gerekirse mükellefin malını bile satabilirdi. Tahrir yapılmayan veya tahriri bitirilemeyen vilayetlerde bu verginin yerine “ihtisap rüsumu” alınırdı. Mesela, Erzurum ve Van bölgesinde tahrir bitirilmediği için esnaf ve sanatkâr uzun süre eski sisteme göre vergilerini vermeye devam etmişlerdir. İstanbul tüccar ve esnafı ise II. Meşrutiyet“in ilanına kadar temettu vergisinden muaf tutulmuştur.⁹⁷

Çoğu zaman iltizama verilmeyip muhassıl, zaptiye gibi devlet görevlileri tarafından tahsil edilen verginin tahsilinde imam, muhtar ve papaz gibi halk temsilcilerinden faydalanılmıştır.⁹⁸

2.3. Temettuat Defterleri ve Önemi

2.3.1. Temettuat Defterleri ve Tahriri

Tanzimat döneminde en önemli değişim mali alanda olmuştur. Devletin gelirlerinin kontrol altında tutulması, vergi konusunda halk arasındaki dengesizliğin ve haksızlıkların giderilmesi, vergi verecek kişilerin tespit edilmesi, ağır vergi yükünün hafifletilip halkın refaha kavuşturulması, bu sayede devletin gelirlerinin artırılarak son dönemde gittikçe bozulan gelir-gider dengesinin yeniden kurulması olmuştur. Bunun için H. 19 Zilkade 1255 (M. 23 Ocak 1840) tarihinde Muhassıllar Nezareti'ne bir talimatname gönderilmiş, her yerde ahalinin ismi, şöhreti, arazileri,

⁹⁵ Şener a.g.e. , ss. 94-96.

⁹⁶ Pakalın, a.g.s. ,s.435-455.

⁹⁷ Çadircı, a.g.e. , s.346.

⁹⁸ Şener (2007), a.g.e. , ss.116-119.

hayvanları, tüccar ve esnafın ise yıllık gelirleri vs. bilgilerinin kaydedildiği defterler tutulması emredilmiştir.

Muhassılların görev ve sorumluluklarına ilişkin Meclis-i Vâlâ tarafından bir Talimat-ı Seniyye düzenlenmiştir.⁹⁹ Bu talimatın dördüncü bendi tahrir usulü ile ilgilidir. Bu talimatta yer alan bilgilere göre muhassıllar yanlarında biri mal kâtibi, diğeri emlak ve nüfus kâtibi olmak üzere iki yardımcı ile birlikte görev yapacaklardı. Muhassıllara ihtiyaç halinde yardımcı başka eleman alma yetkisi de tanınmıştır.¹⁰⁰ Tahrir yapılırken, halkın mal varlıkları, ne kadar arazisi olduğu, bunun ne kadarının ekili ve nadasa bırakıldığı, bağ ve bostanı, hayvanları, isim ve lakabı, mesleği, tüccar ve esnafın yıllık tahmini ne kadar geliri olacağı incelenerek tahriri yapılacaktır. Bu yolla bunların yıllık geliri ve bu gelir üzerinden istenen verginin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Tahrire köylerden başlanacak ve her köyün defteri ayrı ayrı tutulacaktır. Muhassıllar tahrir yapıldıktan sonra oluşan defteri, mahalli meclis tarafından denetlendikten sonra İstanbul'a göndereceklerdi. Muhassılların yanlarına alarak İstanbul'a götürdükleri bu defterler merkezde hazine tarafından tetkik edilerek Bâb-ı Âli'ye veriliyor Meclis-i Vâlâ'ca tetkik edilerek padişahın iradesi alınarak hangi seneden itibaren muteber olacağı başta eyaletin vali ve defterdarları olmak üzere bütün köy ve kazanın ileri gelenlerine hitaben emr-i âliden isdâr edilip gönderiliyordu.¹⁰¹

Muhassıllara uymaları gereken noktaları bildiren Talimat-ı Seniyye ve bir de tezkire veriliyordu. Buna göre önce köy ahalisinin emlak ve akarı ile verecekleri verginin yaklaşık miktarı belirlendikten sonra asıl kazada bulunan halkın emlak ve akarı hatır ve gönüle bakılmayarak ve bir ferdi bile istisna tutmayarak hakkaniyetle tahrir olunması isteniyordu. Yine aynı tezkirede kazanın ileri gelenleri; müftü, hatip, imam vb. eskiden beri vergi vermedikleri için şimdi karşı gelebilirlerdi. Fakat muhassıllar kazada emlaki olan kim olursa olsun vergi vermesini sağlamaya çalışacaklar, ellerinde eğer berat veya emr-i âli varsa alacaklardı. Bu kişilerin istisna tutulması ile halkın tepki vermesinden çekinilerek bu kişilerin gerekirse mahkemeye sevk edilmeleri ve cezalandırılmalarına karar verildi. Muhassıllar verginin adil ölçüler içinde vergi tarh ve tahsilini sağlarken tahrir talimatnamesinin dışına çıkmayacaklar, halka yumuşak davranacaklar, edepli ve ölçülü olacaklardı. Böyle davranmadıkları

⁹⁹ Öztürk, **a.g.m.** , ss.551-552.

¹⁰⁰ Sefa Kendirli, *Temettuat Defterlerine Göre Nevahi-i Barçın Kazasının Sosyo-Ekonomik Yapısı*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Afyon 2008, s.15.

¹⁰¹ Öztürk, **a.g.m.** , s.550-551

takdirde görevlerinden alınacaklardı. Muhassılların gittikleri yerlerde verginin belirlenip dağıtım ve diğer işlerin görüşülüp kararlaştırılması için talimatnameye konulan 2. madde ile muhassıllık meclisleri oluşturuldu. Bu meclislerde muhassıl-ı mal, iki kâtip, mahalli hâkim, müftü, bir asker zabiti ile halktan güvenilir dört kişi olmak üzere on kişinin görev alması emredildi. H.1256 senesi vergisini tevzii bu meclisler tarafından gerçekleştirildi. Defterler meclise geldikçe ilgili şahıslar kaza ve köylerdeki halkın iki taksitle ödeyecekleri vergi miktarı belirlenerek deftere kaydedildi.¹⁰²

H.1256 tarihinde başlayan sayım ve devam eden sayımlarda yolsuzluklar ve uygunsuzluklar görülmüş ve defterlere itibar edilmemiştir. Bu sayımlarda bazı kazalarda ağır bazılarında hafif vergiler alınması, şahıslar planında kaydedilen vergilerin çok farklı oranlarda çıkması, bazı kazalarda vergi indirimi yapılırken bazı yerlerde artış yapılması bu yolsuzlukların başını çekmiştir. Bu hoşnutsuzluklardan dolayı H.1259 Safer'inde âdil ölçülerde vergi alınması için yeni sayım gündeme gelmiş fakat halkın tepkisinden çekinilerek uygulamaya konmamıştır. Bu yüzden yeni çözüm yolları aranmaya başlanmıştır. Meclis-i Vâlâ'da yapılan müzakerelerle her eyaletten biri müslüman diğeri hıristiyan iki kişi çağrılarak, imar ve ahalinin refahının temini için görüşlerine başvurulmasına, yapılan görüşmelerde emlâk ve temettu tahriri yapılmasına karar verilmiştir. H.1261'de yapılan bu müzakerelerde iki temel konu üzerinde durulmuştur. Bunlar; eşit şekilde alınan vergilerin gelirleri arttırması ve her mahalın hâsılat ve temettuatının layığı ile yapılması idi.¹⁰³

Temettuatın yeniden tahkiki için müşir, defterdar ve kaymakamlar marifetiyle icra olunması isteniyordu. Sayımların ne suretle yapılacağını belirten örnek matbu nüshalar taşraya gönderilmiş, ayrıca bu sayımda Erzurum, Diyarbakır ve Yanya gibi eyaletler de sayıma dâhil edilmiştir. Bu sayım için merkezden görevliler gönderilmeyecek her köyün imam ve muhtarları, reaya bulunan mahallelerin papaz ve kocabaşları marifetiyle ve ziraat müdür vekilleri nezaretinde tahrir başlanacaktı. Tahrir bittiğinde defterin sonu bunlar tarafından mühürlenerek tâbi oldukları kaza müdürlerine teslim edilecek ve kaza meclisinde kontrol ve tahkik edildikten sonra ya sancak kaymakamına ya da defterdâra teslim edilecektir. Defterler birbirlerine

---

¹⁰² Öztürk, a.g.m. , s.548-554.

¹⁰³ Öztürk, a.g.m. , s.554-559.

karıştırılmadan, her köyün defteri torbalara konularak takım halinde Maliye Hazinesi'ne gönderilecektir.¹⁰⁴

H.1261 sayımında taşrada sayım yapılan bölgelerden ilk etapta numune olarak bir köyün defteri Meclis-i Vâlâ'ya geliyor ve burada usul ve kaidesine muvafık olup olmadığına bakılıyordu. Tutulan defter usul ve kaidesine uygunsa diğerlerinin de buna göre yapılması istenirdi. Merkeze gelen bu numune defterler Meclis-i Vâlâ'da görülüyor ve uygun olmayanlar Maliye Nezareti'ne gönderilerek, burada asıl numune defterlerde belirtilen hususlara riayet edilmeden tanzim edilen defterlere gereken açıklamalar yazılarak tekrar mahallerine geri gönderiliyordu. H.1261 sayımındaki aksaklıklar bunlarla sınırlı kalmamış, bunun yanında kâtip ücretleri de sorun olmuştur. Osmanlı arşivinde Maliyeden Müdevver 7943 numaralı defter kâtip ücretleri ile ilgili çok sayıda yazışmayı kapsamaktadır. Kâtiplerin meclis tarafından belirlenen ücretleri Emval Sandığı'ndan ödenecek idi. Ancak bir mahalde eli kalem tutan kimse yoksa yani dışarıdan kâtime ihtiyaç duyulursa kâtiplerin ücretleri bölgedeki halk tarafından verilecek idi. Meclis tarafından belirlenen kâtip ücretleri, bir defaya mahsus olarak H.1262 yılında emlâk vergisine ilave edilerek tahsil edilmesi yoluna gidilmiştir. H.1261 sayımı uzun zaman almış ve bu sebeple bir yıl geçtiği halde sayım yapılmadığından Temettuat Defterleri gelmeyen yerler olmuştur. Meclis-i İmar memurları merkeze geri çağırılması dolayısıyla, tahrir yapılmayan bölgeler için ellerinde bulunan tahrir talimatnamesinin bir suretini orada bırakarak tahrir sayımının valiler denetiminde yapılması kararlaştırılmıştır. Vergi mükellefinin maddi imkânları, kazançları ve şahsi hayatlarında meydana gelen değişikliklerin her yıl izlenmesi öngörülmüş ve tahsilât döneminden birkaç ay önce başlanılarak bu değişikliklerin tespit edilmesi ve yeniden düzenlenmiş şekliyle defterlerin gönderilmesi kararlaştırılmıştır.¹⁰⁵

Temettuat Defterleri'nde yerleşim birimleri ayrı ayrı belirtilmiş büyük yerleşim yerleri ile birden fazla mahalleden oluşan köylerin her biri ayrı defterlere kaydedilmiştir. Defterlerin ilk sayfasında hangi yerleşim yerine ait olduğu yazılmıştır. Tanzimat döneminde, önceleri çeşitli adlarla toplanan örfi vergilerin yerine genel olarak ancemaatin adı verilen tek bir verginin ikamesi için yapılan temettu sayımları, kasaba ve şehirlerin XIX. yüzyıl ortaları sosyo-ekonomik tarihleri için zengin bilgiler içermektedir. Söz konusu sayımlar sonucu oluşan Temettuat defterlerinde, XV. ve

¹⁰⁴ Öztürk, a.g.m. , s.554-559.

¹⁰⁵ Öztürk, a.g.m. , s.554-559.

XVI. yüzyıl için tahrir defterlerinden çıkarılan bilgilerin çok daha fazlası bulunmaktadır.¹⁰⁶

Temettuat Defterleri'nin tasnifi ve kataloglanmasında o tarihlerdeki idarî taksimat esas alınmıştır. Defterler, içindeki bilgiler esas alınarak alfabetik olarak eyaletlere ayrılmıştır. Her eyalet de kendi içinde alfabetik olarak kazalara ayrılmıştır. Defterler H.1256-1261/ M.1839-1845 tarihleri arasında toplam 17.747 adettir. Bu defterler analitik envanter sisteme göre tasnif edilmiştir. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunan Temettuat Defterleri Kâmil Kepeci ve Maliyeden Müdevver Defterler tasnifi içerisinde yer alırken 1988 yılında ayrı olarak tasnif edilerek araştırmaya açılmıştır. Ayrı tasnifi yapılan Temettuat Defterleri 9 adet katalogda toplanmıştır. Her katalogun başında katalogda geçen kazaların bir listesi verilmiştir.

Temettuat Defterleri'nin Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki kodu "ML. VRD. TMT."dır.¹⁰⁷

2.3.2. Sosyal Tarih Kaynağı Olarak Temettuat Defterleri

Temettuat Tahrirleri hem imparatorluğun geniş bir bölümünü temsil edebilecek yeterli sayıda örnek seçilerek yapılacak genel değerlendirmelere, hemde seçilecek belirli bölge içindeki şehir ve kırsal kesimler, toplumsal ve teknik gruplar arasındaki farklılıkların gözlemlenmesini amaçlayan çok yönlü mukayeseli araştırmalara son derece elverişlidir.¹⁰⁸

Temettuat Defterleri ekonomik amaçlarla hazırlanmış olmasına rağmen, verginin alındığı hane reislerinin isimleri kayıtlıdır. İsimler, tahrir defterlerinde yazıldığı gibi değil "Ahmet Oğlu Mehmet" örneğinde olduğu gibi çoğu zaman oğlu kelimesi tercih edilmiştir. Fakat bin ve veled kelimelerinin kullanıldığı defterler de vardır. Araştırması yapılan H.1260 tarihli Temettuat Defterleri'nde "Ali bin Mustafa" örneğinde olduğu gibi kullanılmıştır. Ancak H.1256'daki defterlerde, şahısların isimleriyle birlikte, biraz tımar kayıtlarını hatırlatır tarzda "uzun boylu, orta boylu, aksakallı" şeklinde eşkâllerine de yer verilmiştir. H.1260 tarihli araştırması

¹⁰⁶ **Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, İstanbul 2000, s.254.

¹⁰⁷ Bülent Cırık, *1845(1261) Tarihli Temettuat Defterlerine Göre Hüdavendigar Eyaleti Kütahya Kazası Armudili Nahiyesine Bağlı Seyeli, Aşk-ı Kara, Ürünlü, Bayramşah, Söğüt, Serviran ve Sökman Köylerinin İktisadi ve İctimai Durumu*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Kütahya 2007, s.9.

¹⁰⁸ Şerif Korkmaz, "Çorum Tarihi Kaynaklarından Temettuat Defterleri", **Uluslararası Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Çorum Sempozyumu**, C.I, Çorum Belediyesi Kültür Yay. , Çorum 2007, s.75.

yapılan defterlerde de ‘‘aksakallı, orta boylu, şab-ı emred’’gibi fiziki özellikleri belirtilmiştir. H.1261’de tanzim edilen defterlerde bu kısma rastlanmaz. Çoğu zaman ‘‘Osman oğlu Ali’’ veya ‘‘Hasan Oğlu İbrahim’’ şeklinde baba adı bazen de ‘‘Abacı Oğlu Bekir’’ gibi babanın lakabı veya aile adı yazılmıştır. Aile adlarının mevcudiyeti mahalle veya köydeki akrabaların tespitine imkân tanımaktadır. Baba-oğul veya kardeşler, hatta bazen amca-yeğen ve kuzenler peş peşe veya araya bir yahut iki tane gelerek yazılmıştır. Bu kolay ayırt edilebilen bir aile adına sahip olmayanların da aynı ailenin kolu olduklarını ortaya koyması bakımından tespitleri kolaylaştırıcı bir husus olmuştur. ¹⁰⁹

Bazı ailelerin bir kolunun diğer mahallelerde yaşadığı da görülmektedir. Aynı lâkabı taşıyanların çoğu iki haneden ibarettir. Aynı mahallede oturmasalar bile kolay rastlanamayacak aile adlarına sahip olanların akraba olduklarına şüphe yoktur. Böylece ailelerin zaman içinde, muhtemelen bir evlilik sonucu kendi mahallerinden çıkarak diğer bir mahallede oturmaya başladıkları düşünülebilir. Hatta daha da ileri giderek bu nevi yer değiştirmelerin köyler ve kasabalar arasında da vuku bulduğunu söyleyebiliriz. Zira köyde huzursuzluk çıkarana civardaki köylere sürgün edildiği veya diğer bir köy veya kasabada daha geniş imkânlar bulanların buralara göç ettikleri bilinen vakiydir. Temettuat Defterleri’nde çok dikkatli bir araştırma neticesinde bu nevi göçlerin nereler arasında yapılmış olduğunun tespiti de imkân dâhilindedir. Özellikle sülale isimleri geçmişle günümüz arasında, bir bağ kurma konusunda yardımcı olacaktır. Çünkü eskiden beri kullanılan bu sülale adlarının birçoğu günümüzde de hala kullanılmaktadır ve birçoğu kaydı geçen sülalelerin devamıdır. ¹¹⁰

Temettuat Defterleri, sadece aile adlarının değil, yörede kullanılan şahıs adlarının tespiti bakımından da mühim kaynak vazifesi görmektedir. Örneğin araştırılan köylerde en çok ‘‘Mehmet, Mustafa ve Halil’’ isminin kullanıldığı anlaşılmıştır. Şahıs adlarında göze çarpan bir özellik de baba-oğul aynı adı taşıyanların sayılarında görülmektedir. Babası, doğumundan önce ölmüş bir çocuğa baba adının verilmesi yaygın bir uygulama ise de babasıyla aynı adı taşıyanların hepsinin yetim kaldıkları da düşünülmemelidir. Sosyal bakımdan adlar gibi sıfatların da şahısların belli özelliklerini göstermesi bakımından önemi büyüktür. Kara, sarı, uzun, küçük, şeyh gibi sıfatların ifade ettikleri mana da açıktır. ¹¹¹

¹⁰⁹ S.Kütükoğlu, **a.g.m.** , ss.398-402.

¹¹⁰ S.Kütükoğlu, **a.g.m.** , ss.398-402.

¹¹¹ Kütükoğlu, **a.g.m.** , ss. 398-402.

Temettuat Defterleri'nde hane reisi olarak vergi mükellefi erkek nüfus kaydedilmiştir. Dolayısıyla ortalama bir hane nüfusu üzerinden yaklaşık toplam nüfusu bulmak mümkündür. Osmanlı İmparatorluğu'nda nüfus sayımı yıllarca, toprak yazımı münasebetiyle yapılmıştır. Şu halde arşivlerimizde bulunan ve toprak yazımını gösteren defterlerden ancak tahmin ile bazı imparatorluk bölgelerinin nüfusunu çıkarmak mümkün olmaktadır. XIX. yüzyılın sonlarına kadar Osmanlı Devleti'nde gerçek anlamda, erkek ve kadınların bir arada sayıldığı nüfus sayımı yapılmamıştır. XV.-XVI. yüzyılların tahrir defterleri ülkenin vergi mükellefi olan kimselerin statülerine göre kaydı esasına dayanmaktadır. II. Mahmut döneminde, idarî, askerî ve malî alanlarda yapılan reformlar yeni bir nüfus sayımını gündeme getirmiştir. Nitekim M.1831 yılında Osmanlı İmparatorluğu'nun genelinde yeni oluşturulan askerî düzeni sağlam bir temele oturtabilmek ve ülkenin asker potansiyelini tespit edebilmek amacıyla, sadece erkek nüfusun sayıldığı bir nüfus sayımı yapılmıştır. Bu sayımın amacı da askerî istatistikler ve kaygılara dayanmaktadır. Tanzimat'ın ilanıyla birlikte, mali reformlar çerçevesinde bu kez temettuat sayımlarına gidilmiştir. Bu sayımın amacı XV.-XVI. yüzyıllarda olduğu gibi malî amaçlıdır. XV.-XVI. yüzyıllardaki tahmini nüfusu tespit ederken, tahrir defterlerindeki hane sayılarının beş ile çarpılması uygulaması Ö. Lütfi BARKAN tarafından ileri sürülmüş ve tarihçiler arasında genel kabul görmüştür. Benzer uygulamayı temettuat çalışmaları için de pek çok araştırmacı kullanmıştır. Temettuat Defterleri'nde yer alan hane sayılarının beş ile çarpılması da benzer şekilde tahmini nüfusu verecektir.¹¹²

Temettuat Defterleri'nden incelenen bölgenin etnik yapısı hakkında da bilgi almak mümkündür. Şehirler, mahalleler, nahiye, köy ve mezralara kadar bütün Müslüman ve gayrimüslim haneler hakkında bilgi bulunması bölgenin etnik demografik yapısı hakkında da bilgi vermektedir. Gayrimüslim kesimin, Müslüman kesimine mukayesesi ile nüfus oranları, iş kolları dağılımı, gelir durumları, toplam hâsılat içerisindeki gelir ve vergi payları gibi sosyal ve iktisadi sonuçlar çıkartılabilir.

Defterler sosyal amaçlı mektep, hastane, cami, mescit, kilise, sinagog gibi müesseselere dair bilgilere yer vermemektedir. Çünkü bu defterlerin düzenleniş amacı vergi kaynaklarının tespit edilmesidir. Ancak bazı mükelleflerin mesleği verilirken, cami ismi verilmekte ve kişinin bu caminin imamı veya hatibi olduğu belirtilmektedir.

---

¹¹² Havva Erdoğan, '820 Numaralı Temettuat Defterine Göre Tanzimat'ın İlk Yıllarında Mucur ve Hacıbektaş'ın Demografik Yapısı ve Sosyal Durumu'', *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.6, S.1, 2005, s. 96.

Temettuat Defterleri bir bölgenin başlıca şu temel yapılarına ışık tutmaktadır: Demografik yapı, etnik yapı, işgücü, kişilerin mesleği, aile ve sülale isimleri kişilerin fiziki yapıları kişilerin yaşı vb. dir.¹¹³

Temettuat Defterleri'nin sosyal tarih açısından önemli olan hususlardan biri, hane reislerinin mesleklerinin kaydedilmiş olmasıdır. Meslekler bölgelerin hem iktisadi hem de sosyal yönünü ortaya koymak bakımından önemlidir. H.1256 tarihli defterlerde imam, muhtar gibi vazifeliler dışında sadece eşkâl verilip hane reisinin mesleğinin yazılmamasına karşılık H.1261 sayımlarında ekseriya hane numarası üzerinde ‘‘Erbâb-ı ziraatdan idüğü’’, ‘‘çiftçi, hizmetkâr, demirci, çulhacı’’ gibi hane reislerinin mesleği yazılmıştır. Araştırılan Budaközü merkez ve köylerinde meslekler, H.1261 tarihli defterlerdeki gibi kaydedilmiştir. Budaközü Kazası merkezi olan Sungurlu Kasabası'nda 6 mahallenin hane reislerinin bir işle meşgul oldukları tespit edilmiştir. Küçük köylerde halkın hemen hemen hepsi yalnız ziraat ve hayvancılıktan geçimini temin etmektedirler. Ancak ziraatla uğraşanların hepsi toprak sahibi değillerdir. Toprağı olmayanlar, ailelerinin gücü toprağı işleyip ürünü kaldırmaya yetmeyen büyük toprak sahiplerinin yanlarında çalışmaktadırlar. Ekip biçecek az toprağı olanlar da büyük çiftliklerde gündelikçi olarak çalışmakta ve geçimleri için ek kazanç sağlamaktadırlar. Bu suretle biri nispeten büyük çiftliklerde devamlı çalışan hizmetkârlar, diğeri ekim ve mahsulün kaldırılması sıralarında faydalanılan çapacı, gündelikçi, rençber ve ırgatlar olmak üzere iki ayrı ziraat işçi sınıfı ortaya çıkmış bulunmaktadır ki Temettuat Defterleri'nde bu iki sınıfın durumunun takip edilmesi mümkündür. Nispeten büyük köylerde köyün bazı ihtiyaçlarının kendi içinde karşılanmasını temin edecek şekilde ziraat dışında bazı zanaat kollarının mevcut olduğu görüldüğü gibi hangi işlerin ne ölçüde yapıldığı da tespit edilmektedir. Mesleklerin yazılmış olması bir mahallede veya köyde hangi zanaatın ne ölçüde geliştiğini tespit etmemize imkân sağladığı gibi gelirin meslekler arası dağılımını ortaya koymaktadır.

2.3.3. Tarihin Ekomomik Veri Kaynağı Olarak Temettuat Defterleri

Temettuat sayımlarının temel amacı, vergi sisteminde yapılacak düzenleme için gerekli bilgilerin toplanmasıdır. Dolayısıyla bu sayımların ortaya koyduğu

---

¹¹³ Fahri Sarıtaş, *Temettuat Defterlerine Göre Sarıgöl (İnegöl)‘ün Sosyal ve Ekonomik Durumu*, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Manisa 2007, s.16.

veriler, bir bölgenin bütün ekonomik faaliyetlerini belirleme imkânı vermektedir. Temettuat Defterleri'nin ekonomik yapıyı belirleme açısından, toplam toprak miktarı, toplam ekili ve nadas alanların miktarı, ürün çeşidine göre ayrılan toprakların miktarı ve bu ürünlerden sağlanan hâsılatın toplamı ve dönüm başına verimliliği, tarım işletmelerinin büyüklüğü hakkında detaylı bilgi vermektedir. Bundan başka hayvancılığın köy ve şehir ekonomileri içerisindeki yeri hakkında detaylı bilgileri temettuat defterlerinde bulmak mümkündür.

Defterlerde hane reislerinin tarla, bağ, bahçe, bostan, dutluk gibi gayrimenkullerinin teferruatlı bir biçimde dökümleri yapılmıştır. Bunlardan ahalinin refah seviyesi, gelir düzeyi, ekilip-biçilen ürün çeşitleri, bölgenin iklimi, ticarî durumu, yerleşim şekilleri vs. gibi bilgilere ulaşılabilir. Defterlerde ekili tarlalar, mezru tarla olarak kaydedilmiştir. Bunlar, kıraç tarla, gayrı mezru tarla, pembe tarlası şeklinde nitelikleri belirtilerek kaydedilmiştir. Bu niteliklere bakılarak her birinden alınacak vergi ayrı ayrı tespit edilmiştir. Ekili-dikili tarlaların haricinde kalan boş tarlalar ve kiraya verilen tarlalar da hâli (boş) ve kirada (icarda) şeklinde kaydedilmiştir. İncelemesi yapılan köylerde genelde tarlaların dönümü verilmiş, üst başlık olarak kesinlikle tarlanın mezru, gayrı mezru hali veya pembe tarlası olup olmadığı kaydedilmiştir. Yine bu arazilerin dönümlerinin altına hasılat-ı seneviyeleri yazılmıştır.

Mezru tarlalar içinde pirinç, pamuk, afyon, tütün, kök boya gibi sanayi mahsullere ait tarlalar, ne tarlası olduğu belirtilerek kaydedilmiştir. Yani mezru tarlalar (ekili tarlalar) içinde sanayi mahsullerine ait tarlalar, özel bir öneme sahiptir. Eğer ürün bir sanayi değilse tarlanın ne tarlası olduğu belirtilmemiştir. İşte bu tarlalar hububat tarlasıdır.¹¹⁴ İncelenen köylerde ne tarlası olduğu belirtilmediği için hububat tarlası olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca mahsul fiyatları da Temettuat Defterleri'ne göre tespit edilebilmektedir, fakat araştırmamıza konu olan defterlerde mahsul fiyatları kaydedilmediği için fiyat tespiti yapılamamıştır.

İkamet ettiği yerden başka bir yerde emlaki olanların yıllık gelir ve vergileri ile yaşadığı yerde hayvanı varsa belirtilmiş, emlakinin ayrıntısına yer verilmeden şerh düşülmüştür. Emlakinin bir kısmını vakfedenlerin, vakfedilen emlaki gösterilmiş, nereye vakfedildiği belirtilmiş ve yıllık geliri kaydedilmiştir.¹¹⁵ Buna en güzel örnek

---

¹¹⁴ Kütükoğlu, **a.g.m.** , ss.405-407.

¹¹⁵ Kütükoğlu, **a.g.m.** , ss.408-409.

Boğazkale Köyü'dür.¹¹⁶ Çünkü diğer köylerde vakıf emlak ya da arazilere pek rastlanmamıştır.

Temettuat Defterleri'ne gayrimenkullerden sonra hayvanlar yazılmıştır. Böylece bir köy veya kasabada en çok hangi hayvanların beslenip yetiştirildiği ve bunlardan ne ölçüde kazanç sağlandığının tespiti mümkündür. Hayvan çeşitleri, eğer bu hayvanlardan gelir elde ediliyorsa miktarı belirtilmektedir. Ziraat yapılan yerlerde ahalinin toprağı işleyebilmesi için besledikleri öküz, camus, taşımacılıkta kullanılan merkep, beygir, deve ve kısrak defterlere yazılan hayvanların başında gelir. Bu hayvanların yetiştirildikleri bölgelere göre dağılımına baktığımızda ise hayvan sahiplerinin genellikle ziraatla uğraşan çiftçiler olduğunu görüyoruz. Çiftçilikte ve taşımacılıkta kullanılan hayvanlardan sonra eti, sütü ve yünü için beslenen ve genelde her meslek sahibine ait evlerde bulunan inek, koyun ve keçi gibi hayvanlar yazılır. Genellikle bu hayvanların sağılanlarına belirli bir hâsılat kaydedilmektedir.

Temettuat Defterleri'nde şehir ekonomilerinde önemli yer tutan sınaî, ticari ve hizmet iş kolları konularında aydınlatıcı bilgiler verdiği görülmektedir. Bu iş kollarının sınıflandırılıp değerlendirilerek, incelenen bölge içinde ve ülke genelinde, karşılaştırmalarla devletin bütünü içersinde bu anlamda yorumlar yapmak mümkündür. Hiç malı mülkü ve geliri olmayanlar için "şunun bunun ianesiyle geçinmektedir" gibi notlar düşülmüştür. Yetimlerin emlakinin, defterde gösterilmesi, gelirinin yazılması benimsenmiş fakat vergi tahakkuk ettirilmemiştir.¹¹⁷

Temettuat tahrirlerinde bulunabilecek bir diğer detaylı bilgi, vergiler hususundadır. Zaten Temettuat Defterleri'nin hazırlanış amaçlarının başında, toplanacak olan verginin tespiti olduğu bilinmektedir. Temettuat Defterleri her bir şahsın gelir kaynağını, bu kaynaktan elde edilen yıllık kazancı ve bu kazanç üzerinden alınması gereken vergiyi ortaya koymaktadır. Bunlardan başka zirai kaynakların dışında gelire sahip kişilerin değirmen, han, hamam ve dükkân gibi gayrimenkullerden elde ettiği diğer gelirlerini ve bu gelir üzerine alınması gereken vergiyi de açıklamaktadır. H.1261 sayımlarında sene-i sabıkada bir senede vermiş olduğu vergi-yi mahsusa ile birlikte öşür ve adet-i ağnam vergileri de kaydedilmiştir.

Defterleri ayrı tutulan gayrimüslimlerin ise mükellef olduğu cizye dilimi, yani edna, evsât ve âlâ olduğu ayrıca cizyeden sorumlu oğulları varsa bunların da hangi oranda cizye vereceği belirtilmiştir.

¹¹⁶ ML.VRD.TMT. d.13130.

¹¹⁷ Kütükoğlu, a.g.m. , ss.410-411.

2.3.4. Budaközü Temettuat Defterleri

Arşivde bulunan Budaközü Kazası'na ait toplamda 53 defterden 48' i araştırma kapsamında kullanılmıştır. Kaza merkezi olan Sungurlu kasabası (6 mahalleden oluşmaktadır) ve 42 köyün sosyal ve ekonomik özellikleri defterler ışığında tahlil edilmiştir. Kullanılmayan 5 defter aşiretlerle ilgili olduğundan ayrıca bir tez konusu olabilecek genişlik ve kapsama sahip olduğu için bu çalışmanın dışında bırakılmıştır. İncelenen defterler 1260-61 yılları sayımlarına aittir. Ancak bu tarih orijinal değildir, yani defterin ilk sayfası kayıp olduğundan ve son sayfasında da tarihe ait herhangi bir kayıt bulunmadığından, arşivde yeni alfabe ile yazılmış 1260-61 tarihini baz alınmıştır.¹¹⁸

Bu çalışmadaki 48 defterin tamamı müstakil defterlerdir. Defterlerin transkripti yapıldığında ortaya çıkan sonuçlar ise şöyledir: 6 mahalleden oluşan Sungurlu Kasabası'nın Bala Mahallesi¹¹⁹, Dere Mahallesi¹²⁰ ve Pınar Mahallesi¹²¹ müslümanlardan oluşmakta; Ermeniyan Mahallesi¹²², Puşıyan Mahallesi¹²³ ve Rumiyan Mahallesi¹²⁴ gayrimüslimlerden oluşmaktadır. Defterlerin baş kısmında 'ahali-i islam ya da ahali-i zimmet' gibi tabirler kullanılmıştır. Bu mahallelerden sadece Pınar Mahallesi'nin sayfaları eksiktir. Toplamda 139 hane sayısı ile kasabanın mahalle sıralamasında 2. sırada olmasına rağmen bilgi edinilebilen hane sayısı sadece 23'tür. Diğer mahalleler isimlerini orada yaşayan Ermeni ya da Rumlardan almıştır. Puşıyan Mahallesi'nin ise hane isimlerden yola çıkılarak Ermeni Mahallesi olduğu söylenebilir.

Köylerin kayıtlı olduğu defterin tamamı müstakildir ve bunlar ayrıntılı olarak incelendiğinde; 38 köyün sayfalarının tam olduğu 4 köyün sayfalarınınsa eksik olduğu görülmüştür. Bu köylerin tamamı müslüman ahali olarak kaydedilmiştir. Tamamını inceleme imkanı bulduğumuz 38 köyün isimleri şöyledir: Ağcakoyunlu, Ağcalı, Alembeyli, İmad (İlyas Fakılı), Aşağı Beşpınar, Aşıklı, Eşekli, Ayağbüyük, Bahşılı, Başak, Beşdam, Boğazkale, Cıvar, Çadıröyük, Çukurlu, Derbend, Derekışla, Derzili, Durgutlu, Düzlük, Etmekçi (Haldeli), Gaymaz, Hamallı, İncesu, Kalecikkaya,

¹¹⁸ ML.VRD.TMT.d.13126 s.64. (Tarihin yazılı olduğu sayfa bu defterin sonuna eklenmiştir. Fakat bu defterden sonrası yazım olarak 1256 yılındaki defterlerden farklıdır. Yani bu kayıtların 1260-61 yılına ait kayıtlar olduğu düşünülmektedir.)

¹¹⁹ ML.VRD.TMT.d.13134, s. 2.

¹²⁰ ML.VRD.TMT.d.13165, s.2.

¹²¹ ML.VRD.TMT.d.13138, s.2.

¹²² ML.VRD.TMT.d.13170, s.2.

¹²³ ML.VRD.TMT.d.13131, s.2.

¹²⁴ ML.VRD.TMT.d.13141, s.2.

Karakeçili, Keller (Çiçekli), Kemallı, Körkü, Mahmadlu, Mahmandı, Müdü, Sarıkaya, Şekerhacılı, Terkeşan, Tirgeşli, Yazır ve Yorgalı.¹²⁵ Eksik sayfalardan dolayı sadece var olan belgelere dayanılarak incelenebilen köyler ise Dikli, Fındıklı, Mehmetbeyli ve Salman Köyü'dür.¹²⁶

Kasaba merkezinde ki bütün mahallelerin ve köylerin kayıtları benzer şekilde tutulmuştur. Haneler alt alta numaralandırılmış, meslekler genellikle hane numarasının üzerine not edilmiştir. Bazı hanelerde ise mesleklerin temettuat hesaplanırken alt kısma yazıldığı görülmektedir. Emlak, hayvan ve arazi gibi her türlü gelir kaynağı tektek not edilerek senelik kazançları da altlarına yazılmıştır. Özellikle arazi (mezru tarla, bağ vb) gelirlerinin ve asiya gelirlerinin 1260 ve 1261 olarak ayrı ayrı yazılıp sonra toplandığı tespit edilmiştir. 1261 yılındaki kazançlar bütün kalemlerde daha düşüktür. Kaza merkezi konumundaki Sungurlu kasabasında herkes bir işle meşgul iken, köylerde ise tarım ve hayvancılık yaygındır.

Sungurlu Kasabası'nda gayrimüslimlerin cizyeleri ala, evsat ve edna olarak isimlerinin sol üst köşesine yazılmış, oğlu ya da kardeşinin cizyeleri de hane reisininkinin altına yazılarak toplanmıştır. Eğer oğlunun geliri varsa bu rakamda toplam temettuata eklenmiştir. Köylerin çoğunda böyle bir durumla karşılaşılmamıştır. Ancak Müslüman olan Boğazkale köyünde 1 numaralı hane reisi Mehmet Emin Bey'in oğullarının gelirleri ayrıntılı bir şekilde yazılmıştır.

1261 sayımının yazım sekline uygun olarak hazırlanan bu defterlerde her köyün ilk sayfasının başında "Sivas eyaletine hâvî olduğu kazalardan Bozok ka'imakamlığı dâhilinde kâ'in Budaközü kazasına tâbi falan karyesinde mükîm ehl-i islamin veya ehl-i zimmet-i re'ayanın emlak ve arazi ve temettuatının mikdarına mübeyyin defterdir" ibaresi bulunmaktadır. Bütün değerlendirmeler defterler üzerinden yapılmıştır. Bazı defterlerde yapılan toplam vergi-yi mahsusa ve toplam temettuat verileri hesaplamalarında hatalar yapılmıştır. Sadece bu kısımlarda sonradan yapılan toplamlar göz önünde bulundurulmuştur.

---

¹²⁵ Köylerin sırasıyla belge numaraları şöyledir: ML.VRD.TMT.d 13139, 13140, 13133,13169,13128,13174, 13156, 13147, 131387, 13152, 13149, 13130,13151, 13154, 13157, 13172, 13167, 13136, 13158, 13153, 13145, 13150, 13171, 13127, 13166, 13132, 13135, 13164, 13162, 13142, 13144, 13146, 13163, 13135, 13168, 13143, 13160, 13173.

¹²⁶ Bu köylerin belge numaraları ise sırasıyla şöyledir: ML.VRD.TMT.d. 13161, 13148, 1359 ve 13155.

3.BÖLÜM

BUDAKÖZÜ KAZASI VE KÖYLERİ

3.1. Budaközü Kaza Merkezi Olan Sungurlu Kasabası

3.1.1. Sungurlu Bala Mahallesi

3.1.1.1. Bala Mahallesi'nde Nüfus

Sungurlu Kasaba'sı Bala Mahallesi¹²⁷ 178 haneden meydana gelmektedir. Mahallenin tahmini nüfusu 890 kişidir. Zimmi isimler olmasına rağmen mahallenin tamamı müslümandır. Bundanda şahısların sonradan Müslüman olduğu anlaşılmaktadır. Sungurlu'nun en kalabalık mahallesidir. 18 hane dışındaki 170 hanenin meslekleri hakkında bilgi edinilebilmektedir. Bu 18 hanenin ya meslekleri tespit edilememiş ya da memurlar tarafından meslekleri yazılmamıştır.

Mahalledeki 170 haneden İnce Mehmetoğlu Muhammet(80) ve Deli Halil(103) sailik (dilencilik) yapmakta, Koyun Baba'ya(168) ihtiyar, Gökçamlıoğlu Mahmut'a(86) âmâ, Terzi Ömer'e(11) ise perişan notu düşülmüştür. Bu 5 hane reisi haricindeki 165 hane reisinin meslekleri ise şöyledir:

Bezzaz* olanlar; İploğlu Abrah Efendi (1), Kürdünoğlu Molla Ahmet(7), Demircioğlu Hasan(13), Karaabalızâde Abrah Efendi(25), Hacıhasanoğlu Osman (32), Sivaslıoğlu Bekir(147) dir.**Ziraatçi olanlar ;** Deli hasanoğlu Ali(2), Amarlıoğlu Mehmet(30), Bayezidoğlu Bayezid(33), Kürdahmetoğlu Abdullah(34), Mağrucuoğlu Topal Satılmış(39), Muhammet Kethüda Hafidi* Emrullah (40), Karakol Bulut(41), Kizir Osmanoğlu Hüseyin(77), Mehmet Kethüdaoğlu veli(104), Akar Hasan(142), Gülleli Kel Osman(155)'dir. **Odunculuk yapanlar;** Erzurumlu Mehmet(3), Eslekçioğlo Mehmet(47), Haydaroğlu Ahmet(51), Dolamacioğlu Musa(55), Fakaoğlu Ömer(60), Mimlioğlu Abdullah(64), Gökşan Yusuf(71), Zilfioğlu Memiş(87),

¹²⁷ ML. VRD. TMT.d. 13134 ,s.2.

***Bezzaz:** Bez satan, manifaturacı.

***Hafid:** Evlat, oğul, torun. Muhtemelen burada torun anlamında kullanılmıştır.

***Kavaf:** Kundura ve terlik gibi ayakkabıları hazır olarak satan kişi.

***Dülgerlik:** Ahşap bina inşaatı konusunda uzmanlaşan meslek koluna verilen addır.

Korukoğlu Hüseyin(115), Hallac Ömer(20), Sivaslıoğlu Mustafa (126), Karakafa Dmadı Musaoğlu Ali(176)'dir. **Ayak ticareti yapanlar**; Dolamacıoğlu Ahmet(4), Sofioğlu Osman(89), Sansarın Molla Mustafa(124), Kulhalıoğlu Halil(128)'dir. **Kebapçı olanlar**; Kebepçı mer(6)'dir. **Kavaflık* yapanlar**; Ali Kethüda (8), Susamcıoğlu Yusuf(68)'dur. **Katırcı olanlar**; Katırcı Ahmet(9), Katırcı Köleoğlu Hasan Ali(117)'dir. **Hizmetkrlar**; Kaldır Mustafaoğlu Ömer(10), Şeyhoğlu Abdulkadir(16), BeŐınarlı Yakup(26), Ebukuloğlu Mıstık(31), Okbanoğlu Pandi Yusuf(42), Hacı Müftüoğlu Ahmet(52), Sarıkayalıoğlu Mehmet(76), Deli Mehmetoğlu Mustafa(88), Şahinoğlu Kel Mustafa(116), Kul Civan(129), Abdurrahmanoğlu Mehmet(144), Hubanoğlu Ömer(150), Abdullatif(152), Dumanoğlu Mustafa(154), Őatalbazođlu Tatarın Kinli Ali(161), Mıçkı Haliloğlu Halil(162)'dir.**Semerci olanlar**; Semerci Ahmetoğlu Hasan(12), Halil Usta(50), Semerci Osman(67)'dir.**Dülger olanlar**; TerkeŐanlı Hüseyin(43), Cudioğlu mer(92)'dir. **Menzilci**; Menzilci Hüseyin Kethüda(29)'dir. **Muallim**; Hafız Ali(17), Hafız İbrahim Efendi(136)'dir. **Müderris**; Kara Haticeoğlu Halil(18), Gökçeoğlu Ömer(102), Müderris Salih Efendi(134)'dir. **Kalaycı**; Kalaycı Osman(95)'dir. **Eskici**; Deli Satılmış(98)'tir. **Kasap**; İplioğlu İbrahim(118)'dir.**Ticaret ile uğraşanlar**;YekeŐme Abdulkadir Usta(84), Karakoloğlu Tatar Mehmet(100), Dikli Bekir(148), Karabekiroğlu Ahmet(164), **Arabacı Ticareti**; obanoğlu Veli(106), obanoğlu Ali(107), Karakoloğlu Hasan(113)'dir. **Duhancı**;ulhaoğlu Mustafa(128)'dir. **obanlık yapanlar**; Ördekoğlu oban Veli(177), Delikocanınoğlu satılmış(178)'dir. **Kitabedar (katip) olanlar**; Yozgatlıoğlu Mehmet Efendi(135)'dir. **Amelelik yapanlar**; Bayezidoğlu Mehmet(14), Şeyhoğlu Ali(15), Şabanoğlu Hacı Ali(21), Hekimoğlu Ali(22), Mehmetoğlu İbrahim(23), Burmanazoğlu Ali(28), Katırlıoğlu Hasan(35), Kel Musaoğlu Ömer(36), Selami Satılmış(45), Mehmet Kethüda Hafidi Ali(46), Asmasaoğlu Ahmet(48), ncek Hacı Dmadı Mustafa(49), Kengebli Sağıroğlu Osman(61), Havir Bekiroğlu Mehmet(62), İncekoğlu Halil(65), Irgat Nasuh(72), ndekeoğlu Memiş(73), Patalak Mehmet(74), Kurakoğlu Ali(75), eri meroğlu Mustafa(78), Tulumoğlu Muhammet(81), Dumanoğlu Mahmut(82), Mirtioğlu Yoz Hüseyin(83), Durgutoğlu Abdullah(85), rdekeoğlu Hüseyin(90), Cudioğlu Hüseyin(91), Kara Abrahoğlu Veli(94), Kabakıoğlu Ali(96), Ukurluoğlu Mehmet(97), ıtak Haliloğlu Mehmet(99), Klk Ömer(105), Katır meroğlu Salih(110), Karakoloğlu Hüseyin(112), Ladiklioğlu Mustafa(114), Abdullahoğlu Veli(119), Hacı Hüseyinoğlu Hüseyin(138), Hacı Hüseyinoğlu Ahmet(140),

Takunyaoğlu Kör Ömer(149), Tatar Bekir(157), Aşıkçekmezoğlu Hacı İbrahim(163), Lafçının Deli Ali(167), Dumanoğlu Osman(171), Amedli Eyüp(172)'dir. **Nalbant olanlar;** Nalbant Ali(24), Nalbant Ömer(109)'dir. **Bostancı olanlar;** Ebukuloğlu Süleyman(151), Kahvecioğlu Hasan(132), Bahçacı Sadioğlu Ahmet(27), Hantıroğlu Mustafa(125), Kara Meşale(153)'dir. **İmametlik yapanlar;** Köleoğlu Molla Bekir(38), Mustafaoğlu Molla Mehmet(66), Kahvecioğlu Molla Mehmet(101), Çobanoğlu Molla İsmail(108), Ayaklıoğlu Molla Bekir(121), Çıtak Haliloğlu Molla Hasan Ali(122), İmam Mustafa Efendi(133)Hacı Mehmet Efendi(169)'dir. **Hallaçlık yapanlar;** Hallaç Mustafa(44)'dir. **Berber çırağı;** Kara Kethüda hafidi Ahmet(53)'tir. **Duvarcı olanlar;** Bölükbaşoğlu Ahmet(54), Subanoğlu Ahmet(79)'tir. **Bakkal;** Samancıoğlu Süleyman(57), Hacı Hüseyinoğlu Mahmut(137)'tur. **Hekim;** Hekim Mehmet Efendi(58)'dir. **Sahancı olanlar;** Kalaslıoğlu Mahmut(63)'tur. **Demircilik;** Hüseyin Usta(69)'tir.

Mahalledeki kardeş hane reisleri: İplioğlu Abrah Efendi(1) ve İbrahim(118); Şeyhoğlu Ali(15) ve Abdulkadir(16); Bayezidoğlu Mehmed(14) ve Bayezid(33); Kara Haticeoğlu Halil(18) ve Abrah(19); Köleoğlu Molla Bekir(38) ve Hasan Ali(117); Mehmet Kethüdaoğlu Abdullah(93), Ali(46), Veli(104) ve Hafidi (torunu) Emrullah(40); Karakol Bulut(41)ve Karakoloğulları Tatar Mehmet(100), Hüseyin (112) ve Hasan(113);Fakaoğlu Ömer(60) ve Mustafa(111); Ördekoğlu Memiş(73), Hüseyin(90) ve Çoban Veli(77); Dumanoğlu Mahmut(82), Mustafa(154) ve Osman(171); Cudioğlu Hüseyin(91) ve Ömer(92); Çobanoğlu Veli(106), Ali(107), Molla İsmail(108) ve Mehmet(175); Çıtak Haliloğlu Molla Hasan Ali(122) ve Mehmet(99); Sivaslıoğlu Mustafa(126) ve Bekir(147); Kahvecioğlu Molla Mehmet(101) ve Hasan(132), Hacı Hüseyinoğlu Mahmut(137), Hüseyin(138), Muhammet(139) ve Ahmet (140); Hacı Ahmetoğlu Memiş Efendi(141) ve Mustafa Efendi(146); Lafçının Deli Ali(167) ve (Lafçioğlu)Yetim Hüseyin(174); Ebukuloğlu Mıstık(31) ve Kel Süleyman(151)'dir. Bu mahalledeki toplam 178 hanenin %26,9'unun akrabalık bağları vardır. Diğer hane reislerinin akrabalık dereceleri bilinmemektedir. Yalnızca aynı babanın evlatları olmadıkları anlaşılmaktadır.

Müşterek mal kullanan tek hane reisi Kara Abrahoğlu Veli(94)'dir. Bu şahıs 1 adet asiyabı ismi bilinmeyen bir kişi ile ortaklaşa kullanmaktadır. Mahallede en yaygın kullanılan isim 18 adetle Mehmet'tir. 15 adetle Ali ismi ise ikinci sıradadır.

3.1.1.2. Bala Mahallesi'nde Tarım

Bala Mahallesi'nde toplamda 735 dönüm arazi vardır. Bunların 164 dönümü mezru, 72 dönümü icara verilmiş mezru tarla, 13 dönümü penbe tarlası, 458 dönümü bağ, 7 dönümü bahçe, 6 dönüm dutluk, 115 dönümü kullanılmayan (kıraç, metruk ya da hali) tarladır. 735 dönüm araziden hane başına ortalama 4,1 dönüm arazi düşmektedir. 458 dönüm bağın hane başı ortalaması ise 2,5 dönümdür. Toplam bağların 5 dönümü vakıftır. Müderris Salih Efendi (134)'nin 3 dönüm bağının tamamı, Hafız İbrahim Efendi (136)'nin 3 dönümden 2 'si vakıf bağıdır.

Toplam 735 dönüm arazinin geliri ise 48106 kuruştur. Toplam gelirin 10701 kuruşu mezru araziden¹²⁸, 760 kuruşu icar tarlalardan, 896 kuruşu penbe tarlasından, 34966 kuruşu bağ dönümlerden, 262 kuruşu bahçelerden, 449 kuruşu dutluk arazilerden, 72 kuruşu metruk, kıraç ve hali tarlalardan (Bu 72 kuruş sadece Karakoloğlu Tatar Mehmet(100)'e ait olan 4 dönüm araziden elde edilen gelirdir.) Toplam kazançta en yüksek pay %72, 6 oranıyla bağ dönüme aittir. Toplam 48.106 kuruşun hane başına ortalaması 270,2 kuruştur. Bağlardan elde edilen 34966 kuruşun hane başına ortalaması ise 196,4 kuruştur.

Mahallede 12 adet asiyab (değirmen) kayıtlıdır. Bunlardan 94. haneye kayıtlı olan 1 adet asiyab müşterektir. 93. Hane reisi Mehmet Kethüdaoğlu Abdullah'ın¹²⁹ hanesine yazılmış olan asiyabın da sadece yıllık geliri yazılmıştır. Aslında defterler tutulurken 1260 ve 1261 yılı gelirlerinin ayrı ayrı yazılmasından dolayı bu hanedeki değirmenin kiralanarak kullanıldığı söylenebilir. Asiyabı olan diğer şahıslar; Kaldır Mustafaoğlu Ömer(10), Kara Kethüda Hafidi Ahmet(53), Hacı Hüseyinoğlu Mahmut(137), Hacı Hüseyinoğlu Hüseyin(138), Hacı Hüseyinoğlu Muhammet(139), Hacı Hüseyinoğlu Ahmet(140)'in hanelerine 1'er adet asiyab kayıtlıdır. Hacı Ahmetoğlu Mustafa Efendi(146)'nin ise 4 adet asiyabi vardır. (Burada dikkat çeken hususlardan birisi de bir mahallede bu kadar fazla asiyab olamayacağıdır. Muhtemelen Hacı Hüseyinoğulları 1 adet asiyabı ortaklaşa işletmektedirler.) Asiyaplardan elde edilen toplam kazançsa 3.880 kuruştur. Bu kazancın 2.628 kuruşu Hacı Ahmetoğlu Mustafa Efendi'ye aittir.

Mahallede en fazla mezru araziye 20'şer dönümle Deli Hasanoğlu Ali(2) ve Karakol Bulut (41) sahiptir. Onları 17 dönümle Kürt Ahmetoğlu Abdullah(34) takip

¹²⁸ Mezru Arazi: Ekili, dikili tarım yapılan arazi anlamında kullanılmıştır.

¹²⁹ ML.VRD.TMT.d.13134, s.20.

etmektedir. Mahallede en fazla bağ dönüm 17 dönümle Karakoloğlu Tatar Mehmet(100)' e aittir. Onu 8 dönümle Zilfioğlu Memiş(87) izler. Bu mahallede bağcılık oldukça gelişmiştir.

Bala Mahallesiinde az da olsa pamuk yetiştiren hane reisi vardır. Deli Hasanoğlu Ali(2) Amarlıoğlu Mehmet(30), Bayezidoğlu Bayezid(33), Kürt Ahmetoğlu Abdullah((34), Mağrucuoğlu Topal Satılmış(39) ve Karakol Bulut(41)' un 2'şer dönüm penbe tarlası, Mehmet Kethüda Hafidi Emrullah(40)'ın 1 dönüm penbe tarlası bulunmaktadır.

Mahallede bağ veya bahçesi olmayıp kiralayarak işleyen hane reisleri de vardır. Örneğin Okbanoğlu Pandi Yusuf(42)'un bağı yoktur ama 33 kuruş, Ördekoğlu Memiş(73)'in 98 kuruş bağ geliri varken; Yekçeşme Abdulkadir Usta(84)'nın bahçesi yoktur ama 33 kuruş bahçe geliri vardır. İcara verilen arazilere bakıldığında 10'ar dönümle en çok araziye kiraya verenler İplioğlu Abrah Efendi((1) ve Kaldır Mustafaoğlu Ömer(10)'dir. 7 dönümle onları Demircioğlu Hasan (13) izlemektedir. Toplamı 6 dönüm olan dutluk arazinin 4 dönümü Hacı Ahmetoğlu Memiş Efendi(141)'ye 2 dönümü ise Müderris Salih Efendi(134)'ye aittir.

3.1.1.3. Bala Mahallesi'nde Hayvancılık

Sungurlu'ya bağlı Bala Mahallesi'nde toplam 572 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 23 sağman camus, 91 sağman inek, 16 sağman koyun, 257 sağman keçi, 13 oğlak, 4 dana, 1 beygir, 2 katır, 6 dömlü kısrak, 117 merkep, 1 esb, 12 koşu camus, 29 koşu öküzdür. Bu mahallede 141 numaralı haneye kayıtlı Hacı Ahmetoğlu Memiş Efendi'nin 2 adet olarak kaydedilen¹³⁰ ve 5000 kuruş gelir elde ettiği şeyin adı tespit edilememiştir, ki bu şahsın gelirinin çoğunu bu tespit edilemeyen şeyden sağladığı görülmektedir.

Toplam hayvan sayısı olan 572 adetın 286'sı küçükbaş 286'sı ise büyükbaş hayvandır. Yani hayvan oranları %50'ye %50'dir. Mahallede hane başına ortalama 1,6 küçükbaş, 1,6 da büyükbaş hayvan düşmektedir.

Bala Mahallesi'nde 257 adetle en çok beslenen hayvan sağman keçidir. Toplam sayıya oranı yaklaşık %44, 9'dur. Hane başına ortalama 1,4 adet sağman keçi düşmektedir. Ondandır en çok beslenen hayvan ise 117 adetle merkeptir. Bunu toplam sayıya oranı ise %20,4 'tür. Merkep sayısının hane başı ortalaması ise 0,6'dır.

¹³⁰ ML.VRD.TMT.d.13134, s.29.

Mahallede 86 adetle en çok hayvana sahip şahıs Hacı Ahmetoğlu Mustafa Efendi(146)'dir. Toplam sayının %15,3 oranına sahiptir. Onu 19 adetle Çoban Delikocanınoğlu Satılmış(178) takip etmektedir. Mahallede 54 hanenin hiç hayvanı bulunmamaktadır.

Sonuç olarak Sungurlu Kasabası'na bağlı Bala Mahallesi'ndeki şahısların hayvancılıktan ziyade çeşitli mesleklerle geçimini sağladığı görülmüştür.

3.1.1.4. Bala Mahallesi'nde Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Bala Mahallesi'nin toplam vergi-yi mahsusu 8.622 kuruştur. Bu rakam kayıtlarda 7.607 kuruştur. Toplam temettuat ise 69.983 kuruştur. Kayıtlardaki toplam rakamsa 69.760 kuruştur. Toplamda hata yapıldığı varsayılarak değerlendirmelerde tarafımızca bulunan rakamlar kullanılacaktır.

Mahalledeki toplam vergi 8.622 kuruşun hane başına ortalaması 48,4 kuruştur. En fazla vergi veren hane reisi 188 kuruşla ziraatçi Deli Hasanoğlu Ali(2)'dir. Onu 86'şar kuruşla Demircioğlu Hasan(13), Karakoloğlu Tatar Mehmet(100), Hacı Ahmetoğlu Memiş Efendi(141) ve Hacı Ahmetoğlu Mustafa Efendi(146) takip etmektedir. Ayrıca Hacı Ahmetoğlu Mustafa Efendi'nin kaydı tutulurken oğlu Osman'ın 10 deveden 2000 kuruş ve ticaretten 800 kuruş geliri de babasının olduğu kısma yazılmıştır.¹³¹

Bu mahallenin en az vergi verenleri ise; 10 kuruşla hizmetkar olan Hubanoğlu Ömer(150) ve 16 kuruşla Müderris Salih Efendi(134)'dir. Hiç vergi ödemeyenler ise perişan notu düşülmüş Terzi Ömer(11) , imam Köleoğlu Molla Bekir(38), âma Gökçamlıoğlu Mahmut(86), imam Mustafa Efendi(133), Zantıroğlu Memiş(160), Emirialioğlu Apık(165), Deli Memişoğlu Yedi Süleyman(166) ve Çobanoğlu Mehmet(175)'tir. Devlet bazı imamlardan vergi almazken toprağı ve hayvanı olanlardan vergi talep etmiştir. Örneğin Mustafaoğlu Molla Mehmet (66), Kahvecioğlu Molla Mehmet(101), Çobanoğlu Molla İsmail(108), Ayaklıoğlu Molla Bekir(121), Çıtakoğlu Molla Hasan Ali(122), Hafız Hüseyin (143) gibi. Mahallede amele, oduncu, ziraatçi, çırak ya da hizmetkârlardan ortalama 22 kuruş ile 30 kuruş arasında vergi alınmıştır. Genellikle esnaf olanların vergilerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Esnafıklarının yanında arazilerinin bulunması ve hayvan sayıları da bunda etkili olmuştur.

¹³¹ ML. VRD.TMT.d13134, s.29

Mahalledeki toplam temettuat miktarı olan 69.983 kuruşun hane ortalaması yaklaşık 393,1 kuruştur. Bala Mahallesi'nde en yüksek kazanç 5.458 kuruşla sahip olan hane reisi Hacı Ahmetoğlu Memiş(141)'dir. Onu 5.035 kuruşla Hacı Ahmetoğlu Mustafa Efendi(146) takip etmektedir. Bala Mahallesi'nin en az gelirli şahısları ise 15 kuruşla Gökçamlıoğlu Mahmut(86), 53 kuruşla da Terzi Ömer(11)'dir. 178 hanelik Bala mahallesinde geliri olmayan hane reisi bulunmamaktadır.

Vergi dağılımlarında dengesizlikler görülmektedir. Örneğin 376 kuruş kazancı olan Karakafa Dİmadı Osman (127)'dan 66 kuruş vergi alırken 517 kuruş kazanan hizmetkâr Kul Civan(129)'dan da 66 kuruş vergi alınmıştır. 467 kuruş gelire sahip Kulhalıoğlu Halil(128)'den 86 kuruş vergi almıştır. Vergi oranlarının belirlenmesinde nasıl bir yol izlendiği tam olarak tespit edilemediği gibi yukarıdaki gibi dengesizlikler birçok hane de görülmektedir.

3.1.2. Sungurlu Dere Mahallesi

3.1.2.1. Dere Mahallesi'nde Nüfus

Toplamda 101 haneden oluşan Dere Mahallesi¹³²'nin tahmini nüfusu 505 kişidir. Nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinin çoğunun meslekleri hane numaralarının yanına yazılmıştır. 2 hanenin mesleği tarafımızca okunamamış, 2 haneninse meslekleri yazılmamıştır. Meslekleri bilinmeyen 4 hane reisi şunlardır; Halil Köleoğlu Molla Osman(46), Kara Karyaoğlu Mustafa(98), Kayaç Bekiroğlu Mustafa(100) ve Deli Fırçaoğlu İlyas(101)'tir. 94 hane reisinin meslekleri bilinmektedir. Geriye kalan 3 haneden Kudurukoğlu Hasan Ali(50)'ye mâlul (illetli-sakat), Emir Osmanoğlu Osman (64)'a ihtiyar ve Ahsazlı Satmiyan Efendi(97)'ye gözleri âmâ notu düşülmüştür.

Tespit edilen meslek erbabları ise şöyledir:

İmam: Hasan Efendi(19); **Hatip:** Hasan Efendi(84); **Cami Görevlisi:** Keyifsizzâde Ahmet Efendi(539); **Kapçı:** Emir Alioğlu Bekir(2); **Kavaf:** Terzi Mustafaoğlu Mustafa(87), Dilaveroğlu Mustafa (26); **Amele:** Kumbaracioğlu Hasan(3), Kör Ayaşlıoğlu Ali(5), Bacıoğlu Mehmet(8), Bacıoğlu Osman (9), Çıtak Ahmetoğlu Osman(10), Koyunoğlu Ömer(16), Kör Alioğlu Muhammet(17), Kara

¹³² ML.VRD.TMT.d.13165, ss.2-19.

Mustafaoğlu Mustafa(18), Kırbacıoğlu Abidin(20).Kırbacıoğlu Mehmet(21), Kanlı Memişoğlu Mehmet(22), Bayezitoğlu Ali(24), Kara Darıcıoğlu Mehmet(27), Ali Efendioğlu Abdullah(34), Halil Köleoğlu Halil(45), Molla Mustafaoğlu Mustafa (52),Kenefirli Abdullah(55), Alibey Akdar(59), Bozdepeli İsmail Çavuş(60), Kul Yusuf(69), Okbaşoğlu Memiş(75), Hasan Fakaoğlu Mehmet(76), Zaraklıoğlu Hüseyin(78), Emirlerlioğlu Ali(87), Bektaşoğlu Hüseyin (90), Abraz İbiş(92); **Bostancı:** Köse Süleymanoğlu Halil(4), Köse Süleymanoğlu İbrahim(13), Ebukuloğlu Mahmut(30), Ebukuloğlu Osman(31), Sağır İbişoğlu Mustafa(36), Hasanoğlu Hasan Ali(39), Emir Osmanoğlu Ali(40), Molla Osmanoğlu Ali(51), Kanlı Ömer(56), Ebukuloğlu Hüseyin(65) ve Emir Osmanoğlu İbiş(70); **Duhancı:** Kurukafaoğlu İbrahim(6), Emiroğlu Mustafa(25), Emir Alioğlu Mehmet(32), Çorumlu İbrahim(33), Kırşehirlioğlu İbrahim(47), Kalaslıoğlu Hacı Halil(67) ve Hacıoğlu Ahmet(72); **Ziraatçı:** Kırbacı Hasan(11), Tetik Alioğlu Mehmet(29), Güllelioğlu Ömer(57), Çoban Musaoğlu KaraVeli(62) ve Çoban Musaoğlu Osman(99); **Bezzaz:** Sucuoğlu Hasan(12) ve Hasan Çavuşoğlu Mehmet Ağa(93); **Ticaret:** Sucuoğlu Hüseyin(14); **Terzi Çırağı:** Anziloğlu Halil(68); **Eskici:** Saraç Hasanoğlu Hasan(48) ve Kara Sarıcaoğlu Hacı Hasan(71) **Berber:** Ömer Usta(15); **Berber Çırağı:** Köse Süleymanoğlu Ömer(58); **Hizmetkâr:**Yamanoğlu Ahmet(19), Ebukuloğlu Ömer(54), İmamoğlu Osman(85) ve Emir Alioğlu Emrah(96); **Semerci:**Emir Osmanoğlu Halil(23); **Çıbıkçı:** Saraçoğlu Mustafa(28); **Duvarcı;** Hayta Ömer(44); Azaklıoğlu Ali(49) ve Bandevir Mehmet(61); **Oduncu:** Molla Mustafaoğlu Mustafa(35), Yeni Haliloğlu Eşşekçi Ali(63), Altıparmak Süleyman(79), Hacı İsmail(82) ve Topal Sanimoğlu Sabri(88); **Demirci:** Telliöğlü Bekir(37) ve Kalaslıoğlu Hacı İbrahim(66); **Demirci Kalfası:** Molla Bekir(74); **Demirci Çırağı:** Gökçelioğlu Mustafa(91); **Nalbant;** Saraçoğlu Ömer(38) ve Nalbant Hüseyin(81); **Bağcı:** Deli Mümtazoğlu Ali(41), Muratoğlu Bekir(43), Gök Mustafa(77) ve Kara Sarıcaoğlu Ömer(94) **Müderri:**Saraçzâde Mehmet Efendi(42) ve Seyid Hasan Efendi(83); **Kalaycı:**Kumbaracıoğlu Halil(73); **Rençber:** Berberoğlu Osman(95); **Çoban:** Caferoğlu Mehmet(80), Durmuş Çoban(86) ve Çaban Ali(89)'dir.

Mahallede ki kardeş hane reisleri şöyledir: Emirlioğlu Ebubekir(2), Muhammet(32) ve Emrah(96); Köse Süleymanoğlu Halil(4), İbrahim(13) ve Ömer(58); Kumbaracıoğlu Hasan(3) ve Halil(73); Bacıoğlu Muhammet(8) ve Osman(9); Sucuoğlu Hasan(12) ve Hüseyin(14); Kırbacıoğlu Abidin(20) ve Mehmet(21); Emir Osmanoğlu Halil(23), Ali(40), Osman(64) ve İbiş(70); Saraçoğlu

Mustafa(28) ve Ömer(38); Ebukuloğlu Mahmut(30), Osman(31), Ömer(54) ve Hüseyin(65); Halil Köleoğlu Halil(45) ve Molla Osman(46); Molla Osmanoğlu Ali(51) ve Mustafa(52); Çoban Musaoğlu Kara Veli(62) ve Osman (99); Kalaslıoğlu Hacı İbrahim(66) ve Hacı Halil(67); Kara Sarıcaoğlu Hacı Hasan(71) ve Ömer(94)'dir. Bu mahalledeki toplam 101 hanenin %33,6'sının akrabalık bağları vardır. Diğer hane reislerinin akrabalık dereceleri bilinmemektedir. Yalnızca aynı babanın evlatları olmadıkları anlaşılmaktadır.

Müşretek mal kullanan hane reisleri Terzi Mustafaoğlu Mustafa(7) 1 adet döllü kısrağı ismi belli olmayan bir şahısla; Sucuoğlu Hasan(12) , Emir Alioğlu Mehmet(32) ve Hasanoğlu Hasan Ali (39) 1'er adet sağman camusu ismi yazılmamış şahıslarla ortaklaşa kullanmaktadır. Bu şahıslar dışında ortaklaşa mal kullanan hane reisi yoktur.

Mahallede en yaygın kullanılan isim 12 adetle Mustafa'dır, bunu 11 adetle Mehmet ismi takip etmektedir.

3.1.2.2. Dere Mahallesi'nde Tarım

Dere Mahallesi'nde ki hane reislerinin geneli bir işle meşguldür. Bunun yanında mahallede yaşayan şahısların toplamda 326 dönüm arazisi vardır. Bu arazilerin 51 dönümü mezru (icarda olanlar dahil) tarladır. Ayrıca 3 dönümde hali tarla var. (Hali tarlanın sahibi olan şahısta hizmetkârlık yapan Ebukuloğlu Ömer (54)'dir.) Geriye kalan arazinin 238 dönümü bağ, 34 dönümü de bahçe ya da bostandır. Toplam arazi dönümü hane sayısına bölündüğünde hane başına toplam 3,2 dönüm arazi düşmektedir. Araziden elde edilen toplam gelir ise 26703 kuruştur. Bunun 4180 kuru mezru- icar tarlalardan, 22005 kuruş bağlardan 518 kuruşta bahçe ve bostanlardan sağlanan kazançtır. Toplam kazançtan hane başına ortalama 264,3 kuruş gelir düşmektedir.

Mahallede en çok mezru tarlaya 12 dönümle ziraatçılık yapan Çoban Musaoğlu Kara Veli(62) sahiptir. Yine onu ziraatçılık yapan Kırbacı Hasan(11) 10 dönümle takip etmektedir. Mahallede ziraatçılık yapan diğer birkaç hane haricinde başka şahıslar arazilerini genellikle kiraya vermiştir. Örneğin Molla Osmanoğlu Ali(51) 1 dönüm, Altı Parmak Süleyman(79) 3 dönüm, Nalbant Hüseyin(81) 4 dönüm mezru tarlasını icara vermiştir.

Mahallede 16 hane hariç 85 hanenin en az 1 dönüm bağı vardır. Bağı olmayıp kiralararak bağcılık yapan 2 şahıstan biri berberlik yapan Ömer Usta(15)'dir. Bağı olmamasına rağmen 49 kuruş bağ geliri vardır. Diğeri ise amele Kumbaracıoğlu Hasan(3)'dir. Onun kazancı ise 58 kuruştur. En fazla bağ dönümüne sahip hane reisi ise 13 dönümle Duhancı Emiroğlu Mustafa(25)'dir. Bağlardan elde edilen toplam gelirin hane başı ortalaması ise 217,8 kuruştur. Ayrıca Deli Murtazaoğlu Ali(41)'nin 3 dönüm, İmam Hasan Efendi(1)'nin 2 dönüm bağı vakıf olarak kaydedilmiştir.

34 dönüm olan toplam bostan tarlasının 30 dönümüne sahip olan mahalle sakini bostancılık yapan Ebukuloğlu Osman(31)'dir. Yine bostanlık ya da bahçesi olmadığı halde kira ile bu arazilerden kazanç sağlayan 2 tane daha aile reisi vardır. Bunlar 49 kuruş kazanan bostancı Sağır İbişoğlu Mustafa (36) ve 32 kuruş kazanan bostancı Emir Osmanoğlu Ali(40)'dir

Sonuçta tarımsal olarak bağcılığın daha yaygın olduğu söylenebilir.

3.1.2.3. Dere Mahallesi'nde Hayvancılık

Dere Mahallesi'nde toplam 404 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 12 sağman camus, 33 sağman inek, 17 sağman koyun, 199 sağman keçi, 2 kuzu, 37 oğlak, 1 buzağı, 23 dana, 12 düğе, 6 balak, 7 kısır inek, 4 tosun, 1 toska, 5 tay, 6 kısırak (4'ü döllü), 3 döllü beygir, 17 merkep (5'i döllü), 5 esb, 2 koşu manda ve 12 koşu öküzdür.

Toplam 404 hayvanın 255 adedi küçükbaş, 149 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %63,1'i küçükbaş, %36,8'i büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 2,5 adet küçükbaş, 1,4 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en fazla yetiştirilen hayvan 199 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı %49,2'dir. Hane başına ortalama 1,9 adet sağman keçi düşmektedir.

Mahallede en fazla hayvan 57 adetle Kayaç Bekiroğlu Mustafa(100)'ya aittir. Toplam hayvan sayısına oranı %14,1'dir. Onu 45 adetle Deli Fırçaoğlu İlyas(101) takip etmektedir. En az hayvanı olan hanerinde 1'er adet inek, dana, düğе, keçi, esb gibi hayvanları vardır. Mahalle sakinlerinden birçok kişinin hayvanı yoktur. Sonuç olarak bu mahallenin büyük çoğunluğu geçimlerini tarım ve hayvancılıktan ziyade meşgul oldukları mesleklerden sağlamaktadır.

3.1.2.4. Dere Mahallesi'nin Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Sungurlu Kasabası Dere Mahallesi'nde toplam vergi-yi mahsusa 3.766 kuruştur. Kayıtlarda da vergilerin toplamı aynıdır. Toplam temettuat ise 29.318 kuruştur. Bu rakam kayıtlarda 30.324 kuruştur. Temettuatlar toplanırken hata yapıldığı göz önünde bulundurularak sonradan bulunan toplamlar üzerinden değerlendirmeler yapılacaktır.

Dere Mahallesi'nin toplam vergi-yi mahsusası olan 3.766 kuruşun hane başına ortalaması 37,2 dir. En fazla vergi ödeyen şahıs 150 kuruşla bostancılık yapan Emir Osmanoğlu İbiş(70)'tir. Onu 146 kuruşla Nalbant Hüseyin(81) takip etmektedir. En az vergi ödeyenler 10'ar kuruşla Halil Köleoğlu Molla Osman(46), Kudurukoğlu Hasan Ali(50), Berber Çırağı Köse Süleymanoğlu Ömer(58), Kalaslıoğlu Hacı Halil(67) ve hizmetkâr İmamoğlu Osman(85)'dir. Onları 12'şer kuruşla amele Molla Osmanoğlu Mustafa(52) ve hizmetkâr Emir Alioğlu Emrah(96)'tır. Bu mahallede vergi vermeyen 2 şahıs vardır. Bunlardan biri Müderris Saraçzâde Mehmet Efendi(42) diğeri gözleri âmâ olan ve hiçbir geliri olmayan Ahsazlı Satmiyan Efendi(97)'dir. Mahalledeki imam, müderris, cami görevlisi ve hatiplerden düşük vergi alınmıştır. Örneğin cami görevlisi Keyifsizzâde Ahmet Efendi(53)¹³³ ve imam Hasan Efendi(1)¹³⁴'den 22'şer kuruş vergi alınmıştır. Müderris Seyid Hasan Efendi(83) ve Hatip Hasan Efendi(84)'den 15'er kuruş vergi alınmıştır.¹³⁵Herhangi bir meslekte çıraklık yapandan minimum 15 kuruş, kalfadan 22 kuruş vergi alınmıştır. Hane reislerinin gelirlerine göre bu vergi oranlarının yükseldiği görülmektedir.

Mahallenin toplam temettuatı olan 29.318 kuruşun hane başına ortalaması 290,2 kuruştur. Mahallede en yüksek kazanca sahip kişi 1.131 kuruşla, en yüksek vergiyi de ödeyen Emir Osmanoğlu İbiş(70)'tir. Onu 1.085 kuruşla en yüksek ikinci vergiyi ödeyen Nalbant Hüseyin(81) takip etmektedir. En az gelire sahip hane reisi 30 kuruşla Müderris Saraçoğlu Mehmet Efendi(42)'dir. Onu 31 kuruşla Halil Köleoğlu Molla Osman(46)'dır. Yukarıda da belirtildiği gibi Ahsazlı Satmiyan Efendi(97)'nin yıllık herhangi bir kazancı yoktur.

Bu mahalle de genel itibariyle kazançlarla vergi oranlarının daha dengeli olduğu söylenilebilir.

¹³³ ML.VRD.TMT.d.13165, s.11.

¹³⁴ ML.VRD.TMT. d.13165, s.2.

¹³⁵ ML.VRD.TMT.d.13165, s.15.

3.1.3. Sungurlu Pınar Mahallesi

3.1.3.1. Pınar Mahallesi'nde Nüfus

Sungurlu Kasabası'na tabi olan Pınar Mahallesi¹³⁶ temettuat defterinde 139 hane olduğu yazmaktadır. Ancak 17.-134. hane arasındaki kayıtlar eksiktir. Baştan ilk 17 hane ve sondan 134. hane dahil 139'a kadar kayıtlı haneleri ayrıntılı olarak inceleme imkanı bulunmuştur.

139 hane üzerinden nüfus hesaplanacak olursa mahalle yaklaşık 695 kişidir. Nüfusun tamamı müslümandır. Ancak değerlendirmeler elimizde kayıtları olan 23 hane üzerinden yapılacaktır.

Pınar Mahallesi'ndeki 23 hane reisinin meslekleri incelendiğinde: Terzi Haliloğlu Halil Ağa(2) bezzazlık; Sarıkayalı İbrahim(4), Molla Hasanoğlu Ahmet(6), Ağcaoğlu Mehmet(13), Aydınli Mehmet(14), Kizir Musaoğlu Hüseyin(135) ve Hacı Ahmetoğlu Ali(138) odunculuk; Sarıkayalıoğlu Ali(5), Sekmanoğlu İbiş(15), Sekmanoğlu Dİmadı Satılmış(15) ve Topal Haliloğlu Ali(17) amelelik; İskilibli İsmail Çavuş(9)kavaflık; Husumoğlu Halil (7), Ahsazlı Yusufoğlu İsa(8), Berber Musa(10) ve Sofuoğlu Bekir (137) berberlik; Helvacı Osman(1) ve Şahinoğlu Ömer(139) duhancılık; İvazoğlu Emrullah(12) müezzinlik yapmaktadır. 3 hanenin meslekleri yazılmamıştır Bunlar; Dervişan Zivedi Hacı Mustafa(3), Hacı Hüseyin Hafidi Molla İsmail(11) ve Kamil Efendioğlu Osman Efendi(136)'dir. 134.hane reisi olan Kara Resuloğlu Ahmet'e de ihtiyar notu düşülmüştür. Mahalle sakinlerinde duhancı olan Şahinoğlu Ömer(139)'in 3 adet dükkanı 60 kuruşa kiraya verdiği ayrıca belirtilmiştir.

Müşterek mal kullanan hane reisi yoktur. Mahalledeki kardeş olan şahıslar şöyledir: Sarıkayaoğlu İbrahim(84) ve Ali(5)'dir. Yine mahalle de akrabalık bağı olan iki hane daha vardır. Sekmanoğlu İbiş(15) ve Dİmadı Satılmış(16)'tır. Diğer kişiler hakkında yorum yapmak mümkün değildir. Bu mahallede kullanılan en yaygın isim 3 adetle Ali'dir. Onu 2'şer adetle Ahmet, Halil, İsmail ve Mehmet ismi takip etmektedir.

---

¹³⁶ ML.VRD.TMT.d.13138, ss.2-7.

3.1.3.2. Pınar Mahallesi'nde Tarım

Pınar Mahallesi'nde toplamda 122 dönüm arazi vardır. Bunların 30 dönümü mezru, 89 dönümü bağ, 3 dönümü bahçedir. 122 dönüm araziden hane başına ortalama 5,3 dönüm arazi düşmektedir. Bu arazilerin toplam geliri 4982 kuruştur. 300 kuruşu mezru tarlalardan, 4520 kuruşu bağlardan, 162 kuruşu bahçelerden elde edilen gelirlerdir. Hane başına düşen arazi gelir ortalaması ise 216,6 kuruştur.

Mahallede ki tamamı 30 dönüm mezru araziye sahip şahıs Kamil Efendioğlu Osman Efendi(136)'dir. Mahallede 4 hane hariç (7, 8, 9 ve 10) diğer hanelerin bağları mevcuttur. 89 dönüm bağın hane başına düşen ortalama miktarı yaklaşık 3,8 dönümdür. En çok bağ dönüme 15 dönümle Ağcaoğlu Mehmet(13) sahiptir. Onu 13'er dönümle Sarıkayalıoğlu İbrahim(49 ve İvazoğlu Emrullah(12) takip etmektedir. Ayrıca mahallede Terzi Haliloğlu Halil Ağa(2)'nin 1 dönüm, Kamil Efendioğlu Osman Efendi(136)'nin 2 dönüm bahçesi vardır.

3.1.3.3. Pınar Mahallesi'nde Hayvancılık

Pınar Mahallesi'nde toplam 88 adet hayvan bulunmaktadır. 8 sağman inek, 2 sağman camus, 14 sağman koyun, 16 sağman keçi, 4 kuzu, 5 oğlak, 2 balak, 5 katır, 1 tay, 27 merkep, 1 bargir, 2 düğe, 1 toska vardır.

Hane başına düşen hayvan miktarı ortalama 3,8'dir. Bu hayvanların 49 adedi büyükbaş, 39 adedi ise küçükbaş hayvandır. Toplam hayvan sayısı içerisindeki oranlarına bakıldığında; %55,6'sı büyükbaş, %44,3'ü küçükbaşdır. Her haneye ortalama 2,1 adet büyükbaş, 1,6 adet küçükbaş hayvan düşmektedir.

Mahallede en fazla hayvana 17'şer adetle Terzi Halil Ağa(2) ve Ağcaoğlu Mehmet(13) sahiptir. Onları 16 adetle Aydınli Mehmet(14) takip etmektedir. 10 hanenin ise hiç hayvanı yoktur. En çok beslenen hayvan 27 adetle merkeptir. Merkebin toplam hayvan sayısına oranı ise %30,6'dır.

3.1.3.4. Pınar Mahallesi'nin Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Mahallede 139 hane kaydına göre toplam vergi 5.606 kuruş, temettuatı ise 54.600 kuruştur. Yukarıda belirtildiği üzere eksik sayfalardan dolayı 23 hanenin

vergileri incelenecektir. Elimizdeki belgelere göre 23 hanenin vergi-yi mahsusası 1.188 kuruş, toplam temettuatı 6.723 kuruştur.

Mahallede hane başına düşen vergi miktarı ortalama 51,6 kuruştur. En fazla vergi veren 180 kuruşla Ağcaoğlu Mehmet(13)'tir. Onu 150 Kuruşla Sarıkayalıoğlu İbrahim(4). En az vergi verenler 22'şer kuruşla Ahsazlı Yusufuğlu İsa(8), Berber Musa(10), Hacı Hüseyin Hafidi Molla İsmail(11), İvazoğlu Emrullah(12), Sekmanoğlu Dİmadı Satılmış(16), Topaloğlu Ali(17) ve Hacı Ahmetoğlu Ali(138)'dir. Vergi vermeyen 3 hane reisi vardır. Bunlar; Dervişan Zivedi Hacı Mustafa(3), Kara Resuloğlu Ahmet(134) ve Sofuoğlu Bekir(137)'dir.

Mahalledeki 23 hanenin toplam temettuatı 6.723 kuruştur. Hane başına düşen miktar ortalama 292,3 kuruştur. En çok temettuata sahip şahıs 845 kuruşla Ağcaoğlu Mehmet(13)'tir. Onu 760 kuruşla Sarıoğlu İbrahim takip etmektedir. Mahallenin en az temettuatına sahip şahıs 36 kuruşla Dervişan Zivedi Hacı Mustafa(3)'dür. Normalde vergisi olmayan bu şahsın temettuatıda muhtemelen 1 dönüm bağdan dolayı hesaplanmıştır.

3.1.4. Sungurlu Ermeniyan Mahallesi

3.1.4.1. Ermeniyan Mahallesi'nde Nüfus

Sungurlu Kasabası Ermeniyan Mahallesi¹³⁷ 132 haneden oluşmaktadır. Mahallenin tahmini nüfusu 660 kişidir. Nüfusun tamamı gayrimüslimdir. Hane reislerinin çoğunun meslekleri hane numaralarının üst kısmına yazılmıştır. Ermeniyan Mahallesi'ndeki 132 haneden 3'ünün meslekleri tespit edilememiştir. Bunlar; Rumarkinlioğlu Markarus(24), Acuroğlu Elşayak Zamin(69) ve Tekgöz Dİmadı Menak(101)'tir. 5 hane reisinden bazılarında meflüç (felçli) ya da onun bunun ianesiyle geçinmekte notu düşülmüştür. Duvarcıoğlu Değirmenci Zarman(53) meflüç, Eskiltelioğlu Mağrudiç(48),Kaleciklioğlu Agop(55), Karabetoğlu Çolak Kiyork(56) ve Boyacıoğlu Nursuz(102) başkalarının yardımıyla geçinmektedir. Sarısunaoğlu Artin (83)'e ise ihtiyar notu düşülmüştür. Geriye kalan 123 hanenin meslekleri ise şöyledir:

Bezzaz olanlar; Mirzaoğlu Serkiz(1), Mirzaoğlu Bezzaz Garez(2), Mirzaoğlu Mirza(3), Eskicioğlu Bezzaz Menas(6), Kaplanoğlu Bezzaz Karakid(7), Kedicioğlu

¹³⁷ ML.VRD.TMT.d.13170, ss.2-30.

Araşyan(13), Köseoğlu Kirkor(22), İnekoğlu Tadyan(23), Keltemuroğlu Serkiz(61), Burkibyanoglu Törner(63) Gericioğlu Bezzaz Melkun(71), Apinikoğlu Pali Madilyan(76), Kayaşlıoğlu Bezzaz Mardici(80), Bezzaz Estefan(81), Şarvanaoğlu Ohan(85), Çerçicioğlu Bezzaz Aslan(108)'dir. **Ticaretle uğraşanlar;** Boyacıoğlu İşgan(19), Merzifonluoğlu Karabet(34), Ayaşlıoğlu Camgöz İlyan(36), Camkuşoğlu Köşger Kiyork(42), Tavukçuoğlu Abraham(54), Keltemuroğlu Menas(62), Acemoğlu Kirkor(72), Kedicioğlu Agop(87)Terkizoğlu Agop(97), Koca Bıçakçioğlu Melkon(103), Halaslıoğlu Kiyork(106), İnekoğlu Serkiz(107), Sarı Kayaşlıoğlu Sukbas(119), Cankaroğlu Ovakim(125), Artinoğlu Değirmenci Kassal(127), Boğazlıyanlıoğlu Dadak(130), Karabetoğlu Duhancı Agop(131)'tur. **Kapçılık yapanlar;** Hastaoğlu Kaba Serkiz(20), Onanoğlu Karatin(47) ve İslambulluoğlu Sahak(95)'tir. **Berber;** Berber Bilakus(21)'tur. **Boyacılık yapanlar;** Boyacı Kirkor(26), Çıplakoğlu Artin(28), Aslanoğlu Boyacı Parsimah(30), Gökçeoğlu Boyacı Zaped(112)'tir. **Pazarcı;** Merzifonluoğlu Pazarcı Karatin(27)'dir. **Çömlekçi;** Saraylıoğlu Çömlekçi Makardıç(113)'tir. **Sellahlık** (Kasaplık hayvan kesen veya yüten); Deli Melakoğlu Kasatur Serkiz(29) ve Sellahoğlu Suhak(90)'tir. **Duhancı;** Kayaşlıoğlu Artin(31) ve Merzifonluoğlu Serkiz(33)'dir. **Kebapçı;** Mamuroğlu Kebapçı Menak(67)'tir. **Ruhban;** Sivaslıoğlu Kayaşlı Haçatur(4) ve Kayaşlı Ohannes(5)'tir. **Bıçakçı Kalfası;** İngilizoğlu Barsum(44)'tur. **Attarlık yapanlar;** Kayserilioğlu Attar Asatur(8), Kayaşlıoğlu Attar Menak(10) ve Elfiyecioğlu Attar Karabet(126)'tir. **Bıçakçı;** Bıçakçı Karatin(50), Loryaoğlu Bıçakçı Menas(64), Bıçakçı Garez(65) ve Abrahamoğlu Bıçakçı Agop(66)'tur. **Terzi olanlar;** Kayaşlıoğlu Terzi Halas(9), Terzi Artin(43), Keltemuroğlu Terzi Kiyork(74), Kayaşlıoğlu Terzi Atan(77) ve Serayedaroğlu Terzi Madirukus(98)'tur. **Eskici;** Sivaslıoğlu Eskici Semun(11) ve Saraylıoğlu Eskici Zadak(122), **Kasap;** Sellah Karabinoğlu Medyun(12)'dur. **Hekim;** Acemoğlu Hekim Safır(73)'dir. **Saraç;** Kedicioğlu Tereci Negakus(14), Ağyaoğlu Saraç Ohan(51)'dir. **Değirmenci;** Değirmenci Kirkor(52), Şahbazoğlu Değirmenci Kirkor(78), İslambolluoğlu Değirmenci Vartan(96) ve Köroğlu Değirmenci Karabet(110)'tir. **Değirmenci hizmetkari;** Ladiklioğlu Kirkor(15)'dur. **Demirci;** Acı Sohanoglu Demirci Haçatur(16), Dingiloğlu Arid(17), Demirci Agop(18), Çerkesoğlu Demirci Tata(25), Kirkoroğlu Demirci Agop(35), Çerkesoğlu Demirci Ohannes(120)'tir. **Dökümcü;** Dökümcü Banus(59)'tur. **Kalaycılık yapanlar;** Eskilteli Mencenyan(46), Alacalıoğlu Kalaycı Boğus(79), Karakullaoğlu Kalaycı Asbar(82), Cücümoğlu Kalaycı

Mikayl(92), Babekoğlu Kalaycı Agop(116) ve Mardimusoglu Kalaycı Serkiz(132)'dir. **Irgat**; Kamışbaşoğlu Irgat Boğus(32), Saatlioğlu Irgat Serkiz(37), Arkalathioğlu Irgat Gavurk(45), Saraylioğlu Irgat Agop(117), Kayaşlioğlu Irgat Budak(118) ve Kırbacioğlu Ohannes(124)'tir. **Çubukçu**; Çürükçüoğlu Çubukçu Agop(105)'tur. **Bakkal**; Laçinoğlu Bakkal Karabet(89) ve Davutoğlu Bakkal Karabet(111)'tir. **Çerçi**; Ballioğlu Çerçi Balyan(38), Kayaşlı Çerçi Nazar(39), Saçanlı Çerçi Kiyork(40), Keltemuroğlu Çerçi Estinyan(41), Karadallioğlu Çerçi Kirkor(49), Acınazaroğlu Çerçi Karabet(57), Kayaşlioğlu Çerçi İlyan(58), Kasapoğlu Çerçi Boğus(60), Elfiyecioğlu Çerçi Boğus(70), Erkitlioğlu Çerçi Serkiz(75), Yanukyanoğlu Çerçi Artin(91), Apamoğlu Çerçi Karabet(93), Çerçi Ohannes(94), Kayabalı Çerçi Karakoç(100), Kocabıçakçioğlu Çerçi Agop(104), Kalaturoğlu Çerçi Ohan(109), Dedeninoğlu Çerçi ohannes(114), Ladiklioğlun Çerçi Ohannes(115), Peynircioğlu Çerçi Serkiz(121) ve Oruçoğlu Çerçi Serkiz(123)'dir. **Hizmatkar**; Etmekçioğlu Boğus(68), Hastaoğlu Kirkor(88) ve Çöplüoğlu Menak(99)'tır. **Amele**; Sunamoğlu Kör Karabet(84), Çaylakoğlu Agop(86), Çolak Zamioğlu Irgat Tanal(128) ve Odabaşoğlu Irgat Karabet(129)'tir.

Mahallede kardeş hane reisleri ise şöyledir: Mirzaoğlu Serkiz(1), Bezzaz Garez(2) ve Mirza(3); Sivaslioğlu Kayaşlı Haçatur(4) ve Eskici Semun(11); Kayaşlioğlu Terzi Halas(9), Attar Menak(10), Artin(31), Çerçi İlyan(58), Terzi Atan(77), Bezaz Mardici(80) ve Irgat Budak(118) ; Kedicioğlu Araşyan(13), Tereci Nekugus(14) ve Agop(87); Ladiklioğlu Kirkor(15) ve Çerçi Ohannes(115); Boyacioğlu İşgan(19) ve Nursuz(102); Hastaoğlu Kapçı Serkiz(20) ve Kirkor(88); İnekoğlu Tadyan(23) ve Serkiz(107); Çerkesoğlu Demirci Tata(25) ve Demirci Ohannes(120); Merzifonluoğlu Bazarcı Karatin(27), Serkiz(33) ve Karabet(34); Keltemuroğlu Çerçi Estinyan(41), Serkiz(61), Menas(62) ve Terzi Kiyork(74); Eskiltelioğlu Mencanyan(46) ve Mağrudiç(48); Karabetoğlu Çolak Kiyork(56) ve Duhancı Agop(131); Elfiyecioğlu Çerçi Boğus(70) ve Attar Karabet(126); Acemoğlu Kirkor(72) ve Hekim Safir(73); İslambulluoğlu Kaba Sahak(95) ve Değirmenci Vartan(96); Kocabıçakçioğlu Melkon(103) ve Çerçi Agop(104); Saraylioğlu Çömlekçi Makardiç(113), Irgat Agop (117) ve Eskici Zadak(122)'tir. Bu mahalledeki toplam 132 hanenin %35,6'sının akrabalık bağları vardır. Diğer hane reislerinin akrabalık dereceleri bilinmemektedir. Yalnızca aynı babanın evlatları olmadıkları anlaşılmaktadır.

Mahallede müşterek mal kullanan tek bir hane reisi vardır. Bu şahıs 3 numaralı haneye kayıtlı Mirzaoğlu Mirza'dır. Hanesine kaydedilmiş 2 adet asiyabı ismi yazılmamış bir kişiyle ortaklaşa kullanmaktadır. Bu şahsın dışında ortaklaşa mal kullanan hane reisi yoktur.

Sungurlu Kasabası Ermeniyan Mahallesi'nde en yaygın kullanılan isim 12 adetle Agop'tur. Bu ismi 11 adetle Serkiz takip etmektedir.

3.1.4.2. Ermeniyan Mahallesi'nde Tarım

Ermeniyan Mahallesi'nin geneli bir işle meşguldür. Ancak mahallede yaşayan hane reislerinin toplamda 148 dönüm arazisinde mevcuttur. Bu arazilerin 15 dönümü mezru, 5 dönümü gayrı mezru, 126 dönümü bağ, 1 dönümü bahçe ve 1 dönümü cehriliktir. Toplam 148 dönüm arazi hane başına bölündüğünde ortalama her haneye 1,1 dönüm arazi düşmektedir. Bu arazilerden elde edilen toplam gelir ise 13404 kuruştur. Arazi toplam geliri hane başına bölündüğünde ise hane başına ortalama 101,5 kuruş gelir düşmektedir. Ayrıntılı olarak bakıldığında bu toplam gelirin 763 mezru arazilerden, 12415 kuruşu bağlardan, 49 kuruşu bahçelerden, 177 kuruşu da cehrilik arazilerden elde edilmiştir.

Mahallede 5 dönümle en çok mezru tarlaya sahip şahıs Kapkanoğlu Bezzaz Karakit(7)'dir. Onu 4'er dönümle Mirzaoğlu Serkiz(1) ve Mirzaoğlu Mirza(3) takip etmektedir. Fakat bu iki hane reisinde arazilerini icara vermiştir. Geriye kalan 2 dönüm mezru araziye ise ruhban olan Sivaslıoğlu Kayaşlı Haçatur(4) sahiptir. Yine 5 dönüm gayri mezru arazinin sahibi ise Camkuşoğlu Köşger Kiyork(42)'tur.

Bu mahallenin en çok alanını ise bağ arazileri oluşturmaktadır. 126 dönümlük alanda yapılan bağcılıktan hane başına ortalama 0,95 dönüm bağ düşmektedir. Toplam gelir 13404 kuruşun %92,6'sı bağlara aittir.

Mahallede 12 dönümle en çok bağa sahip şahıs Bezzaz Estefan(81)'dir. Onu 6 dönümle Keltemuroğlu Menas(62) takip etmektedir. Ayrıca mahallede bağı olmayıp bağ geliri olan 2 hane reisi vardır. Bunlar; Eskici Bezzaz Menas(6) ve Mamuroğlu Kebapçı Menak(67)'tir. Muhtemelen bazı bağları kiralayarak bu gelirleri elde etmişlerdir. Bazı hane reisleride 1'er dönüm bağları olmasına karşın bu bağlardan gelir elde etmemişlerdir. Bunlar ise Kayabalı Çerçi Karakoç(100) ve Kocabıçakçioğlu Çerçi Agop(104)'tur.

Mahalledeki 1 dönüm cehrilik sahibi de Apinikoğlu Pali Madilyan(76)'dır. Bu araziden 177 kuruş gelir elde etmiştir. 1 dönüm bahçe sahibi ise Elfiyecioğlu Çerçi Boğus(70)'tur. Onun geliri ise 49 kuruştur.

Ermeniyan Mahallesi'nde 2 adet asiyaş vardır, bunu müşterek olarak kullanan hane reisi Mirzaoğlu Mirza(3)'dır. Asiyaş kazancı toplamda 306 kuruş olarak kaydedilmiştir. Neticede tarımsal faaliyetlere bakıldığında bağcılığın daha yaygın olarak yapıldığı görülmektedir.

3.1.4.3. Ermeniyan Mahallesi'nde Hayvancılık

Ermeniyan Mahallesi'nde toplam 399 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 11 sağman camus. 42 sağman inek, 200 sağman koyun, 52 sağman keçi, 18 kısır koyun, 19 kuzu, 19 oğlak, 7 deve, 1 döllu katır, 11 beygir, 18 döllu kısırak ve 1 erkek merkeştir.

Toplam hayvan sayısının 308 adedi küçükbaş, 91 adedi büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısına oranları %77,1'i küçükbaş, %22'8'i büyükbaşdır. Hane başına ortalama 2,3 adet küçükbaş hayvan, 0,6 adette büyükbaş hayvan düşmektedir.

Mahallede 200 adetle en çok beslenen hayvan sağman koyundur. Bu rakama 18 adette kısır koyun eklenince toplam 218 adet koyunun hane başına ortalaması 1,6 adettir. Toplam koyun sayısının toplam hayvan sayısına oranı ise %54,6'dır.

Ermeniyan Mahallesi'nde en çok hayvana sahip hane reisi 108 adetle Mirzaoğlu Serkiz(1)'dir. Toplam hayvan sayısının %27,06'sına sahiptir. Onu 63 adetle Mirzaoğlu Mirza(3) takip etmektedir.

Mahallede 7 adet deve bulunmaktadır. Bunların 2' si Mirzaoğlu Mirza(3)'ya aittir. 1'er adet deveye sahip hane reisleri ise şöyledir; Mirzaoğlu Serkiz(1), Kaplanoğlu Bezzaz Karakit(7), Keltemuroğlu Menas(62), Gericioğlu Bezzaz Melkun(71) ve Kedicioğlu Agop(87)'tur.

Hiç hayvanı olmayan birçok hane vardır. İlginç bir detay da dönemin şartları düşünülünce merkebin sadece 1 tane olmasıdır.

3.1.4.4. Ermeniyan Mahallesi'nin Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Sungurlu Mahallesi Ermeniyan Mahallesi'nde toplam vergi-yi mahsusa 6.457 kuruştur. Kayıtlara geçen vergi miktarı 6.463 kuruştur. Toplam temettuat 44.800 kuruş tarafımızca toplanan miktardır. Ancak bu rakam kayıtlarda 44.961 kuruştur. Vergi ve temettuatlar toplanırken hata yapıldığı göz önünde bulundurularak sonradan bulunan toplamalar üzerinden değerlendirmeler yapılacaktır.

Bu mahallenin toplam vergi-yi mahsusası olan 6.457 kuruşun hane başına ortalaması 48,9 kuruştur. En fazla vergiyi ödeyen şahıslar 186'şar kuruşla Mirzaoğlu Serkiz(1), Mirzaoğlu Mirza(3), Demirci Agop(18)Ballıoğlu Çerçi Balyan(38), Keltemuroğlu Menas(62) ve Çerçioğlu Bezzaz Aslan(108)'dir. Onları 146'şar kuruşla Kedicioğlu Araşyan(13), Acı Sahanoğlu Demirci Haçatur((16), Değirmenci Kirkor(52), Burkibyanıoğlu Törner(63), Gericioğlu Bezzaz Melkun(71), Apinikoğlu Pali Madilyan(76) ve Laçinoğlu Bakkal Karabet(89)'tir. Mahallede en az vergi verenler ise 10'ar kuruşla Kayaşlıoğlu Artin(31), Merzifonluoğlu Karabet(34), Ayaşlıoğlu Camgöz İlyan(36), Arkalathlıoğlu Irgat Gavurk(45), Etmekçi Boğus(68), Boyacıoğlu Nursuz(102) ve Ladiklioğlu Çerçi Ohannes(115)'tir. Onları 15 kuruşla Çolak Zamioğlu Irgat Tanal takip etmektedir. Ermiyan Mahallesi'nde 5 hane reisinden vergi alınmamıştır. Bunlar; Kamışoğlu Irgat Boğus(32), Eskiltelioğlu Mağrudiç(48), Duvarcıoğlu Değirmenci Zarman(53), Kaleciklioğlu Agop(55), Karabetoğlu Çolak Kiyork(56)'tur. Zaten bu şahısların herhangi bir gelirleri de yoktur. Ayrıca bu mahallede vergiler hesaplanırken hane reislerinin kardeşlerinin ya da oğullarının gelirleri de kayıt altına alınmıştır. Temettuat defteri incelendiğinde 33 haneye (4'ü kardeş 36'ı oğul olmak üzere) 40 kişinin gelirinin daha eklendiği görülmüştür. Örneğin Acuroğlu Elşayak Zamin (69)'in¹³⁸ 4 oğlunun geliri babasının gelir hanesine yazılmıştır.

Mahallede ki toplam cizye miktarı 4.710 kuruş olarak hesaplanmıştır. Cizyelerin geneli edna (15 kuruş) ve evsat (30 kuruş) üzerinden hesaplanırken sadece 4 hane reisinden âlâ (60 kuruş) oranında cizye alınmıştır. Âlâ cizye vergisi ödeyenler; Mirzaoğlu Serkiz(1), Mirzaoğlu Mirza(3), Keltemuroğlu Menas(62) ve Çerçioğlu Bezzaz Aslan(108)'dir. 132 haneden sadece 102 numaralı haneye kayıtlı şunun-bunun

¹³⁸ML.VRD.TMT.d.13170, s.16.

ianesiyle geçimini sağlayan Boyacıoğlu Nursuz' dan¹³⁹ cizye vergisi alınmamıştır. Cizyeler yazılırken sadece hane rieleri değil (varsa kardeş) ergenlik çağındaki oğulların cizyeside yazılarak toplam baş vergisi hesaplanmıştır.

Mahallenin toplam temettuatı olan 44.800 kuruşun hane başına ortalaması ise 339,3 kuruştur. Bu mahallede en yüksek gelire 1.525 kuruş ile Mirzaoğlu Mirza(3) sahiptir. Onu 1.341 kuruşla Mirzaoğlu Serkiz(1) takip etmektedir. Zaten bu şahıslar en çok vergi ödeyenler arasındadır. En az geliri olan hane reisi ise kalfalık yapan İngilizoğlu Barsum(44)'dur. Ancak ondan da 22 kuruş vergi alınmıştır. Onu 80 kuruşla Etmekçi Boğus(68) takip eder. Bu şahsın vergisi ise 10 kuruştur. İngilizoğlu Barsum'dan daha fazla kazanmasına rağmen vergisi düşüktür. Yukarıda belirtilen vergi vermeyen şahısların yıllık kazançları da yoktur. Ancak hiçbir geliri olmayan şunun-bunun ianesiyle geçinen Boyacıoğlu Nursuz(102)'dan 10 kuruş vergi alınmıştır. Sonuç olarak vergi dağılımı ve temettuatkar arasında yer yer orantısızlıklar mevcuttur.

3.1.5. Sungurlu Puşiyen Mahallesi

3.1.5.1. Puşiyen Mahallesi'nde Nüfus

Sungurlu Kasabası'nda bulunan ehl-i zimmet Puşiyen Mahallesi'nde¹⁴⁰ 51 hane kayıtlıdır. Toplam tahmini nüfusu 255 kişidir. Mahallenin tamamı gayrimüslimdir. İsimlerinden Ermeni oldukları söylenebilir.¹⁴¹ Mahalle sakinlerinin tamamı ticaretle uğraşmaktadır.

Kardeş olan hane reisleri: Kel Kahyaoğlu Ahbun(1) ve İnce Kiyork(5); Sivaslıoğlu Agop(2), Vartan(10), Serkiz(19), Ohannes(27), Ohan(28), Artin(29) ve Menak(41); Herdumoğlu Agop(20), Gabriyel(39), Kiyork(42), ve Hacik(43); İpekoğlu Karabet(21) ve Abraham(22); Nazlıoğlu Kırkor(25) ve Karabet(26)Ohanoğlu Dunak(8), Menak(31) ve Karafid(32); Asaturoğlu Menak(44) ve Tavayar(46); Zibanoğlu Serkiz(12) Buğras (6) ve Haçatur(13)'dur. Mahallede

¹³⁹ ML.VRD.TMT.d.13170, s.24.

¹⁴⁰ ML.VRD.TMT.d. 13131, ss. 2-13.

¹⁴¹ Tahir Bilirli "İmar Meclisi Raporlarında Yozgat" adlı sempozyum bildirisinde bu mahallenin Kıpti olduğunu belirtmiştir ancak incelenen temettuat defterlerinde buarada yaşayan ahalinin Ermeni ağırlıklı olduğu görülmektedir. Bknz: Tahir Bilirli, İmar Meclisi Raporlarında Yozgat, I. Uluslararası Bozok Sempozyumu 05-07 Mayıs 2016 Bildiri Kitabı, C.1, Yozgar 2016, s.574.

kardeş olan haneler toplamı 25'tir. Toplam nüfusa olan oranın%49,01'dir. Mahallenin yarısı nerdeyse kardeştir. Diğer hane reislerinin akrabalık dereceleri bilinmemektedir. Yalnızca aynı babanın evlatları olmadıkları anlaşılmaktadır.

Müşterek mal kullanan hane reisi yoktur. Bu mahallenin en yaygın kullanılan ismi 7 adetle Agop'tur. İkinci sıra 5 adetle Artin vardır.

3.1.5.2. Puşiyanyan Mahallesi'nde Tarım

Puşiyanyan Mahallesi'nde yaşayan ahaliden hiç kimsenin mezru arazisi yoktur. Sadece 6 hane reisinin bağlarının olduğu görülmektedir. Bunlar: 2'ser dönümlü Agopoğlu Duzak(15), Sefiroğlu Artin(18) ve Torosluoğlu Artin(48)'e; 1'er dönümlü Sivaslıoğlu Serkiz(19), Kemancacı Artin(30) ve Sivaslıoğlu Menak(41)' a aittir. Toplam bu 9 dönüm bağın hasılat-ı seneviyesi 2.106 kuruştur. Bu gelirin 1.170 kuruşu 1260 yılına, 936 kuruşu 1261 yılına ait kazanç toplamıdır.

3.1.5.3. Puşiyanyan Mahallesi'nde Hayvancılık

Sungurlu Kasabası Puşiyanyan Mahallesi'nde toplam 172 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 27 sağman inek, 126 merkep ve 19 adet katırdır. Sağman inekten 216 kuruş, merkepten 1.200 kuruş ve katırdan 950 kuruş gelir elde edilmiştir. Mahalledeki bütün hayvanlar büyükbaşdır. Küçükbaş hayvan besleyen hane reisine rastlanmamıştır. Hane başına ortalama 3,3 adet hayvan düşmektedir.

Mahallede en çok 126 adetle beslenen hayvan merkeptir. Bu rakamın toplam hayvan sayısına oranı %73,2'dir. Ahalinin ticari faaliyetlerini merkep ve katır ile gerçekleştirdikleri görülmektedir. Ancak bütün hane reisleri ticaretle uğraşmalarına rağmen 6 hanenin ne merkebi ne de katırı vardır. Bunlar; Sefiroğlu Artin(18), Herdumoğlu Gabriyel(39), Sivaslıoğlu Menak(41), Asaturoğlu Menak(44), Kalusoğlu Karabet(47) ve Kabakçıyanoğlu Boğus(49)'tur. Merkepte yıllık kazanç 1'e 10 iken katırda 1'e 50'dir. Mahallede 13 hane katıra sahiptir. 4 adetle en çok katıra sahip hane reisi Lokmacıoğlu Hacik(36)'tir. 3 merkep 4 katırla mahallenin en çok hayvanına sahip şahısta bu kişidir. Toplam hayvan sayısının %4,1'ine sahip olduğu görülmektedir.

3.1.5.4. Puşıyan Mahallesi'nin Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Puşıyan Mahallesi'nde yaşayan ahalinin toplam vergi-yi mahsusa 2.102 kuruş, kaydedilen miktarsa 2.126 kuruştur. Temettuat toplamları olan 9.570 kuruş, defter kayıtlarında 9520 kuruştur. Ancak değerlendirmeler toplamlarda hata yapıldığı göz önünde bulundurularak kayıtlardaki rakamlar üzerinden değil, sonradan yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Puşıyan Mahallesi'nde ki vergi toplamı olan 2.102 kuruşun hane başına ortalaması 41,2 kuruştur. 51 hane reisinden 49'u aynı oranda yani 42 kuruş vergi vermektedir. Geriye kalan 2 hane 22 kuruş vergi vermektedir. Bunlar; Kabakçıyanoğlu Boğus(49) ve Karabetoğlu Agop(50)'tur. Vergi vermeyen hane reisi yoktur.

Mahallede 51 haneden 50'si cizye vergisi vermektedir. Bu 50 hane reisinin cizyesi de edna yani en düşük oran olan 15 kuruş üzerinden hesaplanmıştır. Vergiye tabi hane reislerinin oğulları da defterlere kaydedilerek 30'ar ya da evdeki kişi sayısı arttıkça 45 kuruş tahsil edilmiştir. 18 haneden 30'ar kuruş, 27 haneden 15'er kuruş, 3 haneden 45'er kuruş baş vergisi alınmıştır. En düşük vergi oranının altında 2 şahıstan da 10'ar kuruş cizye alınmıştır. Bunlar; Ohanoğlu Dunak(8) ve Sarmioğlu Karabet(17)'tir. Cizye vermeyen tek hane reisi ise Torosoğlu Artin(48)'dir. Hangi nedenle vergi vermediği bilinmemektedir.

Toplam 9.570 kuruş temettuatın hane başına ortalaması ise 187,6 kuruştur. Gelir ortalamalarına bakıldığında en çok kazanan 380 kuruşla Lolmacıoğlu Hacik(36)'tir. Onu 373 kuruşla Agopoğlu Duzak(15) takip etmektedir. Ancak temettuatın yüksek ya da düşük olması alınan 42 kuruş vergi miktarını değiştirmemiştir. En az 100 kuruş kazanan Kalmışoğlu Agop(24)'tan da aynı oranda vergi tahsil edilmiştir. En düşük vergi ödeyen hane reisleri bile bu şahıstan daha çok kazanca sahiptir.

Vergi ve temettuat oranlarına bakıldığında mahalle sakinlerinden kazançlarına bakılmaksızın aynı oranda vergi alınmıştır. Sabit alınan vergi oranının en dengesiz olduğu yer bu mahalledir.

3.1.6. Sungurlu Rumiyan Mahallesi

3.1.6.1. Rumiyan Mahallesi'nde Nüfus

Toplam 24 haneden oluşan Rumiyan Mahallesi'nde¹⁴² tahmini nüfus 120 kadardır. Nüfusun tamamı gayrimüslimdir. 23 hane reisinin tamamı çeşitli meslek kollarıyla geçimini sağlamaktadır. Bu iş kolları atarlık, kalaycılık, kuyumculuk, çerçicilik, duvar ustalığı, bakkal, terzi ve tüccarlıktır. Geriye kalan tek hane reisine ise ruhban notu düşülmüştür.

Attarlık ile: Attar Medyus(1), Selleli Attar Berdus(2), Deli Yuanoğlu Kaçıkyan(3), Attar Ayanoğlu Miyus(7); **kalaycılık ile:** Dedeoğlu Tirmer(4), Kalaycı Yanyakoğlu Meyhan((5), Kalaycı Seyun(17), ve Köse Yorgi(24); **kuyumculuk ile:** Yekum(6) ve Kuyumcu Burvas(19); **çerçicilik ile:** Çerçi Ayanoğlu Sedah(8) ve Kayaşlıoğlu Çerçi Antaş(9); **duvarcılık ile:** Duvarcı Nikola(10), Duvarcı Migalle(14), Duvarcı Guzman(21) ve Duvarcı Dermir(23); **tüccarlık ile:** Tüccar İlyan(11) ve Tüccar Kostantin(22); **bakırcılık ile:** Kayaşlıoğlu Bakırcı Estaz(12); **amelelik ile:** Galyan Yorgioğlu Kostantin(13); **bakkallık ile:** Bakkal Yorgi(15); **terzilik ile:** Terzi Semud(18) hayatlarını idame ettirmektedir. Kayaşlı Mihilyan(16)'nın ise mesleği ruhbanlıktır.

Mahallede müşterek malı olan hane reisi yoktur. Kardeş olan hane reisleri ise Kayaşlıoğlu Çerçi Antaş(9) ve Bakırcı Estaz(12)'dir. Hane reisleri arasında en sık kullanılan isimler 2'şer adetle Kostantin ve Yorgi'dir.

3.1.6.2. Rumiyan Mahallesi'nde Tarım

Rumiyan Mahallesi'nde hiçbir şahsın mezru veya gayri mezru arazisi yoktur. Ancak 13 haneye ait 33 dönüm bağ bulunmaktadır. Bu bağlardan 1260 ve 1261 yıllar 2588 kuruş gelir elde edilmiştir. Hane başına ortalama 1,3 dönüm bağ ve 107,8 kuruş gelir düşmektedir. En çok bağa 7 dönümle Attar Medyus(1) sahiptir. Onu 3'er dönümle Kalaycı Yanyakoğlu Meyhan(5), Yekum(6) ve Kalaycı Seyun(17) takip etmektedir.

Yukarıda da bahsedildiği üzere mahalle de bağ haricinde arazi kaydına rastlanmamıştır.

¹⁴² ML.VRD.TMT.d.13141, ss.2-7.

3.1.6.3. Rumiyan Mahallesi'nde Hayvancılık

Sungurlu Kasabası Rumiyan Mahallesi'nde toplamda 21 adet hayvan bulunmaktadır. Bunların 10 tanesi sağman inek, 5'i sağman keçi, 2'i döllü kısırak, 2 bargir (1'i döllü olmak üzere), 2'si de merkeptir.

10 sağman ineğin hasılatı 80 kuruş, 5 sağman keçinin hasılatı 11 kuruş, 2 döllü kısrağın hasılatı 100 kuruş, 1 döllü bargirin hasılatı 50 kuruştur. Toplamı 241 kuruş olan hayvan gelirinin hane başına ortalaması 10,04 kuruş civarındadır.

Mahallede en çok beslenen 10 adetle sağman inehtir. Toplam hayvan sayısına oranı %47,6'dır. Hane başına ortalama 0,41 adet düşmektedir.

3.1.6.4. Rumiyan Mahallesi'nin Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Mahallede 24 hanenin toplam yıllık vergisi 1.338, toplam temettuatı ise 6.553 kuruştur. Bu mahallede toplamlarda hata yapılmamıştır.

Rumiyan Mahallesi'nde toplam verginin hane başına ortalaması 55,75 kuruştur. En çok vergi veren şahıs 186 kuruşla Attar Medyus(1)'tur. Bu şahsı 126'şar kuruşla Yekum(6) ve Köse Yorgi(24) takip etmektedir. En az vergi verenler ise 22'şer kuruşla Attar Ayanoğlu Miyus(7), Çerçi Antaş(9), Duvarcı Migalle(14), Kalaycı Topal İlyan(20), Tüccar Kostantin(22) ve Duvarcı Dermir(23)'dir. Kayaşlı Mihilyan(16) Ruhban olduğundan dolayı yıllık vergide muaf tutulmuştur.

Mahalledeki cizye vergilerine bakıldığında diğer mahallelerde ki gibi kardeş ve oğulların da cizyeleri hane reisinin cizyesine eklenerek toplanmıştır. Toplamda 41 cizye deftere kaydedilmiştir. 1 tanesi âlâ, 21 tanesi evsat, 19 tanesi de edna olarak not edilmiştir. Toplam cizye miktarı 975 kuruştur.

Mahallenin toplam temettuatı 6.553 kuruştur. Temettuatın hane başına düşen miktarı ortalama 273, 04 kuruştur. Mahallenin en çok temettuatına sahip şahıs 614 kuruşla, en fazla vergi ve cizye ödeyen, Attar Medyus(1)'tur. Bu şahsı 470 kuruşla Köse Yorgi(24) takip etmektedir. Mahallenin en az temettuatına 120'şer kuruşla Kayaşlıoğlu Çerçi Antaş(9), duvarcı Migalle(14) ve Duvarcı Dermir(23) sahiptir. Bazı hanelerin temettuatı hesaplanırken oğulların ve kardeşlerin yıllık kazançları da eklenmiştir. Bu hane reisleri şunlardır: Kuyumcu Yekum(6)'a oğlu Yani'nin kalaycılıktan 250 kuruş, Attar Ayanoğlu Miyus(7)'a oğlu Merad'ın kuyumculuktan 250 kuruş, Kayaşlı Mihilyan(16)'a oğlu Anştayaş'ın terzilikten 250 kuruş, Duvarcı

Guzman(21)'a oğlu Enrut'un hizmetkârlıktan 100 kuruş ve Köse Yorgi(24)'ye kardeşi Dimitri'den dolayı 250 kuruş kazanç eklenmiştir.

Sonuç olarak bazı hane reisleri hariç vergi oranları kısmen orantılıdır denilebilir.

3.2. Budaközü Kazası'nın Köyleri

3.2.1. Ağcakoyunlu Köyü

3.2.1.1. Ağcakoyunlu Köyü'nde Nüfus

Toplam 12 haneden oluşan Ağcakoyunlu Köyü'nde¹⁴³ tahmini nüfus 60 kişidir. Bu nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinin 10'u tarım ve hayvancılıkla 2 hane reisi ise farklı iş kollarıyla geçimini sağlamaktadır. Hizmetkârlık ile geçinen bu 2 şahıs Gökçeoğlu Ahmet(3) ve Deli Alioğlu Halil(12)'dir. Bu hane reislerinin hayvan ya da toprağı bulunmamaktadır. Ancak Gökçeoğlu Ahmet'in bağıcılık yaparak kazandığı 81 kuruş geliri vardır.

Köyde sadece Hasan Kethüdaoğlu Ahmet Kethüda(4) 1 adet sağman camusu Sungurlu'dan bir kişiyle ortaklaşa kullanmaktadır. Bu şahsın ismi belirlenememiştir. Köyde başka müşterek mal kullanan hane reisi yoktur.

Köyde kardeş olan hane bulunmamaktadır. Köyde kullanılan isimlerin yoğunluğuna bakıldığında 3'er tane ile Osman ve Ahmet en çok kullanılan isimlerdir.

3.2.1.2. Ağcakoyunlu Köyü'nde Tarım

Ağcakoyunlu Köyü'nün temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. 12 hanenin 10'nun mezru tarlası bulunmaktadır. Köydeki bütün arazilerin toplamı 254 dönümdür. Arazilerden elde edilen toplam gelir ise 13884 kuruştur.

Köydeki mezru tarla toplamda 220 dönümdür. Hane başına ortalama 18,3 dönüm mezru arazi düşmektedir. Bu tarlalardan elde edilen toplam kazanç 11405 kuruştur. Hane başına düşen ortalama gelir ise 950,4 kuruştur. En çok mezru tarlaya 40 dönümle Emir Alioğlu Molla Abidin(2) sahiptir. Onu 30'ar dönümle Hasan

---

¹⁴³ ML.VRD.TMT.d.13139, ss.2-6.

Kethüdaoğlu Ahmet Kethüda(4), Köse Haliloğlu Mustafa(5) ve Sakadoğlu Osman(6) takip etmektedir.

Ağcakoyunlu Köyü'nde 6 hanenin 1'er dönümlük bağı mevcuttur. Bunlar Musaoğlu Osman Kethüda(1), Emir Alioğlu Molla Abidin(2), Hasan Kethüdaoğlu Ahmet Kethüda(4), Köse Haliloğlu Mustafa(5), Cumanınoğlu Halil(7) ve Ali Fakayaoğlu Ahmet(8)'tir. Ancak Gökçeoğlu Ahmet(3)'in bağı yoktur, bağdan elde ettiği geliri vardır. Köydeki toplam 6 dönüm bağın geliri toplamda 1021kuruştur. bu rakamın hane başına ortalaması ise 85,08 kuruştur.

Bunların dışında köyde 28 dönüm penbe(pamuk) tarlası vardır. Hizmetkârlık yapan 2 hane reisi ve Kıraçoğlu Sadık(10) hariç her hane reisinin en az 2 dönüm penbe tarlası vardır. Toplam penbe arazilerinden 1458 kuruş gelir elde edilmiştir. Köyde hane başına ortalama 2,3 dönüm penbe tarlası, 121,5 kuruşta gelir düşmektedir. En çok penbe tarlasına 5'er dönümle Emiroğlu Molla Abidin(2) ve Hasan Kethüdaoğlu Ahmet Kethüda(4) sahiptir. En az penbe tarlasına ise 2'şer dönümle Musanınoğlu Osman Kethüda (1), Köse Haliloğlu Mustafa(5) ve Sakadoğlu Osman(6) sahiptir. Karasal iklimin hâkim olduğu bu coğrafyada pamuk tarımı yapılması ilginç bir detaydır ve daha birçok köyde penbe tarlası olduğu görülecektir.

Arazilerin tamamı ekilip biçilen arazilerdir. Köy sakinlerinin %83,3'ünün çiftçilik ve ona paralel olarak hayvancılıkla uğraştığı görülmektedir.

3.2.1.3. Ağcakoyunlu Köyü'nde Hayvancılık

Ağcakoyunlu Köyü'nde 271 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 3 sağman camus, 13 sağman inek, 30 sağman koyun, 10 kısır koyun, 51 sağman keçi, 13 kısır keçi, 2 koç, 45 oğlak, 30 kuzu, 11 buzağı, 5 kısır inek, 1 kısır camus, 3 balak, 5 ervane deve, 1 dömlü deve, 3 düğe, 1, dömlü merkep, 6 dölsüz merkep, 2 esb, 1 dömlü kısırak, 3 dölsüz kısırak, 12 koşu manda ve 20 koşu öküzdür.

Köyde 3 sağman camustan 40 kuruş, 13 sağman inekten 104 kuruş, 30 sağman koyundan 123 kuruş 10 kısır koyundan 12 kuruş, 51 sağman keçiden 115 kuruş, 13 kısır keçiden 26 kuruş, 2 koçtan 2 kuruş, 1 dömlü deveden 100 kuruş, 1 dömlü merkepten ise 10 kuruş gelir elde edilmiştir.

Toplam 271 hayvanın 90'ı büyükbaş, 181'i küçükbaş hayvandır. Oran olarak hesaplandığında ise %33,2'si büyükbaş, %66,7'si küçükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 7,5 büyükbaş, 15,08 de küçükbaş hayvan düşmektedir.

En çok hayvana 119 adetle Emir Alioğlu Molla Abidin(2) sahiptir. Toplam hayvan sayısına oranı%43,9'dur. Bunların 97'si küçükbaş, 22 si büyükbaşdır.

Toplam 51 adetle köyde en çok beslenen hayvan sağman keçidir. Toplam hayvan sayısına oranı yaklaşık %18, 8'dir. Hane başına ortalama 4,25 adet sağman keçi düşmektedir. Köyde hiç hayvanı olamayan 2 hane reisi hizmetkarlıkla geçimini sağlayan şahıslardır.

3.2.1.4. Ağcakoyunlu Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Köydeki 12 hanenin toplam yıllık vergisi 1.415 kuruş, toplam temettuatı ise 8.697 kuruştur. Toplam vergi hesaplanırken hata yapılmamış aynen bu rakam kayıtlara geçmiştir. Ancak toplam temettuat kayıtlara 8.699 olarak yazılmıştır. Değerlendirmelerde sonradan bulunan toplamlar kullanılacaktır.

Ağcakoyunlu Köyü'nde toplam verginin hane başına ortalaması 117,9 kuruştur. Köyde en çok vergi veren şahıslar 140'ar kuruşla Musanınoğlu Osman Kethüda(1) Emir Alioğlu Molla Abidin(2), Hasan Kethüdaoğlu Ahmet Kethüda(4), Köse Haliloğlu Mustafa(5), Sakadoğlu Osman(6) ve Cumanınoğlu Halil(7)'dir.En az vergiyi veren ise 65 kuruşla hizmetkârlık yapan Gökçeoğlu Ahmet(3)'tir. Kısaca 6 hane 140 kuruş, 4 hane 110 kuruş, 1 hane 70 kuruş, 1 hane de 65 kuruş vergi ödemiştir. Vergi vermeyen hane reisi yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 8.697 kuruş 12 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 724,75 kuruş düşmektedir. En yüksek kazanca sahip şahıs 1.252 kuruşla Emir Alioğlu Molla Abidin(2)'dir. Onu 1.160 kuruşla Hasan Kethüdaoğlu Ahmet Kethüda takip etmektedir. En düşük temettuat ise 150 kuruşla hizmetkârlık yapan Deli Alioğlu Halil(12)'e aittir. Onu 195 kuruşla diğer hizmetkar Gökçeoğlu Ahmet(3) izler. Vergisi 110 kuruş olan Ali Fakayaoğlu Ahmet(8)'in temettuatı 624 kuruş iken yine aynı 110 kuruş vergi ödeyen Kırcaoğlu Sadık(10)'ın temettuatı 345 kuruştur. Bu tezatlık vergi oranları ile yıllık kazançlar arasındaki adaletsizlikten kaynaklanmaktadır.

3.2.2. Ağcalı Köyü

3.2.2.1. Ağcalı Köyü'nde Nüfus

Toplam 22 haneden oluşan Ağcalın Köyü'nde¹⁴⁴ tahmini nüfus 110 kişidir. Bu nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinin hepsi geçimlerini tarım ve hayvancılıkla sağlamaktadır.

Köyün muhtarı Ömer Kocaoğlu Ahmet(1)'tir. Köyde müşterek malı olan hane reisleri şöyledir: Ömer Kocaoğlu Ahmet(1) 1 adet döllü kısrağı Sungurlu Kasabası'ndan Mirza Mustafa ile ortaklaşa kullanmaktadır. Yine Ömer Kocaoğlu Osman(2) 7 dönüm mezru tarlayı Sungurlu Kasabası'ndan Saraçoğlu Murtaza ile ortaklaşa kullanmaktadır. Bu iki hane dışında müşterek mal kullanan yoktur. Ağcalı Köyü'nde kardeş haneler şöyledir: Ömer Kocaoğlu Ahmet(1) ve Osman(2), Beloğlu Mustafa(3) ve Halil(5); Öküzoğlu Veli(4), Musa(7), İbrahim(9), Ahmet(12) ve Süleyman(17); Yakupoğlu Kara Yusuf(10), Hasan(11) ve Muhammet(14); Bakırcıoğlu Bekir(18), Mehmet(19) ve Halil(20)'dir. Kısaca köyde 22 hanenin 15'i yani % 68,1'i kardeştir.

Köyde en çok kullanılan isimler 2'şer adetle Ahmet, Osman; Süleyman, Halil ve Hasan'dır.

3.2.2.2. Ağcalı Köyü'nde Tarım

Ağcalı Köyü'nde toplam 369 dönüm arazi bulunmaktadır. Bunlardan elde edilen toplam gelir ise 27.469 (21.768'i mezru tarlalardan, 3.168 kuruşu penbe tarlasından, 2.503 kuruşu da bağlardan) kuruştur. Bütün arazilerin 214 dönümü mezru, 86 dönümü gayrı mezru, 47 dönümü penbe tarlası ve 22 dönümü bağdır. Hane başına ortalama 9,7 dönüm mezru tarla, 3,9 gayrı mezru tarla, 2,1 dönüm penbe tarlası ve 1'er dönüm bağ düşmektedir. Bu arazilerin toplan geliri olan 27.469 kuruşun hane başına ortalaması ise 1.248,5 kuruştur.

Köyde en fazla araziye (mezru+gayrı muzru) sahip hane reisleri 20'şer dönümle Ömer Kocaoğlu Ahmet(1), Öküzoğlu Musa(7), Yakupoğlu Kara Yusuf(10) ve Köse Mehmetoğlu Süleyman(21)'dir.

---

¹⁴⁴ ML.VRD.TMT.d.13140, ss.2-9.

Bu araziler dışında köyde ki toplam 47 dönüm penbe tarlası dikkat çekmektedir. 5 dönümlle en fazla penbe tarlasına sahip şahıs Köse Mehmetoğlu Süleyman(21)'dir. Köydeki hanelerin çoğunluğunda ortalama 2 'şer dönüm pamuk tarlası vardır ve pamuk tarlası olmayan hane yoktur. Sadece bir hanenin 1 dönümdür bu şahısta Yakupoğlu Muhammet(14)'tir.

Bu köyde bağlardan elde edilen gelirin hane ortalaması yaklaşık 113,7 kuruştur. Köyde bağı olmayan tek şahıs Beloğlu Mustafa(3)'tir. Ağcalı Köyü'nde tarım bir hayli gelişmiştir ki 1.248 kuruşla topraklardan elde edilen gelir ortalaması epeyce yüksektir.

3.2.2.3. Ağcalı Köyü'nde Hayvancılık

Ağcalı Köyü'nde 545 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 15 sağman inek, 74 sağman koyun, 28 kısır koyun, 127 sağman keçi, 24 kısır keçi, 86 oğlak, 56 kuzu, 1 tosun, 7 dana, 13 kısır inek, 12 buzağı, 1 tay, 4 kısırak (3'ü döllu), 34 merkep(7'si döllu), 3 koşu manda ve 60 koşu öküzdür. Bu hayvanlardan sağman ve döllu olanlarının ayrıca kısır keçi ve koyunun yıllık getirisi defterlere kaydedilmiştir. Hasılat-ı seneviye adında kaydedilen bu hayvan gelirleri toplamda 971 kuruştur ve hane başına ortalama 44,1 kuruş düşmektedir.

Toplam 545 hayvanın 395 adedi küçükbaş, 150 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %72,4'ü küçükbaş, %27,5'i büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 17,9 adet küçükbaş, 6,8 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en fazla beslenen hayvan 127 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı % 23,3'tür. Hane başına ortalama 5,7 adet sağman keçi düşmektedir. En çok beslenen büyükbaş hayvan ise 60 adetle koşu öküzdür. Toplam hayvan sayısının yaklaşık %11'ini oluşturmaktadır. Hane başına ortalama 2,7 adet koşu öküz düşmektedir ki bu köyde toprağın işlenmesinde koşu öküz birinci derecede önemlidir.

Köyde 64 adetle en çok hayvana sahip hane reisi Ömer Kocaoğlu Ahmet(1)'tir. Toplam hayvan sayısının yaklaşık 11,7'sine sahiptir. Onu 37 adetle Öküzoğlu İbrahim(9) takip etmektedir. Hayvanı olmayan hane reisi yoktur. Tarım kadar hayvancılığında yoğun olarak yapıldığı bir köydür. Zira hane başına 24,7 adet hayvan düşmektedir.

3.2.2.4. Ağcalı Köyü'nün Vergi-yi Mahsusası ve Temettuat Oranları

Ağcalı Köyü'nde yaşayan ahalinin toplam vergi-yi mahsusası 2.597 kuruş, kaydedilen miktarsa 2.602 kuruştur. Temettuat toplamları olan 21.461 kuruş, defter kayıtlarında 16.523 kuruştur. Ancak değerlendirmeler toplamlarda hata yapıldığı göz önünde bulundurularak kayıtlardaki rakamlar üzerinden değil, sonradan yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 2.597 kuruşun hane başı ortalaması 118,04 kuruştur. Hane reislerinden 7 hane 150 kuruş, 4 hane 120 kuruş geiye kalan 11 hane ise 97 kuruş vergi vermektedir. Köyde vergi vermeyen hane reisi yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 21.461 kuruş 22 haneye bölüldüğünde hane başına ortalama 975,5 kuruş düşmektedir. En yüksek kazanca sahip şahıs 5.497 kuruşla köyün muhtarı Ömer Kocaoğlu Ahmet(1)'tir. Bu şahsı 1.289 kuruşla Köse Mehmetoğlu Süleyman(21) takip etmektedir. En az temettuata ise 328 kuruşla Öküzoğlu Süleyman(17) sahiptir. Onu da 430 kuruşla Beloğlu Mustafa(3) izler.

Köydeki halkın kazançları ve vergi oranları incelendiğinde 5.497 kuruş temettuatı olan Ömer Kocaoğlu Ahmet(1)'ten de, 870 kuruş kazanan Beloğlu Halil(5) 'den de 150 kuruş vergi alınmıştır. Temettuatı 808 kuruş olan Ömer Kocaoğlu Osman(2)'dan 97 kuruş vergi alınırken 328 kuruşla en az temettuata sahip Öküzoğlu Süleyman(21)'dan da 97 kuruş vergi alınmıştır. Bundan da anlaşıldığı üzere kazançlar azaldıkça vergiler azalsa da vergi ve temettuat oranları arasında dengesizlikler mevcuttur.

3.2.3. Alembeyli Köyü

3.2.3.1. Alembeyli Köyü'nde Nüfus

Alembeyli Köyü'nde 42 hane kayıtlıdır.¹⁴⁵ Köyün tahmini nüfusu 210 kişidir ve tamamı müslümandır. Hanelerin 38 tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlarken geriye kalan 4 hane reisinin meslekleri ise şöyledir: İlyas Çavuş(26) çavuş, Kul Hasanoğlu Osman(30) nefer, Ömer Usta(38) duvarcı ustası ve Kara Alininoğlu İbrahim(41) hizmetkârdır. Kısaca halkın %90,4'ü tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

¹⁴⁵ ML.VRD.TMT.d.13133, ss.2-14.

Müşterek mal kullanan hane reisleri şöyledir: Ahmet Ağaoğlu Molla Mahmut(9) 3 adet asiyabı aynı köyden Ahmetoğlu Osman(10) ve Muhtaroğlu Ebubekir ile ortaklaşa kullanmaktadır. Yine Ali Efendioğlu Hüseyin Kethüda(37) 1 adet ervane deveyi Sungurlu'dan Karafil Zamin ile ortaklaşa kullanmaktadır. Bu 4 hane haricinde müşterek mal kullanan hane yoktur.

Alembeyli köyünde kardeş olan haneler ise: Murtazaoğlu Hacı Yusuf(3), İbiş Kethüda(4), Hasan Ali(13) ve Memiş; Ahmetoğlu Molla Mahmut(9) ve Osman(10); Kul Hasanoğlu Osman(30) ve Kara Veli(40); Süleymanoğlu Yeni Osman(12) ve Halil(19)'dir. Yani köyün %23,8 'i kardeştir. Bunların dışındaki hanelerin akrabalık bağları bilinmemektedir. Sadece aynı babanın çocukları olmadığı anlaşılmaktadır.

Köyde kullanılan isimlerin yoğunluğuna bakıldığında en çok kullanılan isimler 6'şar adetle Ali ve Osman'dır. 5 adette Halil ismi vardır.

3.2.3.2. Alembeyli Köyü'nde Tarım

Alembeyli Köyü'nde 42 haneden mezru tarlası olmayan sadece 2 hane vardır. Bunlar; duvar ustalığı yapan Ömer Usta(38) ve hizmetkâr olan Kara Alininoğlu İbrahim(41)'dir. Köyde ki mezru tarla toplam 716 dönümdür. Bu tarlaların toplam geliri ise 34.732 kuruştur. Hane başına ortalama 17,04 dönüm arazi, 826,9 kuruş kazanç düşmektedir. Köyde en fazla mezru araziye sahip şahıslar; 40'ar dönümle Sarıoğlanoğlu Osman Kethüda(27) ve Ayıoğlu Veli(28)'dir. Onları 35 dönümle Cuma Kethüdaoğlu Süleyman(25) takip eder.

Köydeki toplam bağ 43 dönümdür. 34 hanenin bağı, 3 hanenin bağı olmamasına karşın bağ geliri vardır. 5 hanenin ise hiç bağı yoktur. Bağı olmayan hane reisleri; Ayan Halisoğlu Memiş(5), Deli Halil(20), Çıtakoğlu İbrahim(24), Ömer Usta(38) ve Kul Hasanoğlu Kara Veli(40)'dir. Bağı olmamasına rağmen bağ geliri olan hane reisleri ise şöyledir; Murtazaoğlu Hacı Yusuf(3) 81 kuruş, Ebubekiroğlu Mehmet(16) 24 kuruş, Koca Veli(42) 40 kuruş gelir elde etmiştir. 43 dönüm bağlardan elde edilen gelir 10.472 kuruştur. Hane başına düşen miktar 249,3 kuruştur.

Köyde yaygın olarak bulunan bir diğer arazi çeşidi ise penbe tarlasıdır. Toplamda 117 dönüm arazi vardır ve bu arazilerden de 3.520 kuruş gelir elde edilmiştir. Hane başına ortalama 2,7 dönüm penbe tarlası, 83,8 kuruşta kazanç düşmektedir. 36 hanenin penbe tarlası varken sadece 6 hanenin yoktur. Bu da pamuk tarımının köyde bir hayli rağbet gördüğünün kanıtıdır.

Alembeyli Köyü'nde 3 adet asiyaş vardır ve bunlar yukarıda belirtildiği üzere ortaklaşa kullanılmaktadır. Asiyaş geliri 252 kuruştur.

3.2.3.3. Alembeyli Köyü'nde Hayvancılık

Alembeyli Köyü'nde toplamda 859 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 50 sağman inek, 98 sağman koyun, 17 kısır koyun, 224 sağman keçi, 18 kısır keçi, 18 kısır inek, 172 oğlak, 62 kuzu, 25 buzağı, 2 sağman camus, 23 dana, 2 deve(1' döllü), 9 kısırak(4'ü döllü), 37 merkep(3'ü döllü), 3 toşun, 1 balak, 2 tay, 20 koşu manda, 74 koşu öküz, 1 kısır camus ve 1 toşkadır. Köyde hane başına ortalama 20,4 adet hayvan düşmektedir.

Toplam hayvan sayısının 591 adedi küçükbaş, 268 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani 859 hayvanın %68,8'i küçükbaş, %31,1 büyükbaşdır. Hane başına ortalama 14,07 adet küçükbaş, 6,3 adette büyükbaş hayvan düşmektedir.

Mahallede 224 adetle en çok beslenen hayvan sağman keçidir. Toplam sayıya oranı %26,07'dir. Hane başına ortalama 5,3 adet sağman keçi düşmektedir.

Köyde 2 adet deve vardır. Bunlardan döllü ve 200 kuruş gelir sağlayan Ahmet Ağaoğlu Molla Mahmut(9)'a, diğeri Ali Efendioğlu Hüseyin Kethüda(37)'ya aittir.

Dere Mahallesi'nde en çok hayvana sahip şahıs 80 adetle Haytanoğlu Mustafa (2)'dir. Toplam hayvan sayısının %9,3'üne sahiptir. Onu 59 adetle Sarıoğlanoğlu Osman Kethüda(27) takip etmektedir. Hiç hayvanı olmayan tek hane reisi Kara Alinoğlu İbrahim(41)'dir.

3.2.3.4. Alembeyli Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Alembeyli Köyü'nde yaşıyan ahalinin toplam vergi-yi mahsusu 3.478 kuruş, kaydedilen miktarsa 3.474 kuruştur. Temettuat toplamları olan 30.207 kuruş, defter kayıtlarında 30.430 kuruştur. Ancak değerlendirmeler toplamlarda hata yapıldığı göz önünde bulundurularak kayıtlardaki rakamlar üzerinden değer, sonradan yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusu olan 3.478 kuruşun hane başı ortalaması 82,8 kuruştur. Köyde en fazla vergi veren şahıslar 230'ar kuruşla Boncuklununoğlu Halil Kethüda(1) ve Haytanoğlu Mustafa(2)'dir. Onları 188 'er kuruşla Ahmet Ağaoğlu Molla Mahmut(9) ve Sarıoğlanoğlu Osman Kethüda(27) takip etmektedir.

En az vergi veren şahıs 5 kuruşla hizmetkarlık yapan Kara Alininoğlu İbrahim(41)'dir. Onu 7 kuruşla Koca Hasanoğlu Molla Osman(14)izlemektedir. Köyde vergi vermeyen hane reisi yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 30.207 kuruş 42 haneye bölüldüğünde hane başına ortalama 719,2 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 2.132 kuruşla köyün muhtarı Haytanoğlu Mustafa(2)'dir. Bu şahsı 1.708 kuruşla Sarioğlanoğlu Osman Kethüda (27) takip etmektedir. En çok kazanca sahip ve en yüksek vergiyi verenler arasında doğru orantı olduğu görülmektedir. En az temettuata ise 109 kuruşla Ömer Usta(38) sahiptir. Onu da 145 kuruşla Kara Alininoğlu İbrahim(41) izler. Ancak Duvarcı Ömer Usta daha az kazanmasına rağmen 28 kuruş vergi ödemiş, hizmetkârlık yapan Kara Alininoğlu İbrahim(41) 5 kuruş vergi ödemiştir. Ayrıca bu köyde 26 numaralı haneye kayıtlı İlyas Çavuş'un temettuatına çavuşluk vazifesinden 120 kuruş, 30 numaralı haneye kayıtlı Kul Hasanoğlu Osman'a nefer maaşı olarak 192 kuruş yıllık kazancına eklenmiştir. Yıllık kazancı olmayan hane yoktur.

3.2.4. İmad (İlyas Fakılı) Köyü

3.2.4.1. İmad (İlyas Fakılı) Köyü'nde Nüfus

Toplam 61 haneden oluşan İmad (nam-ı diğer Elyas Fakılı) Köyü'nde ¹⁴⁶tahmini nüfus 305 kişidir ve köyün tamamı müslümandır. Köyde 53 hane tarım ve hayvancılık ile geçimini sağlarken geriye kalan 8 hanenin meslekleri şöyledir: Açıpaşoğlu Kızır Halil(61), Kara Mahmutoğlu Murat(60) ve Danacı Veli(48) ırgatlıkla, Doğançoğlu Hüseyin Efendi(1) zabıtlıkla, Sarı Hasanoğlu Necâş(25)çobanlıkla, Yakupoğlu Hüseyin(32) ve Gök Hüseyinoğlu Ali(56) rençberlikle, Çömlekçioğlu Mustafa(55) ise hizmetkârlık yaparak geçimini sağlamaktadır.

Köyde müşterek malı olan hane reisi yoktur. Kardeş haneler şöyledir: Kel İbrahimioğlu Gülven(2), Şaban(7), Veli(14) ve İbrahim(53); Doğançoğlu Hüseyin Efendi(1), Mustafa Ağa(3) ve Mehmet(4); Kara Şabanoğlu Muhammet(5) ve Hüseyin(6); Yakupoğlu Sakar Keşan(10) ve Hüseyin(32); Mercanoğlu Süleyman Süleyman(11) ve İbrahim(19); Deli Yusufioğlu İbrahim(12), Sadık(27) ve Ali(43);

¹⁴⁶ ML.VRD.TMT.d.13169, ss.2-17.

Sarı Hasanoğlu Bekir(15), Süleyman(20), İbrahim Necaş(25); Hakverdioğlu Mustafa(22), Yusuf(26) ve Ali(47); Bakkaloğlu Ali(17), Sadık(31); İmamoğlu Ahmet(33), Ali(35);Demircioğlu Kalender(49), Serdar(50); Kara Mahmutoğlu Hasan(52) ve Murat(60)'tır. Bu şahıslar dışındaki hane reislerinin akrabalık bağları hakkında yorum yapılamamaktadır, sadece aynı babanın evlatları olmadıkları anlaşılmaktadır. 61 hanelik köyün 30 hanesi yani %49,1'i birbiriyle kardeştir.

İmad (İlyas Fakılı)Köyü'nde yaygın olarak kullanılan isim 11 adetle Ali'dir.

3.2.4.2. İmad (İlyas Fakılı) Köyü'nde Tarım

İmad Köyü'nde 61 hanenin 51'i mezru araziye sahipken başka işlerle uğraşan 8 hanenin mezru tarlası olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca Ali Ağa(58) ve Mercanoğlu İbrahim(19)'in hiç bir araziye sahip olmadıkları görülmektedir. Bu iki hane reisi sadece hayvancılık ile hayatlarını idame ettirmektedir. Adı geçen hane reislerinin 1'er adet sağman ineği, 1'er buzağı ya da danası, yine 1'er adet kısrak veya merkepten başka hayvanı yoktur.

İmad Köyü'nde bütün arazilerin toplamı 787 dönümdür. Bu arazilerin 773 dönümü mezru tarla, 10 dönümü hali tarla(bu arazinin sahibi reçberlik yapan Yakupoğlu Hüseyin(32)' e aittir) ve 4 dönümü bağdır. Yani toplam arazinin %98,2'si mezru, %1,2'si hali, %0,5'i bağ dönümdür. Hane başına ortalama 12,6 dönüm mezru tarla düşmektedir. Köydeki 4 dönüm bağa sahip hane reisleri 1'er dönümle Doğanolu Hüseyin Efendi(1) , ki bu şahsın bağ geliri de yoktur, Bakkaloğlu Sadık(31), Sarı Hasanoğlu Süleyman(20) ve Çökelekoğlu Mustafa(46)'dır.

Köyde 46.119 kuruş mezru arazilerden, 389 kuruşu bağlardan elde edilen toplam 46.508 kuruş toprak geliri vardır. Hane başına ortalama 756,04 kuruş mezru tarlalardan, 6,3 kuruşta bağlardan gelir düşmektedir.

Köyde 31 dönüm araziyle (30 dönümü mezru, 1 dönümü bağ olmak üzere) en çok toprağa sahip şahıs Çökelekoğlu Mustafa(46)'dır. Onu 30 dönüm mezru tarlayla Kel İbrahimolu Gülven(2) takip etmektedir. En az araziye 5'er dönümle Mazalioğlu Ali(36), Çorumlu Ahmet(41) ve Deli Yusufolu Ali(43) sahiptir. Onları 7'şer dönümle İbrahimolu Ali(54), Topakoğlu Ali(34) ve Saraçoğlu Ali(28) izlemektedir. Kısaca köyün %83,6'sının tarımla uğraştığı görülmektedir.

3.2.4.3. İmad (İlyas Fakılı) Köyü'nde Hayvancılık

İmad Köyü'nde toplamda 957 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 8 sağman camus,108 sağman inek, 117 sağman koyun, 197 sağman keçi, 8 kısır keçi,68 kuzu, 118 oğlak, 27 buzağı, 33 dana,7 balak, 8 kısır inek, 3 kısır camus, 1 düğe, 10 tosun, 2 toska, 1 tay,22 kısırak (3'ü döllü), 48 merkep (6'sı döllü), 21 koşu manda ve 150 koşu öküzdür.

Toplam hayvan sayısının 508 adedi küçükbaş, 449 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani 957 hayvanın %53,08'i küçükbaş, %49,9'u büyükbaşdır. Hane başına ortalama 8,3 adet küçükbaş, 7,3 adette büyükbaş hayvan düşmektedir.

Köyde 197 adetle en çok beslenen hayvan sağman keçidir. Bu rakamın toplam sayıya oranı %20, 5'tir. Hane başına ortalama 3,2 adet sağman keçi düşmektedir. Onu 150 adetle koşu öküz takip etmektedir. Koşu öküzün toplam sayıya oranı ise %15,6'dır. Hane başına ortalama 2,4 adet koşu öküz düşmektedir.

İmad Köyü'nde en çok hayvana sahip hane reisi 139 adetle Kel İbrahimoğlu Veli(14)'dir. Toplam hayvan sayısının %14,5'ine sahiptir. Onu 80 adetle Kel İbrahimoğlu Gülven takip etmektedir. En az hayvana 1'er adetle sahip hane reisleri ise çobanlık yapan Sarı Hasanoğlu Necaş(25), ırgat Danacı Veli(48) ve hizmetkâr Çömlekçioğlu Mustafa(55)'dir. Onları 2'şer adetle rençber Gök Hüseyinoğlu Ali(56), ırgat Kara Mahmutoğlu Murat(60) ve ırgat Açıpaçoğlu Kizir Halil(61) ve İmamoğlu Ali(35) izlemektedir. Sonuç olarak köyde hayvanı olmayan hane reisi yoktur.

3.2.4.4. İmad (İlyas Fakılı) Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

İmad (İlyas Fakılı) Köyü'nde yaşayan ahalinin toplam vergi-yi mahsusası 6.150 kuruş, kaydedilen miktarsa 5.920 kuruştur. Temettuat toplamları olan 29.340 kuruş, defter kayıtlarında 29.312 kuruştur. Ancak değerlendirmeler toplamlarda hata yapıldığı göz önünde bulundurularak kayıtlardaki rakamlar üzerinden değil, sonradan yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 6.150 kuruşun hane başı ortalaması 100,8 kuruştur. Köyde en fazla vergi veren şahıslar 230'ar kuruşla Kel İbrahimoğlu Gülven(2), Mercanoğlu Süleyman(11), Deli Yusufoğlu İbrahim(12), Halilbaşoğlu Bektaş(13), Kel İbrahimoğlu Veli(14), Esiroğlu Ahmet(24) ve Çökeleklioğlu

Mustafa(46)'dir. Onları 165'er kuruşla Abbasoğlu Hüseyin(45), Hakverdioğlu Ali(47), Kara Mahmudoğlu Hasan(52), Kara Şabanoğlu Muhammet(5), İşlerlioğlu Hasan(16), Bakkaloğlu Ali(17), Sarı Hasanoğlu Süleyman(20), Çamsarıoğlu Ahmet(21) ve Hakverdioğlu Yusuf(26) takip etmektedir. En az vergi ödeyenler ise 30'ar kuruşla Mercanoğlu İbrahim(19), Danacı Veli(48), İbrahimioğlu Ali(54), Çömlekçioğlu Mustafa(55), Gök Hüseyinoğlu Ali(56), AliAğa(58), Kara Mahmutoğlu Murat(60) ve Açıpakoğlu Kizir Halil(61)'dir. Köyde sadece vergi vermeyen tek hane reisi zabit olan Doğanoğlu Hüseyin Efendi(1)'dir.

Köyün toplam temettuatı olan 29.340 kuruş 61 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 480,9 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 1.441 kuruşla Kel İbrahimioğlu Gülven(2)'dir. Bu şahıs en yüksek vergi ödeyen kişiler arasındadır. Onu 1.104 kuruşla Kel İbrahimioğlu Veli(14) takip etmektedir. O da en yüksek vergi ödeyenler arasındadır. En az temettuata sahip hane reisi 8 kuruşla ırgatlık yapan Kara Mahmutoğlu Murat(60)'tır. Bu düşük kazanca rağmen 30 kuruş vergi ödemektedir. Onu 58 kuruşla Ali Ağa(58) takip eder ki; onun da vergisi 30 kuruştur. Orta dereceli kazanca sahip şahıslarla düşük dereceli kazanç elde edilen hane reislerinin vergilerinde yer yer adaletsizlikler görülmektedir. Örneğin 461 kuruş kazanan Deli Yusufioğlu Sadık(27)'tan da 116 kuruş kazanan Yakupoğlu Hüseyin(32)'den de 65 kuruş vergi alındığı görülmüştür.

Sonuç olarak yukarıdaki örnekte de görüldüğü gibi vergi dağılımları ve temettuatlar arasında bazı dengesizlikler mevcuttur.

3.2.5. Aşağı Beşpınar Köyü

3.2.5.1. Aşağı Beşpınar Köyü'nde Nüfus

Toplam 17 haneden oluşan Aşağı Beşpınar Köyü'nde¹⁴⁷ tahmini nüfus 85 kişidir. Bu nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinin 16'sı geçimlerini tarım ve hayvancılıkla sağlarken, Elekdanlıoğlu Çerçi Selman(7) çerçilik ile sağlamaktadır. Köyün yaklaşık olarak %94,1'inin tarım ve hayvancılık ile uğraştığı görülmektedir.

Köyde müşterek mal kullanan hane reisleri şunlardır: Kabasakaloğlu Ahmet(8) ve Cunyacioğlu Osman(11) 1'er adet sağman ineği Sungurlu Kasabası'ndan Serkiz ile

---

¹⁴⁷ ML.VRD.TMT.d.13128, ss.2-7.

ortaklaşa kullanılmaktadır. Kardeş haneye rastlanmamıştır. Köyde kullanılan isinlerin yoğunluğuna bakıldığında en çok kullanılan 4 adetle Osman'dır.

3.2.5.2. Aşağı Beşpınar Köyü'nde Tarım

Aşağı Beşpınar Köyü'nde tarımla uğraşan 16 hanenin 14'ünün mezru tarlası bulunmaktadır. Mezru tarlası olmayan 2 hane reisi Kelkayanınoğlu İbiş(15) ve Mahmutoğlu Sait Osman(16)'dır. Ancak Mahmutoğlu Sait Osman'nın 3 dönüm penbe tarlası varken, Kelkayanınoğlu İbiş' e ait 1 dönüm bağ kaydı vardır.

Aşağı Beşpınar Köyü'nde bütün arazilerin toplamı 228 dönümdür. Bu arazilerinden 185 dönümü mezru tarla, 24 dönümü penbe tarlası ve 19 dönümü bağdır. Yani toplam arazinin %81,1'i mezru, %10,5'i penbe, %8,3ü bağ dönümdür. Hane başına ortalama 10,8 dönüm mezru tarla, 1,4 dönüm penbe tarlası ve 1,1 dönüm bağ düşmektedir. Toplam 228 dönüm arazi geliri ise 11.634 kuruştur. Bunun 5.925 kuruşu mezru arazilerden, 1.376 kuruşu penbe taralarından, 4.333 kuruşu da bağlardan elde edilen gelirdir. Arazi kazançlarının hane başına ortalama ise 348,5 kuruş mezru tarladan, 80,9 kuruş penbe tarlasından, 254,8 kuruşta bağlardan her haneye düşen gelirdir.

Köyde en fazla mezru araziye sahip hane reisleri 30'ar dönümle Dervişoğlu Osman Kethüda(1) ve Nebi Kethüdaoğlu Ali(2)'dir. Ancak Dervişoğlu Osman Kethüda'nın bu araziden geliri (1260-1261) toplamda 1.474 kuruş iken, Nebi Kethüdaoğlu Ali'nin 611 kuruştur. Bu da arazilerin verim derecesinin aynı olmadığını kanıtlar. Köyde en az araziye ise 5 dönümle Kara Ömeroğlu Mehmet(17)'tir.

Köyde 17 haneden 15'inin en az 1'er dönüm bağı vardır. Bağı olmayan şahıslar Cunyacıoğlu Osman(11) ile Kara Ömeroğlu Mehmet(17)'tir. Diğer bazı köylerde olduğu gibi bu köyde de pamuk tarımı yapılmaktadır. 13 hanenin penbe tarlası bulunmaktadır. Her hanenin ortalama 2 dönüm penbe tarlası vardır. Genellikle 2 dönümden 81 kuruş elde edilirken Kabasakalooğlu Ahmet(8) 2 dönümden 243 kuruş gelir elde etmiştir.¹⁴⁸ Arazilerin verimlilik oranları birbirinden farklıdır.

¹⁴⁸ ML.VRD.TMT.d.13128, s.4.

3.2.5.3. Aşağı Beşpınar Köyü'nde Hayvancılık

Aşağı Beşpınar Köyü'nde toplamda 172 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 3 sağman camus, 9 sağman inek, 28 sağman koyun, 18 kısır koyun, 13 sağman keçi, 4 balak, 6 buzağı, 27 kuzu, 7 oğlak, 2 ervane deve (2'side döllü), 8 kısır inek, 7 tosun, 1 tay, 8 merkep, 4 koşu manda, 19 koşu öküz, 5 düveli kısırak, 2 kısır camus ve 1 danadır.

Toplam hayvan sayısının 93 adedi küçükbaş, 79 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam 172 hayvanın %54,06'sı küçükbaş, %45,9'u büyükbaşdır. Hane başına ortalama 5,4 adet küçükbaş, 4,6 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde 28 adetle en çok beslenen hayvan sağman koyundur. Bu rakamın toplam sayıya oranı %16,2'dir. Hane başına ortalama 1,6 adet sağman koyun düşmektedir. Ayrıca bu köydeki 2 ervane devenin sahibi Dervişoğlu Osman Kethüda(1)'dir. Bunların yıllık getirisi 400 kuruştur.

Aşağı Beşpınar Köyü'nde en fazla hayvana sahip şahıslar 41'er adetle Dervişoğlu Osman Kethüda(1) ve Nebi Kethüdaoğlu Ali(2)'dir. Bu rakamın toplam sayıya oranı %23,8'dir. Elde edilen rakam iki şahıs içinde geçerli olunca %47,6 bu iki hane reisine aittir. Onları 33 adet hayvanla Çopur Abdullahoğlu Hasan(4)'dir. Köyde hiç hayvanı olmayan 5 hane reisi vardır.

Bunlar: Elekdanlıoğlu Çerçi Selman(7), Musaoğlu Veli(12), Aşık Mehmet(13), Kelkayanınoğlu İbiş(15) ve Kara Ömeroğlu Mehmet(17)'tir.

3.2.5.4. Aşağı Beşpınar Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Aşağı Beşpınar Köyü'nde yaşayan ahalinin toplam vergi-yi mahsusası olan 1.440 kuruş, deftere kaydedilen miktarla aynıdır. Temettuat toplamları olan 7.564 kuruş, defter kayıtlarında 7.570 kuruştur. Ancak değerlendirmeler temettuat toplamında hata yapıldığı göz önünde bulundurularak kayıtlardaki rakamlar üzerinden değil, sonradan yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 1.440 kuruşun hane başı ortalaması 84,7 kuruştur. Köyde en fazla vergi veren şahıslar 200'er kuruş ile Dervişoğlu Osman Kethüda Nebi Kethüdaoğlu Ali(2), Torunoğlu Halil(3), Çopur Abdullahoğlu

Hasan(4)'dır. En az vergiyi ise 20 kuruş ile Kara Ömeroğlu Mehmet(17) ödemektedir. Geriye kalan 12 hane reisinden 8'i 60 kuruş, 1'i 50 kuruş, 3'ünde 30 kuruş vergi vermektedir. Vergi vermeyen hane reisi yoktur.

Köyün toplam temettuatı 7.564 kuruşun hane başına ortalama miktarı 444, 9 kuruştur. Mahallenin en çok temettuatına hane reisi 1.705 kuruşla Dervişoğlu Osman Kethüda(1)'dir. Onu 681 kuruşla Nebi Kethüdaoğlu Ali(2) takip etmektedir. Bu iki şahısta en yüksek vergiyi ödeyenler arasındadır ancak Dervişoğlu Osman Kethüda'nın geliri diğer şahsın gelirinin 2 katından fazladır. Köyün en az gelirine sahip hane reisi 45 kuruşla Aşık Mehmet(13)'e aittir. Bu şahıs ise 30 kuruş vergi ödemektedir. En az vergi ödeyen Kara Ömeroğlu Mehmet(17) 'in geliri bile 202 kuruştur. Bu rakamlara bakıldığında temettuat ve vergilerin oldukça orantısız olduğu görülmektedir.

3.2.6. Aşıklı Köyü

3.2.6.1. Aşıklı Köyü'nde Nüfus

Aşıklı Köyünde 16 hane¹⁴⁹ kayıtlıdır. Köyün tahmini nüfusu 80 kişidir ve tamamı müslümandır. Köydeki 16 haneni 15'i tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlarken, Kel Ahmetoğlu Bekir(16) hizmetkârlık ile geçimini sağlamaktadır. Bu şahsın hizmetkârlıktan aldığı 200 kuruş haricinde ne bir arazisi ne de bir hayvan geliri mevcuttur.

Köyde müşterek mal kullanan hane reisi yoktur. Kardeş şahıslar şöyledir; Hacıoğlu Süleyman(4) ile Veli(12), Uğurluoğlu Halil(6) ile Murtaza(7), Deli Ömeroğlu Abidin Ağa(8) ile Hasan(10), Koca Ömeroğlu Emin(9) ile Kel Hüseyin(15)'dir. Kısaca köyün %50'si kardeştir. Diğer 8 hanenin akrabalık bağları bilinmemektedir.

Köyde yaygın kullanılan isim 2 adetle Mehmet'tir.

3.2.6.2. Aşıklı Köyü'nde Tarım

Aşıklı Köyü'nde hizmetkârlık yapan hane reisi dışında tarımla uğraşan 15 hanenin mezru tarlası bulunmaktadır. Köyde bu tarlaların dışında penbe tarlası ve bağ dönümlerde mevcuttur. Köydeki toplam arazi 302 dönümdür. Bununun 265 dönümü

¹⁴⁹ ML.VRD.TMT.d.13174, ss.2-7.

mezru tarla, 22 dönümü penbe tarlası, 15 dönümde bağdır. Yani toplam arazilerin %87,7'si mezru ,%7,2'si penbe tarlası ve %4,9'u bağ dönümdür. Hane başına ortalama 16,5 dönüm mezru, 1,3 dönüm penbe tarlası, 0,9 dönümde bağ düşmektedir.

302 dönüm arazinin 1260-61 yıllarında toplam kazancı 15.626 kuruştur. Bunun 11.493 kuruşu mezru tarladan, 1.547 kuruşu penbe tarlasından, 2.586 kuruşu da bağlardan elde edilmiştir. Bu gelirlerin hane başına ortalamasına bakıldığında 718,3 kuruş mezru tarlalardan, 96,6 kuruş penbe tarlalarından, 161,6 kuruş bağ dönümlerden her haneye kazanç düştüğü görülmektedir.

Aşıklı Köyü'nde en çok araziye 34'er dönümle (30 dönümü mezru tarla, 2 dönümü penbe, 2 dönümü bağ olmak üzere) Uğurluoğlu Halil(6) ve Deli Ömeroğlu Hasan(10) sahiptir. Onları 31 dönümle (30 dönüm mezru, 1 dönümü bağ) Yusuf Kethüdaoğlu Mehmet Kethüda(1) takip etmektedir. Köyde en az araziye 10 dönümle Kıyasoğlu Mustafa(10) sahiptir. Onu 11 dönümle (10 dönüm mezru, 1 dönüm bağ) Kel Hasanoğlu Satılmış(3) izlemektedir.

Köyün en önemli gelir kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Köydeki ahalinin yaklaşık %93,7'si tarımla uğraşmaktadır.

3.2.6.3. Aşıklı Köyü'nde Hayvancılık

Aşıklı Köyü'nde toplamda 343 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 2 sağman camus,1 kısır camus, 17 sağman inek, 16 sağman koyun, ,124 sağman keçi, 5 kısır koyun, 24 kısır keçi, 6 kuzu, 60 oğlak, 6 buzağı, 15 dana, 1 balak, 6 kısır inek, 1 tosun, 2 dişi deve, 1 tay, 5 kısırak (3'ü döllü), 11 merkep (4'ü döllü), 8 koşu manda ve 32 koşu öküzdür.

Toplam 343 adet hayvanın 235 adedi küçükbaş, 108 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %68,5'i küçükbaş, %31,4'ü büyükbaşdır. Hane başına ortalama 14,6 adet küçükbaş, 6,75 adette büyükbaş hayvan düşmektedir.

Köyde 124 adetle en çok beslenen hayvan sağman keçidir. 24 adette kısır keçi vardır ve toplam 148 adet keçi mevcuttur. Bu rakamın toplam sayıya oranı %43,1'dir. Hane başına ortalama 9,2 adet keçi düşmektedir.

Aşıklı Köyü'nde en fazla hayvana 76 adetle sahip olan hane reisi Yusuf Kethüdaoğlu Mehmet Kethüda(1)'dir. Ayrıca köyde bulunan 2 adet dişi devenin sahibide bu şahıstır ve bunlardan 400 kuruş gelir elde etmiştir. Bu şahıs toplam hayvan sayısının %22,1'ine sahiptir. Onu 47 adetle Uğurluoğlu Halil(6) takip

etmektedir. En az hayvan 4 adetle Koca Ömeroğlu Kel Hüseyin(15)'e aittir. Onu da 11 adetle Koca Ömeroğlu Emin(9) izlemektedir. Köyde hayvanı olmayan tek hane reisi hizmetkârlık yapan Kel Ahmetoğlu Bekir(16)'dir. Bu köyde küçükbaş hayvancılık daha yaygın olarak yapılmaktadır.

3.2.6.4. Aşıklı Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Köydeki 16 hanenin toplam yıllık vergisi 1.807 kuruş, toplam temettuatı ise 10.087 kuruştur. Ancak kayıtlara vergiyi mahsusa 1.897 kuruş, temettuat ise 10.092 kuruş olarak geçmiştir. Toplamlarda hata yapıldığı var sayılarak değerlendirmelerde sonradan bulunan rakamlar kullanılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 1.807 kuruşun hane başı ortalaması 112,9 kuruştur. Köyde en fazla vergi veren şahıslar 196'şar kuruş ile Yusuf Kethüdaoğlu Mehmet Kethüda(1), Uğurluoğlu Halil(6) ve Deli Ömeroğlu Hasan(10)'dır. Onları 141 kuruşla Hacıoğlu Süleyman(4), Abdulkadiroğlu Osman(5), Deli Ömeroğlu Abidin Ağa(8) ve Koca Ömeroğlu Emin(9) takip etmektedir. En az vergiyi ise 50'şer kuruş ile Kel Hasanoğlu Satılmış(3), Kıyasoğlu Mustafa(13), Salihoğlu Ebubekir(14) ve hizmetkâr Kel Ahmetoğlu Bekir(16) ödemektedir. Geriye kalan 5 hane reisi ise 91 kuruş vergi vermektedir. Bunlar; İmam Kabızoğlu Mehmet(2), Uğurluoğlu Murtaza(7), Kabasakaloğlu Hafız(11), Hacıoğlu Veli(12) ve Koca Ömeroğlu Kel Hüseyin(15)'dir. Köyde vergi vermeyen hane reisi yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 10.087 kuruş 16 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 630,4 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 1.208 kuruşla Yusuf Kethüdaoğlu Mehmet Kethüda(1)'dir. Onu 1.197 kuruşla Uğurluoğlu Halil(6) takip etmektedir ve bu iki hane reisi en yüksek vergi ödeyenler arasındadır. En az temettuata sahip hane reisi 156 kuruşla Kıyasoğlu Mustafa (13)'dir. Onu da 200 kuruşla Kel Ahmetoğlu Bekir(16) izlemektedir.

Vergiler belirlenirken kazanç azaldıkça vergi miktarının da düşmesi gerekir. Bu köyde birkaç hane hariç vergi oranlarının dengeli olduğu söylenebilir.

3.2.7. Ayağbüyük Köyü

3.2.7.1. Ayağbüyük Köyü'nde Nüfus

Ayağbüyük Köyü toplam 7 haneden¹⁵⁰ oluşmaktadır. Köyün tahmini nüfusu 35 kişidir ve bu nüfusun tamamı müslümandır. Hanelerden 5 tanesi tarım ve hayvancılıkla uğraşırken; Çatanoğlu Muhammet(7) hizmetkârlıkla, Kocaoğlu Molla İbrahim(6) geçimini sadece hayvancılık yaparak sağlamaktadır. Ayağbüyük Köyü'nde halkın %85,7'si tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır. (Bu orana sadece hayvancılık yapan hane reisi de dahil edilmiştir.)

Müşterek mal kullanan şahıslar şöyledir; Kara Mehmetoğlu Ömer Kethüda(1) 1 adet sağman camusu Tokatlıoğlu Hasan ile ortaklaşa kullanmaktadır. Bu şahıs köyden değildir ve nereden olduğu yazılmamıştır. Bu hane resi dışında müşterek mal kullanan şahıs yoktur.

Ayağbüyük Köyü'nde kardeş haneler; Kocaoğlu Molla Muhammet(2) ile Molla İbrahim(7) ve Kara Mehmetoğlu Ömer Kethüda(1) ile Muhammet(5)'tir. Köyün %57,1'i kardeştir. Bunların dışındaki hane reislerinin akrabalık bağları bilinmemektedir. Sadece aynı babanın oğlu olmadıkları anlaşılmaktadır. Köyde en çok kullanılan isim 3 tane ile Muhammet'tir.

3.2.7.2. Ayağbüyük Köyü'nde Tarım

Ayağbüyük Köyü'nde 7 haneden 5'inde mezru tarla varken; hizmetkârlık yapan Çatanoğlu Muhammet(7) ve Kocaoğlu Molla İbrahim (6)'in hiçbir arazisi yoktur. Köyde toplam 60 dönüm mezru tarla vardır. Kara Mehmetoğlu Ömer Kethüda(1) ve Kara Mehmetoğlu Muhammet(5)'in 15'er dönüm, Kocaoğlu Molla Muhammet(2), Taçoğlu Hasan Ali(3) ve Kul Osmanoğlu Derviş Ali(4)'nin ise 10'ar dönüm mezru tarlası vardır. Toplam 60 dönümün hane başına ortalaması yaklaşık 8,5 dönümdür. 1260-61 yıllarında bu 60 dönüm mezru arazilerden toplamda 3.609 kuruş gelir elde edilmiştir. Elde edilen bu kazancın hane başına ortalaması ise 515,5 kuruştur.

¹⁵⁰ ML.VRD.TMT.d.13147, ss.2-3.

Köyde 4 dönümde bağ bulunmaktadır. Bunun 2 dönümü Kara Mehmetoğlu Ömer Kethüda(1)'ya, 1'er dönümde Taçoğlu Hasan Ali(3) ve Kul Osmanoğlu Derviş Ali(4)'ye aittir. Sonuç olarak köy sakinlerinin %71,4'tür.

3.2.7.3. Ayağbüyük Köyü'nde Hayvancılık

Ayağbüyük Köyü'nde toplamda 89 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 1 sağman camus, 11 sağman inek, 31 sağman keçi, 13 oğlak, 1 buzağı, 8 dana, 4 tosun, 1 tay, 7 merkep (2'si düllü) ve 12 koşu öküzdür.

Toplam 89 adet hayvanın 44 adedi küçükbaş, 45 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %49,4'ü küçükbaş, %50,5'i büyükbaşdır. Hane başına ortalama 6,2 adet küçükbaş, 6,4 adette büyükbaş hayvan düşmektedir.

En çok beslenen hayvan 31 adetle sağman keçidir. Toplam hayvan sayısının %34,8'ini oluşturmaktadır. Hane başına ortalama 4,4 adet sağman keçi düşmektedir. Ayağbüyük köyünde en çok hayvana sahip şahıs 25 adetle Kocaoğlu Molla İbrahim(6)'dir. Toplam hayvan sayısının %28,08'ine sahiptir. Onu 20 adetle Kocaoğlu Molla Muhammet(2) takip etmektedir. En az hayvana ise 3'er adetle Çatanoğlu Muhammet(7) ve Taçoğlu Hasan Ali(3) sahiptir. Hiç hayvanı olmayan hane yoktur.

3.2.7.4. Ayağbüyük Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Ayağbüyük Köyü'nde yaşayan ahalinin toplam vergi-yi mahsusası 562 kuruş, deftere kaydedilen miktarla aynıdır. Temettuat toplamları olan 2.709 kuruş, defter kayıtlarında 2.712 kuruştur. Ancak değerlendirmeler temettuat toplamında hata yapıldığı göz önünde bulundurularak kayıtlardaki rakamlar üzerinden değil, bizim tarafımızdan yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 562 kuruşun hane başı ortalaması 80,2kuruştur. Köyde 5 hane 100'er kuruş, 2 hane 31 kuruş vergi ödemektedir. Kara Mehmetoğlu Ömer Kethüda(1), Kocaoğlu Molla Muhammet(2), Taçoğlu Hasan Ali(3), Kul Osmanoğlu Derviş Ali(4) ve Kara Mehmetoğlu Muhammet(5) 100'er kuruş; Kocaoğlu Molla İbrahim(6) ve Çatanoğlu Muhammet(7) 31'er kuruş vergi ödemektedir. Vergi vermeyen hane reisi yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 2.709 kuruş 7 haneye bölüldüğünde hane başına ortalama 387 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 980 kuruşla Kara Mehmetoğlu Ömer Kethüda(1)'dir. Onu 467 kuruşla Kul Osmanoğlu Derviş Ali (4) takip etmektedir. Bu iki hane reisinde en yüksek vergi ödeyenler arasındadır. Kazançları arasında yarı yarıya fark vardır. Hatta 100 kuruş vergi veren diğer hane reislerinin temettuatları daha düşüktür. Neden aynı oranda vergiye tabi tutuldukları bilinmemektedir. En az temettuata sahip hane reisi 34 kuruşla Kocaoğlu Molla İbrahim(6)'dir. Ancak bu şahısdan da 31 kuruş vergi alınmıştır.¹⁵¹ Sonuç olarak temettuat ve vergi oranları orantılı değildir.

3.2.8. Bahşılı Köyü

3.2.8.1. Bahşılı Köyü'nde Nüfus

Toplam 4 haneden¹⁵² oluşan Bahşılı Köyü'nde tahmini nüfus 20 kişidir. Bu nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinin tamamı geçimlerini tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır.

Köyde müşterek mal kullanan hane yoktur. Bu 4 hanenin birbiriyle kardeş olmadıkları ayrıca akrabalık bağları da bilinmemektedir. Yaygın olarak kullanılan bir isim yoktur.

3.2.8.2. Bahşılı Köyü'nde Tarım

Köyde bütün hanelerin mezru tarlası vardır. Toplam mezru arazi 70 dönümdür. Hane başına ortalama 17,5 dönüm mezru tarla düşmektedir. 70 dönüm mezru arazinin 30 dönümü Hafızinoğlu Molla Osman(1)'a, 20 dönümü Kul Hüseyinoğlu Veli(2)'ye, 10'ar dönümü de İnegazilioğlu Hüseyin(3) ve Herkanlıoğlu Fazıl(4)'a aittir. Toplam mezru arazinin 1260-61 yılı toplam getirisi 4.090 kuruştur. Bu kazancın hane başı ortalaması ise 1.022,5 kuruştur.

Köyde 6 dönüm de penbe tarlası vardır. Hafızinoğlu Molla Osman(1) ve Kul Hüseyinoğlu Veli(2)'nin 2'şer dönüm, İnegazilioğlu Hüseyin(3) ve Herkanlıoğlu Fazıl(4)'in 1'er dönüm penbe tarlası vardır. Toplamı 6 dönüm olan bu arazilerin hasılat-ı seneviyesi 413 kuruştur. Hane başına ortalama 103,25 kuruş düşmektedir.

¹⁵¹ ML.VRD.TMT.d.13147, s.3.

¹⁵² ML.VRD.TMT.d.13137, ss.2-3.

Bu köyde mezru tarla ve penbe tarlasından başka arazi kaydı yoktur.

3.2.8.3. Bahşılı Köyü'nde Hayvancılık

Bahşılı Köyü'nde toplamda 75 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 7 sağman inek, 10 sağman koyun, 5 kısır koyun, 16 sağman keçi, 2 oğlak, 10 kuzu, 4 buzağı, 1 tay, 2 kısırak (1'i döllü), 4 merkep (1'i döllü), 1 esb, 1 dana ve 12 koşu öküzdür.

Toplam 75 adet hayvanın 43 adedi küçükbaş, 32 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %57,3'ü küçükbaş, %42,6'sı büyükbaşır. Hane başına ortalama 10,75 adet küçükbaş, 8 adette büyükbaş hayvan düşmektedir.

Köyde en fazla yetiştirilen hayvan 16 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı %21,3'tür. Hane başına ortalama 4 adet sağman keçi düşmektedir.

Köyde en fazla hayvana sahip şahıs 33 adetle Hafızinoğlu Molla Osman(1)'dir. Toplam hayvan sayısının %44'üne sahiptir. Onu 29 adetle Kul Hüseyinoğlu Veli(2) takip etmektedir. Üçüncü sırada 8 adetle İnegazilioğlu Hüseyin(3) vardır ve en az hayvana ise 5 adetle Herkanlıoğlu Fazıl(4) sahiptir. Köyde hayvanı olmayan hane yoktur.

3.2.8.4. Bahşılı Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Köydeki 4 hanenin toplam yıllık vergisi 320 kuruş, toplam temettuatı ise 2.701 kuruştur. Ancak kayıtlara vergiyi mahsusa doğru kaydedilirken, temettuat 1 rakam farkla 2.702 kuruş olarak geçmiştir. Toplamlarda hata yapıldığı var sayılarak değerlendirmelerde sonradan bulunan rakamlar kullanılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 320 kuruşun hane başı ortalaması 80 kuruştur. Ahalinin vergi oranları şöyledir; Hafızinoğlu Molla Osman(1) ve Kul Hüseyinoğlu Veli(2) 100'er kuruş, İnegazilioğlu Hüseyin(3) ve Herkanlıoğlu Fazıl(4)'in vergileri ise 60'şar kuruştur. Vergi vermeyen hane reisi yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 2.701 kuruş 4 haneye bölüldüğünde hane başına ortalama 675,25 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 1.031 kuruşla Kul Hüseyinoğlu Veli(2)'dir. Onu 890 kuruşla Hafızinoğlu Molla Osman(1) takip etmektedir. Bu iki hane reisine en yüksek vergi ödeyenler arasındadır. Diğer 2 hanenin kazançları ise şöyledir; İnegazilioğlu Hüseyin(3)'nin 453 kuruş, Herkanlıoğlu

Fazıl(4)'ın kazancı da 327 kuruştur. Temettuat oranları ile vergi dağılımlarının pek adaletli olduğu söylenemez.

3.2.9. Başak Köyü

3.2.9.1. Başak Köyü'nde Nüfus

Başak Köyü toplam 21 haneden¹⁵³ oluşmaktadır. Köyün tahmini nüfusu 105 kişidir.1.ile 20. hane arası müslümandır ancak 21 numaralı haneye kayıtlı olan Dul Alaf Karabet hakkında böyle bir yorum yapmak pek mümkün değildir. İhtiyarlıktan şunun-bunun ianesiyle geçinmekte olan bu şahıstan sadece 15 kuruş vergi alınmıştır. Cizye vergi kaydına da rastlanmamıştır. Onun dışında köyde; Hasan Efendi(3) imam ve muallimlikle, Maraşlıoğlu Mehmet(16) ve Kocaoğlu Hasan(17) ırgatlıkla, Beradoğlu Süleyman(12) rençberlikle, Demircioğlu Ömer(19) ve Sayan Hasanoğlu Hüseyin(20) amelelikle geçimini sağlamaktadır. Bu 7 şahıs dışındaki hane reisleri tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

Köyde müşterek malı olan hane reisi bulunmamaktadır. Kerdeş hane reisleri ise şöyledir: Demircioğlu Ali(2) ve Ömer(19); Maraşlıoğlu Halil(5),Hüseyin(6) ve Mehmet(16); Bekiroğlu Osman(7) ve Mehmet(8)'tir.Köydeki kardeş hanelerin oranı %33,3'tür. En çok kullanılan isim 4 adetle Hasan'dır.

3.2.9.2. Başak Köyü'nde Tarım

Köyde 21 haneden 9 hanenin mazru tarlası yoktur. Bunlardan 6'sı geçimini başka işlerden sağlarken;1 hane reisi ihtiyarlıktan şunun-bunun ianesiyle geçinmektedir. Geriye kalan 2 haneden EmirAlininoğlu Ali(11)'nin bağı olmamasına rağmen 113 kuruş bağ geliri vardır. Yine hiç toprağı olmayan Maraşlıoğlu Halil(5)'in ise 1 sebil değirmeni ve 7 adet hayvanı vardır. Bu şahısta geçimini bunlardan sağlamaktadır.

Köydeki toplam mezru tarla 80 dönümdür. Bunun hane ortalaması yaklaşık 3,8'dir. 1260-61 toplam geliri ise 3.344 kuruştur. Bu rakamın hane başına düşen ortalama miktarı 159,2 kuruştur. Köyde en fazla mezru araziye sahip şahıs10 dönümle Cevadoğlu Mustafa(4)'dür. En az araziye ise 4'er dönümle Bekiroğlu Osman(7) ve

---

¹⁵³ ML.VRD.TMT.d.13152, ss.2-7.

Torunoğlu Hasan(13) sahiptir. Ayrıca köyde 13 dönümde gayrı muzru arazi vardır. Bu arazinin 5 dönümü Usta Osmanoğlu Hüseyin(15)'ne, 4'er dönümü de Torunoğlu Hasan ile Bekiroğlu Osman(7)'a aittir.

Köyde 2 dönüm bağ vardır. 1'er dönümle bu arazilerin sahibi Bekiroğlu Osman(7) ile Usta Osmanoğlu Hüseyin(15)'indir. Yukarıda belirtildiği üzere 1 hane reisinin de bağı yoktur ancak bağ geliri vardır. Muhtemelen kiraladığı bir araziden kazanç sağlamaktadır. Toplam bağ geliri 518 kuruştur. Hane başına bağlardan ortalama 24,6 kuruş gelir düşmektedir.

Köydeki 2 adet sebil değirmeninden biri köyün muhtarı olan Ömer Kethüda(1)'ya diğeri Maraşlıoğlu Halil(5)'e aittir. Bunların toplam hasılatları (1260-61) 548 kuruştur.

3.2.9.3. Başak Köyü'nde Hayvancılık

Başak Köyü'nde toplamda 254 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 2 sağman camus, 27 sağman inek, 123 sağman keçi, 59 oğlak, 2 buzağı, 1 kısır inek, 6 düğe, 1 kısırak, 5 merkep, 6 koşu manda ve 22 koşu öküzdür.

Toplam 254 hayvanın 182 adedi küçükbaş, 72 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %71,6'sı küçükbaş, %28,3'ü büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 8,6 adet küçükbaş, 3,4 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en fazla yetiştirilen hayvan 123 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı %48,4'tür. Hane başına ortalama 5,8 adet sağman keçi düşmektedir.

Başak Köyü'ünde en fazla hayvana sahip şahıs 47 adetle Demircioğlu Ali(2)'dir. Toplam hayvan sayısının %18,5'ine sahiptir. Onu 33 adetle Ömer Kethüda(1) takip etmektedir. En az hayvana ise 1 adet sağman ineği olan Maraşlıoğlu Mehmet(21) sahiptir. Köyde hayvanı olmayan tek hane reisi amelelik yapan Sayan Hasanoğlu Hüseyin(20)'dir. Hiç toprağı da olmayan bu şahıs sadece amelelikten kazandığı 120 kuruş ile hayatını idame ettirmektedir.

3.2.9.4. Başak Köyü'nün Vergi-yi Mahsusası ve Temettuat Oranları

Başak Köyü'nde yaşıyan ahalinin toplam vergi-yi mahsusası 1.735 kuruş, kaydedilen miktarsa 1.325 kuruştur. Temettuat toplamları olan 3.820 kuruş, defter kayıtlarında 3.825 kuruştur. Ancak değerlendirmeler toplamlarda hata yapıldığı göz

önünde bulundurulurak kayıtlardaki rakamlar üzerinden değil, sonradan yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 1.735 kuruşun hane başı ortalaması 82,6 kuruştur. En fazla vergi veren şahıslar 101'er kuruşla Demircioğlu Ali(2), Cevadoğlu Mustafa (4), Maraşlıoğlu Hüseyin(6), Bekiroğlu Osman(7), Bekiroğlu Mehmet(8), Eyvaboğlu Hasan(9), Burmaoğlu İbrahim(9), Usta Osmanoğlu Hüseyin(15) ve Çobanoğlu Muhammet(18)'tir. En düşük vergi veren şahıs 15 kuruşla Dul Alaf Karabet(21)'tir. Geriye kalan 11 hanenin 7'si 81 kuruş, 2 tanesi 71 kuruş, 2 hane de 51 kuruş vergi ödemektedir. Köyde vergi ödemeyen hane reisi yoktur.

Köyün toplam temettuatı 3.820 kuruş 21haneye bölündüğünde hane başına ortalama 181,9 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 473 kuruşla Ömer Kethüda(1)'dir. Onu 338 kuruşla Demircioğlu Ali(2) takip etmektedir. En az temettuata 14 kuruşla Dul Alaf Karabet (21) sahiptir. Köyde vergi ve temettuatlar arasında dengesizlikler vardır ve bunun neden kaynaklandığı bilinmemektedir.

3.2.10. Beşdam Köyü

3.2.10.1. Beşdam Köyü'nde Nüfus

Beşdam Köyü toplam 6 haneden¹⁵⁴ oluşmaktadır. Köyün tahmini nüfusu 30 kişidir ve nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinden 5'i geçimini tarım ve hayvancılıktan, Çoban Emiroğlu Veli(6) ise çobanlık yaparak sağlamaktadır. Beşdam köyünde halkın yaklaşık %83,3'ü tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

Köyde müşterek mal kullanan hane reisi yoktur. Kardeş olan haneler Hacı Musa Hafidi Abdullah(1) ve Mehmet(2)'tir. Köyde en çok kullanılan isim 2 adet Mustafa'dır.

3.2.10.2. Beşdam Köyü'nde Tarım

Beşdam Köyü'nde toplam 70 dönüm mezru tarla vardır. Bu rakamın hane başına ortalaması 11,6 dönümdür. Toplam mezru arazilerden 1260-61'de elde edilen gelir ise 4.040 kuruştur. Bunun hane başına ortalaması ise 673,3 kuruştur. Köyde

¹⁵⁴ ML.VRD.TMT.d.13149, ss.2-3.

mezru tarlası olmayan 2 hane reisi vardır. Bunlardan biri Çoban Emiroğlu Veli(6), diğeri Seratlıoğlu Mustafa(5)'dir.

En çok mezru araziye sahip şahıs 25 dönümle Çırakoğlu Süleyman(3)'dir. Onu 20 dönümle Hacı Musa Hafidi Abdullah(1) takip etmektedir. Hacı Musa Hafidi Mehmet(2)'in 15 dönüm, Kara Mehmetoğlu Mustafa(4) 10 dönüm mezru arazinin sahibidir. Bu köyde ayrıca 3 hane reisinin 1'er dönüm bağı vardır. Bunlar; Hacı Musa Hafidi Abdullah(1), Hacı Musa Hafidi Mehmet(2) ve Seratlıoğlu Mustafa(5)'dir. Bağların toplam geliri 438 kuruştur. Hane başına bağlardan 73 kuruş gelir düşmektedir. Köyde 1 dönüme en çok gelir getiren bağ 243 kuruşla Hacı Musa Hafidi Abdullah(1)'in bağıdır.

3.2.10.3. Beşdam Köyü'nde Hayvancılık

Beşdam Köyü'nde toplamda 224 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 3 sağman camus, 14 sağman inek, 5 sağman koyun, 71 sağman keçi, 30 kısır keçi, 4 kuzu, 52 oğlak, 12 buzağı, 1 balak, 1 tay, 12 kısırak, 6 merkep, 6 koşu manda ve 7 koşu öküzdür.

Toplam 224 hayvanın 162 adedi küçükbaş, 62 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %72,3'ü küçükbaş, %27,6'sı büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 27 adet küçükbaş, 10,3 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en fazla yetiştirilen hayvan 71 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı %31,6'dır. Hane başına ortalama 11,8 adet sağman keçi düşmektedir.

Köyde sadece Çoban Emiroğlu Veli(6)'nin hiç hayvanı yoktur. Diğer 5 hanenin hayvan sıralaması en çoktan en aza doğru şöyledir: Hacı Musa Hafidi Abdullah(1)'in 94 adet, Seratlıoğlu Mustafa(5)'nin 46 adet, Çırakoğlu Süleyman(3)'in 37 adet, Hacı Musa Hafidi Mehmet(2)'in 29 adet ve Kara Mehmetoğlu Mustafa(4)'nin 18 adet hayvanı vardır.

3.2.10.4. Beşdam Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Beşdam Köyü'nün toplam vergi-yi mahsusa 495 kuruştur. Kayıtlara da bu rakam geçmiştir. Köyün toplam temettuatı ise 2.961 kuruştur. Bu rakam ise kayıtlara 1 kuruş fazla olarak 2.962 kuruş olarak geçmiştir. Temettuatlar toplanırken hata

yapıldığı göz önünde bulundurularak değerlendirmeler tarafımızca yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 495 kuruşun hane başı ortalaması 82,5 kuruştur. En fazla vergi veren şahıs (aynı zamanda en yüksek temettuata da sahiptir) 150 kuruşla Hacı Musa Hafidi Abdullah(1)'tir. Onu 100'er kuruşla Hacı Musa Hafidi Mehmet(2) ve Çırakoğlu Süleyman(3) takip etmektedir. Kara Mehmetoğlu Mustafa(4) 80 kuruş, Seratlıoğlu Mustafa(5) 50 kuruş vergi ödemektedir. 15 kuruşla en düşük vergiyi Çoban Emiroğlu Veli(6) ödemektedir. Köyde vergi vermeyen hane reisi yoktur.

Köyün toplam temettuatu 2.961 kuruş 6 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 493,5 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 785 kuruşla Hacı Musa Hafidi Abdullah (1)'tir. Onu 744 kuruşla Çırakoğlu Süleyman takip eder. Üçüncü sırada 724 kuruşla Hacı Musa Hafidi Mehmet(2) ve sonrasında 135 kuruşla Seratlıoğlu Mustafa(5) vardır. 100 kuruşla en az temettuata Çoban Emiroğlu Veli(6) sahiptir. Bu köyde genel itibariyle temettuata ve vergilerin dengeli olduğu görülmektedir.

3.2.11. Boğazkale Köyü¹⁵⁵

3.2.11.1. Boğazkale Köyü'nde Nüfus

Boğazkale Köyü 94 haneden¹⁵⁶ oluşmaktadır. Köyün tahmini nüfusu 470 kişidir ve nüfusun tamamı müslümandır. Budaközü kazasına bağlı en büyük karyedir.

Köydeki toplam hanelerin 4'ü şunun-bunun ianesiyle, 15 hane reisi çeşitli mesleklerle geriye kalan 75 hane tarım ve hayvancılık ile geçimini sağlamaktadır. Tarım ve hayvancılığın yanında başka meşguliyetlerden gelir sağlayanlar vardır. Örneğin Mehmet Emin Bey(1) Sarıcalı Zaviyesi zaviyedarlığından 500 kuruş gelir elde etmiştir.

¹⁵⁵ Boğazkale ilçesinin tarihi M.Ö. 5000 yıllarına kadar uzanmaktadır. Yörenin önce Hattiler daha sonra Hititlerin, baş şehrinin ise Hattuş (Boğazköy) olduğu bilinmektedir. (TDV İslam Ansiklopedisi, **Çorum**, C.8, İstanbul 1993, s.373.) İlçe merkezinin hemen yanı başında bulunan ve Hitit İmparatorluk başkenti olan Hattuşa ve Hattuşa'nın görkemli açık hava tapınağı Yazılıkaya ilçenin belli başlı tarihi mekânlarıdır. Cumhuriyetin ilk yıllarında adı Boğazköy iken, 1936 yılında ismi Boğazkale olarak değiştirilmiştir. 1967 yılında Belediye teşkilatı kurulmuş, 1987 yılında Sungurlu'dan ayrılarak Çorum'a bağlı bir ilçe haline getirilmiştir. Bknz: Şaşmaz, **a.g.e.** s.82.

¹⁵⁶ ML.VRD.TMT.d.13130, ss.2-26.

Yakupoğlu Ali(42), Demircioğlu Ahmet(91), Sağır Ali(92) ve Deli Hasan(94) şunun-bunun ianesiyle geçinmektedir. Çeşitli iş kollarıyla geçimini sağlayan hane reisleri ise şöyledir: **Hizmetkârlık yapanlar:** Kargacıoğlu İbiş(56), Bekiroğlu Ömer(74), Isbartalı Hasan(83) ve Hacı Ömeroğlu Bekir(84); **Değirmenci:** Kıl Hüseyinoğlu Muhammet(75) ve Kör Hasan(88); **Tüccar:** Çolak Halil(82); **Duvarcı:** Kasımoğlu Musa(89); **Azap:** Tüfenkçi Hasan Ali(16) ve Kör Bekiroğlu Halil(85); **Bahçıvan:** Kara Alioğlu Osman(40) ve Akdağlı Ömer(87); **Kizir¹⁵⁷:** Kizir Ömer(41) ve Mollataoğlu Ali(86); **Çoban:** Çoban Ahmet(45)'tir.

Müşterek mal kullanan hane reisleri şunlardır: Mehmet Emin Bey(1) 3 adet asiyabın birini Osman Çavuş'la, diğerini köyden Serçebey'le, bir diğerini ise Alembeyli Köyü'nden Mümtazoğlu Hasan ile ortaklaşa kullanmaktadır. Yine bu şahıs 2 adet kısraktan birini Salmanlı köyünden Bolatoğlu Hüseyin ile diğerini Mehmetbeyli köyünden Bekir ile ortaklaşa kullanmaktadır. Mehmet Ali Bey(2) 1 adet asiyabı Yozgat Kazası'ndan Nuri Efendi ile, Hafızoğlu Mehmet Efendi(3) 1 adet sağman camusu ismi okunamayan bir köyden Türk Ahmetoğlu Hasan ile, 1 adet düveli kısrak ismi belli olan bir köyden Abbas Kethüda ile, 2 adet kısraktan 1'ini Karakeçili köyünden Kör Ali ile diğerini Deli Hasan köyünden Ali Efendi ile, 1 adet camusu Türkoğlu Ahmet ve 1 adet düğ camusu Boğazkale'den Bodur Osman ile ortaklaşa kullanmaktadır. Usta Osmanoğlu Mehmet(43) 1 adet asiyabı ismi yazılmamış bir kişiyle müşterek kullanmaktadır.

Kardeş şahıslar: Abbasoğlu Ahmet(10), Osman(33) ve Süleyman(31); Mehmet Kethüdaoğlu Mahmut(19), Gazi Mehmet(20), Memiş(26) ve Osman(90); Emirlerlioğlu Ali(15) ve Ömer(48); Sarı Ömeroğlu Ali(27) ve Veli(29); Kasımoğlu Seyid(35), Musa(89) ve Mehmet(67); Kör Bekiroğlu Osman(66) ve Halil(85); Demircioğlu Halil(51) ve Ahmet(91). Kölemenioğlu Hasan(57) ve Hüseyin(58); Abdullahoğlu Ahmet(34) ve Hüseyin(44); Kör Alioğlu Mustafa(22) ve Bekir(36)'dir. 94 hane reisinden 24'ü yani %25,5'i kardeştir. Diğer hanelerin akrabalık bağları bilinmemektedir. Köyde en yaygın kullanılan isim 13 adetle Osman'dır ve onu 12 adetle Ali ismi takip eder.

---

¹⁵⁷ Kizir köy muhtarının kahyası yerindeki yanaşmaya verilen addır. Osman Ergin, Mecelle-i Umur-u Belediye, C.I, s.1657' de " küçük köylerde hükümetle halk arasında vasıta olan küçük memur olduğunu ve muhtarın eski adı olduğunu yazar. (Bknz: Pakalın, a,g,s , C.II, s.285.)

3.2.11.2. Boğazkale Köyü'nde Tarım

Boğazkale Köyü'nde toplam 557 dönüm mezru tarla, 495 dönümde gayri mezru tarla vardır. Hane başına ortalama 5,9 dönüm mezru, 5,2 dönümde gayri mezru arazi düşmektedir. Mezru tarlalardan toplamda 23.613 kuruş gelir elde edilmiştir ve bu gelirin hane başına ortalaması 254,08 kuruştur. Köyde 100 dönümle en fazla araziye sahip hane reisi Mehmet Emin Bey(1)'dir. Ayrıca bu şahsın 100 dönüm gayri mezru, 2 dönüm cehrilik, 4 dönüm dutuk veya bahçe, 3 dönüm bağ ile toplamda 209 dönüm arazisi vardır. En az mezru araziye ise 3 dönümle Çabutçuoğlu Mustafa(46) sahiptir.(Köyde ki toplam 4 dönüm cehrilik arazinin 2 dönümüne Mehmet Emin Bey(1) , 2 dönümüne de Mehmet Ali Bey(2) sahiptir.)

Boğazlake Köyü'nde 44 dönüm bağ arazisi ve bu arazilerden elde edilen 5.889 kuruş gelir bulunmaktadır. Hane başına ortalama 0,4 dönüm bağ, 62,6 kuruşta bağ geliri düşmektedir. Köyde 34 hanenin en az 1 dönüm bağı vardır. 3 dönümle en fazla bağ arazisine yine Mehmet Emin Bey(1) sahiptir. Ayrıca 24 hanenin de bağı olmamasına rağmen bağ geliri vardır. Bundan da bu hane reislerinin icara verilen arazileri işledikleri yorumu yapılabilir.

Boğazlake Köyü'nde mukata araziler de yer almaktadır. Köyde 1 numaralı haneye kayıtlı Mehmet Emin Bey'in Polatlı-i sağır de 1.600 kuruş ve 2 numaralı haneye kayıtlı Mehmet Ali Bey'e de yeri belirtilmemiş olan mukata arazilerinden 6.600 kuruş kazandığı kaydedilmiştir. Mehmet Emin Bey(1)'in mukatalarına oğullarının mukata gelirleri de eklenmiştir. Bunlar oğlu Mehmet Arslan Bey'in 2.950 kuruş, diğer oğlu Mehmet Sadık Bey'in 2.950 kuruş, bir diğer oğlu Halis Bey'in 749 kuruşluk mukatasıdır. Toplamda Mehmet Emin Bey'e kayıtlı toplamda 8.309 kuruş mukata geliri vardır. Köyde en çok toprak geliride ilk 2 haneye aittir. Mehmet Emin Bey(1)'in arazi geliri(oğullarının gelirleri dahil) 13.022 kuruştur. Mehmet Ali Bey(2)'in ise 6.924 kuruştur.

3.2.11.3. Boğazkale Köyü'nde Hayvancılık

Boğazkale Köyü'nde toplamda 968 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 7 sağman camus, 34 sağman inek, 173 sağman koyun, 269 sağman keçi, 10 kısır koyun, 9 kısır keçi, 66 kuzu, 65 oğlak, 4 toklu, 11 dana, 1 balak, 33 düğe, 45 kısır inek, 23 kısır

camus, 1 tosun, 5 toska, 14 kısarak (8'i döllü), 52 merkep (19'u döllü), 10 deve, 36 koşu manda ve 100 koşu öküzdür.

Toplam 968 hayvanın 596 adedi küçükbaş, 372 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %61,5'i küçükbaş, %38,4'ü büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 6,3 adet küçükbaş, 3,9 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en fazla yetiştirilen hayvan 269 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı %27,7'dir. Hane başına ortalama adet 2,8 sağman keçi düşmektedir.

Boğazkale Köyü'nde en çok hayvan 204 adetle Mehmet Emin Bey(1)'e aittir. Bunlardan 110'u küçükbaş, 94'ü ise büyükbaş hayvandır. Toplam hayvan sayısının %21,07'sine sahiptir. Köyde bulunan 10 adet devenin de sahibi bu şahıstır. Sadece 10 deveden 2000 kuruş gelir elde etmiştir. Onu 48 adetle Hafızoğlu Mehmet Efendi(3) takip etmektedir. En az hayvana 1'er adetle sahip olan 3 hane reisi ise şunlardır; Kızır Ömer(41), Kör Bekiroğlu Osman(66) ve Kıl Hüseyinoğlu Muhammet(75)'tir. Hiç hayvanı olmayanlar; Kara Alioğlu Osman(40), Yakuboğlu Ali(42), Kargacıoğlu İbiş(56), Kölemenioğlu Hüseyin(58), Hacıoğlu Muhammet(78), Çolak Halil(82), Isbartalı Hasan(83), Hacı Ömeroğlu Bekir(84), Kör Bekiroğlu Halil(85), Mollataoğlu Ali(86), Akdağlı Ömer(87), Kör Hasan(88), Kasımoğlu Musa(89), Demircioğlu Ahmet(91), Sağır Ali(92) ve Deli Hasan(94)'dir.

3.2.11.4. Boğazkale Köyü'nün Vergi-yi Mahsusası ve Temettuat Oranları

Boğazkale Köyü'nde yaşayan ahalinin toplam vergi-yi mahsusası 6.369 kuruş, deftere kaydedilen miktarsa 6.371 kuruştur. Temettuat toplamları olan 44.739 kuruş, defter kayıtlarında 44.692 kuruştur. Ancak değerlendirmeler toplamlarda hata yapıldığı göz önünde bulundurularak kayıtlardaki rakamlar üzerinden değil, sonradan yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 6.369 kuruşun hane başı ortalaması 67,7 kuruştur. En fazla vergi veren şahıs (aynı zamanda en yüksek temettuata da sahip) 1.000 kuruşla Mehmet Emin Bey(1)'dir. Toplam verginin yaklaşık %15,7'si bu hane reisine aittir. Onu 160 kuruşla Mehmet Ali Bey(2) takip etmektedir. En az vergi veren şahıslar ise 18'er kuruşla Bekiroğlu Mikdad(61), Mollataoğlu Ali(86), Akdağlı Ömer(87) ve Mehmet Ketküdaoğlu Osman(90)'dir.

Köyde vergi vermeyen 3 hane reisi vardır ve bunlar şunun-bunun ianesiyle geçinen Demircioğlu Ahmat(91), Sağır Ali(92) ve Deli Hasan(94)'dir. Ancak köyde yine şunun-bunun ianesiyle geçinmekte olan Yakuboğlu Ali(42)'den 27 kuruş vergi alınmıştır. Bu durumun neden kaynaklandığı bilinmemektedir.

Köyün toplam temettuatı 44.739 kuruş 94 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 475,9 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 18.541 kuruşla Mehmet Emin Bey(1)'dir. Toplam temettuatın % 41,4'üne sahiptir. Onu 7.313 kuruşla Mehmet Ali Bey(2) takip etmektedir. Hafizoğlu Mehmet Efendi en yüksek 4. Temettuata sahipken sadece 36 kuruş vergi ödemiştir. Muhtemelen köyde imamlık yaptığından dolayı düşük vergi alınmıştır. Köyün en az temettuatına 12 kuruş ile Abbasoğlu Osman(33)'dir fakat bu şahsın vergisi 54 kuruştur. Onu 14 kuruş ile Kör Alioğlu Bekir(36) izler ki bu şahsında vergisi 90 kuruştur. Temettuatları düşük olmasına karşın vergi oranları oldukça yüksektir. Bu şekilde 6 hane daha kayıtlara geçmiştir. Bu hane reisleri; Serçebeyoğlu Osman(5) temettuatı 45 kuruş vergisi 108 kuruş, Körün İbiş(30) temettuatı 43 kuruş vergisi 54 kuruş, Deli Körünoğlu İbrahim(32) temettuatı 52 kuruş vergisi 72 kuruş, Kanatoğlu Satılmış(52) temettuatı 49 kuruş vergisi 72 kuruş, Kölemenioğlu Hüseyin(58) temettuatı 45 kuruş vergisi 72 kuruş ve Deli Yusufioğlu Ali(71)'nin temettuatı 45 kuruş vergisi 72 kuruştur.

Boğazkale Köyü'nde 2 hanenin vakif gelirleri mevcuttur. Özellikle Mehmet Emin Bey(1)'in oğullarına ait vakıf gelirleride onun hanesine yazılmıştır. Bunlar; Oğlu Mehmet Arslan Bey'in vakıftan 112 kuruş, Oğlu Halis Bey'in Şeyh İbrahim Zaviyesi Vakfı'ndan 25 kuruştur. Yine Mehmet Emin Bey(1)'in Sarıcalı Zaviyesi zaviyedarlığından 500 kuruş ve vakıftan 3000 kuruş geliri kaydedilmiştir. 2 numaralı haneye kayıtlı Mehmet Ali Bey'in ise Dedebey Vakfiyesi'nde zaviyedarlıktan 162 kuruş ve Hamdi Bey Evkafı'ndan 122 kuruş kazancı vardır.

Sonuç olarak yukarıda da belirtildiği üzere temettuatlar ile vergi oranları arasında bariz dengesizlikler ve adaletsizlikler bulunmaktadır.

3.2.12. Cılvar Köyü

3.2.12.1. Cılvar Köyü'nde Nüfus

Cılvar Köyü (bugünkü adı Çamoluk)¹⁵⁸ toplam 13 haneden¹⁵⁹ oluşmaktadır. Köyün tahmini nüfusu 65 kişidir ve nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinden tamamı geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır.

Müşterek mal kullanan hane reisi yoktur. Köyde Çaylıanoğlu Abdullah(9) ile Ali(11) kardeşlerdir. Diğer hane reisleri arasındaki akrabalık bağları bilinmemektedir. Sadece aynı babanın çocukları olmadıkları söylenebilir. En yaygın kullanılan isim 3'er adetle Mehmet ve Ali'dir.

3.2.12.2. Cılvar Köyü'nde Tarım

Köyde mezru tarlası olmayan şahıs yoktur. Hatta bütün hane reislerinin en az 1'er dönümde bağı vardır. Ayrıntılı olarak bakıldığında toplam 253 dönüm arazinin 220 dönümü mezru tarla, 15 dönümü hali tarla, 18 dönümü de bağdır. Hane başına ortalama 16,9 dönüm mezru tarla ,1,1 dönüm hali tarla, 1,3 dönümde bağ düşmektedir.1260-61 yıllarında mezru tarladan toplam5.417 kuruş gelir elde edilmiştir. Bunun hane başına ortalama miktarı 416,6 kuruştur. Bağlardan elde edilen toplam gelir 2.447 kuruşun hane başına ortalaması 188,2 kuruştur. Bütün arazilerin oranları hesaplandığında %86,9'u mezru tarlalara, %5,9'u hali tarlalara, %7,'1 bağ arazilerine aittir.

Cılvar Köyü'nde Hataboğlu Serad(12)'a ait 1 adet sebil değirmeni vardır. Bu değirmenden 1260'ta 90 kuruş, 1261'de 72 kuruşla toplamda 162 kuruş kazanç elde etmiştir.

Köyde 35 dönümle en fazla mezru araziye sahip hane reisi Memiş Kethüda(1)'dir. Onu 30 dönümle Gözü Güccükoğlu İbiş Kethüda(2) takip etmektedir. Şanbakoğlu Mehmet(3)'inde 30 dönüm tarlası vardır ancak bunun 15 dönümü mezru, 15 dönümü hali tarladır. En az mezru tarlaya 10'ar dönümle Midillaçoğlu Ömer(40), Çaylıanoğlu Ali(11), Hataboğlu Serad(12) ve Abdülcabbaroğlu Ali(13) sahiptir.

¹⁵⁸ **Köy Envanter Etüdülerine Göre Çorum**, Köy İşleri Bakanlığı Yayınları:114, Ankara Yarı Açık Cezaevi Matbaası, Ankara 1969, s.159.

¹⁵⁹ ML.VRD.TMT.d.13151, ss.2-5.

Köyde Memiş Kethüda(1)'nın 4 dönüm, Gözü Güccükoğlu İbiş Kethüda(2)'nin 3 dönüm, geriye kalan 11 hane reisinin 1'er dönüm bağı vardır.

3.2.12.3. Cılvar Köyü'nde Hayvancılık

Cılvar Köyü'nde toplamda 270 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 2 sağman camus, 10 sağman inek, 17 sağman koyun, 75 sağman keçi, 30 kısır keçi, 14 kuzu, 61 oğlak, 9 buzağı, 1 dana, 1 toska, 1 dişi deve, 5 kısırak (2'si döllu), 5 merkep, 6 koşu manda ve 24 koşu öküzdür.

Toplam 270 hayvanın 197 adedi küçükbaş, 73 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %72,9'u küçükbaş, %27,03'ü büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 15,1 adet küçükbaş, 5,6 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en fazla yetiştirilen hayvan 75 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı %27,7'dir. Hane başına ortalama 5,7 adet sağman keçi düşmektedir.

Köyde en fazla hayvan 92 adetle Gözü Güccükoğlu İbiş Kethüda(2)'ya aittir. Köydeki tek dişi devede bu hane reisinindir. Toplam hayvan sayısına oranı %34,07'dir. Onu 59 adetle Memiş Kethüda(1) takip etmektedir. En az hayvana ise sadece 1 adet sağman ineğe sahip olan Hataboğlu Serad(12)'dir. Onu 4'er adetle Abdulcabbaroğlu Ali(13) ve Çaylanoğlu Ali(11) izlemektedir. Köyde hayvanı olmayan şahıs yoktur.

3.2.12.4. Cılvar Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Cılvar Köyü'nün toplam vergi-yi mahsusa 1.586 kuruştur ve kayıtlarda da doğru hesaplanmıştır. Köyün toplam temettuatı ise 5.342 kuruştur. Bu rakam ise kayıtlara 5 kuruş fazla olarak 5.347 kuruş olarak geçmiştir. Temettuatlar toplanırken hata yapıldığı göz önünde bulundurularak değerlendirmeler tarafımızca yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusa olan 1.586 kuruşun hane başı ortalaması 122 kuruştur. En fazla vergi veren şahıslar 190'ar kuruşla Memiş Kethüda(1) ve Gözü Güccükoğlu İbiş Kethüda(2) 'dir. Bu şahıslar aynı zamanda en yüksek kazanca sahip hane reisleridir. Onları 140'ar kuruşla Şanbakoğlu Mehmet(3), Yakupoğlu Mehmet(5), Çaylanoğlu Abdullah(9) ve Cumaoğlu Mahmut(10) izlemektedir. En az

vergi veren şahıs ise 46 kuruşla Abdülcabbaroğlu Ali(13)'dir. Diğer 6 hanenin vergisi ise 100'er kuruştur.

Köyün toplam temettuatı olan 5.342 kuruş 13 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 410,9 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 1.309 kuruşla Memiş Kethüda (1)'dir. Onu 1.252 kuruşla Gözü Güccükoğlu İbiş Kethüda(2) takip eder. En az temettuata ise 135 kuruşla Kara Mehmet(8) sahiptir. Ancak vergisi en düşük olması gerekirken 100 kuruştur. Onu 162 kuruşla Abdülcabbaroğlu Ali(13)'nin vergisi daha düşüktür. Cılvar Köyü'nde vergi ve temettutlar arasında orantısızlıklar görülmektedir.

3.2.13. Çadıröyük Köyü

3.2.13.1. Çadıröyük Köyü'nde Nüfus

Toplam 42 haneden¹⁶⁰ oluşan Çadıröyük Köyü'nün nüfusu tahmini 210 kişidir. Hane reislerinin 37'si geçimini tarım ve hayvancılıkla, 4 hane reisi farklı iş kollarıyla 1 hane reisi de şunun- bunun ianesiyle geçimini sağlamaktadır. Fakınoğlu Mehmet(28) ve Budakoğlu Mustafa(31) hizmetkârlık, Osmancıoğlu Ömer(30) kizirlik, Halil Kethüdaoğlu Abdullah(42) davar çobanlığı ve Çürükoğlu Osman(13) şunun-bunun ianesi ile hayatını idame ettirmektedir. Hizmetkârlık ve davar çobanlığı yapan şahısların toprak ve hayvanları yoktur. Sadece çalıştıkları iş kollarından aldıkları 150 kuruş temettuat ile geçinmektedirler. Kizirlik yapan Osmancıoğlu Ömer(30)'in temettuatı 112 kuruştur. Ancak bu şahsın 1 sağman ineği, 2 sağman keçisi, 3 oğlağı, 1 adet buzağısı ve 1 adette merkebi vardır.

Köyde müşterek malı olan hane reisi yoktur. Kardeş hane reisleri: Yahyaoğlu Hasan Kethüda(1) ve Hüseyin(40); İbrahimioğlu Hasan(2) ve Ali(25); Halil Kethüdaoğlu Ali(5) ve Abdullah(42); Çürükoğlu Muhammet(12) ve Osman(13); Osman Kethüdaoğlu Ayan(14) ve Süleyman(15); Suftaoğlu Mahmut(19) ve Ali(20); Osmancıoğlu Muhammet(26) ve Ömer(30); Cumaoğlu Ali(33), Veli(34) ve Hasan Ali(35); Hasan Alioğlu Hasan Ali(37), Osman(38) ve Süleyman(39)'dır. Toplam 20 hane reisi yani köyün %47,6'sı kardeşlerdir. Bunların dışındaki hanelerin akrabalık bağları bilinmemektedir sadece aynı babanın evletleri olmadıkları söylenebilir. Köyde en çok kullanılan isim 5'er adetle Hasan ve Ali'dir.

¹⁶⁰ MLVRD.TMT.d.13154, ss.2-13.

3.2.13.2. Çadıröyük Köyü'nde Tarım

Çadıröyük Köyü'nde mezru tarlası olmayan 5 hane vardır ve bunlar yukarıda anlatıldığı üzere başka işlerle meşguldür. Geriye kalan 37 hanenin mezru tarlası vardır.

Köyde toplam 535 dönüm mezru tarla vardır. Bunun hane başına ortalaması 12,7 dönümdür. 535 dönüm tarlanın 1260-61 yıllarında toplam geliri 32.795 kuruştur. Bu rakamın hane başına ortalaması 780,8 kuruştur. Köyde 1 dönüm gayrı mezru tarla vardır ve sahibi Kanlı Musaoğlu Musa(17)'dir. Köyde en fazla mezru araziye 25'er dönümle Şabanoğlu Satılmış(18), Suftaoğlu Mahmut(19), Suftaoğlu Ali(20) ve Cumaoğlu Veli(34) sahiptir. Ancak bu tarlaların gelirleri birbirinden farklıdır ki buda arazilerin verim derecesinden kaynaklanmaktadır. Örneğin 25 dönümde Şabanoğlu Satılmış 989 kuruş, Suftaoğlu Mahmut 1854 kuruş, Suftaoğlu Ali 1478 kuruş, Cumaoğlu Veli ise 194 kuruş gelir elde etmiştir. Köydeki diğer hane reislerinin en az 10 dönüm mezru tarlası bulunmaktadır.

Çadıröyük Köyü'nde toplam 90 dönümde penbe tarlası bulunmaktadır. Bunun hane başına ortalaması 2,1 dönümdür. 1260-61 yılları toplam geliri ise 6.031 kuruştur. Hane başına düşen ortalama miktar 143,5 kuruştur. 5'er dönümle en fazla penbe tarlasına sahip şahıslar Ahmet Kethüdaoğlu Ali(21), Osmanoğlu Mustafa(22), Cumaoğlu Veli(34), Hasan Alioğlu Ali(37) ve Hasan Alioğlu Osman(38)'dir. Ancak 2'şer dönümle en çok gelir elde edenler 324 kuruşla Çıtakoğlu Ömer(3) ve Suftaoğlu Ali(20)'dir. Köyde 7 hane hariç 35 hanenin en az 2'şer dönüm pamuk tarlası vardır.

Sonuç olarak köyün %88,09'u tarım ve hayvancılık ile uğraşmaktadır.

3.2.13.3. Çadıröyük Köyü'nde Hayvancılık

Çadıröyük Köyü'nde toplamda 691 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 5 sağman camus, 28 sağman inek, 37 sağman koyun, 184 sağman keçi, 5 kısır koyun, 37 kısır keçi, 27 kuzu, 146 oğlak, 16 buzağı, 21 dana, 5 balak, 15 kısır inek, 2 düğe, 4 tosun, 4 tay, 6 kısırak (3'ü döllü), 51 merkep (4'ü döllü), 23 koşu manda ve 75 koşu öküzdür.

Toplam 691 hayvanın 436 adedi küçükbaş, 255 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %63,9'u küçükbaş, %36,9'u büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 10,3 adet küçükbaş, 6,07 adette büyükbaş hayvan düşmektedir.

Köyde en fazla yetiştirilen hayvan 184 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı %26,6'dır. Hane başına ortalama 4,3 adet sağman keçi düşmektedir. Köyde en çok beslenen büyükbaş hayvan ise 75 adetle koşu öküzdür. Toplam sayıya oranı %10,8'dir ve hane başına ortalama 1,7 adet koşu öküz düşmektedir.

Köyde en fazla hayvana 53 adetle Osmanoğlu Mustafa(22) shiptir. Bu hayvanların 41'i küçükbaş 12'si büyükbaşdır. Toplam hayvan sayısının %7,6'sı bu şahsa aittir. Onu 37 adetle Suftaoğlu Ali(20) takip etmektedir. En az hayvana ise 1 merkep ve 1 koşu öküzü olan Osman Kethüdaoğlu Süleyman(15) sahiptir. Onu 3 adetle İbrahimioğlu Hasan(2) izlemektedir. Hiç hayvanı olmayan 4 hane reisi Fakınoğlu Mehmet(28), Budakoğlu Mustafa(31), Halil Kethüdaoğlu Abdullah(42) ve Çürükoğlu Osman(13)'dir. Bu köyde de diğer bir çok köyde olduğu gibi küçükbaş hayvancılık daha yaygındır.

3.2.13.4. Çadıröyük Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Çadıröyük Köyü'ndeki 42 hanenin toplam vergi-yi mahsusası 4.020 kuruştur. Kayıtlara da bu rakam geçmiştir. Köyün toplam temettuatı ise 24.855 kuruştur. Bu rakam ise kayıtlara 24.768 kuruş olarak geçmiştir. Temettuatlar toplanırken hata yapıldığı göz önünde bulundurularak değerlendirmeler sonradan bulunan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 4.020 kuruşun hane başı ortalaması 95,7 kuruştur. En fazla vergi veren şahıslar 140'ar kuruşla Çıtakoğlu Ömer(3), İdrisoğlu Hüseyin(4), Kara Memedoğlu Hasan(7), Musa Kethüdaoğlu Hüseyin(11), Çürükoğlu Muhammet(12), Osman Kethüdaoğlu Ayan(14), Boz Ömeroğlu Boz Mehmet(16), Suftaoğlu Mahmut(19), Suftaoğlu Ali(20), Osmanoğlu Mustafa(22), Kürd Hasanoğlu Ali(23), Kıroğlu Osman(24) , Busluoğlu Hasan(29) ve Cumaoğlu Veli(34)'dir. En az vergi verenler ise 40'ar kuruşla İbrahimioğlu Hasan(2), İbrahimioğlu Ali(25), Fakınoğlu Mehmet(28), Budakoğlu Mustafa(31), Gökoğlanoğlu Mustafa(32) ve Halil Kethüdaoğlu Abdullah(42)'tir. Geriye kalan 9 hane 80 kuruş, 2 hane 50 kuruş vergi ödemektedir. Vergi vermeyen tek hane reisi kizirlik yapan Osmancioğlu Ömer(30)'dir. Şunun-bunun ianesiyle geçinen Çürükoğlu Osman(13)'dan bile 50 kuruş vergi alınmıştır.

Köyün toplam temettuatı olan 24.855kuruş 42 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 591,7 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 1.325

kuruşla Cumaoğlu Veli (34)'dir. Onu 1.192 kuruşla Suftaoğlu Mahmut(19) takip eder. Bu hane reisleri en çok vergi ödeyenler arasındadır. En az temettuata ise 112 kuruşla Osmancıoğlu Ömer(30) sahiptir. Köyde sadece Çürükoğlu Osman(13)'nin temettuatı yoktur. Köyde vergi dağılımının orantılı olduğu söylenemez.

3.2.14. Çukurlu Köyü

3.2.14.1. Çukurlu Köyü'de Nüfus

Çukurlu Köyü'nde 23 hane¹⁶¹ kayıtlıdır. Köyün tahmini nüfusu 115 kişidir ve nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinden 13'ü geçimini tarım ve hayvancılıktan, diğer 10 hane başka işlerle geçimini sağlamaktadır. Uzun Mehmetoğlu Cuma(4), Arap Hasanoğlu Musa(7), Hacıoğlu Hasan(6) ve Mehmetoğlu İbrahim(18) hizmetkârlık ile; Abdullahoğlu Kadir(14), Bektaşoğlu Mahmut(15), Çuhaoğlu Halil(19), Ellebaşoğlu Ali(20) ve Ayaşkarioğlu Ali(22) demircilikle; Nazıroğlu Satılmış(21) ise çabanlıkla geçimini sağlamaktadır.

Köyde müşterek malı olan bir hane reisi vardır. Kara Yusufoğlu Yusuf(16) 1 adet döllü kırsağı ismi belli olmayan bir kişi ile ortaklaşa kullanmaktadır. Bu hane dışında müşterek mal kullanan hane reisine rastlanmamıştır.

Köyde sadece Bektaşoğlu Yusuf(8) ve Mahmut(15) kardeş hanelerdir. Diğer hanelerin akrabalık bağları bilinmemektedir. Köyde en yaygın kullanılan isim 4 adetle Ali'dir.

3.2.14.2. Çukurlu Köyü'de Tarım

Çukurlu Köyü'nde mezru tarlası olmayan 12 hanenin 10'u yukarıda anlatıldığı üzere başka işlerle meşguldür. Deriye kalan 2 haneden Bektaşoğlu Yusuf(8)'un 1 dönüm bağı, 1 sağman inek, 4 sağman koyun, 12 sağman keçi ve 1 merkebi vardır. Diğer hane reisi Karakoçoğlu Ali(13)'nin ise 1 sağman inek, 10 sağman koyun ve 10 sağman keçisi vardır.

Köyde 77 dönüm mezru, 4 dönüm gayri mezru (Bu gayri mezru arazinin sahibi Sarı Satılmışoğlu İskender(7)'dir) olmak üzere toplamda 81 dönüm tarla vardır. Mezru arazilerden 1260-61 yılları toplamda 6.054 kuruş gelir elde edilmiştir. Bu

¹⁶¹ ML.VRD.TMT.d.13157, ss.2-7.

arazilerden hane başına 263,2 kuruş gelir, 3,3 dönümde mezru tarla düşmektedir. Köyde en fazla mezru tarlaya 11 dönümle Veledoğlu Memiş(11) sahiptir. Onu 10'ar dönümle Molla Yusufoğlu Hüseyin Kethüda(1), Köse Alioğlu Ali(3) ve Azizoğlu Molla İbrahim(10) takip etmektedir. En az mezru arazi 5'er dönümle Bayramoğlu Abdulkadir(12) ve Emir Yusufoğlu Yusuf(23)'a aittir.

Çukurlu Köyü'nde 10 dönümde bağ bulunmaktadır. 3 hane reisinin de bağı olmamasına rağmen bağ geliri vardır. Muhtemelen kiralarak işledikleri bağlardan elde ettikleri kazaçlardır. Bu kişiler Göçüroğlu İbiş(2), Kul Ahmetoğlu Nabi(17) ve Çuhaoğlu Halil(19)'dir. Köydeki bağ geliri toplam 1.364 kuruştur. Hane başına ortalama 59,3 kuruş bağ geliri, 0,4 dönümde bağ düşmektedir.4 dönümle en fazla bağa Veledoğlu Memiş(11) sahiptir.

Sonuç olarak köyün %56,5'i tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

3.2.14.3. Çukurlu Köyü'de Hayvancılık

Çukurlu Köyü'nde toplamda 239 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 18 sağman inek, 55 sağman koyun, 105 sağman keçi,5 kısır koyun, 4 kısır keçi, 6 dömlü deve, 8 dömlü kısırak, 15 dömlü merkep ve 23 koşu öküzdür.

Toplam 239 hayvanın 169'u adedi küçükbaş, 70 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %70,7'si küçükbaş, %29,2'si büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 7,3 adet küçükbaş, 3,04 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en fazla yetiştirilen hayvan 105 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı %43,9'dur. Hane başına ortalama 4,5 adet sağman keçi düşmektedir.

Köyde 6 adette dömlü deve bulunmaktadır ve bu hayvanlardan 1200 kuruş gelir elde edilmiştir. Köse Alioğlu Ali(3) ve Veledoğlu Memiş(11)'in 2'şer adet, Molla Yusufoğlu Hüseyin Kethüda(1) ve Azizoğlu Molla İbrahim(10)'in 1'er adet devesi vardır.

Çukurlu Köyü'nde en çok hayvan 55 adetle Veledoğlu Memiş(11)'e aittir. Bu hayvanların 44'ü küçükbaş 11'i adedi büyükbaşdır. Toplam hayvan sayısının %23,01'i bu şahsa aittir. Onu 25 adetle Köse Alioğlu Ali(3) takip etmektedir. En az hayvana 1 adet merkeple sahip şahıs hizmetkârlık yapan Mehmetoğlu İbrahim(18)'dir. Köyde hiç hayvanı olmayanlar Uzun Mehmetoğlu Cuma(4), Arap Hasanoğlu Musa(5) ve Hacıoğlu Hasan(6)'dır.

3.2.14.4. Çukurlu Köyü'nün Vergi-yi Mahsusası ve Temettuat Oranları

Çukurlu Köyü'nde yaşayan 23 hanenin toplam vergi-yi mahsusası 1.802 kuruş, deftere kaydedilen miktarsa 1.302 kuruştur. Temettuat toplamları olan 7.947 kuruş, defter kayıtlarında 7.952 kuruştur. Ancak değerlendirmeler toplamlarda hata yapıldığı göz önünde bulundurularak kayıtlardaki rakamlar üzerinden değil, sonradan yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 1.802 kuruşun hane başı ortalaması 78,3 kuruştur. En fazla vergi veren şahıslar 152'şer kuruşla Göçüroğlu İbiş(2), Köse Alioğlu Ali(3) ve Veledoğlu Memiş(11) 'tir. Onları 122'şer kuruşla Bektaşoğlu Yusuf(8) ve Azizoğlu Molla İbrahim(10) izlemektedir. Ancak yıllık geliri 125 kuruş olan Bektaşoğlu Yusuf'tan neden 122 kuruş vergi alındığı bilinmemektedir. En az vergiyi 30 kuruşla Emir Yusufoğlu Yusuf(23) ödemektedir. Köyün muhtarı olan Molla Yusufoğlu Hüseyin Kethüda(1) ve hizmetkârlık yapan Mehmetoğlu İbrahim(18)'den vergi alınmamıştır.

Köyün toplam temettuatı olan 7.947 kuruş 13 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 345,5 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 1.402 kuruşla Veledoğlu Memiş (11)'dir. Onu 1.164 kuruşla Köse Alioğlu Ali(3) takip eder. Bunlar en yüksek vergiyi ödeyen şahıslardan ikisidir. En az temettuata ise 58 kuruşla Sarı Satılmışoğlu İskender(7) sahiptir. Vergisi en düşük olması gerekirken 37 kuruştur. Onu 72 kuruşla Karakoçoğlu Ali(13) izlemektedir. Çukurlu Köyü'nde de vergi ve temettutlar arasında orantısızlıklar görülmektedir.

3.2.15. Derbend Köyü

3.2.15.1. Derbend Köyü'nde Nüfus

Derbent Köyü'nde 29 hane¹⁶² kayıtlıdır ve köyün tahmini nüfusu 145 kişidir. Nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinden 3'ü hariç 26'sı geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır. Muallim Hasan (3) muallim ve imamlıkla, Bozkulakoğlu Osman(26) çobanlıkla ve Topal Musaoğlu Hüseyin(29) ırgatlıkla meşguldür. Ayrıca köyde mezru arazisi olmayan 3 hane reisi de bu kişilerdir.

¹⁶² ML.VRD.TMT.d.13172, ss.2-9.

Köyde müşterek malı olan bir hane reisi yoktur. Kardeş haneler ise Ebinecioğlu Osman Kethüda(6) ile Ömer(7), Ela Kiziroğlu Süleyman(10) ile Abdullah(11) ve Çaprazoğlu Veli(11) ile Hasan(14)'dır. Bu 6 hane dışındaki şahısların akrabalık bağları bilinmemektedir. Köyde en çok kullanılan isim 4 adetle Ömer'dir.

3.2.15.2. Derbend Köyü'nde Tarım

Derbend Köyü'nde 26 hanenin mezru tarlası vardır. Köyde toplam 139 dönüm mezru tarla, 86 dönüm gayri mezru tarla 1 dönüm bağ ve 1 tane de asiyap vardır. Bunların dışında köyde 2 hane reisinin bağı yoktur ancak bağ geliri vardır. Muhtemelen kiralayarak bu geliri elde etmişlerdir. Bunlar Ömer Kethüda(1) ve Göyük Ömeroğlu Molla Halil(25)'dir.

Toplam 226 dönüm araziden 7.809 kuruş gelir elde edilmiştir. Bu gelirin 7.404 kuruşu mezru tarladan, 405 kuruşu ise bağlardan kazanılmıştır. Hane başına ortalama 4,7 dönüm mezru tarla, 2,9 gayri mezru tarla, 0.03 dönüm de bağ düşmektedir. Gelir ortalaması ise mezru tarladan 255,3 kuruş, bağdan dönümlerden ise 13,9 kuruştur. Köydeki 1 adet asiyaba Dürüoğlu Ebubekir(9) sahiptir ve bu asiyaptan 1260-61 yıllarında toplam 432 kuruş kazanç elde etmiştir.

Köyde 16 dönümle (8'i mezru, 8'i gayri mezru) en fazla araziye Çoban Musaoğlu İbrahim(22) sahiptir. Onu 14 dönümle (7'si mezru, 7'si gayri mezru) Çaprazoğlu Veli(11) takip etmektedir. En az araziye 5 dönümle sahip hane reisi Ela Kiziroğlu Süleyman(10)'dır. Derbend Köyü'ndeki ahalinin %89,6'sı tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

3.2.15.3. Derbend Köyü'nde Hayvancılık

Derbend Köyü'nde toplamda 545 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 5 sağman camus, 36 sağman inek, 64 sağman koyun, 202 sağman keçi, 3 kısır koyun, 4 kısır keçi, 25 toklu, 3 kuzu, 87 oğlak, 10 buzağı, 8 dana, 4 düğe, 8 kısır inek, 9 kısırak, 19 merkep, 6 koşu manda ve 52 koşu öküzdür.

Toplam 545 hayvanın 388'i adedi küçükbaş, 157 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %71,1'i küçükbaş, %28,8'i büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 13,3 adet küçükbaş, 5,4 adette büyükbaş hayvan

düşmektedir. Köyde en fazla yetiştirilen hayvan 202 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı %37,06'dır. Hane başına ortalama 6,9 adet sağman keçi düşmektedir.

Derbend Köyü'nde en çok hayvan 47 adetle Kör Alioğlu Osman Kethüda(4)'ya aittir. Toplam hayvan sayısının %8,6'sı bu şahsındır. Onu 46 adetle Büyükoğlu Hüseyin(8) takip etmektedir. En az hayvana 3'er adetle sahip olan şahıslar ise Yakazoğlu Ali(23) ve ırgatlık yapan Topaloğlu Ali(27)'dir. Köyde hayvanı olmayan hane reisi yoktur ve küçükbaş hayvancılık daha yaygın olarak yapılmaktadır.

3.2.15.4. Derbend Köyü'nün Vergi-yi Mahsusası ve Temettuat Oranları

Derbend Köyü'ndeki 29 hanenin toplam vergi-yi mahsusası 2.314 kuruştur. Kayıtlara da bu rakam geçmiştir. Köyün toplam temettuatı ise 5.801 kuruştur. Bu rakam ise kayıtlara 5.861 kuruş olarak geçmiştir. Temettuatlar toplanırken hata yapıldığı göz önünde bulundurularak değerlendirmeler sonradan bulunan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 2.914 kuruşun hane başı ortalaması 100,4 kuruştur. En fazla vergi veren şahıslar 190 kuruşla Büyükoğlu Hüseyin(8)'dir. Fakat bu şahıs 353 kuruş temettuata sahiptir. Ondan daha yüksek kazancı olanlardan daha düşük vergi alınmıştır. Bunun neden kaynaklandığı bilinmemektedir. 2. sırada yüksek vergi ödeyenler 180'er kuruşla Aşıkoğlu Hasan(20), Çaprazoğlu Veli(11) ve Aşık Osmanoğlu Hüseyin(5)'dir. Dikkat çeken bir diğer nokta da Aşık Osmanoğlu Hüseyin'in vergisi temettuatından daha yüksektir. En az vergi veren şahıs ise 30'ar kuruşla Molla İbiş(2) ve Ömer Kethüda(1)'dir. Molla İbiş'in vergisi belli ki muhtarlığından dolayı düşüktür lakin Ömer Kethüda'nın 468 kuruşla en yüksek kazançla sahip olmasına rağmen neden en az vergiyi ödeyenler arasında olduğu bilinmemektedir. Köyde imamlık ve muallimlik yapan Muallim Hasan(3)'dan hiç vergi alınmamıştır.

Köyün toplam temettuatı olan 5.801 kuruş 29 haneye bölüldüğünde hane başına ortalama 200,03 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 468 kuruşla Ömer Kethüda(1)'dir. Onu 435'er kuruşla Kör Alioğlu Osman Kethüda(4) ve Çaprazoğlu Veli(11) takip eder. En az temettuata ise 16 Muallim Hasan(3) sahiptir. Onu da 45 kuruşla Ela Kiziroğlu Süleyman(10) izlemektedir. Bu şahsın vergisinde kazancının neredeyse 2 katı olan 80 kuruştur.

Derbend Köyü'nde vergi oranları yüksek olmakla birlikte birçok hane reisinin vergisi kazancından daha yüksektir. Bu köyde vergi ve temettütler arasında dengesizlikler oldukça fazladır.

3.2.16. Derekişla Köyü

3.2.16.1. Derekişla Köyü'nde Nüfus

21 hanenin¹⁶³ kayıtlı olduğu Derekişla Köyü'nde tahmini nüfus 105 kişidir. Nüfusun tamamı müslümandır. 17 hane tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlarken Dokkuşoğlu Ali(19) ve Kuvasınoğulluğu Ali(21) hizmetkârlıkla, Süleyman Kethüdaoğlu Tacir Kara İbiş(17) tacirlikle, Saraçoğlu Abdurrahman(9)' da şunun-bunun ianesiyle geçinmektedir. Ataş İmamoğlu Osman Efendi(1)'ye imam, Kel Ömeroğlu Ali Kethüda(2)'ya muhtarı evvel, Hasan Kethüda(3)'ya muhtarı sani notu düşülmüştür.¹⁶⁴

Köyde müşterek mal kullanan 1 hane reisi vardır. Bu şahıs Hasan Kethüda(3)'dür ve 1 adet döllü kırsağı Sungurlu'dan Bekiroğlu Halil ile ortaklaşa kullanmaktadır. Onun dışında ortaklaşa mal kullanan şahsa rastlanmamıştır.

Köyde kardeş haneler; Koçoğlu Ömer(8) ile Osman(10), Süleyman Kethüdaoğlu Tacir Kara İbiş(17) ile Ahmet(18) ve Ataş İmamoğlu Osman Efendi(1) ile Ömer Efendi(20)'dir. Bu hanelerin dışındaki şahısların akrabalık bağları bilinmemektedir ancak 15 numaralı haneye kayıtlı Ömer Kethüda Karındaşoğlu Halil'in Yaya Haliloğlu Ömer Kethüda(4)'nin yeğeni olduğu görülmektedir. Köyde en yaygın kullanılan isim 4'er adetle Ali ve Ömer'dir.

¹⁶³ ML.VRD.TMT.d.13167, ss.2-9.

¹⁶⁴ Mahalle muhtarlık teşkilatında veya köylerde birinci ve ikinci muhtar (evvel ve sani) ve imamın ortak çalıştığı anlaşılmaktadır. Başlangıçta mahalleden veya köyden sorumlu olan tek bir imam varken geçiş döneminde imam ile birlikte iki muhtar görevlendirilmiştir. Sonra iki muhtarın yanında imam yardımcı konuma gerilemiştir. (Hüseyin Bal, H.Hüseyin Aygül, Meryem Tuna Uysal, Nuran Oğuz, *Muhtarların Sosyal-Ekonomik Özellikleri Ve Mahalle - Kentsel Sorunlara Yaklaşımları (Isparta Örneği)*, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Y.2012, C.17, S.2, s.17-40.)

3.2.16.2. Derekişla Köyü'nde Tarım

Derekişla Köyü'nün temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Diğer defterlerden farklı olarak 9 hanenin başına ziraatçi notu düşülmüştür. Yukarıda bahsi geçen başka işlerle meşgul 4 hane reisiyle birlikte mezru tarlası olmayan şahıs Çulha Hasan(16)'dır. Ancak bu şahsın 1 dönüm bağı ve bu araziden elde ettiği 162 kuruş geliri bulunmaktadır.

Köyde 331 dönüm mezru tarla, 33 dönüm penbe tarlası ve 26 dönümde bağ vardır.1260-61 yıllarında toplamda mezru tarlalardan 18.400 kuruş, penbe tarlasından6.182 kuruş, bağ dönümden 2.975 kuruş olmak üzere yekünde 27.557 kuruş gelir elde edilmiştir. Hane başına ortalama 15,7 dönüm mezru tarla, 1,5 dönüm penbe tarlası ve 1,2 dönüm bağ düşmektedir. Bu arazilerden elde edilen gelir ortalaması ise mezru tarladan 876,1 kuruş, penbe tarlasından 294,3 kuruş, bağ dönümden de 141,6 kuruştur.

Köyde en fazla araziye 35 dönüm (30'u mezru, 3'ü penbe ve 2'si bağ) arazi ile Boğaroğlu Vahab Kethüda(5)'dir. Onu 34 dönümle Koçoğlu Ömer(8) takip etmektedir. En az araziye ise 12 dönümle Süleyman Kethüda(18) sahiptir.

Derekişla Köyü penbe tarlalarının en verimli olduğu köylerden birisidir. Örneğin Boğaroğlu Vahab Kethüda(5) 3 dönüm penbe tarlasından 1260-61 yıllarında toplamda 1.215 kuruş gelir elde etmiştir. Ayrıca köyde hizmetkârlık yapan 2 hane reisi ve tacirlik yapan hane reisi haricinde bütün hane reislerinin en az 1'er dönüm bağı vardır.3 dönüm bağla en fazla bağ arazisi Ahmetoğlu Uzun Ali(12)'ye aittir. Bu köyün %80,9'u tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

3.2.16.3. Derekişla Köyü'nde Hayvancılık

Derekişla Köyü'nde toplam 438 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 15 sağman inek, 31 sağman koyun, 104 sağman keçi, 9 kısır koyun, 42 kısır keçi, 30 kuzu, 97 oğlak, 1 toklu, 7 buzağı, 4 dana, 1 balak, 8 kısır inek, 3 tosun, 2 tay, 10 kısırak (8'i döllu), 18 merkep (8'i döllu), 10 koşu manda ve 46 koşu öküzdür.

Toplam 545 hayvanın 314 adedi küçükbaş, 124 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %71,6'sı küçükbaş, %28,3'ü büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 14,9 adet küçükbaş, 5,9 adette büyükbaş hayvan düşmektedir.

Köyde en fazla yetiştirilen hayvan 104 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı %23,7'dir. Hane başına ortalama 4,9 adet sağman keçi düşmektedir.

Derekışla Köyü'nde en çok hayvan 50 adetle Yaya Haliloğlu Ömer Kethüda(4)'ya aittir. Toplam hayvan sayısının %11,4'ü bu şahsa aittir. Onu 42 adetle Hasan Kethüda(3) takip etmektedir. En az hayvana 11 adetle sahip olan şahıs ise Ömer Kethüda Karındaşoğlu Halil(15)'dir. Onu 12'şer adetle Saraç Mustafa(7) ve Çulha Hasan(16) izlemektedir. Köyde hayvanı olmayan 3 hane reisi vardır. Bunlar; şunun-bunun ianesiyle geçinen Saraç Osmanoğlu Abdurrahman(9), hizmetkârlık yapan Dokkuşoğlu Ali(19) ve Kuvasın Oğulluğu Ali(21)'dir.

3.2.16.4. Derekışla Köyü'nün Vergi-yi Mahsusası ve Temettuat Oranları

Derekışla Köyü'nde yaşayan 21 hanenin toplam vergi-yi mahsusası 1.741 kuruş, deftere kaydedilen miktarsa 1.731 kuruştur. Temettuat toplamları olan 17.014 kuruş, defter kayıtlarında 17.521 kuruştur. Ancak değerlendirmeler toplamlarda hata yapıldığı göz önünde bulundurularak kayıtlardaki rakamlar üzerinden değil, sonradan yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 1.741 kuruşun hane başı ortalaması 82,9 kuruştur. En fazla vergi veren şahıslar 105'er kuruşla Kel Ömeroğlu Ali Kethüda(2), Hasan Kethüda(3), Yaya Haliloğlu Ömer Kethüda(4), Boğaroğlu Vahab Kethüda(5), Sarı Hasanoğlu İbrahim(6), Koçoğlu Ömer(8), Koçoğlu Osman(10), Dervişinoğlu Kara Osman(11),Ahmetoğlu Uzun Ali(12) ve Mani Ömer(13)'dir. En az vergiyi 20 kuruşla Dokkuşoğlu Ali(19) ödemektedir. Onu da 25 kuruşla Saraç Osmanoğlu Abdurrahman(9) takip etmektedir. Fakat bu şahsın toplam kazancı zaten 27 kuruştur ve şunun-bunun ianesiyle geçinmektedir. Köyde hizmetkârlık yapan Kuvasın Oğulluğu Ali(21)'den vergi alınmamıştır. Zaten bu şahsın yıllık kazancı da yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 17.014 kuruş 21 haneye bölüldüğünde hane başına ortalama 810,1 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 1.871 kuruşla muhtar-ı sani Hasan Kethüda (3)'dür. Onu 1.797 kuruşla Boğaroğlu Vahab Kethüda(5) takip eder. Bunlar en yüksek vergiyi ödeyen şahıslardan ikisidir. En az temettuata ise 27 kuruşla Saraç Osmanoğlu Abdurrahman(9) sahiptir. Onu 119 kuruşla Çulha Hasan(16) izlemektedir. Bu şahsın vergisi ise 95 kuruştur. Derekışla Köyü'nde de vergi ve temettuatlar arasında orantısızlıklar görülmektedir.

3.2.17. Derzili Köyü

3.2.17.1 Derzili Köyü'nde Nüfus

Derzili Köyü'nde toplam 8 hane¹⁶⁵ bulunmaktadır. Köyün tahmini nüfus 40 kişidir ve nüfusun tamamı müslümandır. 6 hane reisi tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlarken geriye kalan 2 hane reisinden Karacelleninoğlu Mustafa(7) hizmetkârlık ile Sadıkoğlu Molla Hasan(8)'da imamlıkla meşguldür.

Köyde müşterek mal kullanan şahıs yoktur. Kardeş hanelere de raslanmamıştır. En çok kullanılan isim 2 adetla Halil'dir.

3.2.17.2. Derzili Köyü'nde Tarım

Derzili Köyü'nde yukarıda bahsedilen 2 hane resi hariç 6 hanenin mezru tarlası bulunmaktadır. Köyde toplamda 115 dönüm mezru tarla vardır ki bunun hane başına ortalaması yaklaşık 14,3 dönümdür. Ayrıca 12 dönüm penbe tarlası ve 2 dönüm bağ ile köyde toplam 129 dönüm arazi bulunmaktadır. Köyde en fazla araziye sahip hane reisleri 33 dönümle (30'u mezru, 2'si penbe, 1'i bağ) Köse Haliloğlu Halil(2)'dir. Onu 32 dönümle (30'u mezru, 2'si penbe) Deli Bekiroğlu Deli Halil(1) takip etmektedir. Yalancı Hafidi Emin(3)'in 28 dönüm (25'i mezru,2'si penbe, 1'i bağ), geriye kalan Matuoğlu Ahmet(4), Deli Haliloğlu Ömer(5) ve Kara Haliloğlu Mehmet(6)'in 12'şer dönüm (10'u mezru, 2'si penbe) arazileri bulunmaktadır.

Toplam 129 dönüm araziden elde edilen gelir 8.471 kuruştur. Bunun 7.166 kuruşu mezru arazilerden, 1,053 kuruşu penbe tarlasından, 252 kuruşta bağlardan sağlanan gelirdir. Bunların hane başına ortalamasına bakılırsa her haneye 895,75 kuruş mezru tarlalardan, 131,6 kuruş penbe tarlasından ve 31,5 kuruşta bağlardan gelir düşmektedir. Ayrıca Deli Haliloğlu Ömer(5)'in bağı yoktur ama 25 kuruş bağ geliri vardır. Muhtemelen bağ kiralayarak elde ettiği bir gelirdir. Köyün %75'i tarım ve hayvancılık ile uğraşmaktadır.

---

¹⁶⁵ ML.VRD.TMT.d.13136, ss.2-5.

3.2.17.3. Derzili Köyü'nde Hayvancılık

Derzili Köyü'nde toplam 182 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 2 sağman camus, 17 sağman inek, 72 sağman koyun, 10 sağman keçi, 10 kısır koyun, 13 kuzu, 7 oğlak, 11 buzağı, 5 kısır inek, 1 dana, 3 balak, 1 tosun, 2 kısır camus, 1 tay, 6 kısarak (3'i döllu), 5 merkep, 6 koşu camus ve 10 koşu öküzdür.

Toplam 182 hayvanın 122 adedi küçükbaş, 60 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının % 67,03'ü küçükbaş, %32,9'u büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 15,25 adet küçükbaş, 7,5 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en fazla yetiştirilen hayvan 72 adetle sağman koyundur. Toplam sayıya oranı %39,5'tir. Hane başına ortalama 9 adet sağman koyun düşmektedir.

Derzili Köyü'nde en çok hayvan 95 adetle Köse Haliloğlu Halil(2)'e aittir. Toplam hayvan sayısının %52,1'i bu şahsındır. Onu 34 adetle Deli Bekiroğlu Halil(1) takip etmektedir. En az hayvana 5'er adetle sahip olan şahıslar ise Karacelleninoğlu Mustafa(7) ve Sadıkoğlu Molla Hasan(8)'dir. Köyde hayvanı olmayan hane reisi yoktur.

3.2.17.4. Derzili Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Derzili Köyü'ndeki 8 hanenin toplam vergi-yi mahsusası 880 kuruştur. Kayıtlara da bu rakam geçmiştir. Köyün toplam temettuatı ise 5.790 kuruştur. Bu rakam ise kayıtlara 2 kuruş farkla 5.792 kuruş olarak geçmiştir. Temettuatlar toplanırken hata yapıldığı göz önünde bulundurularak değerlendirmeler sonradan bulunan toplamalar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 880 kuruşun hane başı ortalaması 110 kuruştur. En fazla vergi veren şahıslar 130'ar kuruşla Deli Bekiroğlu Deli Halil(1), Köse Haliloğlu Halil(2), Yalancıoğlu Hafidi Emin(3) ve Matuoğlu Ahmet(4)'tir. En az vergiyi 70'er kuruşla Karacelleninoğlu Mustafa(7) ve Sadıkoğlu Molla Hasan(8) ödemektedir. Geriye kalan 2 hane reisi Deli Haliloğlu Ömer(5) ve Kara Haliloğlu Mehmet(6) ise 110'ar kuruş vergi ödemektedir. Köyde vergi ödemeyen hane reisi yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 5.790 kuruş 8 haneye bölüldüğünde hane başına ortalama 723,75 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 2.009 kuruşla Köse Haliloğlu Halil(2)'dir. Onu 942 kuruşla Yalancıoğlu Hafidi

Emin(3) takip eder. Bunlar en yüksek vergiyi ödeyen şahıslardan ikisidir. En az temettuata ise 166'şar kuruşla Karacelleninoğlu Mustafa(7) ve Sadıkoğlu Molla Hasan(8) sahiptir. Derzili Köyü'nde temettuatlar azaldıkça vergilerinde azaldığı görülmektedir kısaca bu köyde vergi oranları daha dengelidir.

3.2.18. Dikli Köyü

Dikli Köyü'ne ait defterin sayfaları eksiktir ve tam olarak kaç haneden oluşan bi köy olduğu bilinmemektedir. Defter kaydında sadece 3 hane, toplam vergi ve temettuat rakamları yer almaktadır.¹⁶⁶ Defterin başında ahali-i islam yazdığı için köyün müslüman olduğu söylenebilir. Köyün ilk 3 hanesine ait bilgiler şöyledir:

1 numaralı hane reisi Yakuboğlu Selim'dir. 20 dönüm mezru tarlası, 2 dönüm penbe tarlası ve 1 dönümde bağı vardır. Bu arazilerden toplam geliri 1.454 kuruştur. 34 adette hayvana sahip olan bu şahsın temettuatı 912 kuruş vergisi ise 125 kuruştur.

2 numaralı hane reisi Battaloğlu Osman'dır.19 dönüm mezru tarlası, 2 dönüm penbe tarlası ve 2 dönümde bağı vardır. Bu arazilerden toplam 1.124 kuruş gelir elde etmiştir. 24 adet hayvana sahip olan bu şahsın temettuatı 643 kuruş, vergisi ise 87 kuruştur.

3 numaralı hane reisi Emiroğlu Emin'dir. 20 dönüm mezru tarlası, 2 dönüm penbe tarlası ve 1 dönümde bağa sahiptir. Bu arazilerden toplam geliri 1.685 kuruştur. 109 adet hayvanı olan bu hane reisi 20 adet sağman keçiyi Sungurlu Kasabasının'dan Gök Mustafa ile ortaklaşa kullanmaktadır. Emiroğlu Emin'in temettuatı 1.072 kuruş, vergisi ise 125 kuruştur.

Defterin 3. sayfasında köyün toplam temettuatı 11.598 kuruş ve vergi-yi nahsusası 1.560 kuruş yazılıdır. Başka bir bilgiye ulaşamamıştır.

---

¹⁶⁶ ML.VRD.TMT.d.13161, ss.2-3.

3.2.19. Durgutlu Köyü

3.2.19.1. Durgutlu Köyü'nde Nüfus

Durgutlu Köyü'nde 24 hane¹⁶⁷ kayıtlıdır. Köyün toplam nüfusu tahmini 120 kişidir. Köyün tamamı müslümandır ve 24 hanenin tamamı tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

Köyde müşterek mal kullananlar şöyledir: Bayezidoğlu Ömer(18) 1 camus düğesini müşteriki belli olmayan bir şahısla, Bayezidoğlu Yeni Mustafa(19) 1 adet sağman camusu Sungurlu'dan Hacıoğlu Sami ile, Kel Mehmetoğlu Memiş(20) 1 kısır camusu ismi belli olmayan bir şahısla ve Beyazoğlu İbrahim(16) 1 adet sağman camusu İskilibli Mehmet Ağa ile ortaklaşa kullanmaktadır.

Durgutlu Köyü'nde kerdeş hane reisleri: Eyüboğlu Osman(3) ile Mollla Salih(8); Nuhoğlu Halil(5) ve Ali(6); Bayezidoğlu Mehmet(7), Mustafa(9)ve Ali(17); Ömer(18) ve Yeni Mustafa(19); Molla Osmanoğlu Mehmet(12) ile Hüseyin(12); Cerrahoğlu Hüseyin(22) ve Muhammet(23)'tir. Köydeki kerdeş hanelerin oranı %54,1'dir. Köyde en yaygın kullanılan isim 5 adetle Mustafa'dır.

3.2.19.2. Durgutlu Köyü'nde Tarım

Durgutlu Köyü'nde kayıtlı olan 24 hanenin tamamının mezru tarlası vardır. Yine 21 hanenin penbe tarlası, 19 hanenin bağı ya da bağdan elde ettiği geliri mevcuttur. Köydeki bütün arazilerin toplamı 353 dönümdür. Bunun 305 dönümü mezru, 38 dönümü penbe tarlası, 10 dönümü de bağdır. Köyde hane başına ortalama 12,7 dönüm mezru tarla, 1,5 dönüm pamuk tarlası, 0,4 dönümde bağ düşmektedir. 1260-61 yıllarında toplam kazançlar ise mezru tarlada 13.137 kuruş, penbe tarlasından 1.646 kuruş, bağ dönümde ise 794 kuruştur. Bu rakamların hane başına ortalaması mezru tarla da 547, 3 kuruş, penbe tarlasından 68,5 kuruş, bağ dönümden ise 33,08 kuruştur. Köydeki bütün arazilerden elde edilen kazanç ise toplamda 15.577 kuruştur.

Köyde en fazla mezru araziye 30'ar dönümle Molla Ahmetoğlu Mustafa(1) ve İslamoğlu Ömer Kethüda(4)'ya aittir. Molla Ahmetoğlu Mustafa'nın aynı zamanda 3 dönüm penbe tarlası, bağı olmamasına rağmen 33 kuruşta bağ geliri bulunmaktadır. İslamoğlu Ömer Kethüda'nın da 2 dönüm penbe tarlası, 3 dönümde bağı vardır.

¹⁶⁷ ML.VRD.TMT.d.13158, ss.2-10.

Onları 20'şer dönüm mezru araziyle Eyüboğlu Osman(3), Bayezidoğlu Mehmet(7) ve Bayezidoğlu Mustafa(9)'dır. En az mezru tarlaya 7'şer dönümle Bayezidoğlu Ömer(18) ve Cerrahoğlu Hüseyin(22) sahiptir. Bunların 2'şer dönüm penbe tarlası, bağı olmamakla birlikte 25 kuruş bağ geliri mevcuttur.

Köyde 10 dönüm bağın dışında bağı olmadığı halde (muhtemelen kiralarak) bağ geliri elde eden hane reisleri; Molla Ahmetoğlu Mustafa(1), Eyüboğlu Molla Salih(8), Bayezidoğlu Mustafa(9), Hacı Osmanoğlu Mustafa(15), Bayezidoğlu Ali(17), Bayezidoğlu Ömer(18), Bayezidoğlu Yeni Mustafa(19), Kel Mehmetoğlu Memiş(20), Ömeroğlu Mustafa(21), Cerrahoğlu Hüseyin(22) ve Cerrahoğlu Muhammet(23)'tir. Bu kiralık bağların nereden kiralandığı bilinmemekte ancak en düşük 23 kuruş, en yüksek 33 kuruş ve genel itibariyle 25 kuruş kazanç sağladığı görülmektedir.

3.2.19.3. Durgutlu Köyü'nde Hayvancılık

Durgutlu Köyü'nde toplam 504 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 15 sağman camus, 31 sağman inek, 90 sağman koyun, 43 sağman keçi, 19 kısır koyun, 10 kısır keçi, 13 ? (ne olduğu belli olmayan ama 2600 kuruş gelir sağlayan şey), 8 deve (7'si döllü), 83 kuzu, 31 oğlak, 26 buzağı, 18 dana, 10 balak, 11 kısır inek, 1 tosun, 1 düğe, 1 tay, 12 kısırak (8'i döllü), 13 merkep, 2 esb, 10 koşu camus ve 56 koşu öküzdür.

Toplam 504 hayvanın 276'sı adedi küçükbaş, 228 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %54,7'si küçükbaş, %45,2'si büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 11,5 adet küçükbaş, 9,5 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en fazla yetiştirilen hayvan 90 adetle sağman koyundur. Toplam sayıya oranı %17,8'dir. Hane başına ortalama 3,75 adet sağman koyun düşmektedir.

Durgutlu Köyü'nde en çok hayvan 185 adetle Molla Ahmetoğlu Mustafa(1)'ya aittir. Toplam hayvan sayısının %36,7'si bu şahsa aittir. Onu 64 adetle İslamoğlu Ömer Kethüda(4) takip etmektedir. En az hayvana 3 adetle sahip olan şahıs ise Saraçoğlu Osman Dİmadı Kör Ahmet(24)'tir. Onu 4'er adetle Nuhoglu Ali(6) ve Cerrahoğlu Muhammet(23) izlemektedir. Köyde hayvanı olmayan hane reisi yoktur.

3.2.19.4. Durgutlu Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Durgutlu Köyü'nde yaşayan 24 hanenin toplam vergi-yi mahsusası 2.758 kuruş, deftere kaydedilen miktarsa 2.698 kuruştur. Temettuat toplamları olan 13.611 kuruş, defter kayıtlarında 13.623 kuruştur. Ancak değerlendirmeler toplamlarda hata yapıldığı göz önünde bulundurularak kayıtlardaki rakamlar üzerinden değil, sonradan yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 2.758 kuruşun hane başı ortalaması 114,9 kuruştur. En fazla vergi veren şahıs 400 kuruşla Molla Ahmetoğlu Mustafa(1)'dir. Onu 150'şer kuruşla Eyüboğlu Osman(3), İslamoğlu Ömer Ketküda(4) ve Bayezidoğlu Mehmet(7) takip etmektedir. En az vergiyi 30 kuruşla Saraçoğlu Osman Dİmadı Kör Ahmet(24) ödemektedir. Ancak kazancı 85 kuruş vergi veren birçok hane reisinden daha yüksektir. Köyde vergi vermeyen şahıs yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 13.611 kuruş 24 haneye bölüldüğünde hane başına ortalama 567,1 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 3.938 kuruşla Molla Ahmetoğlu Mustafa(1)'dir. Gelirinin bu kadar yüksek olmasına ismini okuyamadığımız ancak 2600 kuruş kazanç sağlayan şeyin olduğu aşikârdır. Onu 1.378 kuruşla İslamoğlu Ömer Ketküda(4) takip eder. En az temettuata ise 116 kuruşla Molla Osmanoğlu Hüseyin(12) sahiptir. Ancak vergisi 85 kuruştur. Onu 158 kuruşla Bayezidoğlu Ömer(18) izlemektedir. Bu şahsın vergisi de 80 kuruştur. Oysa en az vergi veren Saraçoğlu Osman Dİmadı Kör Ahmet(24)'in bile kazancı 264 kuruştur. Kısacası Durgutlu Köyü'nde de vergi ve temettutlar arasında orantısızlıklar görülmektedir.

3.2.20. Düzlük Köyü

3.2.20.1. Düzlük Köyü'nde Nüfus

Düzlük Köyü 7 haneden¹⁶⁸ oluşmaktadır. Köydeki kişi sayısı tahmini 35 kişidir ve bunların tamamı müslümandır. Köyde 7 numaralı hane reisi Kel AydınogluAli rençberlikle diğer 6 hane reisi ise tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

¹⁶⁸ ¹⁶⁸ ML.VRD.TMT.d.13153, ss.2-13.

Köyde müşterek mal kullanan ve kardeş olan hane reisi yoktur. En çok kullanılan isim 2 adet Osman'dır.

3.2.20.2. Düzlük Köyü'nde Tarım

Düzlük Köyü'nde 6 hanenin toplam 37 dönüm mezru tarlası vardır. Bu arazilerin toplam hasılat-ı seneviyesi 1.768 kuruştur. Hane başına ortalama 5,2 dönüm mezru tarla, 252,5 kuruşta kazanç düşmektedir. Köyde en çok mezru araziye sahip hane reisi 10 dönümle Göçek Bektaşoğlu Osman(3), en az mezru araziye sahip hane reisi ise 3 dönümle Yakuboğlu Mustafa(6)'dır. Diğer hanelerden 2'sinin 5 dönüm, 2'sininde 7'şer dönüm mezru tarlası vardır.

Kara Mustafaoğlu Murat(1)'in duhan tarlası olmamasına rağmen 19 kuruş duhandan kazancı vardır. Yine aynı şekilde Düzlükoğlu Hasan Ali(2) ve Göçek Bektaşoğlu Osman(3)'nin bostan tarlası olmamasına rağmen 49'ar kuruş gelirleri vardır. Göçek Bektaşoğlu Osman(3)'nin buna ek bağı da yoktur ama bağ geliri 97 kuruştur. Buradan anlaşılacak araziler kiralanarak işlenmektedir.

Köyde mezru araziden 1.768 kuruş, duhan tarlasından 19 kuruş, bostandan 98 kuruş, bağlardan 97 kuruş olmak üzere toplamda 1.982 kuruş gelir elde edilmiştir. Elde edilen bu gelirden hane başı ortalama 283,1 kuruş düşmektedir. Köyde toprağı olmayan tek şahıs yukarıda da belirtildiği üzere rençberlik yapan Kel Aydınoglu Ali(7)'dir.

3.2.20.3. Düzlük Köyü'nde Hayvancılık

Düzlük Köyü'nde toplam 105 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 3 sağman camus, 11 sağman inek, 6 sağman koyun, 49 sağman keçi, 6 kısır keçi, 3 deve, 4 döllü kısırak, 7 merkep (5'i döllü), 2 koşu manda ve 14 koşu öküzdür.

Toplam 105 hayvanın 61'i adedi küçükbaş, 44'ü adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %58,09'u küçükbaş, %41,9'u büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 8,7 adet küçükbaş, 6,2 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en fazla yetiştirilen hayvan 49 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı %46,6'dır. Hane başına ortalama 7 adet sağman keçi düşmektedir.

Düzlük Köyü'nde en çok hayvan 34 adetle Kıyak Mehmetoğlu Velinin Hüseyin(4)'e aittir. Toplam hayvan sayısının %32,3'ü bu şahsa aittir. Onu 27 adetle Göçek Bektaşoğlu Osman(3) takip etmektedir. En az hayvana 4 adetle sahip olan şahıs Kel Aydınoğlu Ali(7)'dir. Ayrıca köyde 3 adet deve bulunmaktadır. Bunlardan 2'si Düzlükoğlu Hasan Ali(2)'ye 1'i ise Bektaş Kethüdaoğlu Osman(5)'a aittir. 3 deveden toplamda 600 kuruş gelir elde edilmiştir. Bu köyde hayvanı olmayan hane reisi yoktur.

3.2.20.4. Düzlük Köyü'nün Vergi-yi Mahsusası ve Temettuat Oranları

Düzlük Köyü'nde yaşayan 7 hanenin toplam vergi-yi mahsusası 752 kuruş, deftere kaydedilen miktarsa 546 kuruştur. Temettuat toplamları olan 2.330 kuruş, defter kayıtlarında 3 kuruş farkla 2.333 kuruştur. Ancak değerlendirmeler toplamlarda hata yapıldığı göz önünde bulundurularak kayıtlardaki rakamlar üzerinden değil, sonradan yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 752 kuruşun hane başı ortalaması 107,4 kuruştur. En fazla vergi veren şahıs 152'şer kuruşla Göçek Bektaşoğlu Osman(3) ve Kıyak Mehmetoğlu Velinin Hüseyin(4)'dir. Onları 122'şer kuruşla Düzlükoğlu Hasan Ali(2) ve Bektaş Kethüdaoğlu Osman(5) takip etmektedir. En az vergiyi 51'er kuruşla Kara Mustafaoğlu Murat Kethüda(1) ve Kel Aydınoğlu Ali(7) ödemektedir. Yakuboğlu Mustafa(6) ise 102 kuruş vergi vermektedir. Köyde vergi vermeyen şahıs yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 2.330 kuruş 7 haneye bölüldüğünde hane başına ortalama 332,8 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 831 kuruşla Göçek Bektaşoğlu Osman(3)'dir. Onu 407 kuruşla Bektaş Kethüdaoğlu Osman(5) takip etmektedir. Bu şahsında vergisi de 122 kuruştur. 302 kuruş temettuatı olan Kıyak Mehmetoğlu Velinin Hüseyin(4)'nin vergisi 152 kuruştur. En az temettuata ise 108 kuruşla Kel Aydınoğlu Ali(7) sahiptir. Onu 145 kuruşla Yakuboğlu Mustafa(6) izlemektedir. Sonuç olarak Düzlük Köyü'nde de vergi ve temettuatlar arasında orantısızlıklar görülmektedir.

3.2.21. Eşekli Köyü (Nam-ı Diğer Korkçaylı)

3.2.21.1. Eşekli Köyü'nde Nüfus

Eşekli Köyü 15 haneden¹⁶⁹ oluşmaktadır. Köydeki kişi sayısı tahmini 75 kişidir ve bunların tamamı müslümandır. Orijinal metinlerde sayfa 2 de ‘‘nam-ı diğer Korkçaylı’’olarak kaydedilmiştir. Hane reislerinin tamamının geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır.

Köyde müşretek malı olan hane reisleri şöyledir; Sofioğlu Memiş(9) 15 dönüm mezru tarlayı Sungurlu'dan Kamil Ağa ve Hasan Efendi adında 2 kişiyle ayrıca yine aynı hane reisi 1 adet sağman camusu Sungurlu'dan Sucuoğlu Hasan ile ortaklaşa kullanmaktadır. Velininoğlu Memiş(11)'te 1 adet sağman ineği Hasan Efendi adında bir şahısla ortaklaşa kullanmaktadır. Köyde en çok kullanılan isim 2'şer adetle Ali, Memiş ve Muhammet'tir.

3.2.21.2. Eşekli Köyü'nde Tarım

15 haneli Eşekli köyü'nde mezru tarlası olmayan hane reisi yoktur. Köyün bütün hane reisleri bu arazileri ekip biçerken sadece Oruçoğlu Hüseyin(4) 14 dönümlük arazisini 15 kuruşa icara vermiştir.

Köyde 165 dönüm mezru tarla, 24 dönüm penbe tarlası ve 36 dönüm bağ dönüm bulunmaktadır. Hane başına ortalama 11 dönüm mezru, 1,6 dönüm penbe tarlası ve 2,4 dönüm de bağ arazisi düşmektedir. Bu arazilerin 1260-61 yılları toplam hasılatları mezru tarlada 9.333 kuruş, penbe tarlasında 1.740 kuruş ve bağ dönümde 2.249 kuruştur. Bunların hane başına ortalama miktarı mezru tarlada 622,2 kuruş, penbe tarlasında 116 kuruş, bağ dönümde ise 149,9 kuruştur.

Eşekli Köyü'nde en fazla mezru araziye sahip şahıs 20 dönümle Emir Alioğlu İbrahim Kethüda(1)'dir. Onu 16'şar dönüm araziyle Kara İmamoğlu Habib(3) ve Sofioğlu Halil(8) takip etmektedir. En az mezru araziye ise 2 dönümle Sofioğlu Hıdır(15) sahiptir. Onu da 3 dönümle Molla Hatemoğlu Muhammet(10) izlemektedir.

---

¹⁶⁹ ML.VRD.TMT.d.13156, ss.2-6.

Köyde 3 hane hariç 12 hanenin 2'ser dönüm penbe tarlası vardır. Penbe tarlası olmayanlar Oruçoğlu Hüseyin(4), Çoban Osmanoğlu Muhammet(14) ve Sofioğlu Hıdır(15)'dir.

Köyde bütün hanelerin en az 1'er dönüm bağı vardır. En çok bağ 15 dönümlü Molla Hasan Alioğlu Ali(7)'ye aittir. 15 dönümde 243 kuruş elde etmiştir ancak Emiralioğlu İbrahim Kethüda(1) 3 dönüm bağdan 324 kuruş gelir elde etmiştir. Bu bağların verimliliğinden kaynaklanan bir durumdur.

3.2.21.3. Eşekli Köyü'nde Hayvancılık

Eşekli Köyü'nde toplamda 244 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 2 sağman camus, 12 sağman inek, 83 sağman keçi, 4 kısır keçi, 27 oğlak, 10 buzağı, 5 dana, 3 balak, 12 kısır inek, 1 düğe, 1 toska, 1 tosun, 4 kısır camus, 41 merkep (7'si döllü), 2 koşu manda ve 36 koşu öküzdür.

Toplam 244 hayvanın 114 adedi küçükbaş, 130 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %46,7'si küçükbaş, %53,2'si büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 7,6 adet küçükbaş, 8,6 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en fazla yetiştirilen hayvan 83 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı %34,01'dir. Hane başına ortalama 5,5 adet sağman keçi düşmektedir. Onu 41 adetle merkep takip etmektedir.

Eşekli Köyü'nde en çok hayvan 28 adetle Emir Alioğlu İbrahim Kethüda(1)'ya aittir. Toplam hayvan sayısının %11,4'ü bu şahsa aittir. Onu 26 adetle Kara İmamoğlu Habib(3) takip etmektedir. En az hayvana 8 adetle sahip olan şahıs ise Çoban Osmanoğlu Muhammet(14)'tir. Onu da 10 adetle Sofuoğlu Hıdır(15) izlemektedir. Köyde hayvanı olmayan hane reisi yoktur.

3.2.21.4. Eşekli Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat oranları

Eşekli Köyü'nde yaşayan 15 hanenin toplam vergi-yi mahsusu 1.601 kuruş, deftere kaydedilen miktarsa 1.597 kuruştur. Temettuat toplamları olan 8.797 kuruş, defter kayıtlarında 3 kuruş farkla 8.883 kuruştur. Ancak değerlendirmeler toplamlarda hata yapıldığı göz önünde bulundurularak kayıtlardaki rakamlar üzerinden değil, sonradan yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 1.601 kuruşun hane başı ortalaması 106,7 kuruştur. En fazla vergi veren şahıslar 127'şer kuruşla Emir Alioğlu İbrahim Kethüda(1) ve Oruçoğlu Hüseyin(4)'dir. Ancak Oruçoğlu Hüseyin'in temettuatı 386 kuruştur ve ondan daha yüksek temettuata sahip hane reislerinden bazıları daha düşük vergi ödemiştir. Onu 120 kuruşla Kara İmamoğlu Habib(3) takip etmektedir. En az vergiyi 90'ar kuruşla Yusuf Kethüdaoğlu Yusuf(12), Sucuoğlu Bekir(13), Çoban Osmanoğlu Muhammet(14) ve Sofioğlu Hıdır(15) ödemektedir. Geriye kalan 8 hane reisinden Velininoğlu Memiş(11) 97 kuruş, diğer 7 hane reisi ise 110 kuruş vergi vermektedir. Köyde vergi vermeyen şahıs yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 8.797 kuruş 15 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 586,4 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 1.001 kuruşla Emir Alioğlu İbrahim Kethüda(1)'dir. Onu 916 kuruşla Molla Hasan Alioğlu Ali(7) takip etmektedir. Bu şahsın vergisi de 110 kuruştur. En az temettuata ise 218 kuruşla Çoban Osmanoğlu Muhammet(14) sahiptir. Onu 316 kuruşla Yusuf Kethüdaoğlu Yusuf(12) izlemektedir. Sonuç olarak Eşekli Köyü'nde de vergi ve temettutlar arasında orantısızlıklar görülmektedir.

3.2.22. Etmekçi Köyü (Nam-ı Diğer Haldeli)

3.2.22.1. Etmekçi Köyü'nde Nüfus

Toplam 32 haneden¹⁷⁰ oluşan Etmekçi Köyü'nde tahmini nüfus 160 Kişidir. Bu nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinin 30'u geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlarken Abdaloğlu Bekir(7) rençberlikle, Arkasıbüyüköğlü Halil Kethüda(32) şunun-bunun ianesiyle geçinmektedir.

Köyde müşterek mali olan hane reisi yoktur. Kardeş hane reisleri: Topaloğlu Ahmet Kethüda(1), Mehmet(2), Hasan Ali Kethüda(13) ve İbrahim(14); İsbiroğlu Ömer(4) ve Mehmet(6); Çıtakoğlu Ömer(10), Hüseyin(15) ve Osman(21); Arkasıbüyüköğlü Muhammet(11) ve Halil Kethüda(32); Emiroğlu Osman(23) ve Hüseyin(24)'dir. Toplam 12 hane yani köyün %37,5'inin kardeş olduğu görülmektedir. Bunların dışındaki hanelerin akrabalık bağları bilinmemekte sadece aynı babanın evlatları olmadıkları söylenebilir. Köyde en çok kullanılan isim 5 adetle Osman'dır. Bu ismin dışında 3'er adette Hüseyin ve Bekir vardır.

¹⁷⁰ ML.VRD.TMT.d.1314, ss.2-10.

3.2.22.2. Etmekçi Köyü'nde Tarım

Etmekçi köyünde mezru tarlası olmayan 4 hane vardır. Bunlardan 2'si yukarıda rençberlik ve şunun-bunun ianesiyle geçinen şahıslar, diğer 2'si de Kara Mustafaoğlu İbrahim(17) ve Emir Ömeroğlu Hasan(19)'dır. Kara Mustafaoğlu İbrahim'in 5 dönüm hali tarlası, Emir Ömeroğlu Hasan'ınsa 2 dönüm bağı ve bu bağdan elde ettiği 648 kuruş geliri vardır.

Köyde toplam mezru tarla 359 dönümdür. Hane başına ortalama 11,2 dönüm mezru tarla düşmektedir. Mezru tarlalardan toplamda 21.257 kuruş gelir elde edilmiştir. Bunun hane başına ortalaması 664,2 kuruştur. Etmekçi köyünde 23 dönüm bağ, 5 dönümde hali tarla vardır. Bağdan elde edilen toplam gelir 3.427 kuruşun hane başı ortalaması yaklaşık 107,09 kuruştur. 3 hanenin bağı yoktur ancak bağ geliri vardır. Bu hane reisleri; Çalmışoğlu Hüseyin(18), Bayramoğlu Bekir(22) ve Emiroğlu Osman(23)'dir.

Köyde en fazla mezru tarlaya sahip hane reisi 30 dönümle Topaloğlu Hasan Ali Kethüda(13)'dir. Onu 20'şer dönümle Topaloğlu Ahmet Kethüda(1), Kel Alioğlu Mustafa(9), Çıtakoğlu Ömer(10), Arkasibüyükoğlu Muhammet(11), Topaloğlu İbrahim(14) ve Göktaş Kethüdaoğlu Osman(29) takip etmektedir. En az mezru tarlaya ise 5'er dönümle Velioğlu Kel Hasan(25) ve Emir Haliloğlu Çolak Bekir(31) sahiptir. Onları 7'şer dönümle Mahmudoğlu Osman(30), Çıtakoğlu Osman(21), Kürd Alioğlu Abdulkadir(20), Çıtakoğlu Hüseyin(15) ve İsbiroğlu Mehmet(6) takip etmektedir.

Etmekçi köyündeki toplam 387 dönüm arazinin %92,7'si mezru tarla, %5,9'u bağ ve %1,2'si hali tarladır. Sonuç olarak %93,75'i tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

3.2.22.3. Etmekçi Köyü'nde Hayvancılık

Etmekçi Köyü'nde toplam 475 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 3 sağman camus, 57 sağman inek, 23 sağman koyun, 133 sağman keçi, 6 kısır keçi, 13 kuzu, 87 oğlak, 15 buzağı, 4 dana, 1 balak, 6 tosun, 6 kısır inek, 1 camus, 4 kısırak (3'ü döllü), 30 merkep, 12 koşu manda ve 74 koşu öküzdür.

Toplam 475 hayvanın 262 adedi küçükbaş, 213 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %55,1'i küçükbaş, %44,8'i büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 8,1 adet küçükbaş, 6,6 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en fazla yetiştirilen hayvan 133 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı %28'dir. Hane başına ortalama 4,1 adet sağman keçi düşmektedir.

Etmekçi Köyü'nde en çok hayvan 88 adetle Topaloğlu Hasan Ali Kethüda(13)'ya aittir. Toplam hayvan sayısının %18,5'i bu şahsa aittir. Onu 35 adetle Ölmezoğlu Mustafa(17) takip etmektedir. En az hayvan 2 adet koşu öküzü olan Kürd Alioğlu Abdulkadir(20) aittir. Köyde hayvanı olmayan tek hane reisi şunun-bunun ianesiyle geçinen Arkasıbüyüköğlu Halil Kethüda(32)'dir.

3.2.22.4. Etmekçi Köyü'nün Vergi-yi Mahsusası ve Temettuat Oranları

Etmekçi Köyü'nde yaşayan 32 hanenin toplam vergi-yi mahsusası 2.612 kuruş, deftere kaydedilen miktarsa 2.752 kuruştur. Temettuat toplamları olan 14.660 kuruş, defter kayıtlarında 14.986 kuruştur. Ancak değerlendirmeler toplamlarda hata yapıldığı göz önünde bulundurularak kayıtlardaki rakamlar üzerinden değil, sonradan yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 2.612 kuruşun hane başı ortalaması 81,6 kuruştur. En fazla vergi veren şahıslar 120'şer kuruşla Topaloğlu Mehmet(2), Ağaçtanlıoğlu Halil(3), Kel Alioğlu Mustafa(9), Arkasıbüyüköğlu Muhammet(11), Ölmezoğlu Mustafa(12), Topaloğlu Hasan Ali Kethüda(13), Topaloğlu İbrahim(14), Bayramoğlu Bekir(22) ve Gökteş Kethüdaoğlu Osman(29)'dir. En az vergiyi 56'şar kuruşla İsbiroğlu Mehmet(6) ve rençber olan Abdaloğlu Bekir(7) ödemektedir. Geriye kalan hane reislerinden 15 hane reisi 80 kuruş, 5 hane reiside 60 kuruş vergi vermektedir. Köyde vergi vermeyen tek şahıs şunun-bunun ianesiyle geçinen Arkasıbüyüköğlu Halil Kethüda(32)'dir. Zaten bu şahsın hiçbir geliride yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 14.660 kuruş 32 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 458,1 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 1.243 kuruşla Topaloğlu Hasan Ali Kethüda(13)'dir. Onu 965 kuruşla Kel Alioğlu Mustafa(9) takip etmektedir. En az temettuata ise 101 kuruşla Kürd Alioğlu Abdulkadir(20) sahiptir. Bu şahıstan en düşük vergi değil 60 kuruş vergi alınmıştır. Onu 103 kuruşla Emir Haliloğlu Çolak Bekir(31) izlemektedir. Onunda vergisi 60

kuruş üzerinden hesaplanmıştır. Sonuç olarak Etmekçi köyünde vergi ve temettutlar diğer birçok köye göre daha dengelidir.

3.2.23. Fındıklı Köyü (Fındıklı-i Zir – Aşağı Fındıklı)

3.2.23.1. Fındıklı Köyü'nde Nüfus

ML.VRD.TMT.d.13148 nolu temettuat defterinde sayfa 5 ten sonrası yoktur ve bu yüzden Fındıklı köyünde kayıtlı kaç hane olduğu bilinmemektedir. Köy müslümandır ki defterin başında "... Budaközü kazasına tabi Fındıklı-i Zir karyesinde sakin ahali-i islamin emlak ve arazi ve temettuatını beyan eden defterdir." yazmaktadır. Eksik sayfalardan dolayı değerlendirmeler bu 8 hane üzerinden yapılacaktır.

Mevcut 8 haneden müşterek mal kullanan yoktur ve kardeş hane reisinede rastlanmamıştır. En çok kullanılan isim 2 adetle Muhammet'tir.

Köyde 2 adet muhtar vardır. Muhtar-ı evvel Ali Kethüdaoğlu İbiş Kethüda(1) ve muhtar-ı sani Abduhoğlu Muhammet(2)'tir. Kayıtlı bu 8 hanenin tamamı geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır.

3.2.23.2. Fındıklı Köyü'nde Tarım

Kayıtlı 8 hanenin 235 dönüm arazisi bulunmaktadır. Bu arazilerin 152 dönümü mezru, 66 dönümü gayri mezru, 10 dönümü penbe tarlası, 7 dönümde bağdır. Bunların 1260-61 yılları gelir toplamları ise 13.538 kuruş mezru araziden, 778 kuruş penbe arazilerden ve 1.943 bağlardan elde edilen gelirlerdir.

Mevcut hanelerden en çok araziye 30 dönüm mezru, 30 dönüm gayri mezru, 5 dönüm penbe, 2 dönüm bağ ile toplamda 67 dönüm arazi ile Ali Kethüdaoğlu İbiş Kethüda(1) sahiptir. Sırasıyla hanelerin toplam arazileri şöyledir: 2 numaralı haneye kayıtlı Abduhoğlu Muhammet'in 44dönüm, 3 numaralı haneye kayıtlı Hacı Velioğlu Hüseyin'nin 28 dönüm; 4 numaralı haneye kayıtlı Baloğlu Nabi'nin 21 dönüm; 5 numaralı haneye kayıtlı İbrahimioğlu Osman'nın 20 dönüm (ayrıca bağı yoktur ama 324 kuruş bağ geliri vardır); 6 numaralı haneye kayıtlı Bekiroğlu Ömer'in 21 dönüm; 7 numaralı haneye kayıtlı Çırak İbrahimioğlu Muhammet'in 4 dönüm gayri mezru

(ayrıca bu şahsın bağı yoktur ama 49 kuruş bağı geliri vardır) ve 8 numaralı haneye kayıtlı Ayvazoğlu Süleyman'ın 30 dönüm arazisi vardır.

3.2.23.3. Fındıklı Köyü'nde Hayvancılık

Kayıtlı 8 hanenin toplamda 635 adet hayvanı bulunmaktadır. Bunlar; 14 sağman camus, 20 sağman inek, 35 sağman koyun, 198 sağman keçi, 11 kısır koyun, 20 kısır keçi, 35 kuzu, 154 oğlak, 7 toklu, 15 buzağı, 5 dana, 8 balak, 11 kısır inek, 6 camus, 12 tosun, 8 tay, 17 merkep (2'si döllü), 8 kısarak (4'ü döllü), 20 koşu manda ve 31 koşu öküzdür.

Toplam 635 hayvan sayısının 453 adedi küçükbaş, 182 adedi ise büyükbaş hayvandır. Bu 8 hane içerisinde en çok hayvana sahip 159 adetle Abduhoğlu Muhammet(2)'tir. Onu 148 adetle Hacı Velioğlu Hüseyin(3) takip etmektedir. En az hayvana 2 adetle Çırac İbrahim Muhammet(7) sahiptir. Bu 8 hanenin hepsinin hayvanı vardır.

3.2.23.4. Fındıklı Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Köyün toplam vergi-yi mahsusa ve temettuatı bilinmemektedir. 8 hanenin ki hesaplanacak olursa toplam vergi 1.802 kuruş temettuat ise 10.290 kuruştur.

8 hanenin 7'si 246 kuruş vergi öderken sadece Çırac İbrahimhoğlu Muhammet(7) 80 kuruş vergi ödemektedir. Ancak bu şahsın temettuatı vergiden daha azdır. Yıllık geliri 27 kuruş olarak kaydedilmiştir. Neden yüksek vergi ödediği bilinmemektedir.

Kayıtlı hanelerin temettuatı incelendiğinde en çok temettuata sahip hane reisi 2.654 kuruşla Ali Kethüdaoğlu İbiş Kethüda(1)'dir. Onu 1.764 kuruşla Abduhoğlu Muhammet(2) takip etmektedir. En az temettuata yukarıda da belirtildiği üzere 27 kuruşla Çırac İbrahimhoğlu Muhammet(7) sahiptir.

3.2.24. Gaymaz Köyü

3.2.24.1. Gaymaz Köyü'nde Nüfus

Toplam 11 haneden¹⁷¹ oluşan Gaymaz Köyü'nün tahmini nüfusu 55 Kişidir. Bu nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinin 8'i geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlarken Kara Osman(5) kahyalıkla, Toplal Hasan(8) azaplıkla, Deli Battal(10) ise ırgatlık ile geçimini sağlamaktadır. Irgatlık ve azaplık yapan hane reislerinin 1'er adet merkepleri vardır. Tek geçim kaynakları azaplık ve ırgatlıktan kazandıklarıdır.

Köyde müşterek mal kullanan hane reisi yoktur. Gaymaz köyünde kardeş hane reisleri İlmiyalıoğlu Osman Kethüda(2) ve Hüseyin(3)'dir. Diğer hane raislerinin akrabalık bağları bilinmemektedir. Köyde en çok kullanılan isim 3 adetle Osman'dır.

3.2.24.2. Gaymaz Köyü'nde Tarım

Gaymaz Köyün'de mezru tarlası hatta hiç toprağı olmayan 3 hane reisi vardır. Bu şahıslar yukarıda belirtilen başka işlerle uğraşan hane reisleridir.

Köyde toplam 78 dönüm arazinin; 54 dönümü mezru tarla, 20 dönümü gayrı mezru tarla ve 4 dönümü bağdır .(3 dönümü Kara Camikoğlu Ömer(4)'e, 1dönümü de Çulhaoğlu Satılmış(6)'a aittir.) Bunlardan her haneye ortalama 4,9 dönüm mezru , 1,8 dönüm gayrı mezru, 0,3 dönümde bağ düşmektedir. Bu arazilerden elde edilen gelirler ise 3.109 kuruş mezru tarladan, 600 kuruşta bağlardandır. Ancak burada dikkat çeken hususlardan biri bostan tarlası olmadığı halde Kara Camikoğlu Ömer(4)'in 16 kuruş bastan geliri, diğeri ise yine bağları olmadığı halde İlmiyalıoğlu Osman Kethüda(2)'nın 33kuruş ve Kıyamcıoğlu Mustafa(7)'nin 81 kuruş bağ geliri olmasıdır. Bu araziler muhtemelen kiralanarak işlenmiş arazilerdir. Sonuç olarak bütün arazi gelirleri 3.725 kuruştur ve bunun hane başına ortalaması 338,6 kuruştur.

En çok mezru araziye 12 dönümle Kara Camikoğlu Ömer(4) sahiptir. Ayrıca 6 dönüm gayrı mezru tarlası vardır. Onu 7 dönüm mezru, 7 dönüm gayrı mezru ve 3 dönüm bağ ile Yusuf Kethüda(1) takip etmektedir. En az araziye 4'er dönüm mezru

¹⁷¹ ML.VRD.TMT.d.13150, ss.2-5.

tarla ile Akçayanlıoğlu Molla Abidin(11), Çabaktar Ömer(9) ve İlmiyalıoğlu Hüseyin(3) sahiptir. Köyün %72,7'si tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

3.2.24.3. Gaymaz Köyü'nde Hayvancılık

Gaymaz Köyü'nde toplam 174 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 1 sağman camus, 11 sağman inek, 39 sağman koyun, 44 sağman keçi, 17 kuzu, 23 oğlak, 1 toska, 2 ervane deve, 4 kısarak, 8 merkep (1'i döllu), 4 koşu manda ve 20 koşu öküzdür.

Toplam 174 hayvanın 123 adedi küçükbaş, 51 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %70,6'sı küçükbaş, %29,3'ü büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 11,1 adet küçükbaş, 4,6 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en çok yetiştirilen hayvan 44 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı %25,2'dir. Hane başına ortalama 4 adet sağman keçi düşmektedir. En çok beslenen büyükbaş hayvan ise 20 adetle koşu öküzdür. Bunun en önemli nedeni ise toprağı işlemek için bu hayvana duyulan ihtiyaçtır. Hane başına ortalama 1,8 koşu öküzü düşmektedir.

Gaymaz Köyü'nde en çok hayvan 94 adetle Yusuf Kethüda(1)'ya aittir. Toplam hayvan sayısının %54,02'si yani yarısından fazlası bu şahsa aittir. Onu 31 adetle İlmiyalıoğlu Osman Kethüda(2) takip etmektedir. En az hayvan 1'er adet merkeple Deli Battal(10) ve Topal Hasan(8)'a aittir. Köyde hayvanı olmayan hane reisi yoktur.

3.2.24.4. Gaymaz Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Gaymaz Köyü'nde yaşayan 11 hanenin toplam vergi-yi mahsusu 888 kuruştur. Kayıtlara da bu rakam geçmiştir. Köyün toplam temettuatı ise 2.633 kuruştur. Bu rakam ise kayıtlara 7 kuruş farkla 2.640 kuruş olarak geçmiştir. Temettuatlar toplanırken hata yapıldığı göz önünde bulundurularak değerlendirmeler sonradan bulunan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusu olan 888 kuruşun hane başı ortalaması 80,7 kuruştur. En fazla vergi veren şahıslar 110'ar kuruşla İlmiyalıoğlu Osman Kethüda(2) ve Kara Camikoğlu Ömer(4)'dir. Onları 100'er kuruşla Çulhaoğlu Satılmış(6), Kıyamcıoğlu Mustafa(7) ve Akçayanlıoğlu Molla Abdullah(11) takip etmektedir. En

az vergiyi 50'şer kuruşla ırgatlık yapan Deli Battal ve azap olan Topal Hasan(8) ödemektedir. Geriye kalan hane reislerinden 2 hane reisi 60 kuruş, 1 hane reisi 63, 1 hane reisi de 85 kuruş vergi vermektedir. Köyde vergi vermeyen hane reisi yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 2.633 kuruş 11 haneye bölüldüğünde hane başına ortalama 239,3 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 763 Yusuf Kethüda(1)'dir. Ancak en çok vergi ödeyen şahıs olması gerekirken sadece 60 kuruş vergi ödemiştir. Onu 431 kuruşla Kara Camikoğlu Ömer(4) takip etmektedir. En az temettuata ise 18 kuruşla kahyalık yapan Kara Osman (5) sahiptir. Bu şahıstan en düşük vergi değil 63 kuruş vergi alınmıştır. Onu 68 kuruşla Çabaktar Ömer(9) izlemektedir. Onunda vergisi 60 kuruş üzerinden hesaplanmıştır. Sonuç olarak Gaymaz köyünde de vergi ve temettutlar arasında orantısızlıklar görülmektedir.

3.2.25. Hamallı Köyü

3.2.25.1. Hamallı Köyü'nde Nüfus

11 haneden oluşan Hamallı Köyü'nün¹⁷² nüfusu 55 Kişidir. Bu nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinin tamamı geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır. 11 haneden 3 numaralı haneye kayıtlı olan şahsın emlak ve arazi temettuatı ayrıntılı bir şekilde yazılmış ancak isim kısmı boş bırakılmıştır.

Köyde müşterek mal kullanan hane reisi yoktur. Köyde kardeş şahıslar Aşıkatanoğlu Molla Ahmet(2) ve Muhammmet(9)'tir. Onların dışındaki hane reislerinin akrabalık bağları bilinmemekte sadece aynı babanın evlatları olmadıkları söylenebilmektedir. Köyde en yaygın isimler 2'şer adetle İbrahim ve Mehmet'tir.

3.2.25.2. Hamallı Köyü'nde Tarım

Hamallı Köyü'nde sadece mezru arazi bulunmaktadır ve 11 hanenin tamamının da mezru tarlası vardır. Köyde toplam 131 dönüm mezru tarla vardır ve 1260-61 yıllarında bu arazilerden 9.430 kuruş gelir elde edilmiştir. Hane başına ortalama 11,09 dönüm mezru tarla, 857,2 kuruşta gelir düşmektedir.

¹⁷² ML.VTD.TMT.d.13171, ss.2-5.

Köyde en fazla mezru araziye 36 dönümle Kuduzoğlu Hasan Kethüda(1) sahiptir. Onun bu arazilerden toplam geliri 1.539 kuruştur. Onu 17 dönüm ile Abdal Hasanoğlu Halil(5) takip etmektedir ve bu 17 dönüm araziden kazancı 1.116 kuruştur. Kazançlardan yola çıkarak Kuduzoğlu Hasan Kethüda'ya göre Abdal Hasanoğlu Halil'in arazilerinin daha verimli olduğu söylenebilir. En az mezru tarlaya 5 dönümle Aşıkatanoğlu Molla Mehmet(2) sahiptir. Onu 7'şer dönümle Balımoğlu İbrahim(4), Kara Haliloğlu Muhammet(6) ve Ali Kuvas(8) izlemektedir. Burada da dikkati çeken husus 5 dönüm arazinin gelirinin 7 dönümlük arazilerden daha yüksek olmasıdır.

Hamallı köyünde mezru arazi dışında bağ, bahçe vs. başka araziler yoktur ve ahalinin tamamı tarım ile uğraşmaktadır.

3.2.25.3. Hamallı Köyü'nde Hayvancılık

Hamallı Köyü'nde toplam 167 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 14 sağman inek, 32 sağman koyun, 32 sağman keçi, 4 toklu,17 kuzu, 21 oğlak, 5 buzağı, 5 dana, 2 tay, 3 kısrak, 8 merkep (2'i döllü), 2 koşu manda ve 22 koşu öküzdür.

Toplam 167 hayvanın 106 adedi küçükbaş, 61 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %63,4'ü küçükbaş, %36,5'i büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 9,6 adet küçükbaş, 5,5 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en çok yetiştirilen hayvan 32'şer adetle sağman koyun ve sağman keçidir. Toplam sayıya oranları ise %19,1'i sağman koyun ve %19,1'i de sağman keçidir. Hane başına ortalama 2,9 adet sağman koyun ve sağman keçi düşmektedir.

Hamallı Köyü'nde en çok hayvan 40 adetle Aşıkatanoğlu Muhammet(9)'e aittir. Toplam hayvan sayısının yaklaşık olarak %23,9'una sahiptir. Onu 28 adetle Abdal Hasanoğlu Halil(5) takip etmektedir. En az hayvan 2'şer adet koşu öküzle Kara Haliloğlu Muhammet(6) ve Mehrioğlu Kıbca Mehmet(11)'e aittir. Onları 5'er adetle Balımoğlu İbrahim(4) ve Atbaoğlu Hüseyin(7) izlemektedir. Köyde hayvanı olmayan hane reisi yoktur ve küçükbaş hayvancılık daha çok gelişmiştir.

3.2.25.4. Hamallı Köyü'nün Vergi-yi Mahsusası ve Temettuat Oranları

Hamallı Köyü'nde yaşayan 11 hanenin toplam vergi-yi mahsusası 1.220 kuruştur. Kayıtlara da bu rakam geçmiştir. Köyün toplam temettuatı ise 5.627 kuruştur. Bu rakam ise kayıtlara 5 kuruş farkla 5.632 kuruş olarak geçmiştir.

Temettuatlar toplanırken hata yapıldığı göz önünde bulundurularak değerlendirmeler sonradan bulunan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 1.220 kuruşun hane başı ortalaması 110,9 kuruştur. En fazla vergi veren şahıslar 150'şer kuruşla Abdal Hasanoğlu Halil(5) ve Ali Babaoğlu İbrahim(10)'dir. Onları 140 kuruşla 3. Haneye kayıtlı ismi yazılmamış olan hane reisi takip etmektedir. En az vergiyi 70'er kuruşla Kara Haliloğlu Muhammet(6), Atbaoğlu Hüseyin(7), Ali Kuvas(8) ve Mehrioğlu Kıbca Mehmet(11) ödemektedir. Köyde vergi vermeyen hane reisi yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 5.627 kuruş 11 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 511,5 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 908 kuruşla Kuduzoğlu Hasan Kethüda(1)'dir. Ancak en çok vergi ödeyen şahıs olması gerekirken sadece 120 kuruş vergi ödemiştir. Onu 769 kuruşla Ali Babaoğlu İbrahim(10) takip etmektedir. En az temettuata ise 200 kuruşla Ali Kuvas(8) sahiptir. Onu 300 kuruşla Balımoğlu İbrahim(4) izlemektedir. Onunda vergisi 130 kuruşla en çok kazanan hane reisininkinden bile fazladır. Sonuç olarak Hamallı Köyü'nde de vergi ve temettutlar arasında orantısızlıklar görülmektedir.

3.2.26. İncesu Köyü

3.2.26.1. İncesu Köyü'nde Nüfus

Toplam 16 haneden oluşan İncesu Köyü'nün¹⁷³ tahmini nüfusu 80 kişidir. Bu nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinin 14'ü geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlarken, Abdal Celiloğlu Mehmet(2) hizmetkârlıkla, Emir Haliloğlu Osman(8) da odunculukla geçimini sağlamaktadır.

Köyde Bozarıboğlu Ali(7) 7 dönüm mezru tarlayı Hacı Hasanoğlu Hasan ile Emir Haliloğlu Mehmet(9) 12 dönüm mezru tarlayı Saduk Ağa ile ortaklaşa kullanmaktadır. Kardeş hane reisleri; Emiroğlu Osman(5) ile Yusuf(10), Bozarıboğlu Muhammet(6) ile Ali(7) ve Emir Haliloğlu Osman(8) ile Mehmet(9)'tir. Toplamda 6 reisi yani köyün %37,5'i kardeştir. Onların dışındaki hane reislerinin akrabalık bağları bilinmemekte sadece aynı babanın çocukları olmadıkları söylenebilmektedir. Köyde en yaygın kullanılan isimler 3'er adetle Ali ve Osman'dır.

¹⁷³ ML.VRD.TMT.d.13127, ss.2-6.

3.2.26.2. İncesu Köyü'nde Tarım

İncesu Köyü'nde temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılık üzerinedir.16 hanelik köyün 12'si mezru araziye sahipken, mezru tarlası olmayan 4 haneden 2'si başka işlerle meşgul olduğu diğer 2'sinin de daha çok hayvancılık ile geçimini sağladığı görülmektedir.

Köyde toplam 136 dönüm arazi vardır. Bunların 115 dönümü mezru, 19 dönümü bağ,2 dönümü de penbe tarlasıdır. 115 dönüm mezru araziden hane başına ortalama 7,1 dönüm, bağlardan 1,1dönüm arazi düşmektedir. 2 dönüm penbe tarlasının sahibi Emir Haliloğlu Mehmet(9)'tir. Bu 136 dönüm arazinin toplam geliri 9.132 kuruştur. 6.923 kuruş mezru tarlalardan, 2.269kuruş bağlardan, 40 kuruş da penbe tarlasından elde edilen gelirlerdir. Hane başına düşen arazi gelir ortalaması ise 570,75 kuruştur.

Köyde en fazla araziye 15 dönümü mezru tarla 2 dönümü bağ toplam 17 dönümle Derbendli Kasım(11) ve Ekberoğlu Ali (15) sahiptir. Onları 16 dönümle (12'si mezru, 2'si penbe, 2'si bağ olmak üzere) Emir Haliloğlu Mehmet(9) takip etmektedir. En az mezru tarlaya 5'er dönümle Molla Ahmetoğlu Saat(3) ve Emiroğlu Yusuf(10) sahiptir. Bu hane reislerinin 1'er dönümde bağı vardır. Sonuç olarak bu köydeki ahalinin %87,5'i ziraatle meşguldür.

3.2.26.3. İncesu Köyü'nde Hayvancılık

İncesu Köyü'nde toplam 137 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 19 sağman inek, 6 sağman koyun, 44 sağman keçi, 10 dana, 2 düğe, 4tosun, 1 tay, 3 kısarak, 11 merkep, 4 koşu camus ve 33 koşu öküzdür.

Toplam 137 adet hayvanın 50 adedi küçükbaş, 87 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %36,4'ü küçükbaş, %63,5'i büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 3,1 adet küçükbaş, 5,4 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en çok yetiştirilen hayvan 44 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı ise %32,1'dir. Hane başına ortalama 2,75 adet sağman keçi düşmektedir. En çok beslenen büyükbaş havyan ise 33 adetle koşu öküzdür. Bu rakamın toplam sayıya oranı %24,08'dir ve hane başına ortalama 2,06 adet koşu öküz düşmektedir.

İncesu Köyü'nde en çok hayvan 25 adetle Satılmışoğlu Ahmet(13)'e aittir. Toplam hayvan sayısının %18,2'sidir. Onu 23 adetle Derbendlioğlu Kasım(11) takip etmektedir. En az hayvan 2'şer adetle hizmetkârlık yapan Abdal Celiloğlu Mehmet(2) ve Emiroğlu Osman (5)'a aittir. Köyde hayvanı olmayan hane reisi yoktur ve büyükbaş hayvancılığın daha yaygın olduğu söylenebilir.

3.2.26.4. İncesu Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

İncesu Köyü'nde yaşayan 16 hanenin toplam vergi-yi mahsusası 953 kuruştur. Kayıtlara bu rakam 2 kuruş eksik 951 kuruş olarak geçmiştir. Köyün toplam temettuatı ise 5.647 kuruştur. Bu rakam ise kayıtlara 1 kuruş fazla 5.648 kuruş olarak geçmiştir. Vergi ve temettuatlar toplanırken hata yapıldığı göz önünde bulundurularak değerlendirmeler sonradan bulunan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 953kuruşun hane başı ortalaması 59,5 kuruştur. En fazla vergi veren şahıs 100 kuruşla Derbentlioğlu Kasım(11)'dir. Onu 85'er kuruşla Emir Haliloğlu Mehmet(9) ve Satılmışoğlu Ahmet(13) takip etmektedir. En az vergiyi ise 20 kuruşla hizmetkârlık yapan Abdal Celiloğlu Mehmet(2) ödemektedir. Onu da 24 kuruşla Kötü Hüseyin(4) izlemektedir. Köyde vergi vermeyen hane reisi yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 5.647 kuruş 16 haneye bölüldüğünde hane başına ortalama 352,9 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 798 kuruşla Hasan Kethüdaoğlu İbrahim Kethüda(1)'dir. Ancak en çok vergi ödeyen şahıs olması gerekirken sadece 70 kuruş vergi ödemiştir. Onu 737 Satılmışoğlu Ahmet(13) takip etmektedir. En az temettuata ise 53 kuruşla Kötü Hüseyin(4) sahiptir. Onu da 102 kuruşla Molla Ahmetoğlu Saat(3) izlemektedir. Onunda vergisi 45 kuruştur. Sonuç olarak İncesu Köyü'nde de vergi ve temettutlar arasında orantısızlıklar görülmektedir.

3.2.27. Kalecikkaya Köyü

3.2.27.1. Kalecikkaya Köyü'nde Nüfus

Kalecikkaya Köyü 9 haneden¹⁷⁴ oluşmaktadır. Köyün tahmini nüfusu 45 kişidir. Bu nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinin 7'si geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlarken, Yunusoğlu Bektaş(3) çobanlıkla, Havvaoğlu Ali(8) de hizmetkârlıkla geçimini sağlamaktadır. Yunusoğlu Bektaş'ın arazisi olmamakla beraber sadece 1 sağman ineği vardır. Havvaoğlu Ali'nin ne arazisi ne de hayvanı vardır. Kalecikkaya köyünde halkın yaklaşık %77,7'si tarım ve hayvancılıkla hayatlarını idame ettirmektedir.

Köyde müşterek mal kullanan hane reisi yoktur. Kardeş hane reisleri; Abdulkadiroğlu Mehmet Kethüda(2) ile Hüseyin (4) ve Çürükoğlu Esad(7) ile Topal Süleyman(9)'dır. Köyün yaklaşık %44,4'ü kardeştir. Onların dışındaki hane reislerinin akrabalık bağları bilinmemekte sadece aynı babanın çocukları olmadıkları söylenebilir. Köyde kullanılan isimlerin yoğunluğuna bakıldığında çok sık kullanılan bir isim yoktur.

3.2.27.2. Kalecikkaya Köyü'nde Tarım

Kalecikkaya Köyü'nün temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. 9 hanenin 7'sinin mezru tarlası bulunurken; geriye kalan 2 haneden çobanlık yapan Yunusoğlu Bektaş(3)'ün 200 kuruş çobanlıktan, 8 kuruşta 1 adet sağman inekten toplamda 208 kuruş temettuatla geçindiği görülmektedir. Hizmetkârlık yapan Havvaoğlu Ali(8) ise sadece 250 kuruş kazançla geçinmektedir.

Köyde toplam 92 dönüm mezru tarla 1 dönümde bağ vardır. Bu bağın sahibi Çerçioğlu Hasan(1)'dir. 92 dönüm mezru arazilerden 1260-61 yıllarında yekün de 5.214 kuruş kazanç sağlanırken 1 dönüm bağda 194 kazanç elde edilmiştir. Toplam mezru arazinin hane başına ortalaması 10,2 dönüm, gelir ortalaması ise 579,3 kuruştur.

Köyde en fazla mezru araziye 20'şer dönümle Çörekçioğlu Hasan(1) ve Abdulkadiroğlu Mehmet Kethüda(2) sahiptir. Onları 15 dönüm Abdulkadiroğlu

¹⁷⁴ ML.VRD.TMT.d.13166, ss.2-5.

Hüseyin(4) takip etmektedir. En az mezru tarlaya 7 dönümle Çürükoğlu Topal Süleyman(9) sahiptir. Geriye kalan 3 hanenin ise 10'ar dönüm mezru tarlası vardır. Bunlar; Çolakoğlu İbrahim(5), Taybılı Salih(6) ve Çürükoğlu Esad(7)'dir. Köyde mezru arazi ve bağ dışında başka araziye rastlanmamıştır.

3.2.27.3. Kalecikkaya Köyü'nde Hayvancılık

Kalecikkaya Köyü'nde toplam 92 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 2 sağman camus, 10 sağman inek, 5 sağman koyun, 21 sağman keçi, 4 kuzu, 18 oğlak, 4 dana, 1 balak, 4 dömlü kısrak, 5 merkep, 4 koşu manda ve 14 koşu öküzdür.

Toplam 92 adet hayvanın 48 adedi küçükbaş, 44 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %51,1'i küçükbaş, %47,8'i büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 5,3 adet küçükbaş, 4,8 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en çok yetiştirilen hayvan 21 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı ise %22,8'dir. Hane başına ortalama 2,3 adet sağman keçi düşmektedir. En çok beslenen büyükbaş hayvan ise 14 adetle koşu öküzdür. Bu rakamın toplam sayıya oranı %15,2'dir ve hane başına ortalama 1,5 adet koşu öküz düşmektedir.

Kalecikkaya Köyü'nde en çok hayvan 29 adetle Çörekçioğlu Hasan(1)'a aittir. Toplam hayvan sayısının %31,5'idir. Onu 20 adetle Abdulkadiroğlu Mehmet Kethüda(2) takip etmektedir. En az hayvan 1 adet sağman inekle çobanlık yapan Yunusoğlu Bektaş(3)'a aittir. Onu 4 adetle Çolakoğlu İbrahim(5) izlemektedir. Köyde Havvaoglu Ali(8) ve Çürükoğlu Topal Süleyman(8)'in hiç hayvanı yoktur.

3.2.27.4. Kalecikkaya Köyü'nün Vergi-yi Mahsusası ve Temettuat Oranları

Kalecikkaya Köyü'nde yaşayan 9 hanenin toplam vergi-yi mahsusası 740 kuruştur. Kayıtlara da bu rakam geçmiştir. Köyün toplam temettuatı ise 3.831 kuruştur. Bu rakam ise kayıtlara 3.854 kuruş olarak geçmiştir. Temettuatlar toplanırken hata yapıldığı göz önünde bulundurularak değerlendirmeler sonradan bulunan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 740 kuruşun hane başı ortalaması 82,2 kuruştur. Köyde Abdulkadiroğlu Mehmet Kethüda(2), Abdulkadiroğlu Hüseyin(4), Taybılı Salih(6) ve Çürükoğlu Esad(7) 110'ar kuruş; Çörekçioğlu Hasan(1) 80 kuruş; Çolakoğlu İbrahim(5) ve Havvaoglu Ali(8) 60'ar kuruş; Yunusoğlu Bektaş(3) ve

Çürükoğlu Topal Süleyman(8) 50'şer kuruş vergi ödemektedir. Köyde vergi vermeyen hane reisi yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 3.831 kuruş 9 haneye bölüldüğünde hane başına ortalama 425,6 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 833 kuruşla Abdulkadiroğlu Mehmet Kethüda(2)'dir. Onu 723kuruşla kardeşi Abdulkadiroğlu Hüseyin(4) takip etmektedir. En az temettuat ise 208 kuruşla çobanlık yapan Yunusoğlu Bektaş(3) aittir. Onu 250 kuruşla hizmetkârlık yapan Havvaoğlu Ali(8) izlemektedir. Kalecikkaya köyünde de vergi ve temettutlar arasında orantısızlıklar görülmektedir.

3.2.28. Karakeçili Köyü¹⁷⁵

3.2.28.1. Karakeçili Köyü'nde Nüfus

Toplam15 haneden oluşan Karakeçili Köyü'nün¹⁷⁶ tahmini nüfusu 75 kişidir. Bu nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinin 13'ü geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlarken, Derbendi Mehmet Efendi(1) imamlıkla (ki bu şahıstan devlet vergi almamıştır), Boynuzunoğlu İbrahim(4) rençberlikle ve Çoban Abbas(15) çobanlıkla geçimini sağlamaktadır.

Köyde müşterek mal kullanan hane reisi yoktur. Kardeş hane reisleri; Boynuzunoğlu Musa(2),İbrahim(4), Çolak Hasan(11), Osman(12) ile Ömer(13) ve Bektaşinoğlu Muhammet(8), Hasan(9) ile Kadir Ali(10)'dir. Köyde 8 hane, yaklaşık %53,3'ü kardeştir. Onların dışındaki hane reislerinin akrabalık bağları bilinmemekle birlikte sadece aynı babanın çocukları olmadıkları söylenebilir. Köyde isimlerin yoğunluğuna bakıldığında en çok 3 adetle Hüseyin isminin kullanıldığı görülmektedir.

3.2.28.2. Karakeçili Köyü'nde Tarım

Karakeçili köyünde mezru tarlası olmayan 7 hane vardır. Bunlardan 3'ü yukarıda adı geçen başka işlerle meşgul şahıslar, diğer 4'ü de hayvancılıkla meşgul

¹⁷⁵ Sungurlu Kazası'na bağlı Boğazkale Nahiyesi köylerindedir. (*Çorumlu Dergisi*, C.III, Çorum Belediyesi Kültür Yayınları, Birinci Basım, Çorum 2009, s.1477.)

¹⁷⁶ ML.VRD.TMT.d.13132, ss.2-7.

olan Bektaşnoğlu Muhammet(8), Boynuzunoğlu Çolak Hasan(11) ve Boynuzunoğlu Osman(12) ve Boynuzunoğlu Ömer(13)'dir

Köyde toplam mezru tarla 64 dönümdür. Hane başına ortalama 4,2 dönüm mezru tarla düşmektedir. Mezru tarlalardan toplamda 3.858kuruş gelir elde edilmiştir. Bunun hane başına ortalaması 257,2 kuruştur. Köyde en fazla mezru tarlaya sahip hane reisi 12 dönümle Bekiroğlu Hüseyin(5)'dir. Onu 10'ar dönümle Boynuzunoğlu Musa(2) ve Kör Yusufuğlu Musa(6) takip etmektedir. En az mezru tarlaya ise 5'er dönümle Emüklüoğlu Ali(7) ve Bektaşnoğlu Kadir Ali(10) sahiptir. Onları 7'şer dönümle Bektaşnoğlu Hasan(9) ve Topal Hüseyin(14) izlemektedir. Geriye kalan tek hane reisi Kel Mehmetin Hüseyin(3)'nin ise 8 dönüm mezru tarlası vardır.

3.2.28.3. Karakeçili Köyü'nde Hayvancılık

Karakeçili Köyü'nde toplam 285 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 2 sağman camus, 23 sağman inek, 61 sağman koyun, 87 sağman keçi, 15 kuzu, 43 oğlak, 16 dana, 4 düğe, 7 kısarak (1'i döllu), 10 merkep ve 17 koşu öküzdür.

Toplam 285 adet hayvanın 206 adedi küçükbaş, 79 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %72,2'si küçükbaş, %27,7'si büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 13,7 adet küçükbaş, 5,2 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en çok yetiştirilen hayvan 87 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı ise %30,5'dir. Hane başına ortalama 5,8 adet sağman keçi düşmektedir.

Karakeçili Köyü'nde en çok hayvan 52 adetle Kör Yusufuğlu Musa(6)'ya aittir. Toplam hayvan sayısının %18,2'sini oluşturmaktadır. Onu 36 adetle Bektaşnoğlu Hasan(2) takip etmektedir. En az hayvana 1 adet sağman inek ve 1dana toplam 2 adetle Çoban Abbas(15)'a aittir. Onu 4 adetle Boynuzunoğlu Ömer(13) izlemektedir. Köyde rençberlik yapan Boynuzunoğlu İbrahim(4)'in hiç hayvanı yoktur.

3.2.28.4. Karakeçili Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Karakeçili Köyü'nde yaşayan 15 hanenin toplam vergi-yi mahsusu 510 kuruştur. Kayıtlara da bu rakam geçmiştir. Köyün toplam temettuatı ise 3.472 kuruştur. Bu rakam ise kayıtlara 3.296 kuruş olarak geçmiştir. Temettuatlar

toplanırken hata yapıldığı göz önünde bulundurularak değerlendirmeler sonradan bulunan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 510 kuruşun hane başı ortalaması 34 kuruştur. En fazla vergi veren şahıslar 50'şer kuruşla Boynuzunoğlu Musa(2) , Boynuzunoğlu İbrahim(4), Bekiroğlu Hüseyin(5) ve Kör Yusufğlu Musa(6) 'dır. En az vergiyi ise 15 kuruşla Çoban Abbas(15) ödemektedir. Geriye kalan 10 hane reisinden 5'i 40 kuruş, 2'si 20 kuruş, 1'i 30,1'i 25 kuruş vergi öderken imamlık yapan hane reisi hiç vergi ödememektedir.

Köyün toplam temettuatı olan 3.472 kuruş 15 haneye bölüldüğünde hane başına ortalama 231,4 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 525 kuruşla Kör Yusufğlu Musa(6)'dır. Onu 454 kuruşla Bekiroğlu Hüseyin(5) takip etmektedir. Köyde en az temettuata ise 24 kuruşla Boynuzunoğlu Osman(12) sahiptir. Ancak bu şahsın vergisi 25 kuruştur. Onu 60 kuruşla Boynuzunoğlu Çolak Hasan(11) izlemektedir. Onunda vergisi 30 kuruştur. Karakeçili köyünde de vergi ve temettuat oranları arasında dengesizlikler mevcuttur.

3.2.29. Keller Köyü (Nam-ı Diğer Çiçekli)

3.2.29.1. Keller Köyü'nde Nüfus

Keller Köyü 12 haneden¹⁷⁷ oluşmaktadır. Köydeki kişi sayısı tahmini 60 kişidir ve bunların tamamı müslümandır. Orijinal metinlerde sayfa 2 de "nam-ı diğer Çiçekli" olarak kaydedilmiştir. Hane reislerinden 10 tanesinin geçim kaynağı tarım ve hayvancılık iken, Abdulmuttalipoğlu Abdulmuttalip Efendi(1) imamlıkla, Halaçoğlu Halil(11) ise şunun-bunun ianesiyle geçimini sağlamaktadır.

Müşterek olarak kullanılan 1 adet asiyap vardır. Bu asiyabı köyün muhtarı da olan Ali Kethüda(2), aynı köyden Şarklıoğlu Hasan(12) ve Salmanlı Kasabasına tabi Çadırardıç köyünden Köşgeroğlu Bekir ile ortaklaşa kullanılmaktadır. Bunun dışında müşterek mala rastlanmamıştır. Keller köyünde İslamoğlu Ali(5), Halil(8) ve Hasan(9) kardeş hane reisleridir. Onların dışındaki hane reislerinin akrabalık bağları bilinmemekte sadece aynı babanın çocukları olmadıkları söylenebilmektedir. Köyde

¹⁷⁷ ML.VRD.TMT.d.13135, ss.2-6.

isimlerin yoğunluğuna bakıldığında en çok 2'şer adetle Hasan, Halil ve İbrahim isminin kullanıldığı görölmektedir.

3.2.29.2. Keller Köyü'nde Tarım

Köyde tarımla uğraşan 10 hane reisininde mezru tarla, bağ ve penbe tarlası olduğu görölmektedir. Yemencioğlu Musa(4)'nin mezru tarla ve bağı toplamda 30 dönüm olmasına rağmen hiç penbe tarlası yoktur. Diğer 9 hanenin ortalama 2'şer dönüm penbe tarlası bulunmaktadır.

Köyde 243 dönüm arazi vardır. Bunların 208 dönümü mezru, 18 dönümü bağ, 17 dönümü de penbe tarlasıdır. 208 dönüm mezru araziden hane başına ortalama 17,3 dönüm, bağlardan 1,5 dönüm ve penbe tarlalarından 1,4 dönüm arazi düşmektedir. Bu 243 dönüm arazinin toplam geliri 13.563 kuruştur. 9.335 kuruşu mezru tarlalardan, 2.868 kuruşu bağlardan, 1.360 kuruşu da penbe tarlasından elde edilen gelirlerdir. Hane başına düşen arazi gelir ortalaması ise 1.130,25 kuruştur.

Köydeki 1 adet müşterek asiyabın 3 hane arasında ortaklaşa kullanıldığı daha önce belirtilmişti. Bu asiyabın toplam geliri ise 180 kuruştur.

Köyde en fazla araziye 34 dönümle(30'u mezru, 2'si bağ,2'si penbe tarlası) Kıvrıkoğlu İbrahim(3) sahiptir. Onu 30'ar dönümle Ali Kethüda(2), Yemencioğlu Musa(4) ve İslamoğlu Ali(5) takip etmektedir. En az mezru tarlaya 17 dönümle Ahmetoğlu İbrahim(6) sahiptir. Onu da 18 dönümle Kel Muhammet(7) ve İslamoğlu Hasan(9) izlemektedir.

Köyde bağcılıkta önemli bir yere sahiptir. En fazla bağa 3'er dönümle Ali Kethüda(2) ve İslamoğlu Ali(5) sahiptir. Ali Kethüda bu arazilerden 1260-61 yıllarında toplamda 405 kuruş kazanırken İslamoğlu Ali 648 kuruş gelir elde etmiştir. Bunda en büyük etken arazinin verimlilik derecesidir. Ayrıca tarımla uğraşan 10 haneden 9'u pamuk tarımıyla da uğraşmaktadır. Penbe tarlaları 2 dönümde en fazla 243 kuruş, en az 40 kuruş gelir sağlamıştır. Köyde hane reislerinin %83,3'ü tarımla geçimini sağlamaktadır.

3.2.29.3. Keller Köyü'nde Hayvancılık

Keller Köyü'nde toplam 408 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 10 sağman inek, 19 sağman koyun, 77 sağman keçi, 40 kısır koyun, 66 kısır keçi, 21 kuzu, 62

oğlak, 2 toklu, 10 buzağı, 5 tosun, 9 dana, 1 tay, 7 balak, 14 kısır inek, 7 kısır camus, 7 kısırak (2'si döllü), 12 merkep (3'ü döllü), 11 koşu manda ve 28 koşu öküzdür.

Toplam 408 adet hayvanın 287 adedi küçükbaş, 121 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %70,3'ü küçükbaş, %29,6'sı büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 29,9 adet küçükbaş, 10,8 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en çok yetiştirilen hayvan 77 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı ise %18,8'dir. Hane başına ortalama 6,4 adet sağman keçi düşmektedir.

Köyü'nde en çok hayvan 134 adetle köy muhtarı Ali Kethüda(2)'ya aittir. Toplam hayvan sayısının %32,8'ini oluşturmaktadır. Onu 60 adetle Kıvrıkoğlu İbrahim(3) takip etmektedir. En az hayvana 3 sağman keçi ve 2 oğlak toplam 5 adetle köyün imamı olan Abdulmuttalipoğlu Abdulmuttalip Efendi(1) sahiptir. Köyde şunun- bunun ianesiyle geçinen Halaçoğlu Halil(11)'in hiç hayvanı yoktur. Tarım gibi hayvancılıkta yoğun olarak yapılmaktadır ve küçükbaş hayvancılık daha yaygındır.

3.2.29.4. Keller Köyü'nün Vergi-yi Mahsusası ve Temettuat Oranları

Keller Köyü'nde yaşayan 12 hanenin toplam vergi-yi mahsusası 1.305 kuruş, deftere kaydedilen miktarsa 1.435 kuruştur. Temettuat toplamları olan 8.346 kuruş, defter kayıtlarında 8.351 kuruştur. Ancak değerlendirmeler toplamlarda hata yapıldığı göz önünde bulundurularak kayıtlardaki rakamlar üzerinden değil, sonradan yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 1.305 kuruşun hane başı ortalaması 108,75 kuruştur. En fazla vergi veren şahıslar 155'şer kuruşla Ali Kethüda(2), Kıvrıkoğlu İbrahim(3), Yemencioğlu Musa(4) ve İslamoğlu Ali(5)'dir. En az vergiyi 10 kuruşla Halaçoğlu Halil(11) ödemektedir. Hiçbir geliri olmayan bu şahıstan vergi alınmıştır ve bunun nedeni bilinmemektedir. Geriye kalan hane reislerinden 5 hane reisi 135 kuruş, 1 hane reisi 130 kuruş vergi vermektedir. Köyde vergi vermeyen şahıs köyün imamı olan Abdulmuttalipoğlu Abdulmuttalip Efendi(1)'dir. Bu şahsın 156 kuruş geliri vardır.

Köyün toplam temettuatı olan 8.346 kuruş 12 haneye bölüldüğünde hane başına ortalama 695,5 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 1.782 kuruşla Ali Kethüda(2)'dir. Onu 1.117 kuruşla İslamoğlu Ali(5) takip etmektedir. En az temettuata ise 156 kuruşla Abdulmuttalipoğlu Abdulmuttalip Efendi(1) sahiptir. Vergi ve temettuat oranları arasındaki dengesizliklere en güzel örnek 135'er kuruş

vergi ödeyen Şarklıoğlu Hasan(12) 335 kuruş gelire sahipken, Kel Muhammet(7) 971 kuruş kazanca sahiptir.

3.2.30. Kemallı Köyü

3.2.30.1. Kemallı Köyü'nde Nüfus

Toplam 80 haneden oluşan Kemallı Köyü'nde¹⁷⁸ tahmini nüfus 400 kişidir. Bu nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinin 10'u haricinde ki 70 şahıs tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlamaktadır. Başka işlerle meşgul hane reisleri şöyledir:

Hizmetkârlık yapanlar; Kara Abdullahoğlu Ali(34), Baloğlu Hüseyin(42), Çıtak Hasan(63), Bulduk Ali(74), ve Kara Haliloğlu Muhammet(78)'dir. Merkepçilik yapanlar; Sincanlı Hüseyin(62) ve Yumak Hüseyin(77)'dir. Sıddıkoğlu Mustafa(57) ırgatlıkla, Sarı Ömer(76) ve Tonbakoğlu Ali(79) şunun-bunun ianesiyle geçimini sağlamaktadır. Diğer hane reislerinin çoğuna ziraatçi notu düşülmüştür.

Köyde müşterek mal kullananlar ise şöyledir:

Sarioğlu Mahmut(7) 8 dönüm mezru araziyi Kemaloğlu Ali ile, Ayıoğlu Hasan Ali(14) 1 adet sağman camusu Mamat köyünden Hasan Kethüda ile, İnceoğlu Hüseyin(17) 1 adet sağman camusu Salman köyünden Davut Bekir ile, Keleşoğlu Yusuf(32) 1 adet asiyabı aynı köyden Bölükbaşıoğlu Ali(5) ile, Deli Süleymanoğlu Bekir(71) 1 adet kısır mandayı Sungurlu'dan Hacı Osman ile, Sarioğlu Mustafa(75) 2 dönüm bağı Sungurlu'dan Hacı Mustafa ile ortaklaşa kullanmaktadır.

Kemallı Köyü'nde Hacıoğlu Osman(2) ile Mehmet(55); Sofioğlu Mehmet(10), Serdar(30), Halil(48) ile Mustafa(64); Sarioğlu Mahmut(7), Süleyman(35), Ali(52), Ömer(76) ile Mehmet(22), Ergülüoğlu Süleyman(11) ile Osman(53); Üçbaşıoğlu Ali(12), Ahmet(24), Hüseyin(49), Muhammet(56) ile Osman(72); Keleşoğlu Yusuf(32), Süleyman(58), Hüseyin(67) ile Bekir(69); Kara Haliloğlu Osman(37), İbrahim(43), Hüseyin(68) ile Muhammet(78); İnceoğlu Hüseyin(17), Mustafa(18) ile Ahmet(39), İmamoğlu Abdulmuttalip(23) ile Muhammet(26); Kel İbrahimioğlu Hasan(36) ile Mehmet(65); Aç Kethüdaoğlu Hüseyin(40), İbiş(50) ile Küseyin(80); Baloğlu Mahmut(41), Hüseyin(42) ile Halil(73); Sıddıkoğlu Muhammet(54) ile Mustafa(57) kardeş hane reisleridir. 80 hanenin 42'si yani %52,5'i kardeştir.

¹⁷⁸ ML.VRD.TMT.d.13164, ss.2-29.

Köyde kullanılan isimlerin yoğunluğuna bakıldığında en çok kullanılan isim 12 adetle Hüseyin'dir.

3.2.30.2. Kemallı Köyü'nde Tarım

Kemallı Köyü'nde 70 hanenin temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Köydeki bütün arazilerin toplamı 926 dönümdür. Arazilerden elde edilen toplam gelir ise 75.579 kuruştur. Bunların 749 dönümü mezru, 140 dönümü bağ, 37 dönümü de penbe tarlasıdır. 749 dönüm mezru araziden hane başına ortalama 9,3 dönüm, bağlardan 1,75 dönüm ve penbe tarlalarından 0,4 dönüm arazi düşmektedir. Toplam 75.579 arazi gelirinin 52.388 kuruşu mezru tarlalardan, 20.316 kuruşu bağlardan, 2.875 kuruşu da penbe tarlasından elde edilen gelirlerdir. Hane başına düşen arazi gelir ortalaması ise 944,7 kuruştur. Ayrıca köyde 1 adet asiyap vardır ve bunun sahibi Keleşoğlu Yusuf(32)'tur. Bu asiyabın toplam geliri ise 162 kuruştur.

Köyde en fazla araziye 29 dönümle (28'i mezru, 1'i bağ) Topaloğlu Osman Kethüda(1) sahiptir. Onu 28 dönümle (22'si mezru, 6'sı bağ) Usta Mustafa(25) takip etmektedir. En az araziye 1'er dönüm bağla Baloğlu Hüseyin(42) ve Aç Kethüdaoğlu İbiş(50) ayrıca 1 dönüm mezru araziyle Kara Döneoğlu Osman(44) sahiptir. Onları da 2'şer dönüm bağla Kara Abdullahoğlu Ali(34) ve Kara Mehmetoğlu Bekir(70) izlemektedir.

Köyde bağcılıkta önemli yer tutmaktadır. En fazla bağa 6'şar dönümle Sarioğlu Mehmet(22) ve Usta Mustafa(25) sahiptir. Bu bağlardan 1260-61 yıllarında toplamda Sarioğlu Mehmet 648 kuruş kazanırken Usta Mustafa 647 kuruş gelir elde etmiştir. 1 dönüm bağdan 405 kuruş gelir elde edenler vardır. Örneğin muhtar-ı evvel Topaloğlu Osman Kethüda(1) Molla Musaoğlu Hüseyin(27) ve Kel İbrahimioğlu Hasan(36) gibi. Ayrıca tarımla uğraşan 70 haneden 15'nin pamuk tarımıyla da uğraştığı görülmektedir. Penbe tarlaları 3 dönümde en fazla 486 kuruş kazandırmış ve gelirin sahibi Böllelioğlu Osman(21) olmuştur. Köyde Molla Ömeroğlu Mustafa(62)'nin 6 dönüm, Baloğlu Halil(73)'in 8 dönüm penbe tarlası olmasına rağmen bu arazilerden hiç gelir elde edememişlerdir.

Köyde hiç arazisi olmayan hane reileri Kara Abdullahoğlu Ali(34), Üçbaşıoğlu Muhammet(56), Çıtak Hasan(63), Bulduk Ali(74), Sarı Ömer(76)Yamuk Hüseyin(77), Kara Haliloğlu Muhammet(78) ve Tonbakoğlu Ali(79)'dir. Bahsi geçen

hane reisleri ya hayvancılıkla ya da başka işlerle meşguldür. Köyde hane reislerinin % 87,5'i tarımla geçimini sağlamaktadır.

3.2.30.3. Kemallı Köyü'nde Hayvancılık

Kemallı Köyü'nde toplam 1094 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 11 sağman camus, 18 sağman inek, 71 sağman koyun, 300 sağman keçi, 37 kısır koyun, 58 kısır keçi, 50 kuzu, 214 oğlak, 14 toklu, 7 buzağı, 23 dana, 4 balak, 47 kısır inek, 8 kısır camus, 2 toska, 6 tosun, 1ervane döllü deve, 6 kısırak (4'ü döllü), 65 merkep (35'1 döllü), 23 koşu manda ve 129 koşu öküzdür.

Toplam 1094 adet hayvanın 744 adedi küçükbaş, 350 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %68,0'ı küçükbaş, %31,9'u büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 9,3 adet küçükbaş, 4,3 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en çok yetiştirilen hayvan 300 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı ise %27,4'tür. Hane başına ortalama 3,75 adet sağman keçi düşmektedir. Ayrıca köydeki 1 adet ervane deve köyün muhtarı olan Topaloğlu Osman Kethüda(1)'ya aittir. Bu deveden kazancı 200 kuruştur.

Köyü'nde en çok hayvan 75 adetle Topaloğlu Osman Kethüda(1)'ya aittir. Toplam hayvan sayısının %6,8'ini oluşturmaktadır. Onu 32 adetle Mustafa Kethüdaoğlu Bekir (16) takip etmektedir. En az hayvana 2'şer adetle Memayikoğlu Hüseyin(19) ve Kara Mehmetoğlu Bekir(50) sahiptir. Onlarıda 3'er adetle Sarıoğlu Mahmut(7) ve Bayezidoğlu Muhammet(28) izlemektedir. Köyde Sarıoğlu Ömer(76), Kara Haliloğlu Muhammet(78) ve Tonbakoğlu Ali(79) 'in hiç hayvanı yoktur. Tarım gibi hayvancılıkta yoğun olarak yapılmaktadır ve küçükbaş hayvancılık daha yaygındır.

3.2.30.4. Kemallı Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Kemallı Köyü'nde yaşayan 80 hanenin toplam vergi-yi mahsusası 4.693 kuruş, deftere kaydedilen miktarsa 1 kuruş farkla 4.694 kuruştur. Temettuat toplamları olan 46.491 kuruş, defter kayıtlarında 47.023 kuruştur. Ancak değerlendirmeler toplamlarda hata yapıldığı göz önünde bulundurularak kayıtlardaki rakamlar üzerinden değil, sonradan yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 4.693 kuruşun hane başı ortalaması 58,6 kuruştur. En fazla vergi veren şahıs 130 kuruşla Sarioğlu Ali(52)'dir. Onu 120'şer kuruşla Sarioğlu Mehmet(22) ve Usta Mustafa(25) takip etmektedir. En az vergiyi 10 kuruşla Baloğlu Hüseyin(42) ve Molla Ömeroğlu Mustafa(61) ödemektedir. Onları da 15 kuruşla Aç Kethüdaoğlu Hüseyin(80) izlemektedir. Köyde vergi vermeyen şahıslar Sarioğlu Ömer(76), Kara Haliloğlu Muhammet(78) ve Tonbakoğlu Ali(79)'dir. Kara Haliloğlu Muhammet'in 80 kuruş geliri olmasına rağmen vergi alınmamıştır. Diğer iki hane reisi zaten başkalarının verdikleriyle geçinmektedir.

Köyün toplam temettuatı olan 46.491 kuruş 80 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 581,1 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 1.592 kuruşla Sarioğlu Mehmet(22)'tir. Bu şahıs zaten en yüksek vergiyi ödeyen kişidir. Onu 1.523 kuruşla Topaloğlu Osman Kethüda(1) takip etmektedir. En az temettuata ise 80 kuruşla Kara Haliloğlu Muhammet(78) sahiptir. Onu da 83 kuruşla Baloğlu Halil(73) izlemektedir. Bu hane reisinin vergisi ise 30 kuruştur. Şunun-bunun ianeiyile geçinen yukarıda ismi geçen hane reislerinin hiçbir kazancı da yoktur. Kemallı köyü vergi ve temettuat oranları arasındaki dengesizliklerin fazlaca görüldüğü bir köydür.

3.2.31. Körkü Köyü

3.2.31.1. Körkü Köyü'nde Nüfus

Toplam 32 haneden oluşan Körkü Köyü'nün¹⁷⁹ tahmini nüfusu 165 kişidir. Bu nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinin 31'i geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlarken, hiç arazisi olmayıp 1 sağman inek ve 1 döllü kısrakla Kasımoğlu İsa(27) sadece hayvancılık yaparak geçimini sağlamaktadır.

Köyde Karalioğlu Muhammet(16), Demircioğlu Mehmet(19), Hazıroğlu Memiş(23) ve Kara Kelleoğlu Nabi(24) 1'er adet döllü kısrakı müşteriki belli olmayan şahıslarla ortaklaşa kullanmaktadır. Kardeş hane reisleri: Kara Nabioğlu Satılmış(7) ile Hasan(10); Çolakoğlu Seyfi Ali(12), Emin(13) ile Memik(30); Uyuzoğlu Mehmet(17) ile Kara Hasan(21); İlioğlu Çopur Mehmet(18) ile İbrahim(20)'dir. Köyde 9 hane, yaklaşık %28,1'i kardeştir. Onların dışındaki hane reislerinin akrabalık bağları bilinmemekte sadece aynı babanın çocukları olmadıkları

¹⁷⁹ ML.VRD.TMT.d.13132, ss.2-11.

söylenbilir. Köyde isimlerin yoğunluğuna bakıldığında en çok 4 adetle Mehmet isminin kullanıldığı görülmektedir.

3.2.31.2. Körkü Köyü'nde Tarım

Körkü köyünün temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Yukarıda belirtilen şahıs hariç 31 hanenin toplam 238 dönüm mezru arazisi vardır. 1260-61 yıllarında toplam toplam arazi geliri 19.945 kuruştur. Köyde hane başına ortalama 7,4 dönüm mezru tarla, 623, 2 kuruştaki gelir düşmektedir.

Köyde en fazla mezru araziye 12 dönümle Ali Ağanoğlu Abidin(29) sahiptir. Bu arazinin 1260-61 yıllarında geliri toplam 1.483 kuruştur. Bu şahsı 11 dönümle Çolakoğlu Seyfi Ali(12) takip etmektedir. En az mezru araziye sahip olan hane reisi 3 dönümle Kara Salmanoğlu Satılmış(8)'tir. Onu da 5'er dönümle Velininoğlu Mustafa(28) ve Batoğlu Memiş(9) izlemektedir. Köyde mezru tarla dışında başka arazi türü yoktur. Köyün %96,8'i tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

3.2.31.3. Körkü Köyü'nde Hayvancılık

Körkü Köyü'nde toplam 466 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 36 sağman inek, 138 sağman koyun, 142 sağman keçi, 24 kısır koyun, 20 kısır keçi, 12 ervane deve, 13 döllu kısırak, 21 döllu merkep ve 60 koşu öküzdür.

Toplam 466 adet hayvanın 324 adedi küçükbaş, 142 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %69,5'i küçükbaş, %30,4'ü büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 10,1 adet küçükbaş, 4,4 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en çok yetiştirilen hayvan 142 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı ise %30,4'tür. Hane başına ortalama 4,4 adet sağman keçi düşmektedir. Sağman keçiden sonra en fazla yetiştirilen hayvan ise 138 adetle sağman koyundur. Bunun toplam sayıya oranı ise %29,6'dır ve hane başına ortalama 4,3 adet sağman koyun düşmektedir. Ayrıca köydeki 12 adet ervane deve bulunmaktadır. Çolakoğlu Seyfi Ali(12), Karahioğlu Ali(22), Kara Kelleoğlu Nabi(24) ve Topal Mustafa(25)'nin 2'şer adet; İlioğlu Çopur Mehmet(18), Uyuzoğlu Kara Hasan(21), Velininoğlu Mustafa(28) ve Ali Ağanoğlu Abidin(29)'nin 1'er adet ervane devesi bulunmaktadır. Bu develerden hane reislerinin toplam kazancı 2400 kuruştur.

Körkü Köyü'nde en çok hayvan 91 adetle Ali Ağanoğlu Abidin(29)'ne aittir. Toplam hayvan sayısının %19,5'ini oluşturmaktadır. Onu 60 adet hayvanla Kıyakoğlu Satılmış(1) takip etmektedir. En az hayvana 2'şer adetle Karafakıoğlu Mustafa(14) ve Kasımoğlu İsa(27) sahiptir. Onlarıda 3 adetle Kara Nabioğlu Hasan(10) izlemektedir. Köyde hayvanı olmayan hane reisi yoktur. Bu köyde tarım gibi hayvancılıkta yoğun olarak yapılmaktadır ve küçükbaş hayvancılık daha yaygındır.

3.2.31.4. Körkü Köyü'nde Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Körkü Köyü'nde yaşayan 32 hanenin toplam vergi-yi mahsusu 2.717 kuruş, deftere kaydedilen miktarsa 1.943 kuruştur. Temettuat toplamları olan 15.698 kuruş, defter kayıtlarında 15.750 kuruştur. Fakat değerlendirmeler toplamlarda hata yapıldığı göz önünde bulundurularak kayıtlardaki rakamlar üzerinden değil, sonradan yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusu olan 2.717 kuruşun hane başı ortalaması 84,9 kuruştur. En fazla vergi veren şahıs 152 kuruşla köyün muhtarı olan Kıyakoğlu Satılmış(1)'tir. Onu 122'şer kuruşla Abidinoğlu Hasan Ali(6), Çolakoğlu Seyfi Ali(12), Karaloğlu Ali(22) ve Ali Ağanoğlu Abidin(29) takip etmektedir. En az vergiyi 20 kuruşla Kara Köseoğlu Mehmet Ağa(32) ödemektedir. 329 geliri olan bu şahıstan neden bu kadar düşük vergi alındığı bilinmemektedir. Çünkü bu şahıstan daha düşük kazanca sahip hane reislerinden daha çok vergi alınmıştır. Köyde vergi vermeyen hane reisi yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 15.698 kuruş 32 haneye bölüldüğünde hane başına ortalama 490,5 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 1.351 kuruşla Çolakoğlu Seyfi Ali(12)'dir. Ancak en yüksek vergiyi o ödemiş, 680 kuruş geliri olan köy muhtarı Kıyakoğlu Satılmış(1) ödemiştir. Onu 1.310 kuruşla Ali Ağanoğlu Abidin(29) takip etmektedir. En az temettuata ise 58 kuruşla Kasımoğlu İsa(27) sahiptir. Bu hane reisinin vergiside 37 kuruş olarak hesaplanmıştır. Körkü Köyü'nde de vergi ve temettuat oranları arasında dengesizlikler görülmektedir.

3.2.32. Mahmadlu Köyü

3.2.32.1. Mahmadlu Köyü'nde Nüfus

Mahmatlı Köyü'nde toplam 13 hane¹⁸⁰ vardır ve köyün tahmini nüfusu toplam 65 kişidir. Bu nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinin 10'u geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlarken, Ayaşbeyoğlu Gürbüz Bekir(4) hizmetkârlıkla, Akdağlı Ahmet(12) çabanlıkla, Öksüzoğlu Ergülü Baba(13) odunculuk yaparak geçimini sağlamaktadır. Ancak Öksüzoğlu Ergülü Baba'nın 2 dönüm bağı bulunmaktadır.

Köyde müşterek malı olan hane reisi yoktur. Mahmadlu Köyü'nde kardeş hane reisleri; Kavuncuoğlu Memiş(1), Hasan Kethüda(2) ile Süleyman(3)'dir. Ancak Demircioğlu Halil(7) ile Demirci Dİmadı Abdulkadir(8)'in akraba oldukları düşünülebilir. Bunların dışında ki hane reislerinin akrabalık bağları bilinmemektedir. Köyde kullanılan isimlerin yoğunluğuna bakıldığında en çok kullanılan isimler 2'şer adetle Abdulkadir ve Süleyman'dır.

3.2.32.2. Mahmadlu Köyü'nde Tarım

Mahmadlu Köyü'nde 13 hanenin 10'unun mezru tarlası bulunmaktadır. Köydeki bütün arazilerin toplamı 234 dönümdür. Arazilerden elde edilen toplam gelir ise 14.702 kuruştur. Bunların 189 dönümü mezru, 12 dönümü bağ, 33 dönümü de penbe tarlasıdır. 189 dönüm mezru araziden hane başına ortalama 14,5 dönüm, bağlardan 0,9 dönüm ve penbe tarlalarından 2,5 dönüm arazi düşmektedir. Toplam 14.702 kuruş arazi gelirinin 11.028 kuruşu mezru tarlalardan, 2.506 kuruşu bağlardan, 1.168 kuruşu da penbe tarlasından elde edilen gelirlerdir. Hane başına düşen arazi gelir ortalaması ise 1.130,9 kuruştur.

Köyde en fazla araziye 31 dönümle(25'i mezru, 5'i penbe, 1'i bağ) Merzifonluoğlu İbrahim(5) sahiptir. Onu 27 dönümle (23'si mezru, 2'si penbe, 2'si bağ) Demircioğlu Halil(7) takip etmektedir. En az araziye 2 dönüm bağla Öksüzoğlu Ergülü Baba(13) sahiptir. Bu köyde tarımla uğraşan 10 hanenin en az 1'er dönüm bağı 2'şer dönüm de penbe tarlası vardır. 5'er dönümle en çok penbe tarlasına Merzifonluoğlu İbrahim(5) ve Haliloğlu Ali(9)'dir. Arazisi olmayanların başka işlerle meşgul oldukları yukarıda ayrıntılı olarak yazılmıştır.

¹⁸⁰ ML.VRD.TMT.d.13142, ss.2-6.

3.2.32.3. Mahmadlu Köyü'nde Hayvancılık

Mahmadlu Köyü'nde toplam 116 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 1 sağman camus, 7 sağman inek, 5 sağman koyun, 15 sağman keçi, 5 kuzu, 15 oğlak, 2 buzağı, 5 dana, 1 balak, 10 kısır inek, 2 kısırak(1'i döllü), 15 merkep (2'si döllü), 6 koşu camus ve 27 koşu öküzdür.

Toplam 116 adet hayvanın 40 adedi küçükbaş, 76 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %64,4'ü küçükbaş, %65,5'i büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 3.07 adet küçükbaş, 5,8 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en çok yetiştirilen hayvan 27 adetle koşu öküzdür. Toplam sayıya oranı ise %23,2'dir. Hane başına ortalama 2,07 adet koşu öküz düşmektedir. Koşu öküzden sonra en fazla yetiştirilen hayvan ise 15'er adetle sağman koyun ve sağman keçidir.

Körkü Köyü'nde en çok hayvan 23 adetle köyün muhtarı Kavuncuoğlu Memiş(1)'e aittir. Toplam hayvan sayısının %19,8'ini oluşturmaktadır. Onu 15'er adet hayvanla Demircioğlu Halil(7) ve Akdağlı Ahmet(12) takip etmektedir. En az hayvan 1 kısır inek, 2 koşu öküz olmak üzere 3 adetle Kavuncuoğlu Süleyman(3)'a aittir. Mahmatlu Köyü'nde hayvanı olmayan hane reisi yoktur ve büyükbaş hayvancılık daha çok gelişmiştir.

3.2.32.4 Mahmadlu Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Mahmadlu Köyü'nde yaşayan 13 hanenin toplam vergi-yi mahsusası 1.190 kuruştur ve deftere kaydedilen de bu miktardır. Temettuat toplamları olan 8.339 kuruş, 5 kuruş fazla olarak defter kayıtlarında 8.344 kuruştur. Ancak değerlendirmeler temettuat toplamlarda hata yapıldığı göz önünde bulundurularak kayıtlardaki rakamlar üzerinden değil, sonradan yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 1.190 kuruşun hane başı ortalaması 91,5 kuruştur. En fazla vergi veren şahıslar 118'er kuruşla Merzifonluoğlu İbrahim(5), Falikoğlu Deli Süleyman(10) ve Yozoğlanoğlu Hüseyin Kethüda(11)'dir. En az vergiyi 38 kuruşla Ayaşbeyoğlu Gürbüz Bekir(4) ödemektedir. Geriye kalan 9 haneden 4'ü 98 kuruş, 4'ü 78 kuruş ve 1'i 94 kuruş vergi ödemektedir. Köyde vergi vermeyen hane reisi yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 8.339 kuruş 13 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 641,4 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 1.247 kuruşla Demircioğlu Halil(7)'dir. Bu şahıs zaten en yüksek vergi miktarını değil 98 kuruş ödeyen hane reislerindedir. Onu 1.177 kuruşla Falikoğlu Deli Süleyman(10) takip etmektedir. En az temettuata ise 8 kuruşla Ayaşbeyoğlu Gürbüz Bekir(4) sahiptir. Fakat kazandığının 4 katından fazla vergi ödemektedir. Mahmatlu Köyü'nde de vergi ve temettuat oranları arasında orantısızlıklar vardır.

3.2.33. Mahmandı Köyü

3.2.33.1. Mahmandı Köyü'nde Nüfus

Mahmandı Köyü'nde toplam 12 hane¹⁸¹ kayıtlıdır ve köyün tahmini nüfusu toplam 60 kişidir. Bu nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinin 11'i geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlarken sadece Kalmışoğlu Aysan(12)'nin hiç arazisi yoktur ve geçimini hayvancılıktan sağlamaktadır.

Köyde müşterek mal kullanan tek hane reisi Kel Mustafaoğlu Zeynel(9)'dır. 1 adet sağman ineği Sungurlu'dan Yallı Haliloğlu Ali ile ortaklaşa kullanmaktadır. Köyde Kel Mustafaoğlu Ayan(8) ile Zeynel(9) ve Kalmışoğlu Mehmet (10) ile Aysan(12) kardeş hane reisleridir. Köydeki toplam hanelerin %33,3'ü kardeştir. Bunların dışında ki hane reislerinin akrabalık bağları bilinmemektedir. Bu köyde yaygın olarak kullanılan isim 2 adetle Mehmet'tir.

3.2.33.2. Mahmandı Köyü'nde Tarım

Mahmandı köyünde yaşayan ahalinin temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. 12 haneden 11'nin en az 10'ar dönüm mezru tarlası, 2'şer dönüm de penbe tarlası vardır. 7 hanenin bunlara ek olarak bağ dönümleride vardır. Ayrıntılı olarak incelenecek olursa arazi toplamları ve bu arazilerden elde edilen kazaçlar şöyledir:

Köydeki bütün arazilerin toplamı 280 dönümdür. Arazilerden elde edilen toplam gelir ise 15.058 kuruştur. Bunların 236 dönümü mezru, 10 dönümü bağ, 34 dönümü de penbe tarlasıdır. 236 dönüm mezru araziden hane başına ortalama 19,6

¹⁸¹ ML.VRD.TMT.d.13144, ss.2-6.

dönüm, bağlardan 0,8 dönüm ve penbe tarlalarından 2,8 dönüm arazi düşmektedir. Toplam 15.058 kuruş arazi gelirinin 11.040 kuruşu mezru tarlalardan, 2.155 kuruşu bağlardan, 1.863 kuruşu da penbe tarlasından elde edilen gelirlerdir. Hane başına düşen arazi gelir ortalaması ise 1.254,8 kuruştur.

Köyde en fazla araziye 37 dönümle(31'i mezru, 5'i penbe, 1'i bağ) Hasan Kethüdaoğlu Memiş(4) sahiptir. Onu 35'er dönümle (30'si mezru, 3'si penbe, 2'si bağ) Cuma Kethüda(1) ve Kuduzoğlu Yakup(2) takip etmektedir. En az araziye 13'er dönümle (10'u mezru, 3'ü penbe)Kalmışoğlu Mehmet(10) ve İmamoğlu Musa(11) sahiptir. Arazisi olmayan tek hane reisi Kalmışoğlu Aysan(12)'dir.

3.2.33.3. Mahmandı Köyü'nde Hayvancılık

Mahmandı Köyü'nde toplam 341 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 3 sağman camus, 17 sağman inek, 54 sağman koyun, 43 sağman keçi, 32 kısır koyun, 5 kısır keçi, 52 kuzu, 37 oğlak, 15 buzağı, 10 dana, 5 balak, 9 kısır inek, 2 camus, 3 tosun, 6 dömlü kısırak, 10 merkep (4'ü dömlü), 2 esb, 15 koşu manda ve 21 koşu öküzdür.

Toplam 341 adet hayvanın 223 adedi küçükbaş, 118 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %65,3'ü küçükbaş, %34,6'sı büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 18,5 adet küçükbaş, 9,8 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en çok yetiştirilen hayvan 54 adetle sağman koyundur. Toplam sayıya oranı ise %17,9'dur. Bu sağman koyunun 40 adedi Cuma Kethüda(1)'ya aittir. Toplam 54 adet sağman koyunun hane başına ortalaması 4,5 adettir.

Mahmandı Köyü'nde en çok hayvan 141 adetle Cuma Kethüda(1)'ya aittir. Toplam hayvan sayısının %41,3'ünü oluşturmaktadır. Bu 141 adet hayvanın 128 adedi küçükbaş, 13 adedi ise büyükbaş hayvandır. Onu 53'er adet hayvanla Kuduzoğlu Yakup(2) ve Hüseyinoğlu Mustafa(12) takip etmektedir. En az hayvana sahip hane reisi 4 adetle İmamoğlu Musa(11)'dir. Onu da 5'er adetle Kel Mustafa oğlu Zeynel(9) ve Kalmışoğlu Mehmet(10) izlemektedir. Mahmandı Köyü'nde hayvanı olmayan hane reisi yoktur ve küçükbaş hayvancılık daha çok gelişmiştir.

3.2.33.4. Mahmandı Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Mahmandı Köyü'nde yaşayan 12 hanenin toplam vergi-yi mahsusası 1.180 kuruştur ve deftere kaydedilen de bu miktardır. Temettuat toplamları olan 9.470 kuruş, 5 kuruş fazla olarak defter kayıtlarında 9.475 kuruştur. Ancak değerlendirmeler temettuat toplamlarda hata yapıldığı göz önünde bulundurularak kayıtlardaki rakamlar üzerinden değil, sonradan yapılan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 1.180 kuruşun hane başı ortalaması 98,3 kuruştur.

Köyde Cuma Kethüda(1), Kuduzoğlu Yakup(2) ve Hüseyinoğlu Mustafa(3) 124'er kuruş; Hasan Kethüdaoğlu Memiş(4), Kuloğlu Hasan Ali(5), Budakoğlu Mehmet(6) ve Taciroğlu Cevat(7) 110 kuruş; Kel Mustafaoğlu Ayan(8), Kel Mustafaoğlu Zeynel(9) ve Kalmışoğlu Aysan(12) 74 kuruş; Kalmışoğlu Mehmet(10) ve İmamoğlu Musa(11) 73 kuruş vergi ödemektedir.

Köyün toplam temettuatı olan 9.470 kuruş 12 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 789,1 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 1.729 kuruşla Cuma Kethüda(1)'dir. Onu 1.592 kuruşla Kuduzoğlu Yakup(2) takip etmektedir. En az temettuata ise 84 kuruşla Kalmışoğlu (12) sahiptir. Fakat 74 kuruş vergi ödemektedir. Mahmandı Köyü'nde de vergi ve temettuat oranları diğer köylere nazaran daha düzenlidir.

3.2.34. Mehmetbeyli Köyü

Mehmetbeyli köyü 22 haneden¹⁸² oluşan orta büyüklükte bir köy olmasına rağmen defterdeki sayfa eksikliklerinden dolayı sadece 5 hane kaydına ulaşılabilmektedir. Baştan ilk 3 hane reisiyle sondan 2 hane reisinin kayıtları ve toplam temettuat ile vergi oranlarının yer aldığı son sayfa bulunmaktadır. Bundan dolayı köy hakkında ayrıntılı bilgi vermek zorlaşmıştır.

İlk 3 hane reisi köyün muhtarı Deli Halisoğlu Halis Kethüda(1), Seydioğlu Bekir(2) ve Ömeroğlu Osman(3); son iki hane reisi ise İblioğlu Ali(21) ve Selamoğlu Ömer(22)'dir. Bu 5 hanenin toplamda 95 dönüm mezru tarla, 5 dönümde bağ arazileri bulunmaktadır. 1260-61 yıllarında mezru arazilerden 6.121 kuruş, bağlardan 859 kuruştur.

¹⁸² ML.VRD.TMT.d.13159, ss2-3.

Köyde 5 haneye ait 58 adet hayvan tespit edilmiştir. Bunların 20 küçükbaş, 38'i ise büyükbaş hayvandır. Ayrıntılı olarak incelenecek olursa; 1 sağman camus, 9 sağman inek, 4 sağman koyun, 6 sağman keçi, 6 kısır koyun, 4 kuzu, 4 dana, 3 kısırak, 5 merkep, 2 koşu manda ve 14 koşu öküzdür.

Defterin 3. sayfasında yer alan toplam vergiy-i mahsusa 1.730 kuruş 22 haneye bölündüğünde hane başına 76,6 kuruş düşmektedir. Toplam temettuat 11.080 kuruşun hane ortalaması ise 503,6 kuruştur. Sonuç olarak defter sayfalarının eksik olmasından dolayı bilinen rakamlar üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır.

3.2.35. Müdü Köyü

3.2.35.1. Müdü Köyü'nde Nüfus

Müdü Köyü'nde toplam 9 hane¹⁸³ kayıtlıdır ve bu köyün tahmini nüfusu 45 kişidir. Nüfusun tamamı müslümandır. Köydeki bütün hanelerin geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır.

Müşterek mal kullanan hane reisi yoktur. Kardeş hanelere rastlanmamıştır. Köyde kullanılan isim yoğunluğuna bakıldığında en çok kullanılan isimler 2'şer adetle Ömer ve Osman'dır.

3.2.35.2. Müdü Köyü'nde Tarım

Müdü Köyü'nün temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. 9 hanenin tamamının mezru tarlası vardır. Bunun dışında bütün hanelerin 2'şer dönüm penbe tarlası ve Kürdünoğlu Osman(9) hariç 1'er dönüm de bağları bulunmaktadır.

Köyde 182 dönüm mezru tarla, 18 dönüm penbe tarlası, 8 dönüm bağ olmak üzere toplam arazi 208 dönümdür. Bu arazilerin 1260-61 yıllarındaki toplam gelirlerine bakıldığında mezru tarladan 12.999 kuruş, penbe tarlasından 3.176 kuruş ve bağlardan 1.847 gelir elde edildiği görülmektedir. Her haneye ortalama mezru tarlalardan 20,2 dönüm 1.444,3 kuruş gelir, penbe tarlasından 2 dönüm 353,1 kuruş gelir, bağlardan da 0,8 dönüm 205,2 kuruş gelir düşmektedir.

Köyde en fazla araziye sahip hane reisi 35 dönümle (32'si mezru tarla, 2'si penbe tarlası, 1'i bağ dönüm) Köse Bekiroğlu Musa(5)'dir. Onu 33'er dönümle (30'u

¹⁸³ ML.VRD.TMT.d.13146, ss.2-4.

mezru tarla, 2'si penbe tarlası, 1'i bağ dönüm) Abdulvahhapoğlu Ceyab(3) ve Ahmet Kethüdaoğlu Ömer(4)'dir. En az araziye ise 12 dönümle (10'u mezru tarla, 2'si penbe tarlası) Kürdünoğlu Osman(9) sahiptir. Onu 13'er dönümle (10'u mezru tarla, 2'si penbe tarlası, 1'i bağ dönüm) Vahhaboğlu Derviş Ahmet(7) ve Köşkeroğlu İbrahim(8) takip etmektedir. Müdü Köyü'nde tarım bir hayli gelişmiştir.

3.2.35.3. Müdü Köyü'nde Hayvancılık

Müdü Köyü'nde toplam 324 adet hayvan bulunmaktadır. Bunlar; 4 sağman camus, 11 sağman inek, 10 sağman koyun, 69 sağman keçi, 8 kısır koyun, 64 kısır keçi, 66 oğlak, 3 toska, 8 buzağı, 8 dana, 2 balak, 16 kısır inek, 4 camus, 4 tosun, 4 kısırak (2'si döllü), 12 merkep (4'ü döllü), 1 tay, 12 koşu manda ve 18 koşu öküzdür.

Toplam 324 adet hayvanın 217 adedi küçükbaş, 107 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %66,9'u küçükbaş, %33,02'si büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 24,1 adet küçükbaş, 11,8 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en çok yetiştirilen hayvan 69 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı ise %21,2'dir. Sağman keçinin hane başına ortalaması 7,6 adettir.

Müdü Köyü'nde en çok hayvan 96 adetle köyün imamı Mantarlıoğlu Molla Ömer(1)'e aittir. Toplam hayvan sayısının %29,6'sını oluşturmaktadır. Onu 46'şar adet hayvanla Abdulvahhaboğlu Ceyab(3) ve Köse Bekiroğlu Musa(5) takip etmektedir. En az hayvana sahip hane reisi 3 adetle Köşkeroğlu İbrahim(8)'dir. Müdü Köyü'nde hayvanı olmayan hane reisi yoktur ve küçükbaş hayvancılık daha çok gelişmiştir.

3.2.35.4. Müdü Köyü'nde Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Müdü Köyü'nde yaşayan 9 hanenin toplam vergi-yi mahsusası 1.150 kuruştur. Kayıtlara da bu rakam geçmiştir. Köyün toplam temettuatı ise 10.484 kuruştur. Bu rakam ise kayıtlara 10.487 kuruş olarak geçmiştir. Temettuatlar toplanırken hata yapıldığı göz önünde bulundurularak değerlendirmeler sonradan bulunan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 1.150 kuruşun hane başı ortalaması 127,7 kuruştur. En fazla vergi veren şahıslar 160'şar kuruşla Mantarlıoğlu Molla Ömer(1), Abdulvahhaboğlu Ceyab(3), Ahmet Kethüdaoğlu Ömer(4) ve Köse

Bekiroğlu Musa(5) 'dır. Onları 150 kuruşla Köseoğlu Osman(6) takip etmektedir. En az vergiyi ise 50 kuruşla Vahhaboğlu Derviş Ahmet(7) ödemektedir. Onu da 80 kuruşla Köşkeroğlu İbrahim(8) izlemektedir. Bu köyde vergi vermeyen hane reisi yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 10.484 kuruş 9 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 1.164,8 kuruş düşmektedir. Kazanç ortalaması oldukça yüksek köylerden biridir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 2.068 kuruşla Mantarlıoğlu Molla Ömer(1)'dir. Onu 1.707 kuruşla Köse Bekiroğlu Musa(5) takip etmektedir. Köyde en az temettuata ise 391 kuruşla Köşkeroğlu İbrahim(8) sahiptir. Müdü Köyü'nde vergi ve temettuat oranları daha dengelidir.

3.2.36. Salman Köyü

3.2.36.1. Salman Köyü'nde Nüfus

Salman Köyü'ne ait defterde 69¹⁸⁴ hane kayıtlıdır. Ancak 20. haneden 55. haneye kadar olan aradaki sayfalar eksiktir. Köy üzerindeki değerlendirmeler elimizdeki mevcut 35 hane üzerinden yapılacaktır.

Salman Köyü 69 hane üzerinden tahmini 345 kişiden oluşan büyük bir köydür. Nüfusun tamamını müslüman ahali oluşturmaktadır. Kayıtlı 35 hanenin 28'i tarım ve hayvancılıkla geriye kalan 7 haneden Halilbaşoğlu Ömer(57), Çıtakoğlu Halil(65), Çuvaldızıoğlu Ters Halil(67) ve Emir Haliloğlu Ali(68) hizmetkârlıkla; Kayasoğlu Mustafa(60) bostan ticareti ile; Demircioğlu Ali(64) ve Deli Mustafa(69) ırgatlıkla geçimini sağlamaktadır.

Köyde müşterek malı olan tek hane reisi Üryanoğlu Halil Kethüda(59)'dır. 1 adet sağman camusu Ünlüoğlu Abrah ile ortaklaşa kullanmaktadır. Kardeş hane reisleri ise: Yaşaroğlu Hasan(6) ile İbrahim(17); Kayasoğlu Molla Bekir(7) ile Mustafa(60); Abdullah Kethüdaoğlu Mustafa(12) ile Ömer(13); Üryanoğlu Veli(20) ve Halil Kethüda(59); Solak Bekiroğlu Osman(55) ile Ömer(56); Demircioğlu Ahmet(15) ile Ali(64)'dir. Bolatoğlu Hüseyin Kethüda(58) ile Bolatoğlu Hüseyin(63)'nin akraba olmaları olasıdır ancak bir baba aynı ismi iki evladına koymayacağı için kardeş çocukları oldukları ihtimali daha yüksektir.

¹⁸⁴ ML.VRD.TMT.d.13155, ss.2-10.

Köyde en çok kullanılan isim 6 adetle Hüseyin'dir. Bu isimden sonra 5'er adet Mustafa ve Halil ismi kullanılmıştır.

3.2.36.2. Salman Köyü'nde Tarım

Kayıtlı 35 haneden 7'sinin mezru tarlası yoktur. Bunlardan 6 tanesi başka işlerle meşguldür. Solak Bekiroğlu Ömer(56)'in de mezru tarlası yoktur ancak 10 dönüm gayri mezru arazisi mevcuttur. Kuvasoğlu Mustafa(60)'nın da 1 dönüm mezru tarlası vardır ancak bu araziden hiç gelir elde edememiştir.

35 hanenin toplamda 316 dönüm mezru tarlası vardır. Bunun hane başına ortalaması 9,02 dönümdür. 1260-61 yılları gelirleri toplandığında ise 15.480 kuruş gelir elde edilmiştir. bu gelirin hane başı ortalaması ise 442,2 kuruştur. En fazla mezru tarla 30 dönümle Köse Hüseyinoğlu Kara Halil(19)'e aittir. En az mezru araziye 5'er dönümle Fesametlioğlu Hüseyin(62) ve Bolatoğlu Hüseyin(63) sahiptir.

Kayıtlı 35 hanenin 3 dönüm bağı vardır. Bunlar 1'er dönümle Küçücekoğlu Topal Bekir(5), Solak Bekiroğlu Ömer(56) ve Bolatoğlu Hüseyin Kethüda(58)'dir. Bunların dışında bağı olmayıp bağ geliri olan hane reisleri ise Ateş İmamoğlu Mustafa(11), Yaşaroğlu İbrahim(17), Kel Alioğlu Halil(18) ile Yaşaroğlu Hasan(6) 27'şer kuruş ve Lafçioğlu Mehmet(61) 32 kuruş gelir elde etmiştir.

Köyde toplamda 329 (10 dönüm gayri mezru tarla dahil) dönüm araziden 15.822 kuruş gelir elde edilmiştir. Başka işlerle meşgul olan hane reisleri çıkarıldığında 35 hanenin 28'i yani köyün %80'i tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlamaktadır.

3.2.36.3. Salman Köyü'nde Hayvancılık

Salman Köyü'nde 35 hanenin toplam 247 adet hayvanı bulunmaktadır. Bunlar; 19 sağman camus, 47 sağman inek, 27 sağman keçi, 6 buzağı, 21 dana,3 düğe, 9 balak, 4 tosun, 8 toska, 7 kısarak (5'i döllu), 28 merkep (8'ü döllu), 2 tay, 20 koşu camus ve 46 koşu öküzdür.

Toplam 247 adet hayvanın 27 adedi küçükbaş, 220 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %10,9'u küçükbaş, %89,06'sı büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 0,7 adet küçükbaş, 6,2 adette büyükbaş hayvan

düşmektedir. Köyde en çok yetiştirilen hayvan 47 adetle sağman inehtir. Toplam sayıya oranı ise %19,02'dir. Onu 46 adetle koşu öküzü izlemektedir.

Salman Köyü'nde en çok hayvan 28 adetle Medyanoğlu Hüseyin(3)'e aittir. Toplam hayvan sayısının %11,3'ünü oluşturmaktadır. Onu 21 adet hayvanla Köse Hüseyinoğlu Kara Halil(19) takip etmektedir. En az hayvana sahip hane reisleri 1'er adetle Çıtakoğlu Halil(65), Emir Haliloğlu Ali(68) ve Halilbaşoğlu Ömer(57)'dir. Salman Köyü'nde hayvanı olmayan tek hane reisi ırgatlık yapan Deli Mustafa(69)'dır ve büyükbaş hayvancılık daha çok gelişmiştir.

3.2.36.4. Salman Köyü'nde Vergi-yi Mahsusası ve Temettuat Oranları

69 hane olan Salman Köyü'nün kayıtlarda ki vergi-yi mahsusası 5.398 kuruş toplam temettuatı ise 23.288 kuruştur. Buradaki değerlendirmelerde 35 hane üzerinden yapılacaktır.

35 hanein toplam vergi-yi mahsusası 2.545 kuruş, temettuatı ise 11.709 kuruştur. Köyün toplam vergi-yi mahsusasının hane başı ortalaması 72,7 kuruştur. En fazla vergi veren şahıs 220 kuruşla Köse Hüseyinoğlu Kara Halil(19)'dir. Onları 140'ar kuruşla Combaoğlu Ahmet Kethüda(2), Medyanoğlu Hüseyin(3) ve Lafçioğlu Mehmet(61) takip etmektedir. En az vergiyi ise 10 kuruşla Halilbaşoğlu Ömer(57) ödemektedir. Onu da 30'ar kuruşla Deli Mustafa(69), Emir Haliloğlu Ali(68) Çuvaldızoğlu Ters Halil(67), Çıtakoğlu Halil(65) Bolatoğlu Hüseyin(63), Solak Bekiroğlu Ömer(56) ve Üryanoğlu Veli(20) izlemektedir. Bu köyde vergi vermeyen hane reisi İmam Kahya Mustafa Efendi(1)'dir.

35 hanenin toplam temettuatı olan 11.709 kuruş 35 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 334,5 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 1.068 kuruşla Köse Hüseyinoğlu Kara Halil(19)'dir. Onu 980 kuruşla Kulalıoğlu Hüseyin(66) takip etmektedir. Ancak vergisi 60 kuruştur. Köyde en az temettuata ise 43 kuruşla Solak Bekiroğlu Ömer(56) sahiptir. Onu da 80 kuruşla Irgat Deli Mustafa(68) izlemektedir. Salman Köyü'ndeki bu 35 haneden temettuatı olmayan hane reisi yoktur fakat vergi ve temettuat oranları dengeli değildir.

3.2.37. Sarıkaya Köyü

3.2.37.1. Sarıkaya Köyü'nde Nüfus

Sarıkaya Köyü'nde toplam 29 hane¹⁸⁵ kayıtlıdır ve köyün tahmini nüfusu toplam 145 kişidir. Bu nüfusun tamamı müslümandır. Hane reislerinin tamamı geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır.

Köyde müşterek mal kullanan tek hane reisi Macaroğlu Al Bekir(19)'dir. 1 adet sağman camusu Sungurlu Kasabası'ndan Kara Nazil ile ortaklaşa kullanmaktadır. Köyde Hasanoğlu Molla Ali(1), Süleyman Ağa(2), Abdulgani(3), Emin(4), Osman(5), İbrahim(6) ile Mehmet(7) ve Kul İbrahimioğlu Ali Kethüda(10) ile Osman(25) kardeş hane reisleridir. Köydeki toplam hanelerin %31,3'ü kardeştir. Bunların dışında ki hane reislerinin akrabalık bağları bilinmemektedir. Bu köyde yaygın olarak kullanılan isimler 4'er adetle Osman ve Mehmet'tir.

3.2.37.2. Sarıkaya Köyü'nde Tarım

Sarıkaya Köyü'nde toplam 431 dönüm arazi vardır. Bu arazilerin 362 dönümü mezru tarla, 43 dönümü penbe tarlası ve 26 dönümü de bağdır. Hane başına 12,4 dönüm mezru, 1,4 dönüm penbe ve 0,8 dönümde bağ arazisi düşmektedir.1260-61 yılları toplam gelirlerine bakıldığında 19.023 kuruş mezru tarladan 4.435 kuruş penbe tarlasından, 3.425 kuruşta bağlardan gelir elde edilmiştir. Bu gelirlerden hane başına 655,9 kuruş mezru araziden, 152,9 kuruş penbe tarlasından ve 118,1 kuruşta bağlardan gelir düşmektedir.

Köyde en fazla araziye 28'er dönümle (25 dönümü mezru, 2 dönümü penbe ve 1 dönümü bağ) Sarı Mehmetoğlu Osman(26) ve Çıtakoğlu Yakup(27)'tur. Bu şahısları 23'er dönümle (20 dönümü mezru, 2 dönümü penbe ve 1 dönümü bağ) Hasanoğlu İbrahim(6), Kul İbrahimioğlu Ali Kethüda(10), Numanoğlu Bayezid(16), Macaroğlu Al Bekir(19), Kara Mehmetoğlu Mehmet(20), Aşaroğlu Mahmut(22) ve Hasan Kethüda(24) takip etmektedir. Köyde en az arazi 5 dönüm mezru, 1 dönüm penbe tarlasıyla Saraçoğlu Mehmet(28)'e aittir. Köyde mazru tarla ya da penbe tarlası olmayıp sadece 1 dönüm bağı olanlar; Hasanoğlu Molla Ali(1), Hasanoğlu Mehmet(7), Delioğlanoğlu Mahmut(5) Kirli Hasanoğlu Kara Veli(12), Resuloğlu

¹⁸⁵ ML.VRD.TMT.d.13163, ss.2-10

Hasan(18) ve Kara Musaoğlu Mustafa(21)'dir. Köyde ki diğer hanelerin genel itibarıyla 2'şer dönüm penbe tarlası 1'er dönümde bağı vardır. Köyde yapılan tarım gelirlerine bakılınca kazançların yüksek olduğu görülmektedir.

3.2.37.3. Sarıkaya Köyü'nde Hayvancılık

Sarıkaya Köyü'nde 29 hanenin toplam 680 adet hayvanı bulunmaktadır. Bunlar; 2 sağman camus,1 kısır camus, 12 sağman inek, 64 sağman koyun, 179 sağman keçi, 37 kısır koyun, 32 kısır keçi, 53 kuzu, 111 oğlak, 2 toklu, 4 buzağı, 29 dana, 1 balak, 28 kısır inek, 6 tosun, 1 toska, 4 tay, 7 kısırak (1'i döllu), 35 merkep(5'i döllu), 1 esb, 6 koşu manda ve 65 koşu öküzdür.

Toplam 680 adet hayvanın 478 adedi küçükbaş, 202 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %70,2'si küçükbaş, %29,7'si büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 16,4 adet küçükbaş, 6,9 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en çok yetiştirilen hayvan 179 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı ise %37,4'tür. Hane başına ortalama 6,1 adet sağman keçi düşmektedir. Onu 111 adetle oğlak izlemektedir.

Sarıkaya Köyü'nde en çok hayvan 112 adetle Hasanoğlu Süleyman Ağa(2)'ya aittir. Toplam hayvan sayısının %16,4'ünü oluşturmaktadır. Onu 65 adet hayvanla Hasan Kethüda(24) takip etmektedir. En az hayvana sahip hane reisi 1 adetle Saraçoğlu Mehmet(28)'tir. Onu da 6 adetle köyün imamı olan Hasanoğlu Molla Ali(1) izlemektedir. Sarıkaya köyünde hayvanı olmayan hane reisi yoktur ve küçükbaş hayvancılık daha çok gelişmiştir.

3.2.37.4. Sarıkaya Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Sarıkaya Köyü'nde yaşayan 29 hanenin toplam vergi-yi mahsusu 1.736 kuruştur. Kayıtlara da bu rakam geçmiştir. Köyün toplam temettuatı ise 15.920 kuruştur. Bu rakam ise kayıtlara 17.013 kuruş olarak yazılmıştır. Temettuatlar toplanırken hata yapıldığı göz önünde bulundurularak değerlendirmeler sonradan bulunan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusu olan 1.736 kuruşun hane başı ortalaması 59,8 kuruştur. En fazla vergi veren şahıs 120 kuruşla Aşaroğlu Mahmut(22)'tur. Onları 80'er kuruşla Hasanoğlu Süleyman Ağa(2), Hasanoğlu İbrahim(6), Numanoğlu

Bayezid(16), Macaroğlu Al Bekir(19), Kara Mehmetoğlu Mehmet(20), Hasan Kethüda(24), Sarı Mehmetoğlu Osman(26) ve Çıtakoğlu Yakup(27) izlemektedir. En az vergi ödeyen 20 kuruşla Resuloğlu Hasan(18)'dir. Onu 30 kuruşla Delioğlanoğlu Mahmut(9) takip etmektedir. Bu köyde vergi vermeyen tek hane reisi imamlık yapan Hasanoğlu Molla Ali(1)'dir.

Köyün toplam temettuatı olan 15.920 kuruş 29 haneye bölüldüğünde hane başına ortalama 548,9 kuruş düşmektedir. En yüksek temettuata sahip hane reisi 1.270 kuruşla Aşanoğlu Mahmut(22)'dir. Bu hane reisi en yüksek vergi ödeyen kişidir. Onu 1.034 kuruşla Hasan Kethüda(24) takip etmektedir. Köyde en az temettuata ise 40 kuruşla Resuloğlu Hasan(18) sahiptir. Bu şahısta en az vergiyi ödeyen hane reisidir. Onu da 64 kuruşla Delioğlanoğlu Mahmut(9)'tur. Sarıkaya köyünde vergi ve temettuat oranları dengeli olmakla birlikte orta dereceli kazanan hane reisleri arasında yer yer dengesizlikler mevcuttur.

3.2.38. Şekerhacılı Köyü

3.2.38.1. Şekerhacılı Köyü'nde Nüfus

Şekerhacılı Köyü toplam 25 haneden¹⁸⁶ oluşmaktadır ve köyün tahmini nüfusu toplam 125 kişidir. Bu nüfusun tamamı müslümandır. Defter kaydının başında bu köyün Salmanlı Aşireti'nden olduğu notu düşülmüştür. 1 numaralı haneye kayıtlı Mavali Kethüda, Aşiret Müdürü olarak yazılmıştır. Hatta bu şahıs yüksek temettuata sahip olmasına rağmen bu ondan vergi alınmamıştır. Hane reislerinin geneli geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır. Kirmancioğlu İsmail(16)'e ihtiyar notu düşülmüştür ve bu şahsın hiç arazisi yoktur. Hiç arazisi olmayan bir diğer hane reisi de Kul Ahmetoğlu Cezar Ahmet(24)'tir. Onunda arazisi yoktur ama geçimini hayvancılık yaparak sağlamaktadır.

Köyde müşterek mal kullanan tek hane reisi Hadidoğlu Davut(9)'tur. 1 adet sağman ineği nereli ve kim olduğu bilinmeyen bir şahısla ortaklaşa kullanmaktadır. Köyde Çulhaoğlu Kel Abidin(12) ile Hasan(23) kardeş hane reisleridir. Bunların dışında ki hane reislerinin akrabalık bağları bilinmemektedir. Bu köyde yaygın olarak kullanılan isim 4 adetle Mustafa'dır.

---

¹⁸⁶ ML.VRD.TMT.d.13175, s.2-7.

3.2.38.2. Şekerhacılı Köyü'nde Tarım

Köyde sadece mezru arazi bulunmaktadır ve bu araziler toplamda 166 dönümdür. Bu arazilerin hane başı ortalaması 6,6 dönümdür. 166 dönüm arazinin 1260-61 yılları toplam geliri 12.514 kuruştur ve bundan hane başına ortalama 500,5 kuruş gelir düşmektedir.

Köyde en fazla araziye 13 dönümle Ahmet Kethüdaoğlu Mustafa(11) sahiptir. Onu 10'ar dönümle aşiret müdürü olan Mavali Kethüda(1), Göbeklioğlu Bektaş(20) ve Bekiroğlu Satılmış(21) takip etmektedir. En az mezru arazi 5'er dönümle Aşuroğlu Ali(13), Nergisoğlu Halil(15), Kaltınoğlu Mustafa(5) ve Kara Köseoğlu Cafer(25)'e aittir. Köy sakinlerinden Kara Musaoğlu İshak(7)'in ise mezru tarlası yoktur ama 438 kuruş geliri vardır. Kaç dönüm olduğu bilinmeyen bir araziye muhtemelen kiralayıp işleyek bu kazancı elde etmiştir. Toprağı olmayanlar yukarıda nüfus kısmında belirtilmiştir. Köy sakinlerinin %92'si tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

3.2.38.3. Şekerhacılı Köyü'nde Hayvancılık

Şekerhacılı Köyü'nde 25 hanenin toplam 315 adet hayvanı bulunmaktadır. Bunlar, 34 sağman inek, 79 sağman koyun, 99 sağman keçi, 10 kısır koyun, 11 kısır keçi, 7 dömlü ervane deve, 6 dömlü kısırak, 16 dömlü merkep, 2 koşu camus ve 51 koşu öküzdür.

Toplam 315 adet hayvanın 199 adedi küçükbaş, 116 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %63,1'i küçükbaş, %36,8'i büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 7,9 adet küçükbaş, 4,6 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en çok yetiştirilen hayvan 99 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı ise %31,4'tür. Hane başına ortalama 3,9 adet sağman keçi düşmektedir. Onu 79 adetle sağman koyun izlemektedir.

Bu köyde 7 adet dömlü ervane deve mevcuttur. Mevali Kethüda(1), Yağlıoğlu Mustafa(2) ile Ahmet Kethüdaoğlu Mustafa(11) 2'şer adet, Ayıoğlu Aymaz(6) ise 1 adet devenin sahibi olan hane reisleridir. Bu develerin 1260-61 yılları toplam geliri ise 1400 kuruştur.

Şekerhacılı Köyü'nde en çok hayvan 41 adetle Ahmet Kethüdaoğlu Mustafa(11)'ya aittir. Toplam hayvan sayısının %13,01'ini oluşturmaktadır. Onu 26 adet hayvanla Mevali Kethüda(1) takip etmektedir. En az hayvana sahip hane reisleri 3'er adetle Serdaroğlu Ali(5), Kara Musaoğlu İshak(7), Hadidoğlu Davut(9), Serhadoğlu Mehmet(14) ve Nergisoğlu Halil(15)'dir. Onları da 4'er adetle Çopurzâdeoğlu Mehmet(8) ve Kaltınoğlu Mustafa(19) izlemektedir. Şekerhacılı Köyü'nde hayvanı olmayan hane reisi yoktur ve küçükbaş hayvancılık daha çok gelişmiştir.

3.2.38.4. Şekerhacılı Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Şekerhacılı Köyü'nde yaşayan 25 hanenin toplam vergi-yi mahsusası 1.941 kuruştur. Kayıtlara bu rakam 1.416 kuruş olarak geçmiştir. Köyün toplam temettuatı ise 9.550 kuruştur. Bu rakam ise kayıtlara 9.640 kuruş olarak geçmiştir. Vergi ve temettuatlar toplanırken hata yapıldığı göz önünde bulundurularak değerlendirmeler sonradan bulunan toplamalar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 1.941 kuruşun hane başı ortalaması 77,6 kuruştur. En fazla vergi veren şahıslar 152'şer kuruşla Ahmet Kethüdaoğlu Mustafa(11) ve Kul Ahmetoğlu Cezar Ahmet(24)'tir. Ancak Kul Ahmetoğlu Cezar Ahmet'in temettuatı 151 kuruş olarak kayıtlara geçmiştir. Neden en yüksek vergiyi ödediği bilinmemektedir. Onları 122 kuruşla Bekiroğlu Satılmış(21) izlemektedir. En az vergi ödeyenler 37 kuruşla Serdaroğlu Ali(5), Hadidoğlu Davut(9) ve Kirmancıoğlu İsmail(16)'dir. Onları 38 kuruşla Kara Köseoğlu Cafer(25) takip etmektedir. Bu köyde vergi vermeyen tek hane reisi aşiret müdürü olan Mevali Kethüda(1)'dir.

Köyün toplam temettuatı olan 9.550 kuruş 25 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 382 kuruş düşmektedir. Şekerhacılı Köyü'nde en yüksek temettuata sahip hane reisi 1.242 kuruşla Ahmet Kethüdaoğlu Mustafa(11)'dir. Bu hane reisi en yüksek vergi ödeyen iki kişiden biridir. Onu 1.060 kuruşla Mevali Kethüda(1) takip etmektedir. Köyde en az temettuata ise 22 kuruşla Kirmancıoğlu İsmail(16) sahiptir. Bu şahısta en az vergiyi ödeyen hane reislerindedir ancak vergisi kazancından daha yüksektir. Onu da 149 kuruşla Nergisoğlu Halil(15) izlemektedir. Şekerhacılı Köyü'nde de vergi ve temettuat oranları dengeli değildir.

3.2.39. Tergeş Köyü

3.2.39.1. Tergeş Köyü'nde Nüfus

Tergeş Köyü'nde 11 hane¹⁸⁷ kayıtlıdır ve köydeki nüfus tahmini 55 kişidir. Nüfusun tamamı müslümandır. Bu köyde 8 hane reisi geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlarken Deli Mehmetoğlu Ahmet(7) duvarcı, Deli Hasanoğlu Kel Mustafa(10) çerçilik ve Şabanoğlu Ümmet(11) rençberlik ile geçimini sağlamaktadır. Bu şahıslardan sadece Şabanoğlu Ümmet'in 5 dönüm gayrı mezru arazisi vardır, diğerlerinin herhangi bir arazisi yoktur.

Köyde müşterek mal kullanan hane reisi bulunmamaktadır. Tergeş köyünde kardeş hane reisine de rastlanmıştır. Köyde kullanılan isimlerin yoğunluklarına bakıldığında ise en çok kullanılan isim 3 adet ile Mustafa'dır.

3.2.39.2. Tergeş Köyü'nde Tarım

Tergeş Köyü'nde mezru tarlası olmayan 4 hane reisi vardır. Bunlardan 3'ü yukarıda başka işlerle uğraşan hane reisleri iken sonuncu Haliloğlu İbrahim(8)'dir. Ancak bu şahsın 2 dönüm penbe tarlası vardır.

Köyde toplam 154 dönüm arazi bulunmaktadır. Bunlardan 82 dönümü mezru tarla, 48 dönüm gayrı mezru tarla, 17 dönüm penbe tarlası ve 7 dönüm bağ vardır. Bu arazilerden hane başına ortalama 7,3 mezru arazilerden, 4,3 gayrı mezru, 1,5 dönüm penbe tarlası ve 0,6 dönümde bağ düşmektedir. Bu arazilerin gelirlerine bakıldığında mezru arazilerden 6.933 kuruş, penbe tarlasından 1.173 kuruş ve bağdan 486 kuruş gelir elde edilmiştir. Bu arazi gelirlerinin ortalaması ise 630,2 kuruş mezru tarlalardan, 106,6 kuruş penbe tarlasından ve 44,1 kuruş bağlardan hane başına düşen kazançlardır.

Tergeş köyünde en fazla araziye 37 dönümle (15 dönümü mezru, 15 dönümü gayrı mezru, 3 dönümü penbe ve 4 dönümü bağ) Hafiyeoğlu Mustafa(2) sahiptir. Onu 26 dönümle (12 dönümü mezru, 12 dönümü gayrı mezru ve 2 dönümü penbe) Sarı Çobanoğlu Memiş(3) takip etmektedir. En az araziye 2 dönüm penbe tarlası ile Haliloğlu İbrahim(8) sahiptir. Onu 5 dönüm gayrı mezru arazi ile rençber Şabanoğlu Ümmet(11) izlemektedir. Köydeki 7 dönüm bağın 3 dönümü Çıtakoğlu Ali

¹⁸⁷ ML.VRD.TMT.d.13143, ss.2-6.

Kethüda(1)'ya 4 dönümü ise Hafıyeoğlu Mustafa(2)'ya aittir. Köyde tarımla uğraşan 8 hanenin genelının 2'şer dönüm penbe tarlası vardır. Bu köydeki ahalinin %72,7'si geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır.

3.2.39.3. Tergeş Köyü'nde Hayvancılık

Tergeş Köyü'nde 11 hanenin toplam 176 adet hayvanı bulunmaktadır. Bunlar; 4 sağman camus, 7 sağman inek, 32 sağman koyun, 29 sağman keçi, 2 kısır koyun, 2 kısır keçi, 18 kuzu, 19 oğlak, 5 buzağı, 3 dana, 8 kısır inek, 2 balak, 1 deve, 2 kısırak, 14 merkep (6'sı döllu), 7 koşu manda ve 21 koşu öküzdür.

Toplam 176 adet hayvanın 102 adedi küçükbaş, 74 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %57,9'u küçükbaş, %42,04'ü büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 9,2 adet küçükbaş, 6,7 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en çok yetiştirilen hayvan 32 adetle sağman koyundur. Toplam sayıya oranı ise %18,1'dir. Hane başına ortalama 2,9 adet sağman koyun düşmektedir. Onu 29 adetle sağman keçi izlemektedir.

Tergeş Köyü'nde en çok hayvan 40 adetle Çıtakoğlu Ali Kethüda(1)'ya aittir. Toplam hayvan sayısının %22,7'sini oluşturmaktadır. Yine köydeki 1 adet devenin sahibi de bu şahıstır. Onu 39 adet hayvanla Hafıyeoğlu Mustafa(2) takip etmektedir. En az hayvana sahip hane reisi 1 adet merkeple çerçilik yapan Deli Hasanoğlu Kel Mustafa(10)'dır. Onu da 4 adetle Şabanoğlu Ümmet(11) izlemektedir. Tergeş Köyü'nde hiç hayvanı olmayan hane reisi yoktur ve birçok köyde olduğu gibi küçükbaş hayvancılık daha çok gelişmiştir.

3.2.39.4. Tergeş Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Tergeş Köyü'nde yaşayan 11 hanenin toplam vergi-yi mahsusu 890 kuruştur. Kayıtlara da bu rakam geçmiştir. Köyün toplam temettuatı ise 6.247 kuruştur. Bu rakam ise kayıtlara 6.252 kuruş olarak geçmiştir. Temettuatlar toplanırken hata yapıldığı göz önünde bulundurularak değerlendirmeler sonradan bulunan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusu olan 890 kuruşun hane başı ortalaması 80,9 kuruştur. En fazla vergi veren şahıs 130 kuruşla Hafıyeoğlu Mustafa(2)'dir. Onu 120 kuruşla Çıtakoğlu Ali Kethüda(1) izlemektedir. En az vergi ödeyen hane reisi 30

kuruşla Şabanoğlu Ümmet(11)'tir. Onu 40 kuruş ile Deli Hasanoğlu Kel Mustafa(10) takip etmektedir. Geriye kalan hanelerden 4'ü 100 kuruş, 2'si 60 kuruş ve 1'i 50 kuruş vergi ödemektedir. Bu köyde vergi vermeyen hane reisi yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 6.247 kuruş 11 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 567,9 kuruş düşmektedir. Terkeşan Köyü'nde en yüksek temettuata sahip hane reisi 1.828 kuruşla Hafıyeoğlu Mustafa(2)'dir. Onu 1.081 kuruşla Çıtakoğlu Ali Kethüda(1) takip etmektedir. Bu hane reisleri en yüksek vergi ödeyen iki kişidir. Köyde en az temettuata ise 100 kuruşla rençberlik yapan Şabanoğlu Ümmet(11) sahiptir. Onu da 150 kuruşla Deli Hasanoğlu Kel Mustafa(10) izlemektedir. Tergeş Köyü'nde vergi ve temetuat oranları genel itibariyle diğer köylere göre daha dengelidir.

3.2.40. Terkeşan Köyü

3.2.40.1. Terkeşan Köyü'de Nüfus

Terkeşan Köyü'nde 20 hane¹⁸⁸ kayıtlıdır ve köydeki nüfus tahmini 100 kişidir. Nüfusun tamamı müslümandır. Bu köyde 15 hane reisi geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlarken Çürük Alininoğlu Halil(15) davar çobanlığı; Cankalı Molla Ahmetoğlu Süleyman(16), Molla Haliloğlu Yusuf(19) ve Koca Alioğlu Mustafa(20) hizmetkârlık; Derviş Nasuh(2) ise şunun-bunun ianesiyle geçimini sağlamaktadır.

Köyde müşterek mal kullanan hane reisleri şöyledir; Sıddık Ağazâdelerden Ali Ağa(1) 1 adet sağman camusu nereli olduğu bilinmeyen Türkmenoğlu ile, yine bu şahıs 1 adet döllü kısağı Canikoğlu Hüseyin ile ortaklaşa kullanmaktadır. Manda Ömeroğlu Hüseyin(12) 1 adet döllü kısağı ortaklaşa kullanmaktadır, ancak kiminle müşterek olduğu belirtilmemiştir. Köyde Tokadlıoğlu Karaca Hasan(7) ile Hamdi(17) ve Koca Alioğlu Veli(8) ile Mustafa(20) kardeş hane reisleridir. Bunların dışındaki hane reislerinin akrabalık bağları bilinmemekte sadece aynı babanın evlatları olmadıkları görülmektedir. Köyde kullanılan isimlerin yoğunluklarına bakıldığında ise en çok kullanılan isim 4 adet Ahmet'tir.

¹⁸⁸ ML.VRD.TMT.d.13168, ss.2-7.

3.2.40.2. Terkeşan Köyü'nde Tarım

Köyde 20 haneden 15'inin mezru tarla, penbe tarlası ve bağı varken yukarıda bahsi geçen 5 haneden 2'sinin hiçbir arazisi yoktur, 3'ünün ya bağı ya da bağ geliri mevcuttur. Şöyleki; Derviş Nasuh(2) ve Koca Alioğlu Mustafa(20)'nin herhangi bir arazisi yoktur ancak Molla Haliloğlu Yusuf(19)'un 2 dönüm ve Çürükoğlu Halil(15)'in 1 dönüm bağı, Cankalı Molla Ahmetoğlu Süleyman(16)'nın ise bağı yoktur ama 81 kuruş bağ geliri vardır.

Köydeki toplam 356 dönüm arazinin 291 dönümü mezru tarla, 35 dönümü penbe tarlası ve 32 dönümü de bağıdır. Hane başına ortalama 14,5 dönüm mezru tarla, 1,75 dönüm penbe tarlası ve 1,6 dönümde bağ düşmektedir. 356 dönüm arazinin 1260-61 yılları toplam geliri ise 16.082 kuruştur. Bu miktarın 9.001 kuruşu mezru tarlalardan, 2.186 kuruşu penbe tarlasından 4.895 kuruşu da bağlardan elde edilen gelirdir. Gelirlerin hane başı ortalamasına bakılacak olursa her haneye yaklaşık 450,05 kuruş mezru tarlalardan, 109,3 kuruş penbe tarlasından ve 244,75 kuruşta bağlardan gelir düşmektedir. Arazi gelirlerinin %55,9'u mezru tarladan, %13,5'i penbe tarlasından, %30,4'ü de bağlardan sağlanmıştır.

Terkeşan Köyü'nde en fazla araziye 50 dönümle (40 dönümü mezru, 5 dönümü penbe ve 5 dönümü bağ) Mustafa Ağazâde Ahmet Ağa(3) sahiptir. Onu 42 dönümle (35 dönümü mezru, 2 dönümü penbe ve 5 dönümü bağ) Sıddık Ağazâdelerden Ali Ağa(1) takip etmektedir. En az arazi 1 dönüm bağla Çürük Alininoğlu Halil(15)'e aittir. Onu 2 dönüm bağla hizmetkârlık yapan Molla Haliloğlu Yusuf(19) izlemektedir. Bu köydeki ahalinin %75'i geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır.

3.2.40.3. Terkeşan Köyü'nde Hayvancılık

Terkeşan Köyü'nde 20 hanenin toplam 346 adet hayvanı bulunmaktadır. Bunlar; 2 sağman camus, 5 sağman inek, 45 sağman koyun, 82 sağman keçi, 11 kısır koyun, 2 kısır keçi, 38 kuzu, 106 oğlak, 1 buzağı, 2 dana, 3 kısır inek, 4 döllü deve, 5 kısırak (3'ü döllü), 14 merkep, 10 koşu manda ve 16 koşu öküzdür.

Toplam 346 adet hayvanın 284 adedi küçükbaş, 62 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %82,08'i küçükbaş, %17,9'u büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 14,2 adet küçükbaş, 3,1 adette büyükbaş hayvan

düşmektedir. Köyde en çok yetiştirilen hayvan 106 adetle oğlaktır. Toplam sayıya oranı ise %30,6'dır. Hane başına ortalama 5,3 adet oğlak düşmektedir. Onu 82 adetle sağman keçi izlemektedir.

Terkeşan Köyü'nde en çok hayvan 79 adetle Mustafa Ağazâde Ahmet Ağa(11)'ya aittir. Toplam hayvan sayısının %22,8'ini oluşturmaktadır. Onu 59 adet hayvanla Sıddık Ağaoğlu Osman Ağa(4) takip etmektedir. En az hayvana sahip hane reisi 1 adet merkeple Alioğlu Halil(10)'dir. Onu da 7 adetle Çalikoğlu Ahmet(9) izlemektedir. Terkeşan Köyü'nde Derviş Nasuh(2), Çürük Alininoğlu Halil(15) ve Koca Alioğlu Mustafa(20)'nin hiç hayvanı yoktur ve köyde küçükbaş hayvancılık daha çok gelişmiştir.

3.2.40.4. Terkeşan Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Terkeşan Köyü'nde yaşayan 20 hanenin toplam vergi-yi mahsusu 1.176 kuruştur. Kayıtlara da bu rakam geçmiştir. Köyün toplam temettuatı ise 10.767 kuruştur. Bu rakam ise kayıtlara 10.774 kuruş olarak geçmiştir. Temettuatlar toplanırken hata yapıldığı göz önünde bulundurularak değerlendirmeler sonradan bulunan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusu olan 1.176 kuruşun hane başı ortalaması 68,8 kuruştur. En fazla vergi veren şahıslar 184'er kuruşla Sıddık Ağazâdelerden Ali Ağa(1) ve Mustafa Ağazâde Ahmet Ağa(3)'dir. Onları 114'er kuruşla Sıddık Ağaoğlu Osman Ağa(4) ve Molla Ahmetoğlu Mustafa(5) izlemektedir. En az vergi ödeyenler 22'şer kuruşla Alioğlu Halil(10) ve davar çobanı olan Çürük Alininoğlu Halil(15)'dir. Onları 42 kuruşla Koca Alioğlu Mustafa(20) takip etmektedir. Bu köyde vergi vermeyen tek hane reisi Derviş Nasuh(1)'tur. Ki bu şahsın zaten hiçbir geliri de yoktur.

Köyün toplam temettuatı olan 10.767 kuruş 20 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 538,35 kuruş düşmektedir. Terkeşan köyünde en yüksek temettuata sahip hane reisi 1.479 kuruşla Mustafa Ağazâde Ahmet Ağa(3)'dir. Onu 1.182 kuruşla Sıddık Ağazâdelerden Ali Ağa(1) takip etmektedir. Bu hane reisleri en yüksek vergi ödeyen iki kişidir. Köyde en az temettuata ise 100 kuruşla Koca Alioğlu Mustafa(20) sahiptir. Onu da 172 kuruşla Çürük Alininoğlu Halil(15) izlemektedir. Terkeşan Köyü'nde de vergi ve temettuat oranları arasında yer yer dengesizlikler görülür.

3.2.41. Yazır Köyü¹⁸⁹

3.2.41.1. Yazır Köyü'nde Nüfus

Yazır Köyü'nde 24 hane¹⁹⁰ kayıtlıdır ve köydeki nüfus tahmini 120 kişidir. Nüfusun tamamı müslümandır. Bu köyde 18 hane reisi geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlarken Erselenoğlu Hüseyin(19) buzağı çobanlığı; Kel Alioğlu Mansur(20), ve Ahrasoğlu Ahmet(22) hizmetkârlık; Çulhaoğlu Ali(21) davar çobanlığı; Çuhadaroğlu Ali odunculukla; Kavallı Ahmet(18) ise şunun-bunun ianesiyle geçimini sağlamaktadır.

Köyde müşterek mal kullanan hane reisi yoktur. Yazır Köyü'nde Murtazaoğlu Hüseyin(3) ile Molla Halil(5) ve Ali Fakyaoğlu Satılmış(12) ile Topal Ali(13) kardeş hane reisleridir. Bunların dışındaki hane reislerinin akrabalık bağları bilinmemektedir. Köyde kullanılan isimlerin yoğunluklarına bakıldığında ise en çok kullanılan isim 6 adet ile Ali'dir.

3.2.41.2. Yazır Köyü'nde Tarım

Yazır Köyü'nde 18 haneye ait 94 dönüm mezru, 79 dönümde gayrı mezru arazisi vardır. Diğer 6 hanenin arazi ve hayvanları bulunmamakta, nüfus kısmında geçen meslekler ile hayatlarını idame ettirmektedir.

Köydeki toplam arazilerden hane başına ortalama 3,9 dönüm mezru, 3,2 dönümde gayrı mezru tarlalardan arazi düşmektedir. 1260-61 yıllarında mezru arazilerden elde edilen kazanç 5.864 kuruştur. Bu gelirin hane başına ortalaması 244,3 kuruştur. Ayrıca köydeki 1 dönüm bağın sahibi Heşeci Ahmet(10)'tir. Bu bağdan geliri 81 kuruştur. Yine Şeyh Abdullah(6)'ın bahçesi yoktur ama bahçeden elde ettiği 32 kuruş geliri vardır.

Köyde en fazla araziye 8 dönümü mezru, 6 dönümü gayrı mezru toplamda 14'er dönümle Şeyh Abdullah(6) ve (7 dönüm mezru, 6 dönüm gayrı mezru ve 1 dönüm bağ) Heşeci Ahmet(10) sahiptir. Onları 7'şer dönüm mezru, 6 dönüm gayrı mezru toplam 13 dönümle Aşıroğlu Hasan(2) ve Pir Ali(8) takip etmektedir. En az

¹⁸⁹ Sungurlu Kazası'na bağlı Boğazkale Nahiyesi'ndeki bir köy adıdır. Aynı zamanda oğuz boylarından birinin kullandığı isimdir. (*Çorumlu Dergisi*, a.g.e , s.1476.)

¹⁹⁰ ML.VRD.TMT.d.13160, ss.2-7.

araziye 2 dönüm araziyle(1 dönüm mezru, 1 dönüm gayri mezru) Karabacak Mustafa(16) sahiptir. Köydeki ahalinin %75'i tarım ve hayvancılık ile uğraşmaktadır.

3.2.41.3. Yazır Köyü'nde Hayvancılık

Yazır Köyü'nde 24 hanenin toplam 196 adet hayvanı vardır. Bunlar; 2 sağman camus, 9 sağman inek, 77 sağman keçi, 5 kısır keçi, 23 oğlak, 10 düğe, 1 toska, 6 kısrak (3'ü döllü), 16 merkep, 12 koşu manda ve 35 koşu öküzdür.

Toplam 196 adet hayvanın 105 adedi küçükbaş, 91 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %53,5'i küçükbaş, %46,4'ü büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 4,3 adet küçükbaş, 3,7 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en çok yetiştirilen hayvan 77 adetle sağman keçidir. Toplam sayıya oranı ise %39,2'dir. Hane başına ortalama 3,2 adet sağman keçi düşmektedir.

Yazır Köyü'nde en çok hayvan 34 adetle Şeyh Abdullah(6)'a aittir. Toplam hayvan sayısının %17,3'ünü oluşturmaktadır. Onu 21 adet hayvanla Pir Ali(8) takip etmektedir. En az hayvana sahip hane reisleri 3'er adetle Abdal Gani(11) ve Deli Ali(14)'dir. Köyde başka işlerle meşgul 6 hanenin hiç hayvanı yoktur ve bu köyde küçükbaş hayvancılık daha çok gelişmiştir.

3.2.41.4. Yazır Köyü'nde Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Yazır Köyü'nde yaşayan 24 hanenin toplam vergi-yi mahsusası 1.866 kuruştur. Kayıtlara bu rakam 1.776 kuruş olarak geçmiştir. Köyün toplam temettuatı ise 4.268 kuruştur. Bu rakam ise kayıtlara 4.102 kuruş olarak geçmiştir. Vergi ve temettuatlar toplanırken hata yapıldığı göz önünde bulundurularak değerlendirmeler sonradan bulunan toplamlar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 1.866 kuruşun hane başı ortalaması 77,75 kuruştur. En fazla vergi veren şahıslar 130'ar kuruşla Aşıroğlu Hasan(2), Yatırğa Lokmanoğlu Ali(4), Murtazaoğlu Molla Halil(5), Şeyh Abdullah(6) ve Pir Ali(8)'dir. Onları 100 kuruşla Murtazaoğlu Hüseyin(3) izlemektedir. En az vergi ödeyen hane reisi 36 kuruşla köyün muhtarı Hasan Alioğlu Hüseyin(1)'dir. Onu 40'ar kuruş ile Kel Alioğlu Mansur(20), Çulhaoğlu Ali(21) ve Ahrasoğlu Ahmet(22) takip etmektedir. Bu köyde vergi vermeyen tek hane reisi şunun-bunun ianesiyele geçinen Kavallı Ahmet(23)'in hiçbir geliri de yoktur.

Yazır Köyü'nün toplam temettuatı olan 4.268 kuruş 24 haneye bölüldüğünde hane başına ortalama 177,8 kuruş kazanç düşmektedir. Bu köyünde en yüksek temettuata sahip hane reisi 412 kuruşla Aşıroğlu Hasan(2)'dir. Onu 372 kuruşla Şeyh Abdullah(6) takip etmektedir. Bu hane reisleri en yüksek vergi ödeyen kişilerdendir. Köyde en az temettuata ise 58 kuruşla Kötüoğlanoğlu Mustafa(9) sahiptir. Ancak bu şahsın vergisi 50 kuruştur. Temettuatı bu kadar düşükken vergisinin neden yüksek tutulduğu bilinmemektedir. Onu da 85 kuruşla Abdal Gani(11) izlemektedir. Yazır Köyü'nde de vergi ve temettuat oranları arasında diğer birçok köyde olduğu gibi dengesizlikler mevcuttur.

Köyde başka mesleklerle geçinen hane reislerinin kazançları ise şöyledir:

Buzağı çobanı Erselenoğlu Hüseyin(19), hizmetkâr Kel Alioğlu Mansur(20), davar çobanı Çulhaoğlu Ali(21) ve odunculuk yapan Çuhadaroğlu Ali(24)'nin 100'er kuruş; hizmetkârlık yapan bir diğer hane reisi olan Ahrasoğlu Ahmet(22)'in 120 kuruş geliri vardır ve sadece bu gelirler ile geçimlerini sağlamaktadırlar.

3.2.42. Yorgalı Köyü

3.2.42.1. Yorgalı Köyü'nde Nüfus

Yorgalı Köyü toplam 16 haneden¹⁹¹ oluşmaktadır. Köyün tahmini nüfusu 80 kişidir ve tamamı müslümandır. Köyde 14 hane tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlamaktadır. Geriye kalan 2 haneden biri olan Çakır Osman(14) ırgatlıkla diğeri olan Halil Hasanoğlu Kul Memiş(5) oğlu Osman'ın çobanlık yaparak kazandığı 100 kuruşla geçimini sağlamaktadır.

Köyde müşterek mal kullanan hane reisi yoktur. Kardeş haneler ise şöyledir; Mansuroğlu Osman Kethüda(2) ile İbrahim(9) ve Çayıroğlu Ömer Kethüda(3), Osman(15) ile Ahmet(16)'tir. Bu şahıslar dışındaki hane reislerinin akrabalık bağları bilinmemekte sadece ayn babanın evlatları olmadıkları görülmektedir. Köyde en çok kullanılan isim 4 adetle Osman'dır.

---

¹⁹¹ ML.VRD.TMT.d.13173, ss.2-6.

3.2.42.2. Yorgalı Köyü'nde Tarım

Köyde tarımla uğraşan 14 haneden 12'sinin mezru tarlası mevcutken 2 hanenin sadece 1'er dönüm bağı vardır. Bu hane reisleri Çolakoğlu Memiş (12) ve Kürdoğlu Sülayman (13)'dir.

Yorgalı Köyü'ndeki bütün arazilerin toplamı 211 dönümdür. Bu arazilerin 165 dönümü mezru, 10 dönümü gayrı mezru, 22 dönümü penbe tarlası ve 14 dönümü bağıdır. Yani toplam arazinin %78,1'i mezru tarla, %4,7'si gayrı mezru, %10,4'ü penbe tarlası ve %6,6'si bağ dönümdür. Hane başına ortalama 10,3 dönüm mezru, 1,3 dönüm penbe tarlası ve 1,1 dönüm de bağlardan arazi düşmektedir. 10 dönümlük gayrı mezru tarlanın sahibi ise Çakır Osman(14)'dir. Toplam 211 araziden 10 dönüm gayrı mezru araziye çıkarınca 201 dönüm işlenen arazinin 1260-61 yıllarında toplam geliri 13.072 kuruştur. Bunun 10.404 kuruşu mezru araziye, 1.518 kuruşu penbe tarlalarına, 1.150 kuruşu da bağlardan elde edilen kazançlardır. Bu rakamların hane başı ortasına bakıldığı zaman her haneye mezru arazilerden 650,25 kuruş, penbe arazisinden 94,8 kuruş ve bağlardan 71,8 kuruş gelir düşmektedir.

Yorgalı köyünde en fazla araziye 33 dönümle(30 dönümü mezru, 2 dönümü penbe ve 1 dönümü bağ) Çayıroğlu Ömer Kethüda(3) sahiptir. Onu 23 dönümle (20 dönümü mezru, 2 dönümü penbe ve 1 dönümü bağ) Bekir Kethüda(11) ve Ömer Kethüda Dİmadı Kul Mustafa(4) takip etmektedir. Diğer hane reislerinin ise en az 10'ar dönüm mezru arazisi 1'er dönüm penbe tarlası ve 1'er dönüm bağları vardır. Bu köydeki ahalinin %87,5'i geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlamaktadır.

3.2.42.3. Yorgalı Köyü'nde Hayvancılık

Yorgalı Köyü'nde toplam 380 adet hayvanı bulunmaktadır. Bunlar; 2 sağman camus, 19 sağman inek, 52 sağman koyun, 85 sağman keçi, 25 kısır koyun, 32 kısır keçi, 30 kuzu, 67 oğlak, 2 buzağı, 3 dana, 1 balak, 5 kısır inek, 1 kısır camus, 6 kısırak, 16 merkep (5'i döllu), 4 koşu manda ve 30 koşu öküzdür.

Toplam 380 adet hayvanın 291 adedi küçükbaş, 89 adedi ise büyükbaş hayvandır. Yani toplam hayvan sayısının %76,5'i küçükbaş, %23,4'ü büyükbaş hayvandır. Hane başına ortalama 18,1 adet küçükbaş, 5,5 adette büyükbaş hayvan düşmektedir. Köyde en çok yetiştirilen hayvan 85 adetle sağman keçidir. 32 adet kısır keçi de bu rakama eklendiğinde toplam 117 adet keçi bu köyde beslenmektedir.

Toplam 117 adet keçinin tüm hayvan sayısına oranı ise %30,7'dir. Hane başına ortalama 7,3 adet sağman keçi düşmektedir.

Yorgalı Köyü'nde en çok hayvan 75 adetle Mansuroğlu Osman Kethüda(2)'ya aittir. Bu rakam toplam hayvan sayısının %19,7'sini oluşturmaktadır. Onu 49 adet hayvanla Çayıroğlu Ömer Kethüda(3) takip etmektedir. En az hayvana sahip hane reisleri 1'er adetle Halil Hasanoğlu Kul Memiş(5), Kürdünoğlu Süleyman(13) ve ırgatlık yapan Çakır Osman(14)'dir. Köyde hiç hayvanı olmayan hane reisi yoktur ve bu köyde küçükbaş hayvancılık büyükbaş hayvancılığa göre daha çok gelişmiştir.

3.2.42.4. Yorgalı Köyü'nün Vergi-yi Mahsusa ve Temettuat Oranları

Yorgalı Köyü'nde yaşayan ahalinin toplam vergi-yi mahsusası 1.400 kuruştur. Kayıtlara bu rakam 1.490 kuruş olarak geçmiştir. Köyün toplam temettuatı ise 8.042 kuruştur. Bu rakam ise kayıtlara 5 kuruş fazla 8.047 kuruş olarak geçmiştir. Vergi ve temettuatlar toplanırken hata yapıldığı göz önünde bulundurularak değerlendirmeler sonradan bulunan toplamalar üzerinden yapılacaktır.

Köyün toplam vergi-yi mahsusası olan 1.400 kuruşun hane başı ortalaması 87,5 kuruştur. En fazla vergi veren şahıslar 120'şer kuruşla Kılınçoğlu Molla Hasan Ali(1), Mansuroğlu Osman Kethüda(2), Çayıroğlu Ömer Kethüda(3), Ömer Kethüda Dımadı Kul Mustafa(4) ve Bekir Kethüda(11)'dir. Onları 100'er kuruşla Köççek Halil(7), Molla Bekiroğlu Hüseyin(8) ve Mahsuroğlu İbrahim(9) izlemektedir. En az vergi ödeyen hane reisleri 40'ar kuruşla oğlunun temettuatı ile geçinen Halil Hasanoğlu Kul Memiş(5) ve Küedoğlu Süleyman(13)'dir. geriye kalan 6 hane reisinden 4'ü 70 kuruş, 1'i 80 kuruş ve 1 hane reisi 60 kuruş vergi ödemektedir. Bu köyde vergi vermeyen hane reisi yoktur.

Yorgalı Köyü'nün toplam temettuatı olan 8.042 kuruş 16 haneye bölündüğünde hane başına ortalama 502,6 kuruş kazanç düşmektedir. Bu köyünde en yüksek temettuata sahip hane reisi 1.135 kuruşla Mansuroğlu Osman Kethüda(2)'dir. Onu 1.040 kuruşla Çayıroğlu Ömer Kethüda(3) takip etmektedir. Bu hane reisleri en yüksek vergi ödeyen kişilerdendir. Köyde en az temettuata ise 28 kuruşla Kürdünoğlu Süleyman(9) sahiptir. Ancak bu şahsın vergisi 40 kuruştur. Temettuatı bu kadar düşükken vergisinin neden yüksek tutulduğu bilinmemektedir. Onu da 50 kuruşla

Çolakoğlu Memiş(12) izlemektedir. Bu hane reisinin vergisinde 70 kuruştur. Yorgalı Köyü'nde de vergi ve temetuat oranları arasında dengesizlikler mevcuttur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BUDAKÖZÜ KAZASI'NIN DEMOGRAFİK VE EKONOMİK YAPISI

4.1. Demografik Yapı

4.1.1. Temettuat Defterlerine Göre Sungurlu Kasaba'sının Tahmini Nüfusu

Bu çalışmanın konusu olan 1260-61 (1844-45) yılı Budaközü Kazası temettuat defterlerinde, Budaközü Kazası'na bağlı Sungurlu Kasabası'nın demografik yapısına ilişkin bilgi edinmek mümkündür. Ancak temettuat defterlerindeki kayıtlar, nüfusun tamamını değil ancak vergi yükümlüsü olan hane reislerini vermektedir. Bu kayıtlarla, nüfusla ilgili kesin yargılara varmak mümkün değildir. Fakat temettuat defterlerindeki kayıtlara bakıldığında, önemli sonuçlar elde edilebilir.

Temettuat defterlerindeki hane sayılarını kullanarak, tahmini nüfusu ortaya çıkarmaya çalışırken Ömer Lütfi Barkan tarafından öne sürülen ve genellikle kabul gören her vergi hanesinin ortalama beş kişiden meydana geldiği görüşünden¹⁹² yola çıkarak, hane içinde yaşadığı varsayılan beş kişi ile hane sayısını çarparak, nüfus ile ilgili sonuçlara varılmıştır.

Temettuat defterlerine göre Budaközü Kazası'na bağlı Sungurlu Kasabası'nda 6 mahalle bulunmaktadır. Bu mahallelerden 3'ünde müslüman, 3'ünde de gayrimüslim ahali yaşamaktadır. Aşağıdaki tabloda da görüldüğü üzere Sungurlu Kasabası'nın toplam tahmini nüfusu 3.095 kişidir. Bunlardan, 2.090 kişi müslüman ahali ve 1.005 kişi de gayrimüslim¹⁹³ ahalidir. Kasaba nüfusunun yaklaşık %67,5'ini müslüman ve % 32,4'ünü de gayrimüslim halk oluşturmaktadır. Gayrimüslim nüfusunu büyük oranda Ermenilerin oluşturduğu tespit edilmiştir. Çünkü 3 mahalleden 2'si Ermenilerin yaşadığı mahallelerdir. 1.005 kişilik gayrimüslim ahalden sadece 120 kişi Rum tebasına aittir. Mahallelerin isimlerinde etnik yapıyla aynı isimlerin verildiği görülmektedir. Puşıyan Mahallesi'nde yaşayan insanların isimlerinden yola çıkılarak Ermeni oldukları kanısına varılmıştır. Ayrıca hane reisleri genellikle babalarının

¹⁹² Ömer Lütfi Barkan. “ *Tarihî Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi*”, **Türkiyat Mecmuası C.X**, İstanbul 1953, s.12.

¹⁹³ Çorum'un en çok hristiyan barındıran kazası Sungurlu'dur. 1900 yılı itibarıyla Sungurlu'daki Ermeni sayısı 1511'dir. (Ömer Turan, ‘ *Çorum'da Ermeniler ve Ermeni Tehciri* ’, **Uluslararası Osmanlı'dan Cumhuriyete Çorum Sempozyumu**, Çorum Belediyesi Kültür Yay. , C.I, Çorum 2007, ss.166-167.)

adıyla ya da yaptıkları işlerin ünvanıyla defterlere kaydedilmişlerdir. Ancak Bala Mahallesi'nden Kara Haticeoğlu Halil(18) ile Abrah(19) ve Ermeniyan Mahallesi'nden Sarı Sunaoğlu Artin(83) annelerinin adıyla kaydedilmiştir.

Tablo 1

Sungurlu Kasabası'nda Nüfus (M: Müslüman, G.M: Gayrimüslim)

Mahallenin Adı	Hane Sayısı	Dini Yapı	Tahmini Nüfus
Bala	178	M	890
Puşıyan	51	GM/ERM	225
Dere	101	M	505
Ermeniyan	132	GM/ERM	660
Pınar	139	M	695
Rumiyan	24	GM/RUM	120
Toplam	625		3095

4.1.2. Temettuat Defterlerine Göre Köylerin Tahmini Nüfusu

Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi 42 köy toplam 963 haneden oluşmaktadır. Budaközü kazasındaki bu köylerinin tahmini nüfusu 4815 kişidir. En büyük köy 94 hane ile Boğazkale'dir ve onu 80 hane ile Kemallı köyü takip etmektedir. Köylerde genellikle hane reisleri babalarının adıyla ya da babalarının lakaplarıyla kaydedilmişlerdir. Annesinin adına kayıtlı az da olsa hane reisi vardır. Boğazkale Köyü'nden Satınoğlu Hasan Ali(24), Cıvar Köyü'nden Hatunoğlu Ali(7), Çadıröyük Köyü'nden Arifeninoğlu Mürsel(36), Hamallı Köyü'nden Mehrioğlu Kıbca Mehmet(11), Kalecikkaya Köyü'nden Havvaoğlu Ali(8), Kemallı Köyü'nden Kara Döneoğlu Osman(44) ve Körkü Köyü'nden Kezibanoğlu Köse Muhammet(4) ile Cansa Kadıminoğlu Yunus(5) annesinin adıyla kayıtlı olan hane reisleridir.

Tablo 2

Köylerin Tahmini Nüfusu

Köyün Adı	Dini Yapı	Hane Sayısı	Tahmini Nüfus
Ağcakoyunlu	Müslüman	12	60
Ağcalı	Müslüman	22	110
Alembeyli	Müslüman	42	210
İmad (İlyas Fakılı)	Müslüman	61	305
Aşağı Beşpınar	Müslüman	17	85
Aşıklı	Müslüman	16	80
Ayağbüyük	Müslüman	7	35

Tablo 2. (devam)

Tablo 3 (devam)*Köylerin Tahmini Nüfusu*

Köyün Adı	Dini Yapı	Hane Sayısı	Tahmini Nüfus
Bahşılı	Müslüman	4	20
Başak	Müslüman	21	105
Beşdam	Müslüman	6	30
Boğazkale	Müslüman	94	470
Cılvar	Müslüman	13	65
Çadıröyük	Müslüman	42	210
Çukurlu	Müslüman	23	115
Derbend	Müslüman	29	145
Derekışla	Müslüman	21	105
Derzili	Müslüman	8	40
Dikli*	Müslüman	3	15
Durgutlu	Müslüman	24	120
Düzlük	Müslüman	7	35
Eşekli	Müslüman	15	75
Etmekçi (Haldeli)	Müslüman	32	160
Fındıklı* (Aşağı)	Müslüman	8	40
Gaymaz	Müslüman	11	55
Hamallı	Müslüman	11	55
İncesu	Müslüman	16	80
Kalacikkaya	Müslüman	9	45
Karakeçili	Müslüman	15	75
Keller(Çiçekli)	Müslüman	12	60
Kemallı	Müslüman	80	400
Körkü	Müslüman	32	160
Mahmatlu	Müslüman	13	65
Mahmandı	Müslüman	12	60
Mehmetbeyli*	Müslüman	22	110
Müdü	Müslüman	9	45
Salman*	Müslüman	69	345
Sarıkaya	Müslüman	29	145
Şekerhacılı	Müslüman	25	125
Terkeş	Müslüman	11	55
Terkeşan	Müslüman	20	100
Yazır	Müslüman	24	120
Yorgalı	Müslüman	16	80
TOPLAM		963	4815

*işaretli olanlar eksik sayfalı köylerdir.

Aşağıda ismi geçen köylerin birçoğu bugün Sungurlu'ya bağlıdır. Boğazkale yakın tarihimize kadar Sungurlu İlçesi'ne bağlı bir nahiye iken daha sonra

Sungurlu'dan ayrılarak Çorum'a bağlı bir ilçe olmuştur.¹⁹⁴ Tablodaki köylerden Karakeçili, Gaymaz, Mehmetbeyli ve Yazır bugün Boğazkale'ye bağlı köylerdendir.¹⁹⁵ Kalacikkaya Alaca'ya, Terkeşan Delice'ye, Derbend Yozgat'a bağlı köylerdir ancak İmad (İlyas Fakılı), Aşıklı ve Dikli Köylerinin nereye bağlı oldukları ve isimlerinin değişip değişmediği bilinmemektedir. Hamallı Köyü bugün 2 köy olarak ayrılmıştır. 1969 yılı Köy Envanterine göre önceleri Hamallı Türk ve Hamallı Çerkez adlarıyla anılmaktadır.

Tablo 4
Köylerin Zamanla İsim Değişiklikleri

Köyün Eski İsmi	Bugün Kullanılan İsim
Ağcakoyunlu	Akçakoyunlu
Ağcalı	Akçalı
Alembeyli	Alembeyli
İmad (İlyas Fakılı)	
Aşağı Beşpınar	Aşağı Beşpınar
Aşıklı	
Ayağibüyük	Ayağibüyük
Bahşılı	Bahşılı
Başak	
Beşdam	Beşdam
Boğazkale	Boğazkale
Cılvar	Çamoluk
Çadıröyük	Çadırhöyük
Çukurlu	Çukurlu
Derbend	
Derekışla	Derekışla
Derzili	Terzili
Dikli	
Durgutlu	Turgutlu
Düzlük	
Eşekli	Cevheri
Etmekçi (Haldeli)	Ekmekçi
Fındıklı (Aşağı)	Aşağı Fındıklı
Gaymaz	Kaymaz
Hamallı	1)Gökçeköy 2)Beyyurdu
İncesu	Büyük İncesu
Kalacikkaya	
Karakeçili	Karakeçili

¹⁹⁴ Uçakçı, a.g.e , s.11.

¹⁹⁵ Köy Envanter Etüdlerine Göre Çorum, a.g.e , s.162 ; *Çorumlu Dergisi*, C.I, Çorum Belediyesi Kültür Yayınları, Birinci Basım, Çorum 2009, ss.251-253; Şaşmaz, a.g.e. s.99.

Tablo 3. (devam)*Köylerin Zamanla İsim Değişiklikleri*

Köyün Eski İsmi	Bugün Kullanılan İsim
Keller(Çiçekli)	Çiçekli Keller
Kemallı	Kemallı
Körkü	Körkü
Mahmatlı	Mahmatlı
Mahmandı	Aydoğan
Mehmetbeyli	Mehmetbeyli
Müdü	Bağcılı
Salman	Salman
Sarıkaya	Sarıkaya
Şekerhacılı	Şekerhacılı
Terkeş (Tirgeş)	Tatlısu
Terkeşan	
Yazır	Yazır
Yorgalı	Yorgalı

Oğuz Boylarına mensup birçok oymak Dulkadirli Beyliği zamanından itibaren bu bölgeye yerleşmeye başlamıştır ve ismini bu boy, oymak ya da aşiretlerden alan köyler vardır. Akça Koyunlu Cemaati¹⁹⁶, Ağcakoyunlu Köyü; Ağcalı Aşireti, Ağcalı Köyü; Salmanlı Aşireti, Salman Köyü ve bu aşirete bağlı Ustaculu (Kör Mehmet) Cemaati'ne bağlı ahalinin oluşturduğu köyler: Çukurlu, Şekerhacılı, Keller, Körkü ve Hamallı köyleri örnek olarak verilebilir. Ayrıca Körkü köyünde Çayan Oymağı'ndan olduğu düşünülen bir taife de bulunmaktadır. Bugün bile birçok köydeki ahali soyadı olarak bu oymak isimlerini kullanmaktadır.¹⁹⁷ Yine Karakeçili Köyü ismini Karakeçili Yörüklerinden¹⁹⁸ almış; Mamalı Türmenleri ise genellikle Alembeyli, Turgutlu, Keller Ekmekçi ve Mahmatlı köyleri civarına yerleştirilmiştir.¹⁹⁹

17.yy. sonlarından başlayarak yerleşik düzene geçilmesi için devletin büyük çaba gösterdiği görülmektedir. Bu hareketin arkasında konar-göçer nüfusun merkezci bir devlet düzeni ile bağdaşmayan yaşam biçimleri, yerli halka zarar vermelerini önleme, harap ve boş yerleri yeniden kullanım ve tarıma açma gibi nedenler bulunmaktadır. Bu kapsam da 1698 yılından başlayarak bu bölgeye yerleştirilmiş

¹⁹⁶ Sümer, **a.g.m.**, s. 316.

¹⁹⁷ Uçakcı, **a.g.e** , ss 34-44.

¹⁹⁸ Cengiz Orhonlu, **Osmanlı İmparatorluğu'nda Aşiretlerin İskânı**, Eren Yayıncılık, İstanbul 1987, s.118.

¹⁹⁹ Uçakcı, **a.g.e** , s.6.

aşiretler arasında Cerit, Mamalı, Dedeşlü, Salmanlu, Karakeçilü, Alamaslu, Cihanbeyli, Kangal, Alembeyli ve Bozdoğan başta gelmektedir.²⁰⁰

4.2. Ekonomik Yapı

4.2.1. Meslekler

4.2.1.1. Sungurlu Kasabası'nda Mesleklerin Dağılımı

Temettuat defterlerinde, sosyal ve iktisadi tarih açısından önemli bir husus hane reislerinin mesleklerini ve bu mesleklerden elde ettikleri gelirlerin de kayıt altına alınmasıdır. Hane reislerinin mesleklerinden yola çıkarak, incelenen bölgenin sosyal yapısı ve halkın geçim kaynağının ağırlıklı olarak neye dayandığı hakkında bazı değerlendirmeler yapılabilmektedir. Budaközü Kazasına tabi Sungurlu Kasabası'ndaki 6 mahalle genellikle geçimini çeşitli mesleklerden sağlarken, az da olsa tarım ve hayvancılık yapan hane reisleri de vardır.

Bölge halkının çoğunluğu geçimini herhangi bir meslek ile sağlamaktadır. Kaza merkezinde 82 hane ticaret ile uğraşırken 78 hanein de amelelik yaptığı aşağıdaki tabloda görülmektedir. Çok çeşitli bir esnaf yapısının olduğu Sungurlu Kasabası'nın mahallelerinde aşağıdaki tabloda verilemeyen diğer meslekler ise şöyledir; Dülger, menzilci, kebabçı, muallim, müderris, katip, eskici, bostancı, hallaç, berber, berber ve terzi çırağı, hekim, sahancı(kapçı), çubukçu, boyacı, pazarcı, sellah, bıçakçı, ırgat, bakırcı veya kuyumcudur. Meslek erbablarının az da olsa hayvan ya da araziye sahip oldukları fakat geçimlerini genellikle meşgul oldukları iş ile sağladıkları âşikardır. Hiçbir geliri olmayıp halkın yardımları ile geçimini sağlayan kesim çok fazla değildir.

---

²⁰⁰ Sevgi Aktüre, ‘‘19.Yüzyılda ve 20. Yüzyıl Başımda Çorum’’, Çorum Tarihi 5.Hitit Festival Komitesi, Tarihsiz, s.128.

Tablo 5*Sungurlu Kasabası Meslek Dağılımları*

Mahalleler	Bala	Dere	Pınar	Ermeniyan	Puşıyan	Rumiyan	TOPLAM
Bezzaz	6	2	1	16			25
Ziraatçı	11	5					16
Oduncu	12	5	6				23
Ticaret	11	1		17	51	2	82
Kavaf	2	2	1				5
Katırcı	2						2
Değirmenci				5			5
Semerci	3	1					4
Hizmerkâr	16	4		3			23
Attar				3		4	7
Kalaycı	1	1		6		4	12
Kasap	1			1		2	2
Duhancı	1	7	2	2			12
Terzi				5		1	6
Saraç				2			2
Çerçi				20		2	22
Amele	43	26	4	4		1	78
Nalbant	1	2					3
Demirci	1	2		7			10
Bakkal	2						2
Duvarcı	2	3				4	9
İmam	8	3	1	2(ruhb.)		1(ruhb.)	14
Çoban	2	3					5
Diğer	18	22	5	25		4	74

Nüfus, başlıklı bölümde belirtildiği gibi Budaközü Kazası'nın nüfusu oldukça kozmopolit bir yapıya sahiptir. Bu yapının oluşmasında Ermeni nüfusu gibi Rum kökenli tebanın da katkısı oldukça fazladır. Merkez mahallelerinde bu gayrimüslim halkın genellikle esnaf olduğu görülmekte hatta Puşıyan Mahallesi'ndeki hane reislerinin tamamı ticaret yaparak geçimini sağlamaktadır. Ermeniyan mahallesindeki 2 ruhban ve Rumiyan mahallesindeki 1 adet ruhban tabloda dini görevli olarak verilen İmam başlığı altına yazılmıştır. Bala mahallesindeki imam başlığı altındaki kişilerden bazıları ise ya imametle meşgul ya da cami de görevli olarak temettuat defterlerine kaydedilmiştir.

4.2.1.2. Budaközü Kazasına Bağlı Köylerde Mesleklerin Dağılımı

Budaközü kazasına tâbi 42 köyde toplam 912 adet hane incelenmiştir. Bunlardan 746 hane reisi tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlamakta 122 hane reisi ise başka meslek isimleriyle kaydedilmiştir. Geriye kalan 44 hane reisine ise şunun- bunun ianesiyle geçinmekte, âmâ ya da ihtiyar yazılmış veya sailik(dilencilik) ile geçinmekte olduğu notu düşülmüştür. Köylerden Ağcalı, Cılvar, Durgutlu, Eşekli, Hamallı ve Müdü'nün kayıtlı bütün hane reisleri tarım ve hayvancılık ile uğraşmaktadır. Kısacası bütün köylerdeki hane reislerinin %81,7'si tarım ve hayvancılık yaparak geçimini sağlamaktadır.

Tablo 6
Budaközü Köylerinde Meslek Dağılımı

Köy Adı	Ziraatçı	Hizmetkâr	Muhtar	Asker	Düvarcı	Irgat	Rençber	Çoban	Çerçi	İmam- Muallim	Amele	Azap	Kızır	Bahçıvan	Değirmenci	Ticaret	Demirci	Kahya	Oduncu	Merkepçi
Ağcakoyunlu	10	2																		
Ağcalı	22																			
Alembeyli	37	1	1	2	1															
İmad (İlyas Fakılı)	52	1		1		3	2	1												
Aşağı Beşpınar	16								1											
Aşıklı	15	1								1										
Ayağbüyük	6	1																		
Bahşılı	4																			
Başak	12		1			2	1			1	2									
Beşdam	5							1												
Boğazkale	56	4			1			1				2	2	2	1	1				
Cılvar	13																			
Çadıröyük	37	2	1					1					1				5			
Çukurlu	10	4	1					1												
Derbend	26		1			1		1		1										
Derekışla	13	2	2													1				
Derzili	5	1								1										
Dikli	3																			
Durgutlu	24																			
Düzlük	6						1													
Eşekli	15		1																	
Etmekçi (Haldeli)	29						1													
Fındıklı (Aşağı)	8		2																	
Gaymaz	8					1						1						1		
Hamallı	11																			
İncesu	14	1																	1	
Kalacikkaya	7	1						1												
Karakeçili	8						1	1		1										
Keller(Çiçekli)	10		1			1				1										
Kemallı	68	5	1																	2
Körkü	31		1																	
Mahmatlı	10	1	1					1											1	
Mahmandı	11																			
Mehmetbeyli	5																			
Müdü	9									1										

Tablo 5 (devam)*Budaközü Köylerinde Meslek Dağılımı*

Köy Adı	Ziraatçı	Hizmetkâr	Muhtar	Asker	Duvarcı	İrgat	Rençber	Çoban	Çerçi	İmam- Muallim	Amele	Azap	Kızır	Bahçivan	Değirmenci	Ticaret	Demirci	Kahya	Oduncu	Merkepçi
Salman	27	4				1	1									1				
Sarıkaya	23									1										
Şekerhacılı	23		1 (aşiret m.)																	
Terkeş	8				1				1											
Terkeşan	15	3						1												
Yazır	18	2	1					2											1	
Yorgalı	16					1	1													
TOPLAM	746	36	15	3	3	10	8	12	2	8	2	3	3	2	1	3	5	1	3	2

Tablo incelendiğinde köylerde 36 hizmetkâr, 15 muhtar (Şekerhacılı köyünde Aşiret Müdürü olarak kayıtlıdır), 3 asker (bunlar çavuş ya da nefer olarak defterlerde kayıtlıdır), 3 duvarcı ustası, 10 ırgat, 8 rençber, 12 çoban (davar ve buzağı çobanları dahil), 2 çerçi, 8 imam-muallim (ki köylerde imamlar muallimlikte yapmaktadır), 2 amele, 3 azap, 3 kızır, 2 bahçivan, 1 değirmenci, 3 ticaret erbabı, 5 demirci, 1 kahya, 3 oduncu ve 2 merkepçilik yapan hane reisleri vardır.

4.2.2. Tarım

4.2.2.1. Sungurlu Kasaba'sı Toprak Miktarı ve Dağılımı

Budaközü Kazası Sungurlu Kasabası'nın ekonomik yapısı genellikle herhangi bir meslek koluna dayanırken 42 köyde, Anadolu'nun birçok yerleşim yerinde olduğu gibi, tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Bu bölümde, Osmanlı'nın hemen her bölgesinde olduğu gibi, ekonominin temelini oluşturan tarımın, Budaközü kazası ve köylerindeki oranları verilecektir. Bu oranlar detaylı bir şekilde, Sungurlu merkez ve köyler olarak iki tablo şeklinde verilmiştir.

Kaza genelinde ekili dikili araziler mezru, gayri mezru diye kayıt edilirken pamuk tarımı yapılan araziler özellikle penbe tarlası olarak ayrı başlık altında gösterilmiştir.

Hububat ziraatı için oldukça verimli bir bölge olan Budaközü ve çevresi daha sonra Sungurlu Ovası olarak anılmıştır. Çorum'un zaire ambarı olarak da adı geçen bu bölgenin toprak yapısında oldukça çeşitlidir.²⁰¹

Tablo 6
Sungurlu Kasabası Arazi Dağılımı

Mahalle Adı	Hane Sayısı	Tarla Dönüm			Bağ Dönüm	Bahçe Bostan	Dutluk Arazi	Kıraç-Metruk Hali Tarla	Cehrilik Arazi	Toplam Arazi	Toplam Arazi Ort.
		Mezru	G.Mezru	Penbe							
Bala	178	236		13	458	7	6	115		835	4,6
Dere	101	51			238	34		3		326	3,2
Pınar	23	30			89	3				122	5,3
Ermeniyan	132	15	5		126	1			1	148	1,1
Puşıyan	51				9					9	0,1
Rumiyan	24				33					33	1,3
TOPLAM	509	332	5	13	953	45	6	118	1	1.473	2,8

Sungurlu kasabasında her ne kadar geçim kaynağı çeşitli meslekler olsa da özellikle müslüman mahallelerinde tarımla uğraşan hane reisleri oldukça fazladır. Ki yukarıdaki tablo incelendiğinde gayrimüslim ahalinin de bağ arazilerinin olduğu görülmektedir. Yani 6 mahallenin tamamında bağ arazilerini işleyen şahıslar vardır.

Kasaba merkezindeki 6 mahallenin toplam toprak miktarı 1.473 dönümdür. Bu arazilerin 332 dönümü mezru tarla, 5 dönümü gayri mezru tarla, 13 dönümü penbe tarlası, 953 dönümü bağ, 45 dönümü bahçe- bostan, 6 dönümü dutluk arazi, 188 dönümü kıraç-metruk-hali tarla ve 1 dönümü cehriliktir. 1.473 dönüm olan arazilerin yaklaşık %22,5'i mezru yani ekili tarlalar ve yaklaşık %0,3'ü ise gayri mezru yani nadasa bırakılan tarlalardan oluşmaktadır. Toplam arazi de en fazla orana %64,6 ile bağlar sahiptir. Sungurlu merkezde sadece Bala Mahallesi civarında de penbe (pamuk) tarımı yapıldığı ve bu arazilerin oranının da %0,8 olduğu görülmektedir. Yine bu mahalle 835 dönümlle en fazla araziye sahiptir. Puşıyan ve Rumiyan

²⁰¹ Çorumlu Dergisi, C.I, s. 161.

mahallelerinde hiç mezru arazi yoktur fakat az da olsa bağ arazileri bulunmaktadır. Genel olarak bütün arazilerden hane başına düşen miktar yaklaşık 2,8 dönümdür. Kasaba merkezinde birçok köyde de olduğu gibi bağcılık oldukça önemli bir yere sahiptir.

4.2.2.2. Budaközü Kazası'nın Köylerinde Arazi Dağılımı

Budaközü Kazası'na bağlı 42 köyün tamamının defterleri müstakildir ve bu defterlerde araziler ayrı ayrı yazılmış, 1260 ve 1261 arazi gelirleri alt alta yazılarak toplanmıştır. Bu toplamları hepsinde 1260 yılı tarla gelirleri, 1261 yılı tarla gelirlerinden çoktur. Bu iki yıl arasında ki gelir farkı muhtemelen, yağmur eksikliği ve buna bağlı olan kuraklık veya dönüm başına düşen verimin azalmasıdır. Şüphesiz bu değerlendirmeyi yaparken 1261 yılının rakamlarının tahmini olduğunu göz ardı etmemek gerekmektedir.

Tablo 7
Budaközü Kazası'nın Köylerinde Arazi Dağılımı

Köy Adı	Hane Sayısı	Tarla Dönüm			Bağ Dönüm	Bahçe Dutluk	Kıraç-Metruk Hali Tarla	Cehrilik Arazi	Toplam Arazi	Toplam Arazi Ort.
		Mezru	G.Mezru	Penbe						
Ağcakoyunlu	22	214	86	47	22			369	16,7	
Ağcalı	12	220		28	6			254	21,1	
Alembeyli	42	716		117	43			876	20,8	
İmad (İlyas Fakılı)	61	773			4		10	787	12,9	
Aşağı Beşpınar	17	185		24	19			228	13,4	
Aşıklı	16	265		22	13			300	18,7	
Ayağbüyük	7	60			4			64	9,1	
Bahşılı	4	70		6				76	19	
Başak	21	80			2			82	3,9	
Beşdam	6	70			3			73	12,1	
Boğazkale	94	557	495		44	6	4	1106	11,7	
Cılvar	13	220			18		15	253	19,4	
Çadıröyük	42	535	1	90				626	14,9	
Çukurlu	23	77	4		10			91	3,9	
Derbend	29	139	86		1			226	7,7	
Derekışla	21	331		33	26			390	18,5	
Derzili	8	115		12	2			129	16,1	

Tablo 7 (devam)*Budaközü Kazası'nın Köylerinde Arazi Dağılımı*

Köy Adı	Hane Sayısı	Tarla Dönüm			Bağ Dönüm	Bahçe Dutluk	Kıraç-Metruk Hali Tarla	Cehrilik Arazi	Toplam Arazi	Toplam Arazi Ort.
		Mezru	G.Mezru	Penbe						
Dikli	3	59		6	4				69	23
Durgutlu	24	305		38	10				353	14,7
Düzlük	7	37							37	5,2
Eşekli	15	165		24	36				225	15
Etmekçi (Haldeli)	32	359			23		5		387	12,09
Fındıklı (Aşağı)	8	152	66	10	7				235	29,3
Gaymaz	11	54	20		4				78	7,09
Hamallı	11	131							131	11,9
İncesu	16	115		2	19				136	8,5
Kalacikkaya	9	92			1				93	10,3
Karakeçili	15	64							64	4,2
Keller(Çiçekli)	12	208		17	18				243	20,2
Kemallı	80	749		37	140				926	11,5
Körkü	32	238							238	7,4
Mahmatlu	13	189		33	12				234	18
Mahmandı	12	236		34	10				280	23,3
Mehmetbeyli	5	95			5				100	20
Müdü	9	182		18	8				208	23,1
Salman	35	316	10		3				329	9,4
Sarıkaya	29	362		43	26				431	14,8
Şekerhacılı	25	166							166	6,6
Terkeş	11	82	48	17	7				154	14
Terkeşan	20	291		35	32				358	17,9
Yazır	24	94	79		1				174	7,2
Yorgalı	16	165	10	22	14				211	13,1
TOPLAM	912	9.533	905	715	597	6	30	4	11.790	12,9

Budaközü'ne bağlı 42 toplam arazi miktarı 11.790 dönümdür. Bu arazilerin 9.533 dönümü mezru tarla, 905 dönümü gayri mezru tarla, 715 dönümü penbe tarlası, 597 dönümü bağ, 6 dönümü bahçe-dutluk, 30 dönümü kıraç-metruk-hali tarla ve 4 dönümü cehriliktir. Toplam 11790 dönüm olan arazilerin yaklaşık %80,8'i mezru yani ekili tarlalar ve yaklaşık %7,6'sı ise gayri mezru yani nadasa bırakılan tarlalardan oluşmaktadır. Penbe tarlaları % 6,06 ve bağ dönümler %5,06 oranındadır. Burada

dikkat çeken husus bu bölgede pamuk tarımı yapılıyor olmasıdır ki bu ürün için ayrılan arazi dönümü oldukça fazladır. Ayrıca 23 köyde de pamuk tarımı yapılmaktadır. Alambeyli Köyü 117 dönüm penbe tarlasıyla en fazla pamuk yetiştirilen köydür.

773 dönüm mezru araziyle İmad (İlyas Fakılı) köyü birinci sıradadır. Onu 749 dönüm mezru araziyle Kemallı köyü takip etmektedir. Kemallı köyü 42 köy arasında 140 dönüm bağ ile de ilk sırada yer almaktadır.

Köylerde ya da kasaba merkezinde icar tarlalar veya tarlası olmayıp tarla geliri olan hane reisleri vardır. Bunlar 3. bölümde ayrıntılı olarak verildiği için burada tekrar yazılmasına gerek görülmemiştir. Ancak icar tarlalar olarak açıklaması aşağıda açıklaması yapılacaktır.

Genel olarak toplam arazi rakamları incelendiğinde 1106 dönüm arazi ile Boğazkale köyü en çok toprağa sahip köydür. Bu köyü 926 dönüm ile Kemallı köyü izlemektedir. Bütün arazilerden hane başına düşen miktar ise yaklaşık 12,9 dönümdür.

Aşağı da tarım alanlarının açıklaması yer almaktadır. Bunlar:

Mezru tarla: Ekili-dikili tarlalar için kullanılır. Ancak Budaközü kazası ve köylerinde ekili tarlalara ürün olarak ne ekildiği değil sadece 1260-61yıllık gelirinin ne olduğu yazılmıştır. Ancak Sungurlu ve köylerinde buğday, arpa, burçak, pamuk, darı, nohut ve mercimek yetiştirildiği hatta pamuktan bez üretildiği söylenebilir.²⁰²

Gayri mezru tarla: Nadasa bırakılan tarla demektir. Toprağın azalan verimini artırmak için toprağı dinlendirmek anlamına gelen bir yöntemdir.²⁰³. Özellikle Budaközü gibi karasal iklime sahip bölgelerde kullanılan bir yöntemdir. Tarlayı dinlendirme süresi çoğunlukla bir yıldır. En fazla gayri mezru tarla 495 dönüm ile Boğazkale köyündedir. Sungurlu merkezde sadece 5 dönüm gayri mezru arazi vardır ve Ermeniyan Mahallesi'ndedir.

Bağ Dönüm: Üzüm yetiştirilen tarım arazisidir. Bazı yörelerde 'kıta' gibi yüzölçümleri²⁰⁴ kullanılmışsada bizim incelediğimiz bütün defterlerde 'bağ dönüm' olarak geçmektedir. Temettuat defterlerine göre, Sungurlu merkezde ve köylerin genelinde toplam 1550 dönüm bağ bulunmaktadır. Bağcılık tarla tarımına göre oldukça fazla emek isteyen bir tarım alanı olmasına rağmen hem merkezde hemde köylerde yoğun olarak yapıldığı görülmektedir. En fazla bağ bulunan mahalle 458

²⁰² Çanlı, a.g.e ,s.24. ; Kara, a.g.e, s.123.

²⁰³ Tefik Güran, 19. Yüzyıl Osmanlı Tarımı, Eren Yayıncılık, İstanbul 1998, s.89.

²⁰⁴ Kütükoğlu, a.g.m, s.407.

dönümle Bala Mahallesi köy ise yukarıda belirtildiği üzere 140 dönümle Kemallı köyüdür.

Penbe Tarlası: Pamuk tarlasına verilen addır.²⁰⁵ Coğrafi koşullar ve iklim şartları düşünüldüğünde karasal iklimin hakim olduğu Budaközü kazasının da pamuk tarımının yapılması oldukça ilginç bir detaydır. Ancak özellikle kaza köylerinden 23'ünde pamuk tarlası bulunmaktadır. Sungurlu merkezde Bala mahallesinde de 13 dönüm penbe tarlası vardır.

Bahçe-Bostan: Meyve, sebze ekilen tarım arazisi bahçe; kavun, karpuz ekilen tarım arazisi bostandır. Bahçecilik ve bostancılığın çok yoğun yapılmadığı Budaközü kazasında Sungurlu merkezinde 45 dönümdür.

Dutluk: Genellikle ipek üretmek amacıyla ayrılan arazilerdir. Sadece Boğazkale köyünde 6 dönüm dutluk arazi bulunmaktadır.

Cehri: Cehri'nin sözlük anlamı; açıktan veya yüksek sesle yapılan demektir.²⁰⁶ Tarımsal anlamda neye karşılık geldiği tam olarak bilinmemektedir. Cehri, gelir getiren ve vergiye tabi olan tarım arazisi olmasından dolayı, ekili-dikili tarım alanı grubuna alınmıştır. Sungurlu'da Ermeniyen mahallesinde 1 dönüm, Boğazkale köyünde 4 dönüm cehri arazi bulunmaktadır.

İcâr Tarla: Bu tabirin kullanıldığı tarlalarda, şahsın kendine ait olan tarlayı, bir başkasına senelik kira bedeli karşılığı ile kiraya vermesidir. Budaközü kazası genelinde tarlasını icâra veren şahıslar bulunmaktadır. (Bunlar köy temettuat defterlerinin transkripsiyon tablolarında ve 3.bölümde ayrıntılı olarak verilmiştir.)

Metruk-Kıraç-Hâfî Tarla: İssız kullanılmayan ya da terk edilmiş tarlalar için bu tabir kullanılmıştır. Yani nadasa bırakılmayıp hiçbir şekilde ekilip biçilmeyen anlamına gelmektedir. Sungurlu merkezde toplam 118 dönüm metruk arazinin 115 dönümü Bala mahallesindedir. Köylerde toplamda 30 dönüm kullanılmayan arazi vardır ve 15 dönümle en çok kullanılmayan arazi Cılvar köyündedir.

Merkez mahalle tablosu ve köylerin arazi tablosu incelendiğinde kullanılmayan arazilerin fazla olmadığı görülecektir. Burdanda arazilerin çoğunun işlendiği ve verimlerinin yüksek olduğu sonucuna varılabilir.

²⁰⁵ Ferit Devellioğlu, **Lûgat**, s.1027.

²⁰⁶ Devellioğlu, **a.g.s**, s.160.

4.2.3. Hayvancılık

Tarımın yapıldığı her yerde hayvancılıkta hayatın önemli bir parçasıdır. Hayvan yetiştiriciliği çeşitli amaçlarla yapılmaktadır. Bunların en önemlileri şunlardır; a) Çift sürme ve yük taşımada güçlerinden faydalanmak; b) Gübre sağlamak; c) Çiftçinin peynir, süt, yağ, et, deri ve yün ihtiyacını karşılamaktır. Anadolu'da hayvancılığı tek geçim kaynağı olarak sürdürenler göçebe topluluklardır. Çiftçilik yapan insanlar ise, çift sürmede veya yük taşımada kullanabileceği büyükbaş hayvanlar beslemekte ve hayvanlardan sağladıkları gıdaları da kendi ihtiyaçları için kullanmaktadırlar.²⁰⁷

Budaközü Kazası dahilinde incelenen mahalle ve köy dahil olmak üzere 48 defterde hayvanlar aynı şekilde kayıt altına alınmıştır. Temettuat defterlerinde ki kayıtlar içerisinde, yetiştirilen hayvanların cinsleri ve miktarları yazılmıştır. Alt kısımlarına ise hasılat-ı seneviyeri yazılmıştır. Çok fazla hayvan çeşidine sahip olan kazada sağman olan camus, inek, koyun, keçi; kısır koyun, kısırkeçi ve toklu; döllu merkep, katır, kısırak ve develerin yıllık kazaçları yazılırken geriye kalan diğer hayvanların sadece sayısı belirtilmiştir. Sağman camusun 1'e 16 kuruş, sağman ineğin 1'e 8 kuruş, sağman koyunun 1'e 4 kuruş, sağman keçinin 1'e 2 kuruş, devenin 1'e 200 kuruş, kısırak ve katırın 1'e 50 kuruş, döllu merkebin 1'e 10 kuruş, toklunun ise 1'e 1 kuruş kazanç sağladığı görülmektedir. Kısır hayvan olarak yazılan koyun ve keçinin kazancı sayılarına göre belirlenmiştir. Eğer bu hayvanlardan müşterek olarak kullanılanı varsa bunlarda elde edilen gelir yarıya indirilmiştir. Diğer birçok hayvanın yıllık geliri ve kıymetleri yazılmadığı için onlardan nasıl bir vergi oranına tabi tutuldukları bilinmemekte sadece hayvan sayıları üzerinden değerlendirmeler yapılabilmektedir.

4.2.3.1. Sungurlu Kasabası'nda Küçükbaş ve Büyükbaş Hayvan Sayıları

Sungurlu Kasabasının'daki 6 mahallede 893 adet küçükbaş ve 763 adet büyükbaş olmak üzere toplam 1656 adet hayvan bulunmaktadır. Küçükbaş hayvanlardan, yıllık getirisi bilinen hayvanlardan, 2185 kuruş, büyükbaş hayvanlardan ise 9696 kuruş gelir elde edilmiştir. Bu gelirin hane başı ortalaması yaklaşık 19,04 kuruş olarak hesaplanmıştır. Bir başka ifade ile hayvanların yaklaşık % 53,9'u küçükbaş ve %

²⁰⁷ Güran, a.g.e , s.102.

46,07'si büyükbaş hayvandan oluşmaktadır. Hane başına ise ortalama 3,2 adet hayvan düşmektedir. En fazla küçükbaş hayvan 308 adetle Ermeniyan Mahallesi'nde bulunurken, Puşiyen Mahallesi'nde hiç küçükbaş hayvan yoktur. Puşiyen mahallesi ticaretle meşgul olduğundan dolayı buradaki hayvanların çoğunu katır ve merkep oluşturmaktadır. En fazla büyübaş hayvan 286 adetle Bala Mahallesi'ndedir. Toplam hayvan sayısından her mahalleye ortalama 276 adet hayvan düşmektedir. En az hayvan 21 adetle Rumiyan Mahallesi sakinlerine aittir.

Hayvan gelirlerinin en fazla olduğu mahalle 3795 kuruşla Ermeniyan'dır. Ancak hayvan gelir ortalaması en yüksek 46,4 kuruşla Puşiyen mahallesine aittir.

Tablo 8
Sungurlu Kasabası Hayvan Sayıları ve Hasılat-ı Seneviyeleri

Mahalle Adı	Hane Sayısı	Küçükbaş Hayvan		Büyükbaş Hayvan		Hayvan HS Toplam (Kuruş)	Hane HS Ortalaması
		Adet	HS	Adet	HS		
Bala	178	286	644	286	1.298	1.942	10,9
Puşiyen	51			172	2.369	2.369	46,4
Dere	101	255	506	149	709	1.212	12
Ermeniyan	132	308	933	91	2.862	3.795	28,7
Pınar	23	39	91	49	96	187	8,1
Rumiyan	24	5	11	16	180	191	7,9
TOPLAM	509	893	2.185	763	7.514	9.696	19,04

4.2.3.2. Budaközü Kazası'nın Köylerinde Küçükbaş ve Büyükbaş Hayvan Sayıları

Budaközü kazasına bağlı köylerde yaşayan halkın, tarımdan sonraki en önemli geçim kaynağı, Anadolu'nun diğer bölgelerinde olduğu gibi hayvancılıktır. Tarımsal faaliyetlerde bulunan ahalinin toprağı işlerken, tarlaya giderken, eşya taşırken kullandığı aracı genellikle hayvanı olmuştur. Hayvancılığa ağırlık veren haneler olduğu gibi, ziraatla uğraşanların tamamına yakının aynı zamanda hayvancılık da yaptığı görülmektedir. Hayvancılık ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak yapılmıştır, piyasaya yönelik üretim ve meslek dalı olarak yapıldığını söylemek pek mümkün değildir.

Tablo 9*Budaközü Kazası Köylerinde Hayvan Sayıları ve Hasılat-ı Seneviyeleri*

Köy Adı	Hane Sayısı	Küçükbaş Hayvan		Büyükbaş Hayvan		Hayvan HS Toplam (Kuruş)	Hane HS Ortalaması
		Adet	HS	Adet	HS		
Ağcakoyunlu	22	181	278	90	404	682	56,8
Ağcalı	12	395	656	150	315	971	80,9
Alembeyli	42	591	706	268	862	1.768	42,09
İmad (İlyas Fakılı)	61	508	925	449	1.290	2215	36,3
Aşağı Beşpınar	17	93	162	79	697	859	50,5
Aşıklı	16	235	366	108	758	1.124	70,2
Ayağbüyük	7	44	69	45	122	191	27,2
Bahşılı	4	43	81	32	116	197	49,2
Başak	21	182	273	72	248	521	24,8
Beşdam	6	162	203	62	160	363	60,5
Boğazkale	94	596	1.302	372	673	1.975	21,01
Cılvar	13	197	259	73	412	671	51,6
Çadıröyük	42	436	586	255	494	1.080	25,7
Çukurlu	23	169	446	70	1.869	2.815	100,6
Derbend	29	388	735	157	320	1.055	36,3
Derekişla	21	314	401	124	575	976	46,4
Derzili	8	122	339	60	318	657	82,1
Dikli	3	34	112	127	104	216	72
Durgutlu	24	276	483	228	1.847	2.330	97,08
Düzlük	7	61	149	44	986	1.135	162,1
Eşekli	15	114	188	130	286	474	31,6
Etmekçi (Haldeli)	32	262	401	213	562	963	30,09
Fındıklı (Aşağı)	8	453	610	183	604	1.214	151,7
Gaymaz	11	123	260	51	114	374	34
Hamallı	11	106	204	61	132	336	30,5
İncesu	16	50	122	87	152	274	17,1
Kalacikkaya	9	48	65	44	312	377	41,8
Karakeçili	15	206	456	79	266	722	48,1
Keller(Çiçekli)	12	287	345	121	210	555	46,2
Kemallı	80	744	1.053	350	1.019	2.072	25,9
Körkü	32	324	982	142	3.438	4.420	138,1
Mahmatlu	13	40	52	76	142	194	14,9
Mahmandı	12	223	359	118	528	887	73,9
Mehmetbeyli	5	20	36	38	88	124	24,8
Müdü	9	217	242	107	272	514	57,1
Salman	35	27	74	220	952	1.026	29,3
Sarıkaya	29	478	728	202	210	938	32,3

Tablo 9 (devam)*Budaközü Kazası Köylerinde Hayvan Sayıları ve Hasılat-ı Seneviyeleri*

Köy Adı	Hane Sayısı	Küçükbaş Hayvan		Büyükbaş Hayvan		Hayvan HS Toplam (Kuruş)	Hane HS Ortalaması
		Adet	HS	Adet	HS		
Şekerhacılı	25	199	559	116	1.728	2.287	91,4
Terkeş	11	102	197	74	170	367	33,3
Terkeşan	20	284	379	62	972	1.351	67,5
Yazır	24	105	175	91	254	429	17,8
Yorgalı	16	291	453	89	236	689	43,06
TOPLAM	912	9.730	16.471	5.519	25.217	42.388	46,4

Tablo 9’da görüldüğü gibi temettuat defterlerinde kayıtlı olan 15.249 adet hayvan bulunmaktadır. Bu hayvanların 9.730 adeti küçükbaş, 5.519 adeti büyükbaş hayvandır. Bir başka ifade ile hayvanların yaklaşık % 63,8’i küçükbaş ve % 36,1’i büyükbaş hayvandan oluşmaktadır. Toplam hayvan sayısından her köye ortalama 363,07 adet düşmektedir. Bunun yaklaşık 231,6’sını küçükbaş ve 131,4’ünü büyükbaş hayvanlar oluşturmaktadır. Hane başına düşen hayvan miktarı ise yaklaşık 16,7 adettir. Bunun yaklaşık olarak 10,6 adedi küçükbaş hayvan ve 6,05 adedi ise büyükbaş hayvandan oluşmaktadır. En fazla hayvana sahip köy 1.094 adet ile Kemallı Köyü’dür. 80 haneden oluşan Kemallı Köyü’nün toplam hayvan geliri 2.072 kuruş, hane ortalaması ise 25,9 kuruştur. Ancak bu gelir sadece hasılat-ı seneviyesi yazılı hayvanlara aittir. Diğer hayvanların değer ve kıymetleri bilinemediğinden hane ortalaması olan rakam tam hayvan gelirinin karşılığı değildir. Bu köyü 968 adet hayvana sahip olan Boğazkale köyü takip etmektedir. Bu köyün hayvanlarının hasılat-ı seneviyesi 1.975 kuruştur. En az hayvana sahip köy ise toplam 58 adet ile Mehmetbeyli Köyü’dür. Bu rakamın düşük olmasında Mehmetbeyli Köyü’ne ait sayfaların eksik olması büyük etkindir.²⁰⁸ Bu köyü, toplam 75 adet hayvana sahip olan Bahşılı Köyü takip etmektedir.

Budaközü kazasına tabi 42 köyün sadece sağman, döllu ve kısır koyun-keçiden elde ettiği toplam toplam gelir 42388 kuruştur. Bu kazançtan köy başına 1008,04 kuruş, hane başına ise 46,4 kuruş düşmektedir. Hayvan gelir ortalaması en yüksek 162,1 kuruşla Düzlük köyüne aittir. Burayı 151,7 kuruş ortalama ile Fındıklı (

²⁰⁸ Bknz. ML.VRD.TMT.d.13159.

Aşağı) köyü takip etmektedir. Yukarıda da belirtildiği üzere genel hayvan gelirleri üzerine değerlendirme yapmak pek mümkün olmamıştır.

4.2.4. Vergiler

4.2.4.1. Vergi-yi Mahsusa

Osmanlı Devleti gelir kaynaklarının önemli bir kısmını oluşturan vergiler klasik anlamda şer'i ve örfi vergiler olmak üzere ikiye ayrılıyordu. Şer'i vergiler daha çok İslam dininin fıkhi açıdan temellendirildiği vergiler olup cizye, haraç, zekat gibi vergiler bu gruba giriyordu. Örfi vergiler ise devletin tasarrufunda olan ve tebaasının yapmış olduğu faaliyetler üzerinden alınan vergilerdir. Zamanla devletin diğer müesseselerinde olduğu gibi vergi sisteminin bozulması ve buna paralel olarak artan şikayetler üzerine Tanzimat idarecileri örfi vergileri bir bütün halinde almak için "vergi-yi mahsusa" ya da "ancemaatin" adı altında yeni bir vergi sistemi geliştirmiş ve bu vergi 1840 yılından sonra uygulanmaya başlanmıştır.²⁰⁹

Temettuat defterlerinde genel yekün verilirken "vergi-yi senevisi" şeklinde kaydedilen bu vergi, halktan yılda bir kez alınmaktaydı. Böylece vergi ve gelir arasındaki dengenin sağlanması amaçlanmıştır. Ancak Budaközü Kazası merkez ve köylerinde genel gelir dağılımı

vergi oranları arasında adaletsizlikler oldukça fazladır. Zira bazı köylerde hane başına alınan ortalama senelik vergi diğer köylerdeki veya merkez mahallelerdeki hane başına ortalama senelik vergiden fazla ya da aşağı bir rakam olabilir. Temettuat defterlerinde hanelerin sonunda yer alan rakam bütün gelirlerin toplanarak (aşar, ağnam ve meslek geliri gibi) yazılan brüt gelirdir. Hane resinin bir senede vereceği vergi-yi mahsusa bu rakamlar üzerinden belirlenmektedir.

²⁰⁹ Öztürk, a.g.e, s.174 ; Kütükoğlu, a.g.m, s.395.

Tablo 10*Sungurlu Kasabası Vergi-yi Mahsusa Oranları*

Mahalle Adı	Dini Yapı	Hane Sayısı	Vergi-yi Mahsusa	Hane Başı Ortalaması
Bala	M	178	8.622	48,4
Puşıyan	GM	51	2.102	41,2
Dere	M	101	3.766	37,2
Ermeniyan	GM	132	6.457	48,9
Pınar*	M	139	5.606	51,6
Rumiyan	GM	24	1.338	55,7
TOPLAM		625	27.891	44,6

*Pınar Mahallesi'nin son sayfası göz önünde bulundurularak hane sayısı, vergi ve temettuat rakamları verilmiştir. Normalde aradaki sayfaları eksiktir ve incelen hane sayısı 23'tür.

Yukarıda verilen tablo 10'da mahallelere ait vergi rakamları şöyledir:

1260-61 sayımlarına göre Budaközü merkezi Sungurlu Kasabası'ndan toplanan vergi-yi mahsusa toplam 27.891 kuruştur. Bunun 17.994 kuruşu müslümanların ve 9.897 kuruşu ise, gayrimüslimlerindir. Bu rakamlar oranlarla ifade edilecek olursa merkez vergilerinin yaklaşık %64,5'i müslümanlara ve %35,4'ü gayrimüslimlere aittir. Vergi-yi mahsusanin hane başına düşen oranları ise şöyledir; yaklaşık her haneye toplam vergiden 44,6 kuruş düşmektedir.

Müslüman hanelerin ortalama vergi yükleri 43,04 kuruş ve gayrimüslimlerin ise 47,8 kuruştur.

Genel vergi miktarlarına bakıldığında da gayrimüslim mahallelere ait vergi hane ortalamalarının daha yüksek olduğu görülecektir. En fazla vergi ödeyen mahalle 8.622 kuruş ile Bala Mahallesi'dir. Bu mahalleyi 6.457 kuruşla Ermeniyan Mahallesi takip etmektedir. Ancak merkezde en yüksek hane başı vergi ortalaması 55,7 kuruşla Rumiyan Mahallesi'ndedir. Oysa bu mahalle 1.338 kuruşla en az vergi toplamına sahiptir.

Tablo 11*Budaközü Köylerinde Vergi-yi Mahsusa Oranları*

Köy Adı	Hane Sayısı	Vergi-yi Mahsusa (kuruş)	Hane Başı Ortalaması (kuruş)
Ağcakoyunlu	22	1.415	117,6
Ağcalı	12	2.597	118,04
Alembeyli	42	3.478	82,8
İmad (İlyas Fakılı)	61	6.150	100,8
Aşağı Beşpınar	17	1.440	82,7
Aşıklı	16	1.807	112,9
Ayağıbüyük	7	562	80,2
Bahşılı	4	320	80
Başak	21	1.735	82,6
Beşdam	6	495	82,5
Boğazkale	94	6.369	67,7
Cılvar	13	1.586	122
Çadıröyük	42	4.020	95,7
Çukurlu	23	1.802	78,3
Derbend	29	2.914	100,4
Derekişla	21	1.741	82,9
Derzili	8	880	110
Dikli*	3	1.560	
Durgutlu	24	2.758	114,9
Düzlük	7	752	107,4
Eşekli	15	1.601	106,7
Etmekçi (Haldeli)	32	2.612	81,6
Fındıklı (Aşağı)*	8	1.802	
Gaymaz	11	888	80,7
Hamallı	11	1.220	110,9
İncesu	16	953	59,5
Kalacikkaya	9	740	82,2
Karakeçili	15	510	34
Keller(Çiçekli)	12	1.305	108,7
Kemallı	80	4.693	58,6
Körkü	32	2.717	84,9
Mahmatlu	13	1.190	91,5
Mahmandı	12	1.180	98,3
Mehmetbeyli*	5	1.730	76,6

Tablo 11 (devam)*Budaközü Köylerinde Vergi-yi Mahsusa Oranları*

Köy Adı	Hane Sayısı	Vergi-yi Mahsusa (kuruş)	Hane Başı Ortalaması (kuruş)
Müdü	9	1.150	127,7
Salman	35	5.398	78,2
Sarıkaya	29	1.736	59,8
Şekerhacılı	25	1.941	77,6
Terkeş	11	890	80,9
Terkeşan	20	1.176	68,8
Yazır	24	1.866	77,7
Yorgalı	16	1.400	87,5
TOPLAM	912	83.079	91,09

* İşaretli köyler sayfa eksikleri olanlardır. Ancak bazı köylerin son sayfası bulunduğu köye ait toplam vergi tabloya yazılmıştır. Hane sayısı bilinmeyen köylerin vergi ortalamaları alınamamıştır.

1260-61 sayılarına göre Budaközü Kazası'na bağlı 42 köyde toplanan vergi-yi mahsusa toplam 83.079 kuruştur. Vergi-yi mahsusanın hane başına düşen oranları ise şöyledir; yaklaşık her haneye toplam vergiden 91,09 kuruş düşmektedir. En fazla vergi ödeyen köy 6.369 kuruş ile Boğazkale Köyü'dür. Bu köyü 6150 kuruşla İmad (İlyas Fakılı) Köyü takip etmektedir. En az toplam vergi ise 320 kuruşla Bahşılı Köyü'ne aittir. Köylerin ödediği toplam vergiyi en fazla etkileyen faktör hane sayısıdır. Bütün köyler için geçerli değildir ancak hane sayısı arttıkça vergi ortalaması düşmektedir. Köyler içerisinde en yüksek hane başı vergi ortalaması 127,7 kuruşla Müdü Köyü'ne, en düşük vergi ortalaması ise 34 kuruşla Karakeçili Köyü'ne aittir.

Tablo 10 ve 11'deki merkez ve köyler arasındaki vergi ortalamaları incelendiğinde köylerdeki vergi ortalamaları çok daha yüksektir. Hane başına köyler, merkezin yaklaşık iki katından daha fazla vergi ödemektedir.

Budaközü Kazası merkez ve köylerinde bir grup insan vergiden muaf tutulmuştur. Bunlar genelde fakir olup şunun-bunun i'anesi ile geçinen veya çalışamayacak durumda olanlardır.

Bazı şahıslara defterlerde ihtiyar, âmâ, mefluç, sailik(dilencilik) vb ile geçinmekte gibi notlar düşülmüştür. Bunların dışında imam, muhtar, müderris, muallim, kethüda vs. gibi hizmetleri olanlar bazı köylerde vergiden muaf tutulmuş

fakat çoğu köyde vergi alındığı görülmüştür. Ancak defterlerde hiçbir açıklama yapılmadan vergiden muaf olan şahıslar da vardır. Bunlar genelde temettuatları olupta vergi vermeyenlerdir. Bazı defterlerde ise bu durumun tam tersi olarak hiçbir kazanca sahip olmadığı halde vergi alınan hane reisleride vardır. Mesela müslüman köy ve mahallelerin dini görevlilerinden bazıları vergiden muaf tutulurken Ermeniyan Mahallesi'ndeki 2 ruhbandan²¹⁰ vergi alınmıştır. Bu vergi muafiyetlerinin keyfiyetli yapıldığının bir göstergesidir.

4.2.4.2. Cizye

Cizye Osmanlı Devleti'nin şer'i vergiler adı altında gayrimüslim tebaadan almış olduğu yapmadıkları askerlik hizmetine karşılık fert başına alınan bir vergidir. Osmanlı Devleti'nde cizye maktu ve ale'r-ruus olmak üzere iki şekilde alınıyordu. Maktu cizye fatih zamanında sulh yoluyla karşılıklı olarak belirlenirken, aler-ruus vergi mükelleflerin mali durumu dikkate alınarak tespit edilirdi.²¹¹ Bizim araştırmamıza konu olan defterlerden Ermeniyan, Puşiyen ve Rumiyan mahallelerindeki gayrimüslim tebaadan mali durumlarına göre cizye vergisi alınmıştır.

Gelir durumlarına göre cizye vergisi 3'e ayrılır. Zenginlerden â'la, orta hallilerden evsat ve çalışabilme gücüne sahip fakirlerden edna grubunda belirlenen miktara göre cizye vergisi alınmıştır. Cizyenin miktarı 1230/1834 yılında genelde 48,24 ve 12 akçe olarak belirlenmiş olsa da zaman içerisinde değişikliğe uğramıştır.²¹² 1260'dan sonra vergiler â'la 60 kuruş, evsat 30 kuruş ve edna 15 kuruş olarak alınmıştır.²¹³

---

²¹⁰ ML.VRD.TMT.d.13170, s.3.

²¹¹ Bilal Eryılmaz, *Osmanlılarda Millet Sistemi, Osmanlı Ansiklopedisi Tarih/Kültür/Medeniyet*, İz Yayınları, İstanbul 1996, s.243.

²¹² Ziya Kazıcı, *İslam Medeniyeti ve Müesseseleri Tarihi*, Kayhan Yayınları, İstanbul 1999, ss.428-430 ; Eryılmaz, *a.g.m.*, s.243.

²¹³ Pakalın, *a.g.s.*, C.I, s.302

Tablo 12
Cizye Vergisi

Mahalle Adı	Hane Sayısı	CİZYE			TOPLAM
		Alâ	Evsat	Ednâ	
Puşıyan*	51			66	1.010
Ermeniyan	132	4	76	146	4.710
Rumiyan	24	1	21	19	9.75
TOPLAM	207	5	97	231	6.695

*Bu mahalle cizye vergisine 2 hanenin 10'ar kuruş vergileri de eklenerek toplam rakam hesaplanmıştır.

Budaközü Kazası Sungurlu Kasabası'na kayıtlı 3 gayrimüslim mahallesinden alınan cizye vergisinin, tıpkı vergi-yi mahsusa oranındaki dağılımlarda olduğu gibi, gelir oranları ile pek alakalı olmadığı görülmektedir. Çünkü gelirlerine bakıldığında oldukça iyi durumda olanlar ile geçimini zor sağlayabilecek insanların cizye oranları hemen hemen aynıdır. İncelen mahallelerde â'la vergi veren hane reisi sayısı oldukça azdır. 207 haneden kardeş ve oğullar dahil 333 hane reisinin 5'i â'la, 97'si evsat, 231'i ise edna olarak belirlenen vergi ödemekle yükümlü tutulmuştur. Bu mahallelerden toplamda 6.695 kuruş cizye geliri elde edilmiştir. En fazla vergiyi 4.710 kuruşla, en kalabalık olan, Ermeniyan Mahallesi öderken, 1.010 kuruş Puşıyan Mahallesi ve 975 kuruşta Rumiyan Mahallesi'ndeki ahali ödemiştir. Ayrıca Puşıyan Mahallesi'nde 2 hane reisinden 10'ar kuruş cizye vergisi alınmıştır.²¹⁴ Zira bu rakam edna olarak belirlenen vergiden daha düşüktür ve bunun nedeni bilinmemektedir. Ermeniyan Mahallesi 102 numaralı haneye kayıtlı şunun-bunun i'anesiyle geçinen Boyacıoğlu Nursuz²¹⁵ hariç diğer bütün gayrimüslim tebadan baş vergisi alınmıştır.

Sonuç olarak Budaközü Kazası gayrimüslim nüfusunun yaklaşık %1,5'i zengin denilebilen â'lâ grubuna, %29,1'i orta halli olan evsat grubuna ve %69,3'ü fakir grubuna girmektedir. Bu oranlardan yola çıkarak gayrimüslim nüfusun fakir olduğu söylenebilir.

4.2.4.3. Temettuat Oranları

Bu araştırma kapsamında incelen Budaközü Kazası'na ait defterlerin birçoğunda vergi-yi mahsusa ve temettuat toplamalarında hatalar yapıldığı daha önce

²¹⁴ ML.VRD.TMT.d.13131.(8 numaraya kayıtlı Ohanoğlu Dunak ve 17 numaralı haneye kayıtlı Sarmioğlanoğlu Karabet)

²¹⁵ ML.VRD.TMT.d.13170, s.24.

belirtilmiştir. 3. bölüm de olduğu gibi bu bölümde de tarafımızdan yapılan toplamlar göz önünde bulundurulmuştur.

Budaközü merkezi Sungurlu' da sadece Pınar Mahallesi'nin orta sayfaları eksiktir fakat son sayfası elimizde olduğundan toplam kaç hane olduğu, vergi ve temettuat oranları hakkında değerlendirme yapılabilmektedir. Sayfa eksikliği olan 4 köyden Dikli ve Fındıklı (Aşağı)'nın tam olarak kaç hane oldukları ve toplam temettuatları bilinemediğinden, var olan hane sayısı üzerinden temettuatları hesaplama yoluna gidilmiştir. Diğer iki köy Salman ve Mehmetbeyli köylerinde son sayfaları bulunduğundan toplam hane ve temettuat değerlendirmeleri bu sayılar üzerinden yapılmıştır.

Tablo 13
Sungurlu Kasabası Temettuat Oranları

Mahalle Adı	Dini Yapı	Hane Sayısı	Temettuat Toplamları (kuruş)	Hane Başı Ortalaması (kuruş)
Bala	M	178	69.983	393,1
Puşıyan	GM	51	9.570	187,6
Dere	M	101	29.318	290,2
Ermeniyan	GM	132	44.800	339,3
Pınar*	M	139	54.600	392,8
Rumiyan	GM	24	6.553	273,04
TOPLAM		625	214.824	343,7

*Pınar Mahallesi'nin 5 hane kaydı bulunmaktadır.

Budaközü Kazası'nın Sungurlu Kasabası mahallelerine ait nüfusunun toplam temettuatı 214.824 kuruştur. Hane başına düşen temettuat miktarı ise 343,7 kuruştur. Toplam temettuatın 153.901 kuruşu müslüman nüfusa ve 60.923 kuruşu gayrimüslim nüfusa aittir. Bir başka ifade ile toplam temettuatın yaklaşık %71,6'sı müslümanlara ve %28,3'ü gayrimüslimlere aittir. Müslüman nüfusun toplam temettuatından, hane başına düşen miktarı yaklaşık 368,1 kuruştur. Gayrimüslim nüfusun toplam temettuatından hane başına düşen miktarı ise yaklaşık 294,3 kuruştur. Hane başına en yüksek gelir 393,1 kuruşla Bala Mahallesi'ne aittir. Bunun en önemli nedeni hem nüfus yoğunluğunun fazlalığı hem de mahalle halkının tarım ve hayvancılığın dışında, gelir düzeyi yüksek olan meslek grupları ile meşgul olmalarıdır. Bala Mahallesi'ni 392,8 kuruşla Pınar Mahallesi takip etmektedir. En düşük temettuat ortalaması ise

187,6 kuruşla gayrimüslim ahalinin bulunduğu Puşıyan Mahallesi'ne aittir. Merkezdeki 4 mahallenin kazanç ortalaması temettuat ortalamasının altında kalmıştır.

Tablo 14
Budaközü Köylerinde Temettuat Oranları

Köy Adı	Hane Sayısı	Temettuat Toplamları	Hane Başı Ortalaması
Ağcakoyunlu	22	8.692	724,7
Ağcalı	12	21.461	975,5
Alembeyli	42	30.207	719,2
İmad (İlyas Fakılı)	61	29.340	480,9
Aşağı Beşpınar	17	7.564	444,9
Aşıklı	16	10.087	630,4
Ayağıbüyük	7	2.709	387
Bahşılı	4	2.701	675,2
Başak	21	3.820	181,9
Beşdam	6	2.961	493,5
Boğazkale	94	44.739	475,9
Cılvar	13	5.342	410,9
Çadıröyük	42	24.855	591,7
Çukurlu	23	7.947	345,5
Derbend	29	5.801	200,03
Derekışla	21	17.014	810,1
Derzili	8	5.790	723,7
Dikli*	3	11.598	
Durgutlu	24	13.611	567
Düzlük	7	2.330	332,8
Eşekli	15	8.797	586,4
Etmekçi (Haldeli)	32	14.660	458,1
Fındıklı (Aşağı)*	8	10.290	
Gaymaz	11	2.633	239,3
Hamallı	11	5.627	511,5
İncesu	16	5.647	352,9
Kalacikkaya	9	3.831	425,6
Karakeçili	15	3.472	231,4
Keller(Çiçekli)	12	8.346	695,5
Kemallı	80	46.491	581,1
Körkü	32	15.698	490,5
Mahmatlu	13	8.339	641,4

Tablo 14 (devam)*Budaközü Köylerinde Temettuat Oranları*

Köy Adı	Hane Sayısı	Temettuat Toplamları	Hane Başı Ortalaması
Mahmandı	12	9.470	789,1
Mehmetbeyli**	22	11.080	503,6
Müdü	9	10.484	1164,8
Salman**	69	23.288	337,5
Sarıkaya	29	15.920	548,9
Şekerhacılı	25	9.550	382
Terkeş	11	6.247	567,9
Terkeşan	20	10.767	538,8
Yazır	24	4.268	177,8
Yorgalı	16	8.042	502,6
TOPLAM	963	501.516	520,7

*Dikli ve Fındıklı (Aşağı) köylerinin sadece var olan hane reisleri üzerinden temettuat hane ortalaması almak doğru değerlendirme yapmayı engellediğinden ortalama değer hesaplaması yapılmamıştır.

**Mehmetbeyli ve Salman köylerinde ise temettuat defterinde son sayfadaki toplam hane ve toplam temettuat rakamları baz alınarak ortalamaları alınmıştır.

Budaközü Kazası'na bağlı köylere ait nüfusunun toplam temettuatı 501.516 kuruştur. Hane başına düşen temettuat miktarı ise 520,7 kuruştur. Köylerde gayrimüslim nüfus yer almadığından bu rakamın tamamı Müslüman ahaliye aittir. Hane başına en yüksek gelir 1.164,8 kuruşla Müdü Köyü'ndedir. Burayı 975,5 kuruşla Ağcalı Köyü takip etmektedir. En düşük temettuat ortalaması ise 177,8 kuruşla Yazır Köyü'ne aittir. Bu köyü de 181,9 kuruşla Başak köyü izlemektedir. Köylerde 22 köyün kazanç ortalaması genel temettuat ortalamasının altında kalmıştır.

Köyler içerisinde en çok temettuata 46.491 kuruşla Kemallı Köyü sahiptir. Ki bu köyün temettuat hane ortalamasının 581,1 kuruşla genel kazanç ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. İkinci sırada ise 44.739 kuruşla Boğazkale Köyü vardır. Büyük bir köy olan ve 94 haneye sahip bu köy 475,9 kuruşla ortalamanın altında kalmıştır.

Sonuç olarak merkez ve köyler arasındaki temettuat hane ortalamasına bakıldığında, köylerin merkeze göre daha çok kazandığı görülmektedir. Köylerdeki geniş araziler ve hayvan sayısının çok olması bunda etkili olmuştur.

SONUÇ

XII. yy'ın ikinci yarısından itibaren Osmanlı Devleti'nin hemen hemen bütün müesseselerinde görülen geriye gidiş ve çöküş, XIX. yy'da daha da belirgin bir hal almıştır. Osmanlı Devleti'nin temel müesseselerinden birisi olan Maliye'deki gerilemenin durdurulması ve halktan daha adil, daha düzenli vergilerin toplanabilmesi için Temettuat Tahrirleri tutulmuştur. Tutulan bu defterlerdeki vergiler genel bir kanaate varmaya yetmese bile, Osmanlı'nın şehir, kaza, köy gibi yerleşim birimleri ve ekonomik özellikleri hakkında önemli bilgiler vermektedir.

Tarihin en eski devirlerinden itibaren yerleşime açık olan Budaközü Kazası ve çevresi bölgede nüfus elde etmek isteyen birçok devletin mücadele alanı olmuştur ve birçok kültüre ev sahipliği yapmıştır. Tanzimat'ın ilk yıllarında Budaközü kazası ve köyleri üzerine yaptığımız bu tahlili çalışma, Osmanlı Devleti coğrafyasının orta halli bir kazasındaki sosyal ve ekonomik hayatın dönem itibarı ile değerlendirilmesini amaçlamaktadır.

Araştırmamızın temelini 1260-61(1844-45) yıllarında yapılan tahrir çalışmalarının sonuçlarını kapsayan Emlak, Arazi, Hayvanat ve Temettuat Defterleri oluşturmaktadır. Bu sayımların esas amacı, bölgeler ve haneler arasında toplam vergi yükünü, gelirleri oranında adilce paylaştırmaya dayalıdır. İncelediğimiz dönem olan 1844-45 yıllarında Budaközü Kazası'na ait merkez Sungurlu Kasabası ve köylerde 48 yerleşim biriminde (mahalle ve köy) toplam 1588 hane ve bunların tahmini nüfusu 7.940 kişi tespit edilmiştir. Nüfusun büyük bir kısmını müslüman ahali oluştururken bunun yanında gayrimüslim tebanında merkez kasabada 3 mahalleyi oluşturduğu görülmüştür. Müslüman halk içerisinde gayrimüslim halkın oranı %13,03'tür.

Temettuat defterlerin sunduğu bilgiler temel alınarak yapılan bu çalışmadaki temel gaye, Budaközü Kazası'nda mevcut ekonomik faaliyetler ve sosyal yapılar hakkında bilgiler verebilmektir. Her ne kadar defterlerdeki bilgiler sınırlı ve karmaşık olsa da Budaközü Kazasının'ın genel yapısı ile ilgili ortaya çıkan sonuçlardan biri şudur ki; Budaközü'nde, o dönem Osmanlı kazalarında olduğu gibi temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Ancak kaza merkezinde ticaretle ve esnafılık ile uğraşan müslüman ahali ve gayrimüslimlerden bahsedilebilir. Tarım dışı sanayi ve ticaret kollarının çok gelişmediği Osmanlı taşrasında bulunan, Budaközü kazasının ve

köylerinin, tarım alanında ne kadar üretim yaptıkları, ne kadar gelir elde ettikleri ve ürün çeşitleri olarak net bir bilgiye sahip olmak olanaksızdır.

Hane reislerinin büyük bir kısmı meslek olarak çiftçiliği seçmiş iken başka iş kollarında çalışanların sayısı merkez kasabada oldukça fazladır. Sungurlu'da bazı hane reislerinin kardeş ve çocuklarının çeşitli işlerde çalışıp yıllık gelire katkıda buldukları görülmüştür. Bunun dışında bir de müşterek mal kullanma ve icara verme sosyal hayata canlılık kazandırmıştır. Budaközü Kazası'da hayvancılıkta en az tarım kadar önemli bir geçim kaynağıdır. Merkezde taşıma, binek, et, süt olarak, köylerde tarım alanlarında kullanma ve ihtiyaçları karşılamak amacıyla oldukça önemli bir uğraştır. Bu kazada beslenen hayvan çeşidi oldukça fazladır. En çok beslenen küçükbaş hayvan sağman keçi ve en çok beslenen büyükbaş hayvan ise koşu öküzdür. Tarım ve hayvancılığın dışında, gelir getiren diğer kaynaklara işçilik, esnafılık, ticaret vs. örnek olarak verilebilir.

Temettuat ve vergi oranlarına bakıldığında ise köylerin kazanç olarakta, vergi oranları olarakta merkezden daha çok kazanıp daha yüksek vergi ödediği görülmektedir. Gayrimüslim halkın çoğunluğunun ise cizye vergisini edna üzerinden ödemesi merkezde ekonomik durumun pekiyi olmadığını destekler. Sonuç olarak 19. yüzyılda, Budaközü kazasının, kozmopolit bir nüfus yapısının olduğu, ekonomisinin tarıma ve hayvancılığa dayalı olduğunu söylenebilir.

KAYNAKÇA

ARŞİV BELGELERİ

ML. VERD.TMT.d. : 13127, 1328, 13130, 13131,13132,13133, 13134, 13135, 13136, 13137, 13138, 13139, 13140, 13141, 13142, 13143, 13144, 13145, 13146, 13147, 13148, 13149, 13150, 13151, 13152, 13153, 13154, 13155, 13156, 13157, 13158, 13159, 13160, 13161, 13162, 13163, 13164, 13165, 13166, 13167, 13168, 13169, 13170, 13171, 13172, 13173, 13174 ,13175.

KAYNAKÇA

- ABDURRAHMAN VEFİK. (1330). *Tekalif Kavaidi II*, İstanbul.
- ADIYEKE, Nuri. (2000). *Temettuat Sayımları ve Düzenleyen Nizamname Örnekleri*, OTAM, S.11, ss.769-823.
- AKBULUT, Zeynep. (2002) *Tanzimat Dönemindeki Temettuat Defterlerine Göre Akdağ Madeni Kazası ve Köylerinin Sosyo-Ekonomik Yapısı*, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış YLT, Niğde.
- AKTÜRE, Sevgi. *19. Yüzyılda ve 20. Yüzyıl Başında Çorum*, Çorum Tarihi, 5. Hitit Festival Komitesi. (basım yeri ve tarih yok)
- AKYILDIZ, Ali. (2011). ‘‘Tanzimat’’ DİA, C.40, İstanbul.
- ASLAN, İsmail. (2002). *XIX. Yüzyıl Osmanlı Tarihinde Temettuat Defterlerinin Yeri; İğdiç (Selimağa Köyü) Temettuat Defteri Örneği*, B.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.8, C.5.
- AŞIK, Yavuz. (1996). *Sungurlu’da Şehirsel Gelişme*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, Basılmamış YLT, İstanbul.
- AYDIN, Mehmet. (1994). *Bayat Boyu ve Oğuzların Tarihi*, Hatiboğlu Yayınevi Yayınları, I. Baskı, Ankara.
- BAL, Hüseyin- AYGÜL H.Hüseyin- UYSAL, Meryem Tuna- OĞUZ, Z.Nuran. (2012). ‘‘Muhtarların Sosyo-Ekonomik Özellikleri ve Mahalle-Kentsel Sorunlara Yaklaşımları (Isparta Örneği)’’ , Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.17, S.2.
- BAKIRER, Ömür. *Bizans Danışent ve Beylikler Döneminde Çorum*, Çorum Tarihi, 5. Hitit Festival Komitesi. (basım yeri ve tarih yok)

- BARKAN, Ömer Lütü.(1953). *Tarihi Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi*, Türkiye Mecmuası, C.X, İstanbul.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, (2000) Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, İstanbul.
- BİLİRLİ, Tahir. (2016). *İmar Meclis Raporlarında Yozgat, I.Uluslararası Bozok Sempozyumu 05-07 Mayıs 2016 Bildiri Kitabı*, Yozgat, ss. 571-578.
- BİZBİRLİK, Alpay – ATAR, Zafer. (2009) “*XIX. Yüzyıl Osmanlı Tarihinde Temettuat Defterlerinin Yeri: Saruhan Sancağı Mütevellî Çiftliği Temettuat Defteri Örneği*”, Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi, S.1.
- BULDUK, Üçler. (1992) “*Çorum Sancağının Osmanlı İdari Teşkilatındaki Yeri I*”, OTAM, S.3, Ankara.
- CEZAR, Yavuz. (1986). *Osmanlı Maliyesinde Bunalım ve Değişim Dönemi (XVIII. yy’dan Tanzimat’a Mali Tarih)*, Alan Yayıncılık, I. Baskı, İstanbul.
- CIRIK, Bülent. (2007). *1845(1261) Tarihli Temettuat Defterine Göre Hüdavendigar Eyaleti Kütahya Kazası Armudili Nahiyesine Bağlı Seyeli, Aşk-ı Kara, Ürünlü, Bayramşah, Söğüt, Serviran ve Sökman Köylerinin İktisadi ve İçtimai Durumu*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış YLT, Kütahya.
- ÇADIRCI. Musa.(1991). *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapıları*, Ankara.
- ÇAKIR, Coşkun. (2001). *Tanzimat Dönemi Osmanlı Maliyesi*, Küre Yayınları, İstanbul.
- ÇANLI, Mehmet. (2013). *Ankara, Kastamonu, Sivas Osmanlı Vilayet Salnamelerinde Çorum(1869-1908)*, Çorum Belediyesi Kültür Yayınları, Çorum.
- Çorumlu Dergisi*, (2009). C.I ve C.II, Çorum Belediyesi Kültür Yayınları, Birinci Basım, Çorum.
- DEVELLİOĞLU, Ferit. (1997). *Osmanlıca-Türkçe Lûgat*, Ankara.
- EFE, Ayla. (2002). *Muhassıllık Teşkilatı*, Doktora Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal BilimlerEnstitüsü, Eskişehir.
- ERDOĞAN, Havva. (2005). “*820 Numaralı Temettuat Defterine Göre Tanzimat’ın İlk Yıllarında Mucur ve Hacibektaş’ın Demografik Yapısı ve Sosyal Durumu*”, Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, C.6, S.I.
- ERYILMAZ, Bilal. (1996). *Osmanlıda Millet Sistemi*, Osmanlı Ansiklopedisi Tarih/Kültür/Medeniyet, İz Yayınları, İstanbul.
- GÜRAN, Tevfik. (1989). *Tanzimat Döneminde Osmanlı Maliyesi Bütçeler ve Hazine Hesapları (1844)*, Ankara.

- _____ (2000). *19. Yüzyıl Temettuat Tahrirleri Osmanlı Devletinde Bilgi ve İstatistik*, T.C Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.
- _____ (1998). *19.Yüzyıl Osmanlı Tarımı*, Eren Yayıncılık, İstanbul.
- H.984 (M.1576/1577) Tarihli ve T GK.KK.TT d.54 Mumaralı Defter-i Mufassal-ı Liva-i Çorum.** (2014). Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Arşiv Dairesi Başkanlığı, Yayın No:8, Ankara.
- IRKIÇAKAL, Ertuğrul. (2004). *16. Yüzyılda Sosyal ve Ekonomik Açından Budaközü Kazası*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, YLT, Ankara.
- KARA, Adem. (2008). *Osmanlı Teşkilat Yapısı İçerisinde Çorum Sancağı, IQ* Kültür Sanat Yayıncılık, 2.Baskı, İstanbul.
- KARAL, Ziya. (1999). *Osmanlı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu, C.V, Ankara.
- KARPAT, H.Kemal. (2003). *Osmanlı Nüfusu (1830-1914) Demografik ve Sosyal Özellikleri*, Çeviren: Bahar Tırnakçı, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- KAYNAR, Reşit. (1999). *Mustafa Reşit Paşa ve Tanzimat*, Ankara.
- KAZICI, Ziya. (2005). *Osmanlı'da Vergi Sistemi*, Bilge Yayıncılık, İstanbul.
- _____ (1999). *İslam Medeniyeti ve Müesseseleri Tarihi*, Kayhan Yayınları, İstanbul.
- KENDİRLİ, Sefa. (2008). *Temettuat Defterlerine Göre Nevahi-i Barçın Kazasının Sosyo-Ekonomik Yapısı*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Afyon.
- KIZILKAN ÖZDEMİR, Ayşe. (2008). *Osmanlı Vergi Düzeninde Temettuat Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S.20, ss.57-66.
- KOÇ, Yunus(2000). *"Dulkadirli'den Osmanlı'ya Bozok" Osmanlı Devleti ve Bozok Sancağı*, Türk Ocakları Yozgat Şubesi Yayınları, İstanbul, ss. 405-483.
- _____ (2013). *"Yozgat"*, TDV İslam Ansiklopedisi, C.43. İstanbul.
- KODAL, Tahir. (2009). *Türkiye Cumhuriyeti'nin İlk Genel Nüfus Sayımında Çorum Vilâyeti'nin Nüfus Özellikleri*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C.19, S.1, Elazığ, ss.233-258.
- KORKMAZ, Şerif. (2007). *Çorum Tarihi Kaynaklarından Temettuat Defterleri*, Uluslar arası Osmanlıdan Cumhuriyet'e Çorum Sempozyumu, C.I, Çorum Belediyesi Kültür Yayınları, Çorum.
- Köy Envanter Etüdlere Göre Çorum.* (1969). Köy İşleri Bakanlığı Yayınları:114, Ankara Yarı Açık Cezaevi Matbaası, Ankara.

- KUZUCU, Kemalettin. (1996). *19. yy Ortalarında İlbeyli Kazasının Sosyal ve İktisadi Durumu (1844)*, Atatürk Üniversitesi, YLT, Erzurum.
- KÜTÜKOĞLU S.Mübahat. (1995). *Osmanlı Sosyal ve İktisadi Kaynaklarından Temettü Defterleri*, Belleten C.LIX, S.225, Ankara, ss. 395-418.
- ORHAONLU, Cengiz. (1987). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Aşiretlerin İskânı*, Eren Yayıncılık, İstanbul.
- ORTAYLI, İlber. (2006). *Osmanlı Barışı*, Ufuk Yayınları, 7.Baskı, İstanbul.
- ÖZER, İlbeyi. (2000). *Darende (Tanzimat Döneminde Bir Anadolu Şehri (1844))*, Mega Basım, İstanbul.
- ÖZTÜRK, Said. (2003). *Türkiye'de Temettuat Çalışmaları*, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, C.I, S.I, ss. 287-304.
- _____ (2000). *Temettuat Tahrirleri*, Akademik Araştırmalar Dergisi Osmanlı Özel Sayısı, S.4-5, İstanbul, ss. 537-590.
- PAKALIN, M.Zeki. (1993). *Osmanlı Tarihi Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.I, II, III, MEB Yayınları, İstanbul.
- PAMUK, Şevket. (2005). *Osmanlı-Türkiye İktisadi Tarihi 1500-1900*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- SAKİN, Orhan. (2006). *16. Yüzyılda Anadolu'da Türkmenler ve Yörükler*, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul.
- SARITAŞ, Fahri. (2007). *Temettuat Defterlerine Göre Sarıgöl (İnegöl)'ün Sosyal ve Ekonomik Durumu*, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış YLT, Manisa.
- SAVRIM, Meryem Nihal. (2007). *Boğazlıyan Temettü Defterleri ve Değerlendirilmesi*, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, YLT, Niğde.
- Sungurlu İlçe Yıllığı*. (2000). Sungurlu Kaymakamlığı.
- Süleyman Sudi. (1306). *Defteri Muktesit I*, İstanbul.
- SÜMER, Faruk. (1974). *Bozok Tarihine Dair Araştırmalar*, Cumhuriyetin 50. Yılına Anma Kitabı, Ankara Üniversitesi DTCFYayını, Ankara, ss. 237-252.
- ŞEMSEDDİN SAMİ. (1311). *Kamus'ül Alâm*, C.IV, Mihran Matbaası, İstanbul.
- _____ (1999). *Kamus-ı Türki*, Çağrı Matbaası, İstanbul.
- ŞENER, Abdüllatif. (2007). *Sona Doğru Osmanlı*, Birleşik Kitapevi, 2. Baskı, Ankara.
- _____ (1990). *Tanzimat Dönemi Osmankı Vergi Sistemi*, İşaret Yayınları, İstanbul.

- ŞAŞMAZ, Musa.(2014). **Türkiye'nin İdari Taksimatı (1920-2013)**, C.V, Ankara.
- _____ (1992). *Tanzimat Dönemi Osmanlı vergi Reformları*, 150. Yılında Tanzimat, Ankara.
- TABAKOĞLU, Ahmet. (1985). *Gerileme Dönemine Girerken Osmanlı Maliyesi*, Dergah Yayınları, İstanbul.
- TDV İslam Ansiklopedisi. (1993). "**Çorum**", C:8, İstanbul.
- TUĞLACI, Pars. (1985). *Osmanlı Şehirleri*, Milliyet Yayınları, 1. Baskı. İstanbul.
- TUĞRUL, Nazmi. (2006). *Çorum Tarihi ve Coğrafyası*, Yayına Haz. Ramazan Karaman, Çorum.
- TURAN, Osman. (1996). *Selçuklular Zamanında Türkiye*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul.
- TURAN, Ömer. (2008). *Çorumda Ermeniler ve Ermeni Tehciri, Uluslararası Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Çorum Sempozyumu*, Çorum Belediyesi Kültür Yayınları, C.I, Çorum, ss. 165-184.
- UÇAKÇI, İsmail. (2006). *Tarihi Kültürü ve İnançlarıyla Sungurlu*, Mavi Vizyon Matbaaa Hizmetleri, Ankara.
- ULUÇ, Sevim. "*Çorum ve Çevresi*" 5. *Hitit Festival Komitesi Çorum Tarihi*, Tarihsiz.
- YILMAZ, Cevdet. (2008). *Çorum İl Nüfusunun Sosyo-Ekonomik Yapısı, Demografik Yapısı, Demografik Nitelikleri ve Coğrafi Dağılım Özellikleri, Uluslararası Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Çorum Sempozyumu*, Çorum Belediyesi Kültür Yayınları, C.III, Çorum, ss. 1365-1386.
- Yurt Ansiklopedisi, **Çorum Maddesi**, C.III.

EKLER

Ek-4 İmad (İlyas Fakılı) (ML.VRD.TMT.d.13169)

Numara	İbneNo	Eyalet: Sivas Kaymakamlık:Bozok Kaza: Budaközü Karye:AMAD (nam-ı diğer ELYAS FAKILI)	MESLEK	MEZRU TARLA		HALI T.		BAĞ		SAĞMAN CAMUS		SAĞMAN İNEK		SAĞMAN KOYUN		SAĞMAN KEÇİ		KUZU	OĞLAK	BUZAĞI	DANA	BALAK	KISIR İNEK	KISIR CAMUS	DÖĞE	TOSUN	TOSKA	TAY	KISIRAK	MERKEP	MANEK	OKUZ	TEMET	VERGİ								
				D	HIS	D	D	HIS	S	HIS	S	HIS	S	HIS	S	HIS	S																		HIS	S	HIS	S	HIS	S	HIS	S
1		DOĞANOĞLU HÜSEYİN EFENDİ	ZABIT	25	802	1	0			2	16			6	13											1										475	0					
2		KEL İBRAHİMOĞLU GÜLVEN		30	2167				1	16	4	32	20	82	25	57	8	15																			1441	230				
3		DOĞANOĞLU MUSTAFA AĞA		20	1134					2	16									1	1																646	80				
4		DOĞANOĞLU MEHMED		20	996								8	33	7	16	6	4																				602	60			
5		KARA ŞABANOĞLU MUHAMMED		20	989					2	16	4	16								2																	591	165			
6		KARA ŞABANOĞLU HÜSEYİN		10	555				1	4																												322	65			
7		KEL İBRAHİMOĞLU ŞABAN		20	1049					1	8																											590	90			
8		ALIOĞLU HÜSEYİN		20	680				1	16	1	8																										402	125			
9		ŞEHRİOĞLU MUSA		10	867					2	16										2																	497	65			
10		YAKUBOĞLU SAKAR KEŞAN		20	1053					2	16	4	16	6	13	2	3				4																	631	125			
11		MERCANOĞLU SÜLEYMAN		20	1701					2	32	4	32	5	20	3	6	3	2	3																		1036	230			
12		DELİ YUSUF OĞLU İBRAHİM		20	1300				1	16	4	32	3	12	6	13	1	3			4	1																796	230			
13		HALİLBAŞOĞLU BEKTAŞ		20	1579					2	16	20	82	15	34	13	12	2	2																				1070	230		
14		KEL İBRAHİMOĞLU VELİ		20	1636					2	16	10	41	60	138	9	50																						1104	230		
15		SARI HASANOĞLU BEKİR		10	727					1	8										1																		437	80		
16		İŞERLİOĞLU HASAN		20	1232					3	24										2																		758	165		
17		BAKKALOĞLU ALİ		20	773					2	16																												452	165		
18		KILLIOĞLU HALİL		10	834					1	8																												471	50		
19		MERCANOĞLU İBRAHİM								1	8																												38	30		
20		SARI HASANOĞLU SÜLEYMAN		15	1442			1	162			3	24	1	4	5	11																						930	165		
21		CAMSARIOĞLU AHMED		20	1701					1	8	2	8	4	9																								970	165		
22		HAKVERDİOĞLU MUSTAFA		15	1360							2	16																										752	120		
23		SARI HASANOĞLU İBRAHİM		12	680							2	16																										394	120		
24		ESİROĞLU AHMED		15	1337					1	16	2	16	4	16	15	34				8	2																	992	230		
25		SARI HASANOĞLU NECAS	ÇOBAN																																				150	60		
26		HAKVERDİOĞLU YUSUF		16	1518							1	8	10	45	5	11	6	4																					904	165	
27		DELİ YUSUF OĞLU SADIK		10	801							2	16																											461	65	
28		SANÇAROĞLU ALİ		7	312							2	16																											189	65	
29		BERBEROĞLU HÜSEYİN		10	498							1	8																											284	50	
30		KUBALOĞLU HASAN ALİ		10	458							2	16																											270	65	
31		BAKKALOĞLU SADIK		17	1320							3	24																											856	125	
32		YAKUBOĞLU HÜSEYİN	RENÇBER									2	16																											116	65	
33		İMAMOĞLU AHMED		16	1124							3	24	3	12																									688	125	
34		TOPAKOĞLU ALİ		7	705							3	24																											415	65	
35		İMAMOĞLU ALİ		8	587																																			326	50	
36		MAZALIOĞLU ALİ		5	769							3	24																											401	65	
37		TELKİ MUHAMMEDOĞLU MAHMUD		12	782							4	32																											466	125	
38		KARA AHMEDOĞLU HASAN ALİ		10	526							1	8																											300	65	
39		ACAR MAHMUDOĞLU HASAN		10	519																																				288	65
40		HARUNOĞLU AHMED		17	400							2	16																											238	80	
41		ÇORUMLU AHMED		5	283							1	8																											165	80	
42		GÜDÜKOĞLU KALENDER		10	587							2	16																											342	65	

Ek-8 Bahşılı (ML.VRD.TMT.d.13137)

Numara	Hane No	Eyalet: Sivas Kaza: Budaközü	Kaymakamlık: Bozok Karye: BAŞŞİLİ	MESLEK	MEZRUA TARLA		PENBE TARLASI		SAĞMAN İNEK		SAĞMAN KOYUN		KISIR KOYUN		SAĞMAN KEÇİ		OĞLAK	KUZU	BUZAĞI	TAY	KISIRAKMERKEK	KÖKÜZ	ESB	DANA	TEMET	VERGİ								
					D	HS	D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS															S	HS	S	HS
					miktar																													
1		HAFIZINOĞLU MOLLA OSMAN			30	1361	2	121	2	16	5	20	5	6	6	13	2	5	2		1	1e/10	4			890	100							
2		KUL HÜSEYİNOĞLU VELİ			20	1490	2	162	3	24	5	20			8	18		5	1		1e/50	1	4	1		1031	100							
3		İNEGAZİLOĞLU HÜSEYİN			10	745	1	49	1	8					2	4				1		1	2	1	453	60	temettuat:2702							
4		HERKANLIOĞLU FAZİL			10	494	1	81	1	8									1			1	2		327	60	vergi-yi mahsus:320							

Ek-9 Başak (ML.VRD.TMT.d.13152)

Numara	Hane No	Eyalet: Sivas Kaza: Budaközü	Kaymakamlık: Bozok Karye: BAŞAK	MESLEK	MEZRU TARLA		GAYRI MEZR U	BAĞ			ASİYAB (SEBİL)		AĞMAN CAMU		SAĞMAN İNEK		SAĞMAN KEÇİ		OĞLA K	BUZA ĞI	KİNE K	DÜĞE	KISRAN	MERKE	MAND	KÖKÜZ			TEMET	VERGİ										
					D	HS		D	D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	S																	S	S	S	S	S	S
					Isim			D		HS		S		HS		S		HS																	S		HS		S	
1		ÖMER KETHÜDA	MUHTAR	7	247						1	386	1	16	2	16	15	34	10				1		4			473	81											
2		DEMİRCİOĞLU ALİ		7	462									3	24	25	57	15				2				2		338	101											
3		HASAN EFENDİ	İMAM VE MUALLİM												2	4	2			1								104	51											
4		CEVADOĞLU MUSTAFA		10	400									2	16	8	18	2				1		1		2		257	101											
5		MARŞLIOĞLU HALİL									1	162			1	8	6	13	3				1					111	81											
6		MARŞLIOĞLU HÜSEYİN		8	308									2	16	9	20	2								2		207	101											
7		BEKİROĞLU OSMAN		4	247	4	1	243						2	16	7	16	3	1									304	101											
8		BEKİROĞLU MEHMED		6	368									2	16	2	4									2		225	101											
9		EYVABOĞLU HASAN		7	202									1	8	6	13	4									2		134	101										
10		BURMAOĞLU İBRAHİM		6	216								1	16	1	8										2		144	101											
11		EMİR ALININOĞLU ALİ					0	113						2	16	4	9	2							1		2		188	71										
12		BERADOĞLU SÜLEYMAN	RENCBER													5	11	1				1				2		161	81											
13		TORUNOĞLU HASAN		4	216	4								2	16	6	13	2							1		2		150	81										
14		KARAOĞLANOĞLU ABDULKADİR		8	184									1	8	1	2						1		1		2		112	81										
15		USTA OSMANOĞLU HÜSEYİN		5	247	5	1	162						2	16	10	23	5								2		266	101											
16		MARŞLIOĞLU MEHMED	İRGAT											1	8													108	81											
17		KOCAOĞLU HASAN	İRGAT											1	8	3	6	2										134	71											
18		ÇOBANOĞLU MUHAMMED		8	247									1	8	6	13	2	1								2		159	101										
19		DEMİRCİOĞLU ÖMER	AMELE												5	11	2											111	81											
20		SAYAN HASANOĞLU HÜSEYİN	AMELE																									120	51					TEMETTUA:3825						
21		DUL ALAF KARABET	İHTİYAR-SUNUN BUNUN											1	8	3	6	2							1			14	15					VERGİ-YI MAH:1325						

Ek-10 Beşdam (ML.VRD.TMT.d.13149)

Numara	Hane No	Eyalet: Sivas Kaza: Budakozu	Kayımsakallık B özek Karye: BEŞDAM	MESLEK	MEZRU TARLA		BAĞ		SAĞMAN CAMU		SAĞMAN İNEK		SAĞMAN KOYU		SAĞMAN KEÇİ		KISIR KEÇİ	KUZU	OĞLA K	BUZAĞ	BALAK	TAY	KISRAN	MERKE	MAND	KÖKÜZ	TEMET	VERGİ											
					D	HS	D	HS	D	HS	S	HS	S	HS	S	HS																		S	HS	S	HS	S	S
1		HACI MUSA HAFIDI ABDULLAH			20	923	1	243	1	16	3	24	5	20	20	46	30	22	4	20	4	1	1		1	2	2						785	150					
2		HACI MUSA HAFIDI MEHMED			15	1113	1	98	1	16	3	24			5	11					2	2			11	1	2	2						724	100				
3		ÇIRAKOĞLU SOLEYMAN			25	1235					3	24			15	34					12	2				1	2	2						744	100				
4		KARA MEHMEDOĞLU MUSTAFA			10	769			1	16	2	16			6	13					3	2			1	2		1					473	80					
5		SERATLIOĞLU MUSTAFA					1	97			3	24			25	57					15	2			1								135	50				TEMETTUA:T.2962	
6		COBAN EMİROĞLU VELİ		COBAN																												100	15				VERGİ-YI MAH:495		

Ek-13 Çadıröyük (ML.VRD.TMT.d.13154)

İdare	Hesap Kodu	Köy/Mahallesi/Bölge	MEZLEK	MEZRU TARLA		GAYRİ MEZRU	PENBE TARLA		AĞMAH CAMUSU		AĞMAH İNİK		AĞMAH KOTU		AĞMAH KEÇİ		KEİR KOYUN		KISIR KEÇİ		KUZU	OĞLAK	BUZAK	DANA	BALAK	K.BEK	DÖŞE	TOSUN	TAY	KISRAK	MERKEZ	KOŞU MANDAK	KÖYDÜZ	TEMET	VERGİ						
				D	HS		D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS																			S	HS	S
1		YAHYACIĞLI HASAN KETHÜDA	MUHTAR	30	1163		2	162	1	16					6	13			4	3		2		1	1	1				1	2	2			768	80					
2		İBRAHİMOĞLI HASAN		10	1041		2	162																1						2					668	40					
3		CITAKOĞLU ÖMER		15	1474		2	324			1	8			6	13						5	1				1	1		1	1	2			1000	140					
4		İDİSOĞLU HÜSEYİN		30	859		2	162			2	16			5	11			1	0		1	2						3			4			595	140					
5		HALLİ KETHÜDAOĞLU ALİ		10	737		1	81							3	6			1	0		3										1			462	80					
6		MUSTAFA KETHÜDAOĞLU SABİ HASAN		10	924		2	162							4	9						4				1				2			2			612	100				
7		KARA MEMİDOĞLU KARA HASAN		20	924		2				1	8			6	13						6		2						1		4			662	140					
8		SÜLEYMAN KETHÜDAOĞLU SABAN		10	872		2	202			2	16													1			2		1	1x10	3			512	100					
9		OKUCAN OĞLU ÖSMAN		10	243		2	40																1	1				1		2			127	50						
10		DEMİRCİ OĞLU MUSA		10	490		2	121			1	8			4	9						4								1x10				366	100						
11		MUSA KETHÜDAOĞLU HÜSEYİN		20	1533		2	162			2	16			10	23			3	2		8	1	1	1				1x10		4			994	140						
12		CÜRÜKOĞLU MUHAMMED		20	1106		2	121	1	16					5	11						5		2		2			1	1	2	2			809	140					
13		CÜRÜKOĞLU ÖSMAN	SUNUN BUNUN İHASELİ																															0	50						
14		OSMAN KETHÜDAOĞLU AYAN		15	737		2	162			1	8			3	6						3		1					1x20	2	3			561	140						
15		OSMAN KETHÜDAOĞLU SÜLEYMAN		10	737		2	202																					1	1				522	80						
16		BOĞ ÖMEROĞLU BOĞ MEHMET		10	924		2	202			2	16			4	9						2	2		1		1	1	2	3			630	140							
17		KANLI MUSA OĞLU MUSA		10	1259	1					1	8			5	11						2	1	1	1	1				3	4			719	100						
18		SABAN OĞLU SATILME		25	989		2	162			1	8			10	23						9						1		1		3	2	2		630	100				
19		SUPTA OĞLU MAHMUD		25	1854		2	343							10	23						8		2	2					2	2	2			1192	140					
20		SUPTA OĞLU ALİ		25	1478		2	324			1	8			12	27						3	2	12	1		1			2	2	3			1039	140					
21		AHMED KETHÜDAOĞLU ALİ		20	1247		5	81							5	11						5	5		1	1			1x20	2	4			808	100						
22		OSMAN OĞLU MUSTAFA		20	1624		5	81	1	16	1	8			10	41	8	18	5	6	3	2	8	7	1	1	1		1x20	2	2	2			1089	140					
23		KÖRD HASANOĞLU ALİ		10	551		2	162							12	27						6	4							2		2			428	140					
24		KEREM OĞLU ÖSMAN		15	1170		2	162			2	16			8	18													1	1	2			724	140						
25		İBRAHİMOĞLU ALİ		10	626		2	81			1	8																		1	1				395	40					
26		ÖSMAN OĞLU MUHAMMED		10	919		2	162			1	8																		1		2			608	80					
27		CÜRÜKOĞLU ÖMER		10	761		2	81			1	8	5	20	7	16					3	2	3	7	1	1		1		1x10	2			524	100						
28		FARUK OĞLU MEHMET	HİZMETÇİ																																130	40					
29		FUAT OĞLU HASAN		10	184		2	343						2	8	10	20				8	6								2		3			712	140					
30		ÖSMAN OĞLU ÖMER	HİZMETÇİ								1	8																		1					112	0					
31		BUDAK OĞLU MUSTAFA	HİZMETÇİ																																130	40					
32		GÖKÖĞÜZ OĞLU MUSTAFA		10	462										2	4									1									261	40						
33		CUMACI OĞLU ALİ		10	555		2	343			1	8																		2		3			428	100					
34		CUMACI OĞLU YELİ		25	194		5	405							10	20							3							2	2	2			1325	140					
35		CUMACI OĞLU HASAN ALİ		13	859		4	162			1	8										8	1							2		1			575	80					
36		ARİF ERİNCİ OĞLU MURTEL		10	931		2	162			1	8	8	33	8	18						5			2										666	100					
37		HASAN ALİ OĞLU HASAN ALİ		20	1286		5	343	1	16	1	8	2	5	7	16														2	4				1099	100					
38		HASAN ALİ OĞLU ÖSMAN		15	765		5	343			1	8	3	12	3	6														1	2				587	80					
39		HASAN ALİ OĞLU SÜLEYMAN		12	429		2	162	1	16					2	8	3	6												1		1			329	80					
40		YAHYACIĞLI HÜSEYİN		10	247		2	202			1	8																							238	80					
41		AHMET OĞLU CİTA MUHAMMED		10	551		2	162							3	6									1										402	80					
42		HALLİ KETHÜDAOĞLU ABRULLAH	DAYAN COBAHLIĞI																																130	40					

Ek-14 Çukurlu (ML.VRD.TMT.d.13157)

Numara	Hane No	Eyalet: Sivas Kaza: Budaközü Karye: ÇUKURLU	MESLEK	MEZRU TARLA		GAYRI MEZRU	BAĞ		SAĞMAN İNEK		SAĞMAN KOYU		SAĞMAN KEÇİ		KISIR KOYUN		KISIR KEÇİ		DEVE		KISIR MERKEK			KÖKÜZ			TEMET	VERGİ									
				D	HS		D	D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S			
																												miktar	miktar								
1		MOLLA YUSUFOĞLU HÜSEYİN KEYHODA	MUHTARI EVVEL	10	681		1	114	1	8	3	12	6	13						1	200	1e50	1e10	2			734	0									
2		GÖÇÜROĞLU İBİŞ		6	503		0	57			8	33	10	23								1e50	1e10	2			426	152									
3		KÖSE ALIOĞLU ALİ		10	761		2	227	1	8	6	24	10	23					2	400	1e50	1e10	4			1164	152										
4		UZUN MEHMEDOĞLU CUMA	HİZMETKARLIK																								100	37									
5		ARAP HASANOĞLU MUSA	HİZMETKARLIK																								100	37									
6		HACIOĞLU HASAN	HİZMETKARLIK																								110	37									
7		SARI SATILMIŞOĞLU İSKENDER				4			1	8												1e50					58	37									
8		BEKTAŞOĞLU YUSUF					1	114	1	8	4	16	12	27									1e10				125	122									
9		USTA HASANOĞLU İBİŞ		6	438				1	8													1e10	2			261	51									
10		AZIZOĞLU MOLLA İBRAHİM		10	547		1	114	2	16			7	6					1	200		1e10	3			601	122										
11		VELEDOĞLU MEMİŞ		11	988		4	454	3	24	15	61	20	46	5	6	4	3	2	400	1e50	1e10	4			1402	152										
12		BAYRAMOĞLU ABDULKADİR		5	466				1	8	4	16	8	18								1e50	1e10				361	102									
13		KARAKOÇOĞLU ALİ							1	8	10	41	10	23													72	102									
14		ABDULLAHOĞLU KADİR	DEMİRCİ										3	6													156	51									
15		BEKTAŞOĞLU MAHMUD	DEMİRCİ						2	16			4	9													175	102									
16		KARA YUSUFOĞLU YUSUF		7	689		1	170			5	20	4	5								1e25	1e10	2			537	102									
17		KUL AHMEDOĞLU NABİ		7	430		0	57	1	8														2			278	102									
18		MEHMEDOĞLU İBRAHİM	HİZMETKARLIK																				1e10					110	0								
19		ÇUHAOĞLU HALİL	DEMİRCİ				0	57	1	8													1e10				250	102									
20		ELLEBAŞOĞLU ALİ	DEMİRCİ						1	8													2e20				278	102									
21		NAZIROĞLU SATILMIŞ	ÇOBAN										3	6									1e10				116	51									
22		AYAŞKARIOĞLU ALİ	DEMİRCİ						1	8													1e10				168	57				TEMETTUA	7952				
23		EMİR YUSUFOĞLU YUSUF		5	551								8	9										2			365	30				VERGİ-YI MA	1302				

Ek-15 Derbend (ML.VRD.TMT.d.13172)

Numar	Hane No	Eyalet: Sivas Kaza: Derbend Kaymakamlik: Bozok Kavre: DERBEND	MESLEK	MEZURU TARLA		PATIRIN		BAĞ DÖNÜM		ASYIYAB		AÇIMAN CAMLI		SAĞMAN INEK		AÇIMAN KOYUN		SAĞMAN KEÇİ		KEİR KOYUN		KISIR KEÇİ		TOKLU		KUZU		OĞLAK		BUZAK		DANA		DÜGE		KİNEK		KISRAK		MERKEP		MAMAZ		KÖKÜZ		TEMET		VERGİ																							
				D	HS	D	D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS																									
																																MİKTAR	MİKTAR																																						
1		ÖMER KETHÜDA		6	648	6	0	81						8	24	10	23							5	6		4			2		2	1	1	2	2					468	30																													
2		MOLLA İBİŞ	MİHTARISANI	3	247	3																					3																		146	30																									
3		MUALLİM HASAN	MUALLİM VE İMAM																								3																				16	0																							
4		KÖRALIÖĞÜ OSMAN KETHÜDA		7	648	7					1	16	2	16	4	16	13	41					4	3	1	1		7	1							3	1	1	2	2						435	130																								
5		AŞIK OSMANOĞLU HOSEYİN		10	136								2	16	3	12	8	18																													171	180																							
6		EBİNECİÖĞÜ OSMAN KETHÜDA		5	248	5						2	16														5	1																			168	80																							
7		EBİNECİÖĞÜ ÖMER		8	154							2	16														4	2																			116	80																							
8		BÜYÜKÖĞÜ HOSEYİN		5	462	5						3	24	8	33	13	34																														353	190																							
9		DÜRİÖĞÜ EBUBEKİR		4	247	4			1	432																																					432	150																							
10		E.A.KIZIROĞLU SÜLEYMAN		5	60																																											45	80																						
11		ÇAPRAZÖĞÜ VELİ		7	676	7					1	katır	2	16	5	20	9	20										2	2																				435	180																					
12		GEZİR AHMED		8	93							1	8																																				68	50																					
13		SARI OSMANINOĞLU ABDULLAH		10	308							2	16	3	12	4	9																																201	100																					
14		ÇAPRAZÖĞÜ HASAN		6	247						1	8																																					161	95																					
15		OSMAN EFENDİÖĞÜ SEYDİ ABDULLAH		4	308	4						2	16	8	33	6	13										4	5																					238	155																					
16		E.A.KIZIROĞLU ABDULLAH		4	247	4						1	8	2	8	2	4																																	158	104																				
17		DÖZLÜKÖĞÜ HALİL		4	308	4						1	8	2	8	8	18																																	206	100																				
18		KÖSE BEKİRÖĞÜ BEKİR		5	216	5	1	162				1	katır	1	8	3	12	9	20									3																						201	105																				
19		AHMED KOCAÖĞÜ MOLLA MEHMED		3	216	3						1	katır	1	8																																			151	130																				
20		AŞIKÖĞÜ HASAN		5	279	5						1	8	8	33	4	9											2	2																					205	180																				
21		MAHMUDÖĞÜ ÖMER		4	154	4						1	8																																						105	120																			
22		ÇOBAN MUSAÖĞÜ İBRAHİM		8	308	8						2	16	5	20	6	13																																		223	115																			
23		YAKAZÖĞÜ ALİ		3	373	3						1	8																																						215	95																			
24		HASTAÖĞÜ ÖMER		3	154	3						1	8																																						102	60																			
25		ÇÖYÜK ÖMERÖĞÜ MOLLA HALİL		3	216	3	0	162				2	16																																						235	110																			
26		BOZULAKÖĞÜ OSMAN	ÇOBAN									2	16																																						162	85																			
27		TOPALOĞLU ALİ		3	215	3																																													148	50																			
28		TOPAL AHMED		6	136							1	16	1	8																																				125	45					TEMETTUAAT: 3861														
29		TOPAL MUSAÖĞÜ HOSEYİN	IRGAT									1	8																																													112	45					VERGÜYİ MAHSUSA: 2914							

Ek-16 Derekişla (ML.VRD.TMT.d.13167)

Numara	Hane No	Eyalat: Sivas Kaza: Bozkazım Köy: DEKEKİSLA	MESLEK	MEZRUA TARLA		PENBE TARLASI		BAĞ		SAĞMAN İNEK		AĞMAN KOYUN		SAĞMAN KEÇİ		KISIR KOYUN		KISIR KEÇİ		KUZU OĞLAK		TOKLU BUZAĞ		DANA		BALAK İNEK		TOSUN TAY		KISIRAK		KOŞU MANDA		KOŞU OKUZ		MERKEP		TEMET		VERGİ							
				D	HS	D	HS	D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS
								İkam																																							
1		ATAŞ İMAMOĞLU OSMAN EFENDİ	İMAM	30	1474			2	324	2	16			5	11			3	2			5		2												1		4					1028	95			
2		KEL ÖMEROĞLU ALİ KETHÜDA	MUHTAR-İVVVEL	20	1233	2	243	1	211	1	8	2	8	8	18					3	6					1								1e 50	2	2	1e 10					1030	105				
3		HASAN KETHÜDA	MUHTAR-İSANI	15	2333	5	648	2	211	2	16	3	12	8	18	2	2	6	4	3	8					1	2							1e 25	2	2	2e 20					1871	105				
4		YAYA HALILOĞLU ÖMER KETHÜDA	ZİRAATÇI	20	1474	1	486	1	162	1	8	9	36	8	18			6	4	7	12			1								1e 50		4	1						1297	105					
5		BOĞARAOĞLU VAHAB KETHÜDA	ZİRAATÇI	30	1539	3	1215	2	324	2	16			5	11						3		1	1								1e 50		4	1e 10						1297	105					
6		SARI HASANOĞLU İBRAHİM	ZİRAATÇI	20	1409	2	648	1	81	1	8	5	20	5	11			3	2	5	5						1	1					2	2	2e 20						1250	105					
7		SAR AÇ MUSTAFA	ZİRAATÇI	20	681	2	243	1	162	1	8			3	6						3															4	1				617	80					
8		KOÇOĞLU ÖMER	ZİRAATÇI	30	1474	3	729	1	49	1	8			5	11			2	1		3		1									1e 50		4	1					1322	105						
9		SAR AÇOSMANOĞLU ABDURRAHMAN	ŞUNUN BUNUN İANESİ					1	49																																27	25					
10		KOÇOĞLU OSMAN	ZİRAATÇI	30	1604	2	324	1	130					5	11			3	2		5						1					1e 50	2	4	1						1206	105					
11		DERVİŞİNOĞLU KARA OSMAN	ZİRAATÇI	20	1292	2	243	1	49	2	16			4	9			2	1		4		1									1e 50		4	1						956	105					
12		AHMEDOĞLU UZUN ALI	ZİRAATÇI	20	989	2	324	3	405			4	16	9	20	2	2	5	3	4	9						2								2	1					997	105					
13		MANİ ÖMER	ZİRAATÇI	20	1166	2	324	1	81			5	20	6	13	2	2	3	2	5	6					1	1	20				1	2	2	2						912	105					
14		KEL VELİ		20	409	1	121	2	243					7	16						1	7	1e 1									1e 50		4	1						508	95					
15		ÖMER KETHÜDA KARINDAŞIOĞLU HALİL		16	859	2	243	2	49					4	9						4													2	1						648	65					
16		ÇULHA HASAN						1	162	1	8			5	11						4		1																		119	95					
17		ŞÜLEYMAN KETHÜDAOĞLU TACİR KARABIŞ	TACİR											5	11						9	6		5																		322	65				
18		ŞÜLEYMAN KETHÜDAOĞLU AHMED		10	445	1	81	1	40			3	12	4	9	3	12				2	3					1		1						2	1e 10					346	65	TEMETTUAT:17321				
19		DOKKIŞOĞLU ALİ	HİZMETKAR					1	49																																177	20	VERGİ:YIMAH:1731				
20		ATAŞ İMAMOĞLU ÖMER EFENDİ		10	0	3	310	1	194	1	8			8	18						5		1																		584	86					
21		KUYASIN OĞULLIĞU ALİ	HİZMETKAR																																												

Ek-18 Dikli (ML.VRD.TMT.d.13161)

Numara	Hane No	Eyalet: Sivas Kaza: Budaközü	Kaymakamlık: Bozok Karye: DİKLI	MESLEK	MEZRU TARLA		PENBE TARLAS		BAĞ		SAĞMAN INEK		AĞMAN KOYU		SAĞMAN KEÇİ		KISIR KEÇİ		KUZU	OĞLA K	BUZAĞ	DÜĞE	KIS İNEK	MERKEK	ÖKÜZ			TEMET	VERGİ															
					D	HS	D	HS	D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS																	S	HS	S	S	S	S	S	S	S	miktar
1	1	YAKUBOĞLU SÜLEYMAN			20	1292	2	81	1	81	10	80			10	28	2	1		8															912	125								
2	2	BATTALOĞLU OSMAN			19	737	2	130	2	257					8	18				8			2	2	1	3										643	87				TEMETTUAAT:11598			
3	3	EMIROĞLU EMİN			20	1474	2	81	1	130	3	24	5	20	20	23	30	22	3	39	2			1	2	4												1072	125				VERGİ-YI MAH:1560	

Ek-20 Düzlük (ML.VRD.TMT.d.13153)

Numara	Hane No	Eyalet: Sivas Kaza: Budaközü	Kıymakarınlık Bozruk Karye: DÜZLÜK	MESLEK	MEZRU TARLA		DÜHAN TARLAŞ		BOSTAN		BAĞ		AĞMAN CAMU		SAĞMAN İNEK		AĞMAN KOYU		SAĞMAN KEÇİ		KISIR KEÇİ		DEVE		KISIRAK	MERKEZ	MANDI	ÖKÜZ	TEME	VERGİ								
					D	HS	D	HS	D	HS	D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	H	S	HS	S	S	S	S	S	S	miktar	miktar						
					İsm																																	
1		KARA MUSTAFAOĞLU MURAD KETHÜ			5	275	0	19					1	8			3	6							1e 50	1		2		236	51							
2		DÜZLÜKOĞLU HASAN ALI			7	421			0	49			1	16	1	8	1	4	6	13	1	3	2	400		1	2	2		301	122							
3		GÖÇEK BEKTAŞOĞLU OSMAN			10	367			0	49	0	97	1	16	2	16	2	8	20	46					1e 50	1e 10				831	152							
4		KIYAK MEHMEDOĞLU VELİNİN HÜSEYİN			7	275							1	16	2	16			20	46	5	11			1e 50	1e 10		4		302	152							
5		BEKTAŞ KETHÜDAOĞLU OSMAN			5	215								2	16	3	12						1	200	1e 50	1e 10		2		407	122							
6		YAKUBOĞLU MUSTAFA			3	215								2	16										1e 10		2		145	102						temettuat: 2333		
7		KEL AYDINOĞLU ALİ		RENÇBER									1	8											1e 10		2		108	51						vergisi mah: 546		

Ek-22 Etmekçi (Haldeli) (ML.VRD.TMT.d.13145)

Nömrə	Hes.No	Əyalət: Sivas Kasab: Bütəkötöz (HALDELI)	Kənd: Əhmədli Kənd: Etmekçi	MESLEK	MEZRU TARLA		BAĞ DÖNÜM		HALLI TARLA	AĞMAN CAMU		SAĞMAN İNEK		AĞMAN KOYU		SAĞMAN KEÇİ		KİSİSR KEÇİ		KUZU	OĞLAK	BUZAG	DANA	BALAQ	TOSUN	KİNEK	ÇAMUSKISRAK	MƏRKƏK	MANI	KÖŞÜ ÖKÜZ	TEMET	VERGİ											
					D	HS	D	HS		D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS																			S	HS	S	HS	S	HS
					m	sqm	m	sqm		m	sqm	ad	sqm	ad	sqm	ad	sqm	ad	sqm																			ad	sqm	ad	sqm	ad	sqm
1		TOPALOĞLU AHMET KETHÜDA			20	769	2	324				4	32			10	23																				712	80					
2		TOPALOĞLU MEHMET			17	859				1	16	2	16			6	13					3						1	1	2	2					522	120						
3		AĞACDANLIĞLI HALİL			10	630	1	162		1	16	4	32			3	6					2	3														505	120					
4		İSBİROĞLU ÖMER			10	587																															334	60					
5		YETİMÖĞLU ALİ			10	461	1	162																													354	60					
6		İSBİROĞLU MEHMET			7	462	1	49																													267	56					
7		ABDALOĞLU BEKİR	Rehber													6	13	4	3																		132	56					
8		BATMIROĞLU MUHAMMED			10	734	1	194																														371	60				
9		KEL ALIĞLI MUSTAFA			20	1138	2	486		1	16	3	24			10	23					4	3															965	120				
10		ÇITAKOĞLU ÖMER			20	895																																513	80				
11		ARKASIBÜYÜKOĞLU MUHAMMED			20	1361										6	13																					777	120				
12		ÖLMEZÖĞLU MUSTAFA			17	1296	2	162								4	32					8	4					2	1	1	1	2	2					865	120				
13		TOPALOĞLU HASAN ALİ KETHÜDA			30	1725	2	243								4	32	13	53	28	64																		1243	120			
14		TOPALOĞLU İBRAHİM			20	1234	1	81																														770	120				
15		ÇITAKOĞLU HÜSEYİN			7	705																																	414	80			
16		ATAZOĞLU FAZLI			10	584																																	348	80			
17		KARA MUSTAFAOĞLU İBRAHİM						5								2	16	4	24	4	9																		132	80			
18		ÇALMEZOĞLU HÜSEYİN			10	551	yük	49																															349	80			
19		EMİR ÖMEROĞLU HASAN					2	648																															396	80			
20		KÜRD ALIĞLI ABDULKADİR			7	182																																	101	60			
21		ÇITAKOĞLU OSMAN			7	208																																	179	80			
22		BAYRAMOĞLU BEKİR			15	931	yük	49																															568	120			
23		EMİROĞLU OSMAN			12	648	yük	81																															411	80			
24		EMİROĞLU HÜSEYİN			10	674	1	97																															457	80			
25		VELİOĞLU KELİ HASAN			5	308	1	24																															203	80			
26		MUSAOĞLU HASAN ALİ			10	769	1	162																															545	80			
27		KÜRDÜN ALİ			10	684	1	243																															243	80			
28		BAHÇAOĞLU OSMAN			13	769	1	162																															337	80			
29		GÖRTAŞ KETHÜDAOĞLU OSMAN			20	1539	3	49																															917	120			
30		MAHMUDOĞLU OSMAN			7	368																																	220	80			
31		EMİR HALİLOĞLU ÇOLAK BEKİR			5	186																																	103	60			
32		ARKASIBÜYÜKOĞLU HALİL KETHÜDA	Sürücü-həsən isəzadə																																				0	0			

Ek-23 Fındıklı (ML.VRD.TMT.d.13148)

Numara	Hane No	Eyalet: Sivas Kaza: Budağızlı Karye: FİNDİKLİ (AŞAĞI) İsim	MESLEK	MEZRUA TARLA			PAYIRI			PENBE TARLASI			BAĞ		AĞMAN CAMU		SAĞMAN İNEK		AĞMAN KOYUN		SAĞMAN KEÇİ		KISIR KOYUN		KISIR KEÇİ		KUZU	OGRAK	TOKLUK	BUZAGI	DANA	BALAK	K. İNEK	CAMUS	TOSUN	TAY	KISIRAK	MERKEP	KOŞU MANDA	K. ÖRÜZ		TEMET	VERGİ	
				D	HS	D	D	HS	D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS
1	1	ALİ KETHÜDAOĞLU İBİŞ KETHÜDA	MUHTAR-İ EVVEL	30	3272	30	5	486	2	647	3	48	5	40			50	115			5	3		10	2					1	3	2	4	4	3	4	4	6			2654	246		
2	2	ABDUHOĞLU MUHAMMED	MUHTAR-ISANI	20	2462	20	2	243	2	49	2	32	5	40	10	41	50	115	2	2	5	3	10	50	2	5			1	2		2		1	4	3	5			1764	246			
3	3	HACIVELİOĞLU HÜSEYİN		12	2069	12	3	49	1	324	2	32	1	8	20	82	40	82	3	3	4	3	20	40		1				4	2	2e100	2e20	3	2					1697	246			
4	4	BALOĞLU NABİ		20	1974				1	324	2	32	1	8	5	20	25	57	6	6	6	3	5	25		1	3	1	2	2	2	2	1e50	2	4	4			1456	246				
5	5	İBRAHİMOĞLU OSMAN		20	1170				0	324	1	16	3	24			8	18						8	1	3	2	1	1	1		1e50	1	1	5			938	246					
6	6	BEKİROĞLU ÖMER		20	1300				1	275	2	32	2	16			10	23						6		2		1	1	1			2	3	4			946	246					
7	7	ÇIRAK İBRAHİMOĞLU MUHAMMED				4			0	49																													27	80				
8	8	AYVAZOĞLU SÜLEYMAN		30	1291							2	32	3	24		15	34						15	2	3		1	1				2	2	4			808	246					

Ek-24 Gaymaz (ML.VRD.TMT.d.13150)

Numara	Hane No	Eyalet: Sivas Kaza: Bucaközü	Kaymakamlık: Buzok Karye: GAYMAZ	MESLEK	MEZRU TARLA		DAYIRIN		BAĞ		BOSTAN		SAĞMAN CAMU		SAĞMAN İNEK		SAĞMAN KOYU		SAĞMAN KEÇİ		KUZU	OĞLAK	TOSKA	DEVE	KISRAK	MERKEK	K. MANIK	ÖKÜZ	TEMET	VERGİ								
					D	HS	D	D	HS	D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	miktar	miktar						
1	1			İsm	7	555	7	3	405			1	16	3	24	35	144	20	46	17	10		2	1	1	4			763	60								
2	2			İLMIYALIOĞLU OSMAN KETHÜDA	7	308	7	0	33					3	24			14	32		9					1		4	245	110								
3	3			İLMIYALIOĞLU HÜSEYİN	4	324											1	2		1								2	182	85								
4	4			KARA CAMKOĞLU ÖMER	12	745	6			0	16		1	8								1		1	1			4	431	110								
5	5			KARA OSMAN									1	8												1E 10			18	63								
6	6			ÇULHAOĞLU SATILMIŞ	6	373		1	81				1	8	4	16	5	11						1	1			2	288	100								
7	7			KIYAMCIOĞLU MUSTAFA	10	373		0	81				1	8												1		4	260	100								
8	8			TOPAL HASAN																						1			100	50								
9	9			ÇABAKTAR ÖMER	4	123																						2	68	60								
10	10			DELI BATTAL																						1			90	50							TEMETTUAAT:2640	
11	11			AKÇAYANLIOĞLU MOLLA ABDULLAH	4	308							1	8			4	9		3				1				2	188	100							VERGİ-YI MAH:888	

Ek-26 İncesu (ML.VRD.TMT.d.13127)

Numara	Harc No	Eyalet: Sivas Kaza: Budaközü Kaymakamlık: Bezek Karye: İNCESU	MESLEK	MEZRU TARLA		PENBET.		BAĞ		SAĞMAN İNEK		SAĞMAN KOYU		SAĞMAN KEÇİ		DANA	TOSUN	KISRANK	MERKEP	K.CAMUR	OKUZ	DOĞE	TAY	TEM	VERGİ								
				D	HS	D	HS	D	HS	S	HS	S	H	S	HS	S	S	S	S	S	S	S	S	S		miktar	miktar						
1	1	HASAN KETHÜDAOĞLU İBRAHİM KET.		10	1300			1	81	1	8			10	23	1						4			798	70							
2	2	ABDAL CELİLOĞLU MEHMET	HİZMETKAR							1	8					1								158	20								
3	3	MOLLA AHMETOĞLU SAİD (SAAT)		5	122			1	49	1	8					2			1		2			102	45								
4	4	KÖTÜ HÜSEYİN						1	81	1	8				1			1						53	24								
5	5	EMİROĞLU OSMAN		7	248																2			137	32								
6	6	BOZARİBOĞLU MUHAMMED		8	340			1	195	2	16										2			313	60								
7	7	BOZARİBOĞLU ALİ		7	533			1	129	1	8						1	1			2			378	60								
8	8	EMİR HALİLOĞLU OSMAN	ODUNCU					1	49					4	9				2					139	50								
9	9	EMİR HALİLOĞLU MEHMET		12	385	2	40	2	162	1	8					2			1		4			334	85								
10	10	EMİROĞLU YUSUF		5	156			1	49	1	8			5	11						3			133	60								
11	11	DERBENDİOĞLU KASIM		15	830			2	324	1	8			15	33		1	1	1	2	2			680	100								
12	12	NASUHOĞLU OSMAN						3	324	1	8			2	4				1					192	40								
13	13	SATILMIŞOĞLU AHMET		12	860			1	243	4	32	6	24	8	18						4	2	1	737	85								
14	14	KUL ALİ		12	770			1	97	1	8					1	2	1	1		4			489	82								
15	15	EKBEROĞLU ALİ		15	728			2	324	2	16					2			1		4			600	60							TEMETTUAAT:568	
16	16	SARI ÇOBANOĞLU HASAN ALİ		7	551			1	162	1	8						1		1	2				404	80							VERGİ-Yİ MAHSUSA: 951	

Ek-27 Kalecikkaya (ML.VRD.TMT.d.13166)

Numara	Hane No	Eyalet: Sivas Kaymakamlık:Bozok Kaza: Budaközü Karye:KALECİKKAYA	MESLEK	MEZRU TARLA		BAĞ		SAĞMAN CAMUS		SAĞMAN İNEK		SAĞMAN KOYUN		SAĞMAN KEÇİ		KUZU	OĞLAK	DANA	BALAK	KISRAK	MERKEP	KOŞU MANDA	KOŞU ÖKÜZ	TEMET	VERGİ					
				D	HS	D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS															S
1	1	ÇÖREKÇİOĞLU HASAN		20	462	1	194			2	16	5	20	6	13	4	5	1		1e 50	1	2	2		464	80				
2	2	ABDULKADİROĞLU MEHMED KETHÜDA		20	1357					2	16			6	13		4	2		1e 50	1	2	2		833	110				
3	3	YUNUSOĞLU BEKTAŞ	ÇOBAN							1	8													208	50					
4	4	ABDULKADİROĞLU HÜSEYİN		15	1138			1	16	2	16			4	9		4		1	1e 50	1		4		723	110				
5	5	ÇOLAKOĞLU İBRAHİM		10	498			1	16	1	8												2		300	60				
6	6	TAYBILI SALİH		10	494					1	8			3	6		3	1			1		2		289	110				
7	7	ÇÜRÜKOĞLU ESAD		10	681					1	8			2	4		2			1e 50	1		2		440	110				
8	8	HAVVAOĞLU ALİ	HİZMETKAR																					250	60				Temettuat:3854	
9	9	ÇÜRÜKOĞLU TOPAL SÜLEYMAN		7	584																			324	50				Vergi-yi Mah:740	

Ek-31 K rk  (ML.VRD.TMT.d.13162)

Numara	Hizmet No	Eyalet: Sivas Kaza: Budakozu	Kaymakamlık: B.ozok Karye: KORKU	MESLEK	MEZRU TARLA		SAĞMAN İNEK		AĞMAN KOYUN		SAĞMAN KEÇİ		KISIR KOYUN		KISIR KEÇİ		DEVE		KISIR K	MERKEP	K.ÖKÜZ	TEMET	VERGİ														
					D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS																S	HS	S	HS
																																		MIKTAR	MIKTAR		
1	1	KIYAKOĞLU SATILMIŞ	MUHTAR	8	648	3	24	20	82	20	46	3	3	8	6					3e150	1	2	680	152													
2	2	AÇCANINOĞLU EYYUB		8	161	1	8	3	12	4	9									1e10	2		381	102													
3	3	DAVAROĞLU MUSA		10	619	1	8	3	12	3	6									1e10	2		381	102													
4	4	KEZİBANOĞLU KÖSE MUHAMMED		8	387	1	8	4	16												2		228	51													
5	5	CANSA KADININOĞLU YUNUS		7	341	2	16	6	24	8	18									1e50		2	298	102													
6	6	ABİDİNOĞLU HASAN ALİ		10	587	2	16	7	78	13	29			4	3					1e50	1e10	2	464	122													
7	7	KARA NABİOĞLU SATILMIŞ		9	462	1	8			3	6											2	271	102													
8	8	KARA SALMANOĞLU SATILMIŞ		3	180					3	6											2	101	51													
9	9	BATOĞLU MEMİŞ		5	215	1	8			3	6											2	134	51													
10	10	KARA NABİOĞLU HASAN		7	308	1	8															2	179	51													
11	11	NABİOĞLU HASAN ALİ		7	420	1	8	1	4	3	6										1e10	2	201	102													
12	12	ÇOLAKOĞLU SEYFİ ALİ		11	1374	3	24	2	8	15	37			4	3	2	400			1e50	1e10	2	1351	122													
13	13	ÇOLAKOĞLU EMİN		10	891			18	74	8	18	6	7	4	3						1e10	2	608	102													
14	14	KARAFAKİOĞLU MUSTAFA		7	555	1	8														1e10		326	57													
15	15	KARMIOĞLU CAFER		6	498	1	8														1e10	2	294	51													
16	16	KARALIOĞLU MUHAMMED		8	518	1	8	7	28	5	11										1e25		361	102													
17	17	UYUZOĞLU MEHMED		9	867	1	8			3	6										1e10	2	506	57													
18	18	İLİOĞLU ÇOPUR MEHMED		8	874	1	8			2	4					1	200				1e10	2	706	102													
19	19	DEMİRCİ MEHMEDOĞLU MEHMED		7	895	1	8														1e25		530	57													
20	20	İLİOĞLU İBRAHİM		6	619	1	8			4	9										1e10	2	371	98													
21	21	UYUZOĞLU KARA HASAN		8	948	1	8										1	200			1e10	2	787	102													
22	22	KARALIOĞLU ALİ		8	891			12	49	4	9						2	400			1e10	2	963	122													
23	23	HAZIROĞLU MEMİŞ		9	741	1	8														1e25	1e10	2	454	102												
24	24	KARA KELEÇOĞLU NABİ		9	1110												2	400			1e25	1e10	2	1051	102												
25	25	TOPAL MUSTAFA		7	838	2	16			4	9						2	400			1e10	2	900	62													
26	26	ALİVELİ		6	681	2	16														1e50	1e10	2	454	102												
27	27	KASIMOĞLU İSA				1	8														1e50		58	37													
28	28	VELİNİNOĞLU MUSTAFA		5	154												1	200			1e10	2	295	57													
29	29	ALİ AÇANINOĞLU ABİDİN		12	1483	2	16	50	206	20	46	15	18				1	200			1e50		2	1310	122												
30	30	ÇOLAKOĞLU MEMİK		6	526	1	8			4	16											2	317	51													
31	31	ÇOLAK VELİNİNOĞLU DELİ SÜLEYMAN		7	680	1	8			6	13										1e10	2	409	102										TEMETTUAAT:15750			
32	32	KARA KÖSEOĞLU MEHMED AĞA		7	474	1	8	5	20	7	16										1e10	2	329	20										VERGİ:YIMAH:1943			

Ek-32 Mahmudlu (ML.VRD.TMT.d.13142)

Numara	Hane No	Eyalet: Sivas Kaza: Budakozni Karye: MAHMADLU	MESLEK	MEZRU TARLA		PENBE TARLASI		BAĞ DÖNÜM		SAĞMAN İNEK		AĞMAN CAMU		AĞMAN KOYU		SAĞMAN KEÇİ		KUZU	OĞLAK	BUZAĞI	DANA	BALAĞI	ISINER	KISIRAK	MERKEC	CAMUK	ÖKÜZ	TEMET	VERGİ																			
				D	HS	D	HS	D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS																	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	miktar	miktar			
1	1	KAVUNCUOĞLU MEMİŞ	MUHTAR-LEVVEL	20	1168	2	81	1	195					5	20	2	4	5	2					2	1e 50	2e 20	2	2					895	94														
2	2	KAVUNCUOĞLU HASAN KETHÜDA		20	1059	3	81	1	243	1	8															1		4						847	98													
3	3	KAVUNCUOĞLU SÜLEYMAN		10	918	3	81	1	212														1				2								481	78												
4	4	AYAŞBEYOĞLU GÜRBÜZ BEKİR	Hizmetkarlıkta ayakta old							1	8										1	1				1										8	38											
5	5	MERZİFOĞLU İBRAHİM		25	778	5	162	1	195																	1		4								630	118											
6	6	MANTAROĞLU ABDULKADİR		22	668	3	81	1	243	1	8															1	1	2	3							556	98											
7	7	DEMİRCİOĞLU HALİL		23	1805	2	162	2	243	1	8					5	11																				1247	98										
8	8	DEMİRCİ DAMADI ABDULKADİR		10	771	2	111																															522	78									
9	9	HALILOĞLU ALİ		18	751	5	166	1	243							2	4																					650	98									
10	10	FALİHOĞLU DELİ SÜLAYMAN		21	1881	4	81	1	243	1	8																												1177	118								
11	11	YOZOĞLANOĞLU HÜSEYİN KETHÜDA		20	1229	4	162	1	260	1	8	1	16																										947	118								
12	12	AKDAĞLIOĞLU AHMET	cohanlık							1	8					6	13																								171	78	Tennettuat: 8344					
13	13	ÖKSÜZOĞLU ERGÜLÜ BABA	odunculuk					2	195																																	208	78	Vergi-yi Mah: 1190				

Ek-34 Mehmetbeyli (ML.VRD.TMT.d.13159)

Numara	Hane No	Eyalet: Sivas Kaymakamlık:Bozok Kaza: Budaközü Karye:MEHMETBEYLİ	MESLEK	MEZRU TARLA		BAĞ		SAĞMAN CAMUS		SAĞMAN İNEK		SAĞMAN KOYUN		SAĞMAN KEÇİ		KISIR KOYUN		KUZU	DANA	KISIRAK	MERKEP	KOŞU MANDA	KOŞU ÖKÜZ	TEMET	VERGİ										
				D	HS	D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS															S	HS	S	S
1	1	DELİ HALİSOĞLU HALİS KETHÜDA		30	2211	2	486	1	16	1	8			4	9					1	1	1		4							1531	120			
2	2	SEYDİOĞLU BEKİR		25	1843	1	97			3	24									1	1	1		4							110	80			
3	3	ÖMER AĞAOĞLU OSMAN		20	737	1	162			3	24	4	16	2	4	6	7	4	1	1	1	2	2								552	140			
21	21	İBLİOĞLU ALİ		10	462					2	16									1		2		2							272	70			TEMETTUAAT:1730
22	22	SELAMOĞLU ÖMER		10	868	1	114																2							267	50			VERGİ-Yİ MAHSUSA:1730	

Ek-38 (devam) Sungurlu Bala Mahallesi (ML.VRD.TMT.d.13134)

Sıra No	Hesap No	Eşya Adı Kısmi/Devlet/Devlet Kısmi/SUNGURLU BALA MAHALLESİ	MÜSLEK	MEZUR TARLA		İCAR TARLA		YENİE TARLA		BAĞ DÖNÜM		BAHÇE		DU TLÜK		Metrek. İçine Hâk		ASİYAB		SAĞMAN CAMI		SAĞMAN İNEK		SAĞMAN KOYU		SAĞMAN KEÇİ		OĞLAR		DANA		BEYĞİR		KATR		KISPAK		MEKKE		ESB		KOŞU CABUŞ		KOŞU OKUZ		?		TMT	VERGİ	
				D	HS	D	HS	D	HS	D	HS	D	HS	D	HS	D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS					
				MİKTAR MİKTA																																														
43	43	TEKİRANLI HÜSEYİN	DÜLGER							2	162											2	16			5	11																			267	30			
44	44	HALLAC MUSTAFA	HALLAC																																												180	30		
45	45	SELAMİ SAHİMİS	AMELE							2	486											1	8			3	7																			635	106			
46	46	MEHMET KETHÜDA HAFİD LALİ	AMELE							1	0																																				200	30		
47	47	ESKİÇİ ÖLÜ MEHMET	ODUNCU							5	211															2	7																				424	66		
48	48	ASMAĞA ÖLÜ AHMET	AMELE							1	49																																					177	30	
49	49	RIŞEK HACI AMADI MUSTAFA	AMELE							2	178																																					249	30	
50	50	HALLI USTA	SEMERCİ							3	276											1	8			3	7																				418	66		
51	51	HAYDAR ÖLÜ AHMET	ODUNCU																																												200	30		
52	52	HACI MÜFTÜ ÖLÜ AHMET	HİZMETKAR							5	557																																					353	30	
53	53	KAPA KETHÜDA HAFİD AHMET	BERRER ÇİRAĞI			2	20										1	180																														170	20	
54	54	EĞÜJERAS ÖLÜ AHMET	DUVARCI							5	276													1	8																							261	30	
55	55	DOLAMACI ÖLÜ MUSA	ODUNCU							5	372													2	16																							323	66	
56	56	KÖRİSAĞ ÖLÜ HALİL ERENİ								1	262												1	8																								228	30	
57	57	SAMANCIOĞLU SÜLEYMAN	BAKKAL			4	40			6	210												1	8																								565	126	
58	58	HEKİM MEHMET ERENİ	HEKİM																					3	24																							174	22	
59	59	HARUN ÖLÜ İSA	?							2	49																																						177	22
60	60	PAKAG ÖLÜ ÖMER	ODUNCU							1	81															4	9																					204	30	
61	61	KEREMELİ SAĞIROĞLU OSMAN	AMELE							1	148												1	8																								241	30	
62	62	HAVİT BEKİR ÖLÜ MEHMET	AMELE							6	276	1	33										1	8	4	16																						345	30	
63	63	KALASLIOĞLU MAHMUD	SAHANCI							4	130	2	33										1	8			5	11																			339	66		
64	64	MİNİTIOĞLU ABDULLAH	ODUNCU							3	180																2	4																				254	30	
65	65	İNCEK ÖLÜ HALİL	AMELE							2	180																																					220	22	
66	66	MUSTAFA ÖLÜ MOLL A MEHMET	İMAMET			3	30			4	243												1	8																								273	30	
67	67	SEMERCİ OSMAN	SEMERCİ							1	162												1	8																								448	106	
68	68	SUSANCI ÖLÜ YUSUF	KAVAFERİ							2	292													1	8																							270	30	
69	69	HÜSEYİN USTA	DEMERCİ							1	114													1	8																							421	106	
70	70	CAVDALIK ÖLÜ HALİL								3	180																																						222	30
71	71	ÖZKAN YUSUF	ODUNCU							5	405															6	13																					438	46	
72	72	İBRAHİM NASTIK	AMELE																								3	7																				273	30	
73	73	ÖRDEK ÖLÜ MEHMET	AMELE							0	98												1	8			10	23																			255	30		
74	74	PATAK MEHMET	AMELE							2	162													1	8			2	4																			202	22	
75	75	KURAK ÖLÜ ALİ	AMELE																																														140	30
76	76	SARIKAYALI ÖLÜ MEHMET	HİZMETKAR							5	195																																						180	22
77	77	KİTİR OSMAN ÖLÜ HÜSEYİN	ZİPAAĞI			6	738																																									318	30	
78	78	ÇERÇİ ÖMEROĞLU MUSTAFA	AMELE							1	146																																						181	30
79	79	SUBANOĞLU AHMET	DUVARCI							3	178																																						299	30
80	80	İNCE MEHMET ÖLÜ MUHAMMED	SAHİBİ																																														195	22
81	81	TULUM ÖLÜ MUHAMMED	AMELE							2	227																2	4																					230	30
82	82	DUMANOĞLU MAHMUD	AMELE							2	98																2	4																					208	30
83	83	MİRİTIOĞLU YOZ HÜSEYİN	AMELE							4	260																																						294	30
84	84	YERÇİME ABDULKADR USTA	TİCARET							2	49	0	33																																				345	66

Ek-38 (devam) Sungurlu Bala Mahallesi (ML.VRD.TMT.d.13134)

Hesap No	Hesap Adı	Meslek	MEZURU TARLA		İÇAR TARLA		PENBE TARLA		BAĞ DÖNÜM		BAHÇE		DUTLUK		Maraş, Kır., Hal.	ASİYAR	SAĞMAN CAMU	SAĞMAN İNŞE	SAĞMAN KOYU	SAĞMAN KEÇİ	OĞLAH	DAHA	BEYGLER	KATIR	KISRAK	MERKEK	ESB	KOSU CAMUS	KOŞU OKUZ	?		TMMT	VERGİ							
			D	HS	D	HS	D	HS	D	HS	D	HS	D	HS																				D	HS	S	HS	S	HS	S
85	85	DURDUĞLU ÖLÜ ABDULLAH	AMBLE						1	114																						212	30							
86	86	DÖĞEÇAMLI ÖLÜ MAHMUD	AMA																													13	0							
87	87	ZİLFOĞLU MEMİS	ODUNÇU						8	567							2	32														1147	146							
88	88	DELMERHED ÖLÜ MUSTAFA	HİZMETÇİ						1	193																						283	30							
89	89	SOFOĞLU ÖSMAN	AYAK TİCARETİ		5	50																										516	126							
90	90	ÖRDEK ÖLÜ HÜSEYİN	AMBLE						1	114																							270	30						
91	91	CUDİ ÖLÜ HÜSEYİN	AMBLE						1	49																							161	30						
92	92	CUDİ ÖLÜ ÖMER	FULÖR						2	99																							244	30						
93	93	MEHMET KETHİDİ ÖLÜ ABDULLAH	AMBLE		5	50										1	200																249	30						
94	94	KABA ABBANO ÖLÜ VELİ	AMBLE						4	276																								341	30					
95	95	KALAYCI ÖSMAN	KALAYCI																															400	66					
96	96	KARAKOÇ ÖLÜ ALİ	AMBLE																																263	30				
97	97	ÜÇKUBELİ ÖLÜ MEHMET	AMBLE																																280	46				
98	98	DEMLİ SATILMIŞ	KEKİÇİ						4	211																									267	30				
99	99	CITAK HALİL ÖLÜ MEHMET	AMBLE						5	227																										276	30			
100	100	KARAKOÇ ÖLÜ TATAR MEHMET	TİCARET	4	72				17	1226																									1068	186				
101	101	KARVEÇİ ÖLÜ MOLLAMEHMET	İMAMET						1	0																										150	20			
102	102	GÖKÇE ÖLÜ ÖMER İPNDİ	MÜDREKİS						1	98																										54	22			
103	103	DEMLİ HALİL	SATILIK						1	49																											184	22		
104	104	MEHMET KETHİDİ ÖLÜ VELİ	ZİRAATÇI	10	1102				6	243																											755	66		
105	105	KULÖK ÖMER	AMBLE						3	211																											267	30		
106	106	COBAN ÖLÜ VELİ	TİCARET (e-bic. M)						3	378																											249	56		
107	107	COBAN ÖLÜ ALİ	TİCARET (e-bic. M)						3	243																												243	30	
108	108	COBAN ÖLÜ MOLLAMEMED	İMAMET						2	146																												239	22	
109	109	NALBANT ÖMER	NALBANT																																			166	22	
110	110	KATIR ÖMEROĞLU SALİH	AMBLE						1	130																												222	36	
111	111	KARAOĞLU MUSTAFA	KARVEÇİ						0	99																												204	30	
112	112	KARAKOÇ ÖLÜ HÜSEYİN	AMBLE						3	292																												262	30	
113	113	KARAKOÇ ÖLÜ HASAN	TİCARET (e-bic. M)						4	400																												735	30	
114	114	LADIKLI ÖLÜ MUSTAFA	AMBLE						3	378																												199	22	
115	115	KOŞUKOÇLU HÜSEYİN	ODUNÇU								2	0																										130	30	
116	116	SAHİNDÖLÜ KEK MUSTAFA	HİZMETÇİ						4	476																												153	22	
117	117	KATIRCI ÖLÜ ÖLÜ HASAN ALİ	KATIRCI						2	211																													261	46
118	118	DEMLİ ÖLÜ İBRAHİM	KASAP						3	243																													393	46
119	119	ABDULLAH ÖLÜ VELİ	AMBLE						2	342																													297	30
120	120	ABDAL ÖLÜ AHMED	AMBLE						3	324																													191	22
121	121	AYAKLI ÖLÜ MOLLAKERİM	İMAMET						3	114																													163	30
122	122	CITAK HALİL ÖLÜ MOLLAMEMED	İMAMET						2	99																													212	30
123	123	CULHA ÖLÜ MUSTAFA	FULÖR						1	114																													421	126
124	124	SANJARI MOLLAMEMED	TİCARET (AYAK)						2	567																													875	126
125	125	HANCI ÖLÜ MUSTAFA	ROSTANCI						5	367																													448	86
126	126	SIVASLI ÖLÜ MUSTAFA	ODUNÇU																																				330	66

Ek-39 Sungurlu Puşıyan Mahallesi (ML.VRD.TMT.d.13131)

No	Ezizlik	Ezizlik No	Eyalet: Sivas Kasım: Budalısızlı Kasaba: SUNGURLU BOŞAYAN MAH. İsim	MESLEK	BAĞ DÖNÜM		SAĞMAN İNEK		MERKEP		KATIR		CEYE		TEME T	VERGİ
					D	HS	S	HS	S	HS	S	HS				
					MİKTAR											
1	1		KEL KAHYAĞÖLÜ ABDÜH	TİCARET					2	20	2	100	30		240	42
2	2		SİVASLIĞLU AGOP	TİCARET					3	30	1	50	30		230	42
3	3		BOSTANCIĞÖLÜ HACİK	TİCARET					1	10	1	50	30		180	42
4	4		MENAK KAHYAĞÖLÜ YEKAD	TİCARET			1	8	3	30			15		152	42
5	5		KEL KAHYAĞÖLÜ İNCE KİYOEK	TİCARET			1	8	3	30			15		158	42
6	6		ZİRANÖĞLÜ BİGRAS	TİCARET			1	8	2	20			15		148	42
7	7		MARGOĞÖLÜ AÇYAN	TİCARET			1	8	2	20	2	100	30		253	42
8	8		OHANÖĞLÜ DUNAK	TİCARET			2	16	3	30			10		160	42
9	9		GÖZLÜCEÖĞLÜ OHAN	TİCARET					4	40	1	50	30		214	42
10	10		SİVASLIĞÖLÜ VARTAN	TİCARET			1	8	4	40	1	50	15		218	42
11	11		TEFANÖĞLÜ BUDYAS	TİCARET					3	30			15		150	42
12	12		ZİRANÖĞLÜ SERKİZ	TİCARET			1	8	2	20			15		158	42
13	13		ZİRANÖĞLÜ HACATUR	TİCARET			1	8	3	30	1	50	30		208	42
14	14		YARDIMOĞLÜ YARUP	TİCARET					5	50			45		180	42
15	15		AGDOĞLÜ DİZAK	TİCARET	2	405	1	8	4	40			15		373	42
16	16		MENFİSOĞLÜ KIRAKÇI	TİCARET					3	30			15		150	42
17	17		ŞARMIĞLANÖĞLÜ KARABET	TİCARET					2	20			10		140	42
18	18		SEFİROĞLÜ ARTIN	TİCARET	2	405							15		325	42
19	19		SİVASLIĞÖLÜ SERKİZ	TİCARET	1	405	1	8	1	0			15		343	42
20	20		HERDUMÖĞLÜ AGOP	TİCARET					3	30			30		160	42
21	21		İPEKÖĞLÜ KARABET	TİCARET			1	8	3	30			30		158	42
22	22		İPEKÖĞLÜ ADEBAHAM	TİCARET			3	24	5	50			30		194	42
23	23		TUTAMÖĞLÜ ZARAR	TİCARET					3	30			15		150	42
24	24		KALMIŞÖĞLÜ AGOP	TİCARET					1	10			15		100	42
25	25		NAZLIÖĞLÜ KIRKOR	TİCARET					3	30	2	100	15		250	42
26	26		NAZLIÖĞLÜ KARABET	TİCARET					2	20			15		130	42
27	27		SİVASLIĞÖLÜ OHANNE	TİCARET			1	8	2	20			15		128	42
28	28		SİVASLIĞÖLÜ OHAN	TİCARET					3	30			15		150	42
29	29		SİVASLIĞÖLÜ ARTIN	TİCARET			1	8	3	30			30		158	42
30	30		KEMANCIARTIN	TİCARET	1	324	1	8	2	0			30		288	42
31	31		OHANÖĞLÜ MENAK	TİCARET			1	8	4	40			15		168	42
32	32		OHANÖĞLÜ KARAFID	TİCARET			1	8	3	30	1	50	30		198	42
33	33		HUNCAĞÖLÜ AGOP	TİCARET			2	16	4	40			30		176	42
34	34		OLIMOĞLÜ TORAH	TİCARET					3	30			15		160	42
35	35		SARIOĞLÜ AGOP	TİCARET			1	8	2	20	1	50	45		198	42
36	36		LOEMANCIÖĞLÜ HACİK	TİCARET					2	20	4	200	15		380	42
37	37		MENAKÖĞLÜ AGOP	TİCARET					3	30			30		150	42
38	38		İNCEÖĞLÜ ARTIN	TİCARET			1	8	1	10	1	50	15		188	42
39	39		HERDUMÖĞLÜ GABRİYEL	TİCARET									45		140	42
40	40		KADRIEUSÖĞLÜ KADAK	TİCARET					2	20			30		140	42
41	41		SİVASLIĞÖLÜ MENAK	TİCARET	1	162	1	8					15		218	42
42	42		HERDUMÖĞLÜ KIRKOR	TİCARET					3	3			30		130	42

Ek-39 (devam) Sungurlu Puşıyan Mahallesi (ML.VRD.TMT.d.13131)

Numara	Hane No	Eyalet: Sivas Kaymakamlık:Bozok Kaza: Budaközü Kasaba: SUGURLU BOŞAYAN MAH.	MESLEK	BAĞ DÖNÜM		SAĞMAN INEK		MERKEP		KATIR		CİZYE	TEME T	VERGİ					
				D	HS	S	HS	S	HS	S	HS								
43	43	İsim	TİCARET					3	30			15	130	42					
44	44	HERDUMOĞLU HACİK	TİCARET									15	120	42					
45	45	ASATUROĞLU MENAK	TİCARET					3	30			30	180	42					
46	46	ERMENİYANOĞLU ASATUR	TİCARET					2	20			15	140	42					
47	47	ASATUROĞLU TAVYAR	TİCARET									15	120	42					
48	48	KALUSOĞLU KARABET	TİCARET	2	405			3	30			0	335	42					
49	49	TOROSOĞLU ARTİN	TİCARET									15	120	22					
50	50	KABAKÇIYANOĞLU BOĞUS	TİCARET			1	8	4	40			15	148	22					TEMETTUAAT:9520
51	51	KARABETOĞLU AGOP	TİCARET			1	8	3	30	1	50	30	208	42					VERGİ-Yİ MAHSUSA:2126
		KAYAGÖZOĞLU AŞKİL	TİCARET																

Ek-40 Sungurlu Dere Mahallesi (ML.VRD.TMT.d.13165)

İhtisas	İhtisarı	Eyalet Sivas Kasım Dudağı KARABASUNDURLU DERE MAH. İsmi	MESLEK	MEZRU TARLA		BAĞ		HAHÇE-BOSTAN		SAĞMAN CAMUS		SAĞMAN İNER		SAĞMAN KOYU		SAĞMAN KEÇİ		KUZU	ÖZEL	BUZAG	DANA	DÜĞE	BALAKERİNE	TOSUN	TOSKA	TAY	KISRAH	BEYGH	MERKEP	ESB	KOŞU MAH.A	KOŞU ÖKÜZ			TEMET	VERGİ				
				D	HS	D	HS	D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S		
																																						MİKTAR	MİKTAR	
1	1	HASAN EFENDİ	İMAM	0	0	2	130																													72	22			
2	2	EMİR ALIOĞLU BERBER	KAÇI			1	40																1														122	30		
3	3	KUMBARACIOĞLU HASAN	AMELE			0	58																														181	30		
4	4	KÖSE SÜLEYMANOĞLU HALİL	BOSTANCI			3	486																				1	50									620	86		
5	5	KÖR AYARCI ALİ	AMELE			2	130									7	16																				188	30		
6	6	KURUCACIOĞLU İBRAHİM	DÜHANCİ			3	243									2	4																				189	22		
7	7	TEZEL MUSTAFAOĞLU MUSTAFA	KAVAF			1	276																														328	60		
8	8	BACIOĞLU MEHMET	AMELE			4	240																														289	30		
9	9	BACIOĞLU ÖSMAN	AMELE			2	146																														205	22		
10	10	CITAK AHMEDOĞLU ÖSMAN	AMELE			3	162																														190	22		
11	11	KIRBACI HASAN	ZİRAATCI	10	214																																	119	22	
12	12	SUCUCUOĞLU HASAN	BİZAZ			6	373					1	8	3	24																						739	106		
13	13	KÖSE SÜLEYMANOĞLU İBRAHİM	BOSTANCI			3	438																														300	30		
14	14	SUCUCUOĞLU HÜSEYİN	TİCARET			4	162																														220	22		
15	15	ÖMER USTA	BERBER			0	49																														207	30		
16	16	KOYUNOĞLU ÖMER	AMELE			2	205										2	4																			250	30		
17	17	KÖR ALIOĞLU MUHAMMED	AMELE			3	195						1	8																							172	22		
18	18	KARA MUSTAFAOĞLU MUSTAFA	AMELE			2	373																															263	30	
19	19	YAMANOĞLU AHMED	HİZMETÇİ			3	324																															493	100	
20	20	KIRBACIOĞLU ABİDİN	AMELE			2	211																															221	22	
21	21	KIRBACIOĞLU MEHMET	AMELE			1	195																															192	22	
22	22	KANLI MEMİCOĞLU MEHMET	AMELE			2	137																															281	30	
23	23	EMİR ÖSMANOĞLU HALİL	SEMERÇİ			2	279																															321	40	
24	24	BAVEÇİDOĞLU ALİ	AMELE			1	324						1	8																								244	30	
25	25	EMİRCİOĞLU MUSTAFA	DÜHANCİ			13	567																																639	70
26	26	DİLAVEROĞLU MUSTAFA	KAVAF			3	420						1	8																								777	110	
27	27	KARA DANIŞOĞLU MEHMET	AMELE			1	195																															165	22	
28	28	SARACIOĞLU MUSTAFA	ÇİBİKÇİ																																			387	40	
29	29	TEZEL ALIOĞLU MEHMET	ZİRAATCI	8	262	5	324	1	16				1	8																								620	70	
30	30	ERUKULOĞLU MAHMUD	BOSTANCI			3	276																															253	30	
31	31	ERUKULOĞLU ÖSMAN	BOSTANCI																																				300	22
32	32	EMİR ALIOĞLU MEHMET	DÜHANCİ			4	406																																433	30
33	33	ÇORUMLU İBRAHİM	DÜHANCİ			7	632																															539	70	
34	34	ALİ EFENDİOĞLU ABDULLAH	AMELE			2	146																															131	15	
35	35	MOLLA MUSTAFAOĞLU MUSTAFA	ODUNCU			4	243																															235	22	
36	36	FAHİR İBİCOĞLU MUSTAFA	BOSTANCI			3	486	0	49	2	16																											813	110	
37	37	TELLİOĞLU BERK	DEMİRCİ			4	356																															406	60	
38	38	SARACIOĞLU ÖMER	NALBANT			2	405																															425	60	
39	39	HASANOĞLU HASAN ALİ	BOSTANCI			5	843																															584	80	
40	40	EMİR ÖSMANOĞLU ALİ	BOSTANCI			3	405	0	32																													356	60	
41	41	DEH MUSTAZZOĞLU ALİ	BAĞCI			6	486																															328	60	
42	42	SARACZADE MEHMET EFENDİ	MÜDERRİS			1	40																															30	0	

Ek-43 Sungurlu Rumiyan Mahallesi (ML.VRD.TMT.d.13141)

Numara	HaneNo	Eyalet: Sivas Kaza: Budakozu Kasaba: SUNGURLU RUMIYAN MAH.	MESLEK	BAĞ DÖNÜM		SAĞMAN İNEK		SAĞMAN KEÇİ		KISIR	BARGI	MERKEP	temet	verg-yi						
				D	HS	S	HS	S	HS	S	S	S		miktari						
1	1	ATTAR MEDYUS	ATTAR	7	352	2	16						614	186						
2	2	SELLELİ ATTAR BERDUS	ATTAR										200	46						
3	3	DELI YUANOĞLU KAÇIKYAN	ATTAR	2	194						1		358	46						
4	4	DEDEOĞLU TIRMER	KALAYCI	2	178							1	249	30						
5	5	KALAYCI YANYAKOĞLU MEYHAN	KALAYCI	3	243	1	8			1e 50			443	106						
6	6	YEKUM	KUYUMCU	3	162			OĞLU YANI KALAYCI 250					440	126						
7	7	ATTAR AYANIN OĞLU MIYUS	ATTAR	2	146			OĞLU MERAD KUYUMCU 250					181	22						
8	8	ÇERÇİ AYANINOĞLU SEDAH	ÇERÇİ	2	194								258	30						
9	9	KAYAŞLIOĞLU ÇERÇİ ANTAŞ	ÇERÇİ										120	22						
10	10	DUVARCI NİKOLA	DUVARCI										250	66						
11	11	TÜCCAR İLYAN	TÜCCAR					5	11				211	30						
12	12	KAYAŞLIOĞLU BAKIRCI ESTAZ	BAKIRCI	2	130	1	8						230	30						
13	13	GALYAN YORGIOĞLU KOSTANTIN	AMELE										216	30						
14	14	DUVARCI MİGALLE	DUVARCI										120	22						
15	15	BAKKAL YORGI	BAKKAL	2	259								294	66						
16	16	KAYAŞLI MIHİLİYAN	RUHBAN			2	16	OĞLU ANSTAYAS TERZİ 150					246							
17	17	KALAYCI SEYUN	KALAYCI	3	146								381	86						
18	18	TERZİ SEMUD	TERZİ			1	8						258	86						
19	19	KUYUMCU BURVAS	KUYUMCU	1	65	1	8						194	86						
20	20	KALAYCI TOPAL İLYAN	KALAYCI								1e 50		250	22						
21	21	DUVARCI GUZMAN	DUVARCI	2	227			OĞLU ENRUT HİZMETKAR 100					326	30					TEMETTUAAT 6553	
22	22	KOSTANTIN	TÜCCAR			1	8						124	22					VERGİ-YI MAH 1338	
23	23	DUVARCI DERMİR	DUVARCI										120	22						
24	24	KÖSE YORGI	KALAYCI	2	292	1	8			1e 50		1	470	126					KARINDAŞI DİMİTRİ 250	

Ek- 44 Şekerhacılı (ML.VRD.TMT.d.13175)

Numara	Hane No	Eyalet: Sivas Kaymakamlık:Bozok Kaza: Budaközü Karye:ŞEKERHACILI	MESLEK	MEZRU TARLA		SAĞMAN İNEK		SAĞMAN KOYUN		SAĞMAN KEÇİ		KISIR KOYUN		KISIR KEÇİ		DEVE		KISIRAK	MERKEP	KOŞU CAMUS	K.ÖKÜZ	TEMET		VERGİ						
				D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S/HS	S/HS	S/HS	S	S			MIKTAR	MIKTAR						
1	1	MEVALİ KETHÜDA	(AŞİRET MÜDÜRÜ)	10	906	3	24	6	24	9	20					2e 400	1e 50	1e 10		2			1060	0						
2	2	YAĞLIOĞLU MUSTAFA		9	616	1	8	4	16							2e 400	1e 50	1e 10			4		826	102						
3	3	KÖMÜŞOĞLU HASAN ALİ		9	869	1	8	15	61								1e 50	1e 10			2		606	112						
4	4	KARAKOÇOĞLU CAFER		7	597	1	8			1	2							1e 10			2		346	57						
5	5	SERDAROĞLU ALİ		7	405	1	8														2		244	37						
6	6	AYIOĞLU AYMAZ		8	616	2	16									1e 200		1e 10			2		568	102						
7	7	KARA MUSAOĞLU İSHAK		0	438													1e 10			2		203	51						
8	8	ÇOPURZADEOĞLU MEHMED		7	304	2	16														2		184	51						
9	9	HADİDOĞLU DAVUD		7	401	1	4														2		226	37						
10	10	TACİR İBRAHİMOĞLU OSMAN		8	741	1	8	3	12	4	13							1e 10			2		455	57						
11	11	AHMED KETHÜDAOĞLU MUSTAFA		13	1236	2	16	15	61	7	16	10	12			2e 400	1e 50				4		1242	152						
12	12	ÇULHAOĞLU KEL ABİDİN		6	388	1	8	3	12	6	13						1e 50	1e 10			2		298	102						
13	13	AŞUROĞLU ALİ		5	388					4	9							1e 10			2		224	57						
14	14	SERHADOĞLU MEHMED		6	430	1	8														2		246	57						
15	15	NERGİSOĞLU HALİL		5	308	1	8														2		149	51						
16	16	KIRMANCI İSMAİL	İHTİYAR					3	12				8	6				1e 10					22	37						
17	17	ALİMOĞLU ALİ		6	308	3	24			9	20			3	2						2		215	102						
18	18	KUYUMCUOĞLU KOCA		7	341	2	16			7	16										2		221	102						
19	19	KALTINOĞLU MUSTAFA		5	341	1	8											1e 10			2		207	57						
20	20	GÖBEKLİOĞLU BEKTAŞ		10	681	1	8	4	16	15	31							1e 10			2		444	102						
21	21	BEKİROĞLU SATILMIŞ		10	846	2	16	6	24	12	27							1e 10			3		532	122						
22	22	KARAKOLUNOĞLU MUSTAFA		9	551	1	8	5	20	5	11							1e 10			2		365	102						
23	23	ÇULHAOĞLU KEL HASAN		7	462	2	16			12	24										2		297	102						
24	24	KUL AHMEDOĞLU CEZAR AHMED				3	24	12	49	8	18						1e 50	1e 10					151	152					TEMETTUAAT:9640	
25	25	KARA KÖSEOĞLU CAFER		5	341	1	8	3	12									1e 10			2		219	38					VERGİ-Yİ MAH:1416	

Ek-47 Yazır (ML.VRD.TMT.d.13160)

Numara	Hane No	Eyalet Sivas Kaza Budaközü	Kaymakamlık Bölük Karye YAZIR	MESLEK	MEZRU TARLA		GAYRI MEZRU	BAĞ			BAHÇA		SAĞMAN CAMU		SAĞMAN İNEK		SAĞMAN KEÇİ		KISIR KEÇİ		OĞLA K	DOĞE	TOSK A	KISRA K	MERKE	MAND	KOKU Z	TEMET	VERGİ							
					D	HS		D	D	HS	D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS														S	S	S
1	1		İsm	MUHTAR	6	526	5								8	18					3	2		1	1	2	2							310	36	
2	2		AŞIROĞLU HASAN		7	587	6					1	16			9	20				2	1		1e50	1	2	2							412	130	
3	3		MURTAZAĞLU HÜSEYİN		5	373	4								4	9					1	1		1e50	1		2							266	100	
4	4		YATIRGA LOKMANOĞLU ALI		7	526	5					1	8	8	18						4	1		1	1	2	2							318	130	
5	5		MURTAZAĞLU MOLLA HALİL		6	456	5					1	8	4	9							1			1	2	2							270	130	
6	6		ŞEYH ABDULLAH		8	526	6		0	32	1	16	1	8	15	34	5	3	5				1	1	1	2	2							372	130	
7	7		KELOĞLAN		7	279	5								4	9									1		2							164	90	
8	8		PIR ALI		7	494	6					2	16	10	23					3			1e50	1		4								363	130	
9	9		KOTUOĞLANOĞLU MUSTAFA		7	93	5								3	6					2	1			1		2							58	50	
10	10		HESEÇİ AHMED		7	93	6	1	81			1	8												1		2							104	90	
11	11		ABDALGANI		3	154	3																		1		2							85	70	
12	12		ALI FAKYAOĞLU SATILMIŞ		4	308	4															1			1	2									171	90
13	13		ALI FAKYAOĞLU TOPAL ALI		4	247	4								3	6									1		2								144	90
14	14		DELI ALI		4	247	3					1	8														2								145	70
15	15		DELI İBRAHİM		4	308	4								2	4						1			1		1								175	95
16	16		KARABACAK MUSTAFA		1	153	1								4	9					3	1					2								94	75
17	17		OSMAN		3	247	3					1	8												1		2								145	70
18	18		MUHARREMOĞLU MEMİŞ		4	247	4					1	8	3	6										1		2								152	70
19	19		ERSELENOĞLU HÜSEYİN	BUZAĞI ÇOBANI																															100	50
20	20		KEL ALIOĞLU MANSUR	HİZMETKAR																															100	40
21	21		ÇULHAOĞLU ALI	DAVAR ÇOBANI																															100	40
22	22		AHRASOĞLU AHMED	HİZMETKAR																															120	40
23	23		KAVALLI AHMED	SUNUN-BUNUN İANESİ																														0	0	TEMETTUAT:4102
24	24		ÇUHADAROĞLU ALI	ODUNCU																														100	50	VERGİ-YI MAH:1776

Ek- 48 Yorgalı (ML.VRD.TMT.d.13173)

Numara	Hane No	Eyalet: Sivas Kaymakamlık:Bozok Kaza:Budaközü Karye:YORGALI	MESLEK	MEZRU TARLA		PENBETARLASI		BAĞ DÖNDÜM		SAĞMAN CAMUS		SAĞMAN INEK		SAĞMAN KOYUN		SAĞMAN KEÇİ		KISIR KOYUN		KISIR KEÇİ		KUZU	OĞLAK	BUZAĞI	DANA	BALAK	K.İNEK	K.CAMUS	KISRAK	MERKEP	K.MANDA	K.ÖKÜZ	TEMET	VERGİ	MIKTAR	MIKTAR
				D	HS	D	HS	D	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS	S	HS															
1	1	KILINÇOĞLU MOLLA HASAN ALİ		10	859	2	121	1	81	1	16		6	23	5	11	2	2	3	2	5	5					3							646	120	
2	2	MANSUROĞLU OSMAN KETHÜDA		15	1474	2	162	1	81	1	16	3	24	26	107	7	16	14	17	1	0	10	4			1			1	2	2	3		1135	120	
3	3	ÇAYIROĞLU ÖMER KETHÜDA		30	1474	2	162	1	81			4	32	7	28	6	13	9	11	1	0	7	6				1	1	2	2	3		1040	120		
4	4	ÖMER KETHÜDA DAMADI KUL MUSTAFA		20	1296	2	202	1	40			2	16			17	39			10	7		14					1	1e 10		2		927	120		
5	5	HALİL HASANOĞLU KUL MEMİŞ	OĞLU OSMAN COBAN																									1					100	40		
6	6	ÇOBANOĞLU OSMAN		10	607	1	21	1	81						4	9						3							1		2		405	70		
7	7	KÖÇÇEK HALİL		10	891	2	81	1	81			2	18			10	23			4	3		7	1				1		2		629	100			
8	8	MOLLA BEKİROĞLU HÜSEYİN		10	859	1	81	1	24						10	23				5	3		10		1		2		1	1e 10		2		572	100	
9	9	MANSUROĞLU İBRAHİM		10	680	2	162	1	81			1	8			5	11			5	3		5					1	1e 10		2		546	100		
10	10	AŞAROĞLU ABDULLAH		10	584	2	162	1	81			1	8																		2		444	80		
11	11	BEKİR KETHÜDA		20	761	2	121	1	81			2	16	5	20	5	11											1	2		4		583	120		
12	12	ÇOLAKOĞLU MEMİŞ						1	65			1	8			3	6					3							1				50	70		
13	13	KÜRDOĞLU SÜLEYMAN						1	33																			1e 10					28	40		
14	14	ÇAKIR OSMAN	IRGAT	10	gayri mez																									1			120	60		
15	15	ÇAYIROĞLU OSMAN		10	737	2	81	1	32			2	16	8	34	7	16			3	2	8	6		2						1		540	70	TEMETUAT:8047	
16	16	ÇAYIROĞLU AHMED		10	182	2	162	1	97			1	8			6	13						4	1					1e 10		2		277	70	VERGI-YI MAH:1490	

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Dönüş AYÇİÇEK
Doğum Yeri ve Tarihi : Sungurlu 25/12/1984
Medeni Hali :Bekar
İletişim Bilgileri : 054678144341

EĞİTİM

1999-2002: Sungurlu Lisesi
2005-2009: Niğde Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü
2016-2019: Niğde Üniversitesi Yakınçağ- Yüksek Lisans

İŞ DENEYİMİ

2011-2016: Tarih Öğretmeniği

YABANCI DİL

İngilizce

